

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Polyantheæ Novæ Liber XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

OLYANTHEÆ

NOVÆ LIBER XIX.

V.

Vacuum.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

ACVVM, Gr. κενόν, τὸ, & κενόν, vacuo dicitur. Est autem vacuum, locus priuatus corpore, *secundum Ar. 1.4. Phys. Hebr. Rachab.* à latitudine, seu expansione, vt aeris expansio, mirum est vacuū nostri respectu.

A vacuum vaco dicitur. Est enim vacare, proprie vacuum esse. Vacare, si impersonaliter accipitur, significat vacuū tempus esse. Vaco si cum ablatiu sine præpositione iungatur, vt vacas sapientia, hoc est, cares, quanquam carere potest, quod indiges, vel quæ apud natum sis habere. Quare dicitur homo carere aliis. Cic. *Satiatis & expletis iucunditate, quam frui. Quamuis non careret, qui non desiderat.* carere dicitur, carere damno, culpa, periculo. Si vero iungatur cum præpositione ab, eodem modo significat, vacuum sum, habitus, vaco ab agricultura. A vaco pariter fit, vacatio, quæ proprie dicitur.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Inane locus esse, in quo nihil sit omnino. *Lib. 4. de nat.*

In eodem modo inane id videtur dici, quod non est plenum, quod tangendi sensu percipitur. Altero id in quo res aut est, in quo nulla est. *Ibid. T. 8.*

In eodem modo est quod non est, & priuatio videtur esse. *Lib. 4. de nat. T. 67.*

In eodem modo habere potest cum eo, quod plenum est, comparari. *Lib. 4. de nat. c. 71.*

In eodem modo nec in eo, quod rarum & tenue est, separatim esse potest, nisi quisquam velit omnino inane appellare. *Lib. 4. de nat. T. 86.*

In eodem modo inane est, in auditu domini dicitur. *Lib. 2. de animo.*

In eodem modo in rerum natura nullo modo esse potest. *Ioan Gram. in*

In eodem modo immobile est. *Idem in 4. Phys.*

In eodem modo existit nihil prohibet sagittam, vel lapidem proici, cum

in eodem modo, proiectum, & receptaculum. *Idem ibid.*

In eodem modo in eodem modo, ideo existimatur esse locus, in quo non

est. *Aver. in Phys. text. 1.*

In eodem modo non habet differentias, quib. in superius, & inferius diuisi-

o. *Ibid. text. 42.*

In eodem modo non habet naturam, nec vniuersalem, nec diuersam. *Idem*

text. 49.

In eodem modo, & locus sunt idem subiecto, diffinitione duo. *Ibid.*

In eodem modo, & corpus mathematicum non differunt, cum vtrumque

in eodem modo dimensiones abstractas à materia. *Ibid. text. 51.*

In eodem modo in nullo loco est. *Plat. in Tim.*

In eodem modo in nullo mundo est, omnia sunt plena, *Timæus Locros*

in eodem modo *& natura.*

In eodem modo nihil est in rerum ordine, solum quod non est, quod exi-

stentur, vacuum nuncupandum: nihil enim reperiri potest,

in eodem modo existat vacuum sit acre enim plena non sunt vacua, cum

in eodem modo sit non ex corporalib. compositum. *Mer. Trism. c. 7.*

In eodem modo vocatur abyssum Moyses: profundissimum enim est, &

in eodem modo profundissimum. *Phil. de mund. opific.*

In eodem modo ne sequatur, in cucurbitulis ignitis aerem qui rapidissi-

me sequatur aer intus in cucurbitulam & secum rapit hu-

man & cutem. *Fig. in Plat. Tim. c. 83.*

Vacuum ne sequatur, postquam semel cantando vocando aerem protulisti, quæ tuus ille propellit anteriorem, eatenus postquam solum repente sublequitur ad vacuum declinandum. *Fig. in Plat. Tim. c. 83.*

Vacuum ne sequatur, si orificium fistule in aquam demiseris & alterum orificium labiis comprehenderit, quatenus aerem hauries de fistula, eatenus fuges & aquam consequentem. *Idem ibid.*

Vacuum ne sequatur, postquam in nubib. inclusus cum acuto vapore ventus deorsum est excussus, consequitur deinceps miro fulminis impetu. *Ibid. c. 84.*

Vacuum ne sequatur, lapillum quem proiecisti non solum propellit tua vis illata, sed etiam aer deinceps repent sublequitur. *Idem c. 83.*

Vacuum ne sequatur, vbi per fistulam semel tracta fuerit furtim aqua, reliqua sequitur. *Ibid. c. 84.*

Vacuum æternum si est, & sibi indiq. simile, immobile etiam esset, non enim mouere potest, nisi excederet, nam quod excedit, vel in plenum, vel in vacuum excedat: quorum alterum in plenum non potest admittere, & vacuum nullum est. *Arif. de æno. Zeno & Georg.*

Vacuum affirmantes aiunt esse locum corpore priuatum. *Idem Phys. 4. c. 1.*

Vacui consideratio eodem modo pertinet ad physicum de loco, quia similem habent vt fidem, & incredulitatem per ea, quæ putantur. *Ibid.*

Vacuum est locus in quo nihil est. *Arif. Phys. 4. c. 2.*

Vacuum vno modo dicitur non plenum corpore sensibili secundum tactum: alio modo in quo non est hoc aliquid, nec sustantia corporea. *Idem ibid.*

Vacuum nec separatim, nec aggregatum, nec in raris corporibus esse non potest patet. *Them. in 4. Phys. text. 86.*

Vacuum & inane nihil est. *Simpl. in 1. Phys.*

Vacuum si aliquid morus causa esset, alterationis non potest esse causa. *Idem in 4. Phys.*

Vadimonium.

SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

De Vadimonio. DIAL. XIV.

Francisci Petrarca.

DOL.

VADIMONIO exagitor. R. Amissam modo pecuniam querere, iam proiectam quereris. Nonne vltro te obligans pecuniam proiecisti? vulgaris insania plurimorum, qua per facile & pecuniam perdidit & amicum. D. Pro altero fidem obstrinximam. R. Pro te ipso eam solues: & nil debere, ac sine compedibus agere quam iucundum sit tuo dices incommodo. D. Vadim pro amico dedi me. R. Da posthac amicis egenis aurum, argentum, vinum, oleum, frumentum, vestes, domos, prædia, consilium, solatium, cum amicis demum omnia partire. Vnam tibi habe, nullique vnquam tuam dederis libertatem. D. Promisi pro altero. En soluendi dies adest. R. An tu futuram ignorabas? an reuictum non sperabas? An non heredem saltem, quem cogitabas quem spontaneis vinculis inuolueres? Bene autem habet quod in caput errantis poena redundat erroris. Sentio autem dilatio te tefellit. Media promissionis inter ac solutionis diem spacia vana mente metimur, quæ vt reliqua tempora longa videntur dum spectes, dum præterire breuissima. Volant enim horæ, dies, noctes, hebdomadæ, menses, anni, lustra, sæcula, & quæ distantissima iudicantur in foribus sunt. Itaque quod in paucorum interstitio mensum nunc stupetis, si aperti essent oculi, clare quidem multis in sæculis videretis. Sed vos quasi tempus desiderio vestro pareat non naturæ suæ, non venturum vobis te minimum, nec ituros dies fingitis, atque hæc se velut oculis clausis præcipitium prætercitis, verbo placidi vobis esse videmini & urbani pro alio promittentes, quasi non verba hæc & promissa clandestina, mox in publicum eruptura tumultusque rerum maximos allatura sint. D. Despondi pro amico. R. Amicorum indigentis scis præsentis, si

TTTTT 2 quod

Quod adest, remedio succurrendum. Non te illaquees, atque in crastinum nil promittas, quod non poteris si succurri aliter quam promittendo non possit. Nunc qui atiner promittere, quod si implere non possis salute facias at si possis, superuacue. Sed vos rerum auarissimi estis & prodigi promissorum, quasi vero res ipsas promissilla non exigant. Quod dicas defuisse in tempore ferenda opus facultatem fuisse autem de futuro spem, quia postmodum desituitis fisis. Nondum ergo didiceras, ut fallacissima rerum omnium spes est: Nihil inuenias, quod tam crebro vos fallat. Nihil est tamen cui tam cupide credatis, tam subdola, & tam blanda est, ita se dulciter, ac latebre infinat, sic in vita diuclitur. D. Vadimonio me addixi. R. Credo oblitus illud Thales Milesii celebre documentum, Vadimonio adesse noxam. Et quid de hoc ille vir sapiens dixerit, quod memorasse non inutile crederem, quodque in latinum versum ab auonio ad hunc modum sonat. *Sponde, inquit, me a proso sibi est. Per mille possem currere exempla, ut probem praedes vadesque pernitidinis reos, sed nolo nominatim quenquam dicere. Sibi quisque verum dicat, & secum putet, spondere quibus damno fuerit, & malo. D. Memetipsum sponte obligans erravi. R. Error hic purgator igne post obitum non egebit, ubi admissus est purgabitur, de illo am enim genere est, quae iuum supplicium secum ferunt. D. Promissione me obstrinxit. R. Solutione te libera, & quem lingua vinculis innoxuit, manus soluat, proderit vincam fuisse cum euacris, laqueos semper horrebis.*

Vide, Iudex, in Iudex, Iustitia,

Valetudo.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Valetudo, Graece *ὑγιασις*, & *ὑγιανειν*, ὁ, ὁ sanus, & *ὑγιαινω*, valco dicitur, valere autem proprie significat posse. Hinc valens, potens; Quid, *Nessus adit, pedibusq; valens sciturq; Vadoram.* Hinc valitus, pariter potens, robustus, firmus, cuius contrarium est inualidus. Hinc etiam valide, & per synopen valde, hoc est multum. Hinc bene valere, sanum esse, quasi bene posse, & male valere, aegrum esse atq; infirmum, quasi male posse. Qui enim potentes & validi sunt, sani etiam sunt: e contra impotentes & inualidi aegrotare dicuntur, quare valere simpliciter capitur pro eo, quod est saluum esse *Martia s, Ne valeam si non totis Daciane diebus, Et tecum totis notibus esse volum.* Hinc Vale vox salutantis est, cum ab aliquo recedimus, quo verbo & qui recedit, vitur dicens, Vale & qui remanet respondens, Vale, & tu. Sicut salus & aue salutantium sunt, & eorum qui saluti resalutant. Et quoniam absentes per haec verba salutare solemus, vale & salus, consuetudo inualuit, ut haec duo verba sepe pro eo, quod est tibi & dicesse, vsurpemus, etiam si cum somacho, & indignatione loquamur: Ter, *Valeant qui inter nos distidui quarunt,* hoc est, abeant & a nobis discedant. C. *Multam salutem dixi pro te curis,* hoc est, reliqui foris & curiam, & ab his discessi. Nec valere simpliciter acceptum, quo perire aut male habere vsurpatur, ut nonnulli putant. Ab hoc valeo valetudo venit, quae pro languore accipitur. Cic. *Valetudinem tuam cura dilige,* hoc est languorem, infirmitatem. A qua valetudinarii dicuntur, qui male sani sunt, & frequenter aegrotant. Aliquando valetudo sanitatem significat. Cic. *Sed nunc valetudini tribuimus aliquid.* A valeo fit conualco & conualesco, quod est sanitatem recupero. Item conualco, quod significat robur & firmitatem acquiri. Vnde inualuisse consuetudinem, inualuisse mores dicimus, & ab eo valeo videtur deductum, quod significat possum.

PHILOSOPHORVM DICTA.

Valetudo secunda, est quaedam mediocritas. *Arist. problem. sect. 1. num. 3.*
 Valetudine qui fruuntur secunda, aut nullo premanitur morbo, aut pressi celeriter e vita decedunt, quia nisi magna de causa aegrescere nequeunt. *Ibid. num. 28.*
 Valetudinis ratio habenda est diligentius, quum tempora variantur. *Idem num. 3.*
 Valetudo corporis ea est, ut expertes morbi sint: non enim aliquis beatus in valetudine existimare potest, quum quis ab omnib. reb. aut plurimis absit. *Idem Rhet. 1.*
 Valetudinis ars est, causa pulchritudinis, & magnitudinis naturae. *Arist. Rhet. 1.*
 Valetudo est bonum, quia causa est duarum rerum quae maxime apud vulgus in pretio sunt, id est voluptas & vita. *Idem.*
 Valetudo quae efficitur in aegrotante fit, ex valetudinis forma rationeque in medici anima exultante. *Alex. Aphrod. in 6. met. aph. co. 20.*
 Valetudinarii, qui habent naturam in potentia nihil a quibusvis patienti. *Am. in predicam.*
 Valere cum dicuntur ceteri, salui esse intelliguntur: amante cum vale audiant, male audiunt: mo malum. *Ec. ap. lib. 1.*
 Valetudinem prosperam retinere omnibus optabilis est neper-

eat, quam recipere pereuntem: ideo & legislator & medicus in quantum possunt & anima & corpus sanantem. *Idem de leg. dist. 5.*

Valetudo ad incundum quidem praecipue refertur, quoque nec non honesta esse videtur. *Leo Heb. de amore dist. 1.*

De valetudine corporis. DIAL. III.
 Franc. Petrarca.
 GAYB.

Quid quod valetudo prospera est. R. Quicquid de fortuna diximus, reperitur pura. G. Valetudo corporis incundum ad auctero mille morborum armata generat valetudinem, interea voluptas militat, familiaris cerantudo corporis tuta est. R. Inconspicua incunditas, quae tunc & incautos facere solet: posse flores suos, & facere mites, quos valetudini propriae diffidentis intento decantat. Valetudo corporis bona est. R. Bene vtere. Alioquin, quum, & graue malum fit (ut solita est), culpa culpam, in tantis periculo & pestilens fanitas fuit, qui tutus aegrotant leudo corporis optima est. R. Res pergrata: multum, seu corpore quid agendum, seu animo est. Sed ut quatuor tribus herbarum inter vis veneni, quae dum aliarum virtutibus purgata est, salubre poculum, est pluribus fit, quod pestiferum fuisset. Sic corpora sanitas ne nocua sit, aliter quam adiuncta animi prospera valetudine emendat. Nusquam pius quam in sano corpore aget animus habet.

De aduersa valetudine. DIAL. III.
 DOL.

At aduersa valetudo est. R. Quod expectabam, aduereum sunt querela. At si caro spiritui hostis est, trahe militat, quod in se expertus ille magnus venatoribus verum dixit, consequens est, ut quod aliter cogit. Quod si spiritus carne nobis lior meliorque est, cum in manu vides: ac fortassis intelligis valetudinem, quum aduereum esse prosperam. D. Inualida valetudo est. R. At tatrix pariformis, dehoratatrixque libidinum, & magis. D. Mala valetudo corporis. R. Si valetudo animi bona est, licitudinem, quicquid corporis euenit saluus est. D. Con infirmumque est. R. Multis ad salutem animae proficitur gritudo. Ille vir altus, exhumili, est aquis vetas sed clauiger effectus, cuius umbra sola morbos corporum pellat, interrogatus aliquando cur filium ipse suum pressam iniret respondit. Sic expediti. Tu quid facis expediti? D. Diu corpore sic affectus sum. R. Idem de filiam mox vir tuo sanam fieri posse cognouit, & sanandis aliis habilem fecit. Et tu facito, ut cura est sanandae esse sanabere: Denique (quod tuum est) animum meo medico curandum offer. De reliquo vnum hoc tantum & si non quod iuuat, at profecto quod expedit, spera. D. Anxia est. R. Est quae obliuionem somniumque dicitur rem abigat. D. Valetudo infirma est. R. Infirmitas, & virtutem perfice. Duo haec vnius magistri sunt. Valetudo misera est. R. Comes inuadenda, sed habenda vellicet, iter figeret, & conditionis admonet, optumalis monitor fidus. D. Valetudo corporis extrema, est. R. Sile, & gaude ruinoso carcere vincum te, quous, ac citius.

SIMILITUDO.

Democriti. Ut vinctio non quae suavis est, aut longi sed quae sanat: Sic cibus, non qui iuuat, aut multus, bonum valetudinem necur. *Apud Max. serm. 27.*
 Vide supra, Sanitas. Item Morbus, Medicus.

Vanitas.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Vanitas, Graece *ματαιότης*, *vanis*, & *παρησι*, *vanus*. Hebraei variis nominibus Vanitatem designant, id est, nihilum, res nihili & nullius momenti, me tributur idolis, iuxta dictum Apolloli, 1. Constat mus, quod idolum nihil sit in mundo: perinde ac si A L EL, non Deus. Omnia enim idola & dii gentium Elobim, sed Elilim, id est, vanitates, res nihili, nihilum rediguntur. Cognationem habet haec vox *lalal*, *ylulaut*. Nam idolorum cultus nihil potest canoscit scientis parerit aliud quam dolores & vilitas. Hinc *Mich. 7. 1.* Gall. *Helas. 2.* Alia vox est, nempe *Heb. 1.*

re mortalibus præclarum dicit: & qui duces nullam nisi secundam in firmis conatibus semper experiri dicuntur, iuvenes sere fati fun- di sunt. Ita nimirum credo visum, ne res humane veram solidamq; felicitatem dare posse videantur. P. Aemyl. lib. 2.

Mare, cœlum, terra, calidus, natura, ius, iniuria, interitum adferunt, & vicia nonnunquam morte ingratiore, ac multos non natos præla- ret. Id. 13.

Alienum profusum à decreto compositi animi, inaneq; est, ea appe- tere, quæ ambientis animi desiderium non finiunt, & multo me- liora cunctis imperiis contemplanti animo virtus ardua, & prædul- cis diuinarum rerum cognitio pollicentur. P. Iovius, hist. lib. 3.

Honestiora speciosioraq; consilia eos, qui cadentibus rebus suis pertinacius cum irata fortuna colluctantur, plerunq; durissimis ca- libus referunt. Idem, hist. lib. 3.

ADAGIA.

Quæ apud inferos, & in idu.

Ape dicemus, quam inania somnia, similia significabimus. Sui- das Aristarchum aurorem citat.

Deinde expurgatæ, vira & vicia Aristophan.

Hoc dicto significabam vana fuisse qua dicentur.

Darnach erwahte ich Darnach war es tag.

Cilix haud facile verum dicit. Klix hrad ius an dicit.

Quadrabit in hominem auidum licet, & ob id sapenunero di- centem, non quæ vera sint sed quæ vtilia.

Cretra cum Creteni.

Admicos mendacem mendacis dicit. D. Paulus Serfculi citat.

Keris asi fros a ypa dicit yarietis dicit.

Cretenes seipser mendaci mala bestia, ventres pigri.

Schalt muß man mit Schalten haben, Es sich teure den an- dem im fact, er sey denn selbs zuoy d. ritt gen. est.

Mentuntur multa cantores, tolle videri auid.

In eos quadrabit, qui ad gratiam loquuntur, & auribus blandi- untur. Aristot.

Fumos vendere. Martial.

Pro eo, quod est principum benevolentiam, simulato commendatio- nis officio, per occasionem familiaritatis pretio vendere. Mart. l. 4. Epigram. 5.

Vendere nec vanos circum palatia fumos.

Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.

Glatt Wort (schleifen) viel Nand und wenig Herz giebt man zu Hoff für ein Weibbrumen.

Somnium erat Tener.

Rem fustem, in anem & nihil, somnium pro verbio dicimus.

Ne ti bos quidem vocem edat, nisi ei besis dicitur.

Hinc dictum est, quod in annalibus frequenter commemoratur, bonam humanam vocem reddidisse Hiberæ nœcie.

Hiberæ nœcie D. Hieronymus nugas appellat, in præfatione, quæ præposuit Messipent ateucho.

Epiphylides. Επιδυλλίδης τὰ κατὰ τὴν οὐρανίαν.

Conuenit in blandiloquos & phaleris verborum instructos magis quam egregios factis.

Tantali hori. Ταυτάλη οὐρανοί.

De bonis, quibus eamen frui & licent, aut de in qua videantur a- liquid esse, quum nil sint.

Apologus Alcinoi. Απίλογος Αλκίνοιο.

De longis & anilibus fabulamentis. Refertur à Diogen.

Anicularum deliramenta. Ροσὸν ὄσλοσ. Ρλοσ.

De nugis inanimibus, cuiusmodi solent esse vitæ.

Alte Weber Märlein.

Alini mortis ois Davitus. Suidas.

Subaudiendum narrat. Dicebatur in eos, qui narrarent absurdo ridiculâq; dictu, cuiusmodi fuerit, si quis longâ narratione persua- suatur asini pericula.

Substantia parit. ὀπνήμια τικτω.

De vanis ac frivolis inuentis.

Cyparissi fructus. Κυπαρισσὶ καρπὸς.

De verbis dictum magnificis, ceterum inanislibus.

Thus aulicum.

Vide, Fumos vendere. Encens de Contr. Hoffweprauch.

Cœcum in somnium. τυφλὸν ονειροσ.

De re frivola, vanaq;.

Calidum mendacium. Ηεμὸν ψυδὸσ.

Calidum facinus. Ηεμὸν ἔργοσ. Pro audaci dicitur. Simili figurâ calidum mendacium pro audaci dicitur & impudenti. Plautus in Mostellaria:

Calidum hercle audis esse optimum mendacium.

Psydracia.

Scholias Theocriti narrat apud Siculos, qui supra naves habere pussulas, quas illi vocant ψυδρα, sine iudex pro mendacibus haberi solent vulgo. Ἰδὲσαν σὺντι δις ἐσ ἀνδρ Ἰταλιν ἀν/δασ δις die Wärbet spart. Läng nicht du gewinnst soust, ein biatler auf der Jungel.

Dofones.

Populari loco dictum fuit, quasi Latine dicat dabonem.

Quidius.

Promittat, facit, quia dicitur: Promittit laetitia?

Promissio dicitur quilibet esse potest.

Diei geloben und wenig halten ist Adelsich. Geloben ist Adelsich/ halten ist Bäurisch.

Vapor, Vaporatio.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Vaporatio, Graece *ἀναψυξίς*, *ἀναψυξίς*, *ἀναψυξίς*, vapor, & *ἀναψυξίς*, vapor, dicitur. Heb. *Edh*, vapor, fumus tenuis, qui ascendit ex adulatione, & humilitate resolutur in nebulam, derivatur ab *vd*, & est torris, titio tæda, adulus, lignum ab adulatione denigratū. Hinc *vd*, ad *vd*, ad *vd*, & *vd*, fax. Est autem vapor, aquæ disgregatio, & natura eius humida est, & calida, exhalationis autem natura calida, & sicca *secundum Aristot. lib. 1. Meteor.*

Vapor est substantia calida & humida, vi solis ab aqua vel aquo ducta.

SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Vaporis natura humida est & calida, & aqua esse potest. *lib. 1. Meteorol. c. 4. Aristot.*

In vapore maiorem inesse calorem, quam in aqua: hinc intelligi licet quod vapor in se etiam ignem effertentem continet. Ita fit, ut maiore frigore cogatur. *lib. 1. Meteorol. c. 10.*

Vaporis quidem concretio aquæ est prænumtia, dissipatio ventorum, extenuatio serenitatis. *lib. 3. Meteorol. c. 3.*

Est vapor à calore, qui vivit comburendi habet, in aera & flatum facta exspiratio, que in se facta esse potest. *lib. 4. Meteorol. c. 9. T. 47.*

Omnis vapor terrenus vim habet aeris crassioris. *lib. 5. de Gener. anim. c. 4.*

Vapor est aquæ disgregatio. *Aristot. Meteorol. c. 4. D. Tho. in prim. meteorol. l. 4.*

Vaporis natura est calida & humida quasi potentia aqua. *Aristot. Meteorol. l. 4.*

Vapor est exhalatio ex aqua, *idem Meteorol. l. 1. c. 1.*

Vapor est humiditas quedam. *idem de sens. & sens. c. 5.*

Vapor non solum humidus est, sed etiam calidus. *Alex. Aphrodif. in 1. Meteorol. c. 4. co. 14.*

Vapor omnis est ab aqua vel à terra. *Alb. Mag. de pass. aer.*

Vaporis grossi materia in celo triplex est, aliquando flamma, aliquando est grossa nigra, & ignita, vi carbo, & videtur cometes rubens: a quando extinguitur, & videtur in celo vt vorago nigra quedam. *Alb. Mag. in 1. Meteorol. c. 3. c. 5.*

Vaporis ignis diversitas est diversitate materiae proficitur. *ib.*

Vapor est calida materialis omnium eorum, qui in alto, vel in imo generantur, & sic cum distinguiamus, quia vel est impressio ex vaporibus sicco tantum, vel ex humido tantum, vel ex utroque. *Alb. Mag. de pass. aeris.*

Vapor roris, & pruinae flame venti vel non elevatur, vel si elevatur non potest ad formam roris, vel pruinae formari. *Albert. Mag. in 2. Meteorol. 4. l. 1. c. 12.*

Vapor est à calido combustivo in aera, & spiritum excretio, ex humido madefactiva. *Aristot. Meteorol. 4. c. 2.*

Vapor à caliditate sursum latus cum ad frigidiora pervenit loca ab ipsa derelictus, aut quia extincta iam sit, vel segregata, vel quia frigus super ipsa obtinuit, derelictus consistit rursum, & in aquam transmutatus descendit. *Alex. Aphrodif. in 2. Meteorol. c. 3. col. 17.*

Vapor vehementer calidus, & siccus, si est æqualiter subtilis, sed non bene continuus, nec sibi adherens, sed una pars eius aliquantulum distans ab alia, tunc videtur subsistere post sicut in euolarent scintilla de fornace. *Alb. Mag. de pass. aer.*

Vapor humidus & frigidus est bene terminabilis, vt humiditas, quia autem aquæ est, frigidus est propria natura, vt aqua non calefacta. *Aristot. Meteorol. 2. c. 1.*

Vapor humidus, cum sit aqueus, non est inflammabilis, quia igni in duabus qualitibus contrarius est, in frigiditate, & humiditate potentia, licet actu sit aliquantulum calidus, & siccus. *Alb. Mag. de pass. aer.*

Vapor aqueus, vt frequentem non est rarus, subtilis, & calidus, sed potius humidus, grossus, fumosus, ideo non ascendit alte ad regionem magni fagoris, sed restat in inferiori, cuius frigus sufficit conuersioni, sed congelationi, nisi per accidens, & ideo talis vapor redditur aqua pluens per accidens die, quia frigus accidentaliter existente in aere, ipse guttae pluuie antequam veniant ad terram congelantur, & cadunt glacies. *Alb. Mag. de pass. aer.*

Vapor nullus abigi: terrena aliqua portione egreditur. *Ioan. Gram. in 5. de gener. anim. c. 5.*

Vapor terreus nuquam ascendit æqualiter in omnibus partibus, quia in eo sunt oppositæ virtutes valde. *Alb. Mag. de pass. aer.*

Varietas.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Varietas, Graece *ποικιλία*, *ποιήσις*, & *ποικίλος*, *u. o.*, varius dicitur.

Est autem varietas vel variatio, idem quod diversitas. Hinc

variabile, id est mutabile. Venit autem varius à variatio, vt verbum. Varius enim ille proprie dicitur, qui pedes circumgula *Varo*. Hinc varices illa venæ in cruribus, & sero *feruntur*, quæ frequenter tumida sunt atque obrotæ: & appellatur, qui tumidiores habet huiusmodi venas.

SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Vnicuique autem datur manifestatio spiritus ad voluntatem quidem per spiritum datur sermo sapientie, alii autem gratia secundum eundem spiritum, aliter fides in eodem gratia sanitarum, in vno spiritu, illi operatio virtutum, linguarum, alii interpretatio sermonum. Hac autem datur vnus atque idem spiritus, diuersimodis singulari prout vult, & scilicet, & quedam quidem in honorem, quedam

SENTENTIÆ POETICÆ.

Terent. Comed. vlt.

Verus est,

Vapor homines, for sententia.

Hor. Carm. lib. 3. Ode 1.

Est, vt Cirro Cir latius ardet

Arbusta salcis: hic generosior

Descentat in campum petior,

Moribus hic melior, summa

Contentat illi turba clientum

Sis maior.

Horat. in arte Poet.

Tristia mastium

Pulsum verba decent: iratum plena mentem

Ludent enim lasciuia scelerum, seria dicitur

Formas enim naturæ primæ non intrat ad mentem

Fortunarum habetum: inuitat in improbitate

Aut ad humanum merore grauè deducta: Et

Post effert animas motus interpretare lingua.

lib.

Intererit multum Daususe loquens, aut

Masturque senex, an adhuc florebat iuuenis

Feruidus: an matrona potens, an scelerata

Mercatorne vagans, culte ne sit in arce, aut

Colchis, an Assyria: Thebis nutritus, an

lib.

Aeratis cuiusq; nos audi sunt tibi motus.

Mobilibusq; deor maturis dandus: Et cum

Reddere qui voces iam scit puer, & puerum

Signat humum gressu paribus colluere: Et

Colligit, ac ponit inuere, & imitatur in hunc

Imberbis iuuenis tandem castide tenens

Gaudet equis canibusq; Et aprici gramina

Cereus in cuiusum scilicet, montatui: sicut

Vtilium tardus prorsus prodigiis: aut

Sublimis, capidusq; Amat a telloque

Conuersi studis: atas, animusq; Viribus

Quærit opes: Et amicis in inferis honoris

Commisisse cauet, quod mox mutare habent

idem serm. lib. 1. saty. 4.

Quemuis meata erue turba:

Aut ob auaritiam aut misera ambulantem

Hic nuptiarum: insanas anseribus, hic puerum

Hanc caput argenti splendor super abdit

Hic mutat merce surgente a Sole adempta

Vesperina repet regio, quin per mala pueri

Ferrur, vix pulvis collectus: turbine ne

Summa deperdat metuens aut amplius

Horat. serm. lib. 1. saty. 1.

Castor gaudet equis, mox prognati sui ceterum

Pugnis: quot captum vident vitidum flamma

Milia.

Horat. Epist. lib. epist. 8.

Qua necuere sequar, fugiam qui profertur

Ronne Tybur amem: Semosus Tybure ducam

idem lib. 1. epist. 19.

Oderunt bilarem tristis, tristisq; propter

Redatum ceteres, agitem gnauumq; rrimos

Vaporis bibuli media de nocte salerni

Oderunt porrecta negantem pecunia, quam

Non vultis: iures te formidare cuperes.

idem lib. 1. epist. 2.

Deniq; non omnes eadem mixturæ amant

Carmine tu gaudes: hic delictatur remota

Ille Einois: sermonibusq; Et sale nigro.

Tres in his conuicia probe distent e cadent

Postentis vario multum diuersa palati.

PC
POLYANTHE

terrena non quatuor, sic collata illis modicum, sic nihil, sic delectabile ratiū atque fastidium gratia sunt.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

delectabile est secundum naturam, sed altera formis disparibus, nonne & simillimis formis disparibus...

SIMILITVDINES.

in locis equalib. ambulat, magis defatigatur quam qui in laboriosis est semper eadem aut similia repetere...

Vasa.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

quod aquas supellectile, Hebr. Ex. 12. 37. Marth. 13. 29. pro...

SENTENTIÆ PHILOSOPH.

quod fundi, quibus calfacimus aquam, cur tamdiu calidior...

De vasis Corinthiis. Dial. XLII.

Eratic. Petrarcha. GAVD.

quæ non movent vasa Corinthia? R. Affluctum coelestibus

terrena non quatuor, sic collata illis modicum, sic nihil, sic delectabile ratiū atque fastidium gratia sunt. Quomodo autem an minus...

TITTT

Intia, neq; aurea meliorem tibi cibum faciunt, neq; Samia peiorem, neq; omnino de quietate recedunt, sed ex morbo animi hanc vestra cupiditas orsa est, seu ipsa potius moribus est animi, cui vt consulens conualescas pro inutilium tot vaforum curis vnam arripe valem ac salubrem, vt scias ipse tuum vas in sanctificatione & honore (sicut scriptum est) non in passione desiderii possidere.

Vehementia.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Vehementia, Græce σφοδρότης, σφοδρῶς, & σφοδρῶς, s. vehemens, & σφοδρῶς, vehementer dicitur. Hebr. Chezek, Chozek, Chazkab, à verbo Chazak, prevaluit, fortis fuit, obfirmatus est. Cognationem habet cum Achaz, firmiter apprehendit, valide tenuit. Hinc i-σχυος, valeo, fortis sum. Nonnulli vehemenciam ad affectum, fortitudinem ad affectum & corporis robur referunt. Est autem vehementia quædam acritudo, dicta à vi & impetu mentis, secundum Gellium.

SENTENTIAE PHILOS.

Vehementia, ac furor haud vitiosus duntaxat amoris, verum cui iuscunq; amoris intensi atq; efficacis, vel honestus, vel turpis is esse dicatur, proprietates quædam existit. Leo Heb. de am. dialo.

ADAGIA.

Oestro percitus, Oieq; πρὸς ἀγῶνι, s. Ingens animi cupiditas ac commotus ac velut attonitus. Suidas. Erbat Hummel in Ropyf. Πυρρῆχην οὐλοῦσιν πρὸς τὴν ἑστῆν. Πυρρῆχην βλάπτον. Id est: Turbulentum ac bellum præ se ferre. Πυρρῆχην. Si quis simulatantem s. ira exarscensentem dicat πυρρῆχην, non carebit promoter specie. Martem tueri. Simili tropo dicitur apud Aristophanem, ἀρρηκτικῶν, pro torus sneri.

Velocitas.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Velocitas, Græce ταχύτης, σπῆδῶς, & ταχύς, s. velox dicitur, cuius comparativum velocius. Velocitas Hebr. Meherab, Mahir, velox à verbo Mahar, Acceleravit, festinauit, instar aquæ fluentis de monte arduo, & præcipiti. Est autem velocius quod in æquali tempore maius spatium pertransit, vel in minori maius vel in minori æquale secundum Arist. lib 6. Polit.

Velocitas est qua expediti sunt animi ad celeriter aliquid obeuridum matureq; transcendendum: quæ laus habetur propter animi multitudine rerum brevî tempore perceptionem: nam corporis Celeritas fere dicitur, vt Quintus Curtius ostendit. Velocitati contraria tarditas, Græcis βραδύτης.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

- Velocitas & tarditas non dividunt motum, vt differentie essentialis Auer. in 3. phys. tex. 43.
- Velocitas procedit in motu in infinitum, vt diuisibilitas procedit in continuo in infinitum. Idem in 7. phys. tex. 15.
- Velocitatis diuersæ quod est, in tribus modis inuenitur, aut crescit, aut minuitur, aut est utroque modo. Auer. in 3. phys. cap. 2. text. 61.
- Velocitas dicitur æquiuoce de motu circulari, & recto. Idem in 7. met. aph. t. 24.
- Velocitas propria vnicuiq; motui sequitur excessum motoris super potentiam moti. Idem ibid. t. 35.
- Velocitas & tarditas non sunt, nisi secundum proportionem potentie motoris ad potentiam moti: quanto igitur fuerit maior proportio, tanto magis erit motus velocior: quanto proportio minor, tanto motus erit tardior. Idem in 2. de calo. tex. 36.
- Velocius aliquando motum esse, aliquando tardius ab eodem motore accidit necessario, propter diuersitatem illius portionis, quæ est inter rem motam, & motorem: & diuersitas portionis accidit, aut propter transmutationem contingentem motori, siue debilitatem, siue vigorem, aut propter transmutationem contingentem moto, aut propter utrunq;. Auer. in 2. de cal. t. 36.
- Velocitas in rectum non inuenitur in sphaera, nec in pyramide, nisi per accidens. Idem in 3. de cal. t. 70.
- Velocitas motus est ex potentia motoris ex augmento super potentiam moti. Auer. in 3. de cal. t. 27.
- Velocitas motus est ex victoria mouentis super mobile. D. Th. in 7. phys. lect. 9. sen. 35.

Velocitas motus minuit tempus, & auget longitudinem temporis. Idem ibid.

Velocitate inæquali quæ mouentur, quod velocius est, in tempore per maius spatium mouetur. Procl. clement. Phys. pon. 8.

Velocitatis inæqualis quæ sunt si mouentur quædam tempore sumantur, maius tardioris, minus velocioris, in quibus quod tempore per maius spatium mouetur, tardius autem spatium mouetur. Idem ibid. prop. 7.

Velocitate inæquali quæ mouentur, velocius in maiori transit spatium æquale. Idem ibid. prop. 11.

Velociore dato in seiqui altera ratione tardius demouetur, quod lineæ indiuisibiles non sunt. Idem ibid. prop. 14.

Velocia habent rationem mutuum eandem quam habent per quæ mota mouentur. Idem ibid.

Velocitate inæquali quæ mouentur, potentia inæqualis spondent motuum temporibus. Idem ibid. prop. 9.

De velocitate corporis. Dial. VI. Franciscus Petrarcha.

GAVDI.

Sed pernicitas multa est. R. Referit quoniam curius celerius multos (ua velocitas in exitum tulit. G. Pernicitas autem Currite morales vt libert, coeli velocitas vos præcurrit, & ad mortem applicat. Illud vobis curium est præcurrit, & ad mortem applicat. Illud vobis curium est præcurrit, & ad mortem applicat. Pernicitas summa est. R. Eo tendit, vbi desinat. G. inaudita est. R. Illo properat vbi tarditas multa est. G. itas infinita est. R. Sit quantalibet, vbi se exercet non habet quidem puncti vicem terra omnis obtinuit. G. Pernicitas mobilis est. R. Hæc ingenit laus est, cui maria, & cætera nitas, & naturæ spacia recessit; & arcana rerum omnium Corpore puncti momenti; ambitu circumscriptum, quæ velocitas latens, atq; vbi depositura est? Nonne enim vt latens hoc spatium, seu temporem, seu locorum, nihilominus circumflexerit ad sepulchrum currit? Ille saltem angustia, hoc strobilicis coniecturis, aut geometricis demonstratorem sunt. Ita eocurritur, vbi perfectio non curritur. G. In hoc modo pernicitas est. R. Cum omnes homines credentur lum non æquabis. G. Pernicitas stupenda est. R. Hæc pernicitas, & præruptis locis comitata plano calle destinatione per propugnacula turrium, per antennis nauium, per montium innocue volitantes post leui pedis officendiculum publica prolapsos extinctosq; nouit aras nostræ. Aucter naturam inlecta, grauium corporum hæc leuitas, volucrem minem non diu factura. Nam est inoffensa procedent, cito desinet, breue robur hominis, breuiorq; pernicitas. nunc agilis sum. R. Et a sellis agilis iuuenta, & ceno per Spacio leuitas ingrauet. Prima ætas simululos habet, ma, quicquid est eris diu, & esse cupis, cura vt sis bonus, virtus sola non mecutit.

Venatio, Venator.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Venator, Græce ἀγρῶν, ἀγρῶν, ἀγρῶν, s. Qui persequitur. Sæpe metaphorice est indagator, cetero Hebr. Tsaido, à verbo Tsadh, venatus est; quædam indagavit, inlidiaius est feris. Venator autem nomen nomen rete, Masjudhi, venabulum, Masfidi, & rete pro pldi sathab.

BIBLICI LOC.

Venator Elau, Gen. 25. v. 21. Venator robustus Metavers. 9.

SENTENTIAE POETICAL.

Hor. l. i. Carm. Ode i. Maner sub loue frigidò Venator tenera coniugis immemor, Seu rursu est caribus certus fidelibus, Seu rursu teretes Maris aper plagat. Claud. lib. 3. Venator deserta thoro quatuor membra apponit: Mens tamen ad Sylvas & sua iustia vadit. Ouid lib. a. de remed. amor. Vel tu Venandi studium cole Sæpe rectis Turpiter à l'habi vltia sorore Venus.

SENTENTIAE PHILOSOPHICÆ.

Venationem violentiam dæcimus, latrocinium, parricidium, & omnem bellicam violentiam, Plato in Symposi. Venationis pedestrus due sunt partes: altera animalium torum, altera agrætilis, Idem ibid. Venatoria ars nulla se extendit amplius, nisi venatoribus. Euthydem.

igitur nihil idonei, filius col... vitam solitariam acturi, cui non minus quam politica se inaptos sciunt, sed feris ac canibus, & volucris coniecturi, quod non nocent nisi illis similitudine aliqua iuncti essent, qui si ex hoc voluptatem quandam, seu solam temporis fugam quaerunt, virique fultri, voti compotes forsitan euserint. Sin nescio quam, seu magnificentiam gloriam augurantur, erant. Quenam quatio non principibus modo, sed ingenuis, est gloria, mechanice immo & seruilibus delectari artibus, atque negotiis? Vna horum excusatio. Nam qui liberalibus studiis quae spatiores colunt sui, atque omnino literis indixerunt bellum, quae potius quam ad hostilia castra transfugerent? Sed pudebit forsitan, si ad antiqua respiciant, seque cum maioribus metiantur ac comparent. Saepae quidem lege potuerunt & Platonem philosophantem, & Homerum poetantem, & Tullium orantem, & Caesarem triumphantem, venantem, iuro non legerint.

¶ SIMILITUDO.

Plutar. Pueri ludentes, petunt ranas faxis, at illae tactae serio emoriuntur. Sic nos animi causa venamur, sed serio occidimur. In Mor.

Veneficium. Venenum.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Veneficium, Graece φαγκαξιστος, & φαγκαξος, unde venenum, & φαγκαξος, & veneficus dicitur. Veneficium Hebr. Kaphaph, a verbo Kaphaph, fascinavit, fascino visus est. Cognationem habet cum Aphaph, Sophus, magus, & cum Schakaph, prope, ut iniecit. Hinc per metaphoram aures, aspiciunt, aspicio, &c. & per conversionem radicis φαγκαξος, fascino. Venefici autem dicuntur, qui veneno homines exangunt. Dicuntur etiam venefici, qui malis artibus & fascinationibus ac poculis amatonis videntur. Horum artes veneficia appellantur.

¶ BIBLICI LOCI.

Veneficia damnantur, Gal. 10. veneficii poena, Apocal. 9. 21. & 22. 15.

¶ SENTENTIAE PHILOS.

Venum quoddam in Achaia nasci aiunt, quod Pardalianiches ab angore dictum est. hoc venatores victimam aspergunt, & recedunt quum ab ipsis Panthera conspiciat fuerit, ea vero postquam id tetigerit, de more sterus hominis quaerit, quocirca sterus Venatores in vase reponunt, ac ex aliqua arbore vas suspendunt: fera insiliens ibidem ad extremam defatigationem perueniens ab ipsis superatur, & illorum praeda efficitur. Arisf. de admir. aud. num. 6.

Venum a Gallis toxicum dictum confici legitur, ideo adeo velocem interitum corporibus adferre aiunt ut Galli venatores, cum ceruum, aut aliquod animal sagitta transfixerunt maxima cum festinatione accurrentes carnem vulnere infectam solent, ne reliquae partes animalis veneno afficiantur: partim quidem cibi causa, partim ne animal putridum conficiatur. Alii tamen remedium toxicum inueniunt corticem roboris adfirmant. Alii alterum aliquod folium, quod cornuacium appellant, cum illi aduertunt coruum venenum degustasse, languoreque affectum ad eum magno impetu aduolare, ac illud postquam deuorasset, a dolore quiescisse. Arisf. de admir. aud. num. 4.

Venum Scythicum quo milites Scytharum sagittas respergunt, ex vipera confici aiunt: referunt enim vipersas, quae iam sobolem procreauerunt, ut apertum est, has capiunt, ac nonnullorum dierum spatio liquescere dimittunt, ac cum putrefactae idoneae sunt vniuersum hominis sanguinem in olla effundentes intra sterquilina defodiendo operiunt, ac cum sanguis putruerit, eam partem, quae aquae effigiem repraesentat, virulentae fantei viperae committent, & lethalem veneni speciem efficiunt. Arisf. de admir. aud. num. 137.

Venenosis omnibus contraria est salua homini icuni, quum sera praecedenti abstinet a cibo. Alb. Mag. de anim. 1. 7. tract. cap. 5.

Venum aliud est calidum, aliud frigidum: calidum quasi comburendo interficit, & cito quasi adustum reddit locum mortuus. Frigidum frigidando interficit cor, cum vaporaliter ad cor defertur. Idem ibid.

Venum subtilius citius penetrat, & necat, sed facilius consumitur, & medicinam recipit. Ibid.

Venenorum duae sunt species, secundum duo principia suarum operationum: Vna habet principium suae operationis a qualitate actiua, vel passiva, quae in ipso est: alia forma substantialem, & tota substantia suae naturae, & speciei: Prima species quatuor modis operatur: aut corrodit putrefaciens ex acumine ca-

tor. gitudinem... ocus est... men. Phys... quecumque... quibus qu... spatium... in minor... rdius dem... quam hab... cia inaeq... VL... m curia... rruca... ucarit, &... ipic... G. J... ta cut. G... wat non... G. P... a. &... omnia... prum, qu... um vt... lomin... itta... r... G. In... R. H... e de... um, per... fendi... Auce... volue... beferit... mias... c leuo... os ab... ita bona...

De Venatore & canibus. DIAL. XXXII. Franc. Ferrarib. GAVD.

quibus gaudet. R. Nunc intelligo adolescentis imberbis... Gaudet equis, canibus, & aprici gra... Vile autem ne & quod sequitur sis. Cereus in... Virum taudus promissor, prodigios... amata relinquere porrix. Hunc ic... gendum tuum in fugacissimis rebus loce. G... s excelsis. R. Hoc intantia deat. Non satis it... volat etiam inlinitis. G. Rides me? non volabo... delectabor. R. At illas delectationem tuam... te nocent, & ingratae se vocant iudas ex... plumias facies? Alata volatras tua est. Finge re de... clamabis, & oblitus melioris, nego... itrum retro acclius & oculus fixus in nubem post... quia necessaria operis vita ferat, ex co nimio do... ferus esse gloriamini. Natura vobis... hanc framo, curis hanc vngibus occupa... stitudo manci effecti, ne nihil a... tiam cum strepitu ante diem surgit, & quasi... rumpis, tota dehinc luce iactantini... dilonis, & in... nulli maiori rei habilem effusa... vestri bello terribant hostis, pace iu... bene gesta domini fe... vel illa digerit;... Nonne... Hic amor, haec felicitas, & hoc torum... quod parentibus, quod ami... vestros sonantes in nubibus &... storem, & pulerem, & nocturnam... In hac enim indesti semper & validi, de... Cicronis ora... Quis haec in... in his viuere, si... dicitur. R. At... canibus, delectari... Imperator non equis solum, ... fed canibus quoque bulsa construxe... venatione pereme... mactare solicus loem, aibus nullum fere... Augusti nepotem, ... Gallorum ars... aliqui gloriant... est, iumms... venatu etiam... Misum dictu... Ne... de vanitate con... sem... quos a rebus ar... diffidentia, ab humilibus... retrahunt. Ad hunc

tor. MOLOG... Qui... quoniam... omnia... pro... tor. AL... m... ad... ite... im... m...

loris in humidis, vt lepus marinus, vt inflammatur calefaciens ex calore conuertere ad se humidum subtile, vt euphorbium: aut infrigidans stupefaciens ex frigiditate: mortificatiua tollente sensum, vt opium: aut oppilans vias anhelitus in corpore ex grossitudine frigida substantie suae, quae acumen accidentale habet, vt plumbum adustum: efficiens a tota substantia est, vt gummi, napelli, fel Leopardi, & haec sunt venena deteriora, quam priora. *Alb. Magn. de anim. 25. c. 1.*

Venena alia sunt super aliquod membrum operantia perniciem: quae in super totum corpus. *Alb. Mag. de anim. lib. 25. c. 1.*

Venenum aliquando iuuatur ad operandum complexione fumetis: aliquando impeditur. Iuuatur quum quod sumit venenum calidum calidae complexionis: contra si frigida: ea propter napellus homini est venenum, cibus turdo, & passeri. *Idem ibid.*

Venenorum signa sunt si sentitur inordinatio & corrosio puncturae, & incisio, scilicet esse venenum calidum & acutum: si accidat inflammatio vehemens, & exuberatio sudoris, & rubedo oculorum, & angustia, & sitis, significat esse venenum calidum valde: si profunditas somni, stupor, & frigus, & syncope, significat esse de venenis, quae a tota substantia operantur, & haec sunt omnibus deteriora. *Alb. Magn. de anim. lib. 25. c. 1.*

Venenum viperarum non est frigidum, quia frigescent venenati, sed ideo frigescent, non quod sit frigidum venenum, sed quia contractitas, quam habet venenum ad calorem naturalem, mortificat eum. *Idem ibid.*

Veneficia in humano genere de quibus nunc traditur, duplicia sunt, aliud quod corpore, corpora secundum naturam deprauat, alterum quod praefligis quibusdam & incantationibus, & deligationibus perfradet aliis qui ipsi ledere audent, quod hoc possit, aliis quod laeduntur ab his praeter omnibus qui praefligis exercere possunt. *Plat. de legib. dial. 11.*

Veneficis qui vitur ad detrimentum non lethale, neque ipsius neque hominum, sed pecorum: aut examinum, siue lethale, siue aliud detrimentum: si medicus fuerit, & veneficis condemnatus, morte plectatur: si idiota, iudicium iudicet quid perfoluere debeat, ac si deligationibus, aut illecebris, aut quibusdam incantationibus eius inmodi, veneficiorum vsu ad laedendum paratus esse videtur, si vates est, aut prodigiorum interpretes, occidatur: vt si absque diuinationis peritia quis veneficis condemnatus fuerit, idem etiam circa hunc fiat, nam & hoc iudicium faciat aethimatonem, quid ipsum pati, aut soluere oportet. *Plato de legib. dial. 11.*

Veneficium est ars quaedam circa materiales daemones & terrestres, simulacra daemorum prout in aspectum, & alios velut ab inferis excitat, alios ex alto deducit. *Mich. I. I. de dam.*

De Veneno. DIAL. CXVI.
Francisc. Perrarch.
DOL.

Venenum timco. R. Potu abstine, ciboque promiscuo, experitorum fides amicorum excubet, suspectos limen arceat, vina turbida, fusca, & veleni pulmenta, sapumque permixto, cautio adsit, & sobrietatis, & tarditas. Praecipitatio autem abstinere, quae & aliis, & praefligis genere hoc mortis multos perdidit. Sit ad mensam lenta manus, oculus celer, animus vigil, memoremque discriminis, nec tuis & sum, sed tuorum oculis, atque animis obnoxius inuigila. Magnis periculis magna obstat intentio, nihil non turbat incautum. D. Venenari metuo. R. Oportet remedium audisti. Vis audire facillimum? Pauper esto, veneni metum periculumque discussis. Hoc siquidem mali genus humilior fortuna non recipit, vna securitas parens & terrorum omnium extirpatrix, medicina alia quidem optima, atque promptissima, nullique hominum negata, multis etiam ingesta nolentibus: neque vero efficacis, minus quam parabilis, tuta herede, quamuis amariuicula atque horridula. Comprimit animi tumores, liuores diluit, bilem purgat, curat hydropisum, vena opes plene infidiarum, plenaque formidinum non minus cyathos metuent quam gladios, nec minus paropides, quam sagittas, non mensa, non domus, non cubiculum periculis suis vacat. Dubia quaelibet, atque suspecta, praesentemque viris inueniant omnia mortem, quod in tempestate ait Maro, in tranquillo vobis accidit, & hoc vena illa tatis dilecta, vobis afferunt diuitia. Paupertas vero praeter inimento apud vulgus infamati nominis notam tuta habet omnia. Et si quando turbata infestis puluis ac strepitus conquelescat optabilia, ac suauia penitus & tranquilla. Tandem ergo scitibus, & vitreis vasculis terreni homines bibite atque edite, si securi bibere vultis, atque edere, aureis vasis, ac gemmatis venena miscentur. Quorsum pergis auaritia? Ipsum quoque iam venenum gemmas amat, atque aurum. Contra hanc pestem, neque Pontici regis, neque alterius efficacius antidotum, quam paupertas. D. Venenum hausi, mors praecordis innatat. R. Vbi semel moriendum esse decreueris, quod decretum esse debet omnibus, qui se meminere mortales, quid referat id sitiendo facias an bibendo? Et rursus an tuo sanguine maledixit an vino? Magnos coporatores fatique huius habes comites, Alexandrum, Hannibalem, Philopomenem, Mithridatem, ipsum Claudium, Theramenum, Socratem.

Manci pera.
Narrans locum fuisse vicinum Hymetto, cuius nomen aiga, id est, claudi mantica, in ea fuisse templum, unde semina sterile bibebant, & sicant fecundae eos, qui bulbis, aliisve medicamentis irritant libidinem elleboro succurrunt ingenio, & quibusdam memoria.
Vide rit. Malitia.

Venia.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA

Venia, Graece *εὐνοια*, & dicitur. Eredi dicitur, secundum Senecam, lib. de clementia. Dicitur enim quod optanti euincit. Venia aliquando capere dicitur, Est autem indulgere obsequi, & aliquid dimittere. Quare indulgentia est mollis, & delicata permixta. *Idem ibid.* Hebr. *Chemlah*, & *Machal*, molliis fuit animo, emolliis est erga aliquam personam, molliis animi, commotus est mitigatione. Cognoscitur cum verbo *Machal*, ignouit culpam, venenat. Hinc *μαχάριον* & *μαχάριον*, item Lat. molliis mollior dicitur etiam venia, Hebr. *Selchah*, *I. salm. 130. 4.* in pietus fuit, pepercit.

PATRVN SENTENTIAE

Debet Ecclesia Catholica correctis & firmis, & gnoscere: cum ipsi Petro personam eius gestant, & tubaliter, & cum Deum carnaliter a passione detrahant, rem serui gladio praecidit, & cum ipsum Dominum detrahant, & cum in simulationem poena superfluitatem deamus veniam esse concessam, cumque conuictum tum vique ad dominicae passionis gloriam persequatur.

Nullus debita grauioris poena accipit veniam, nisi qui, est longe minorem quam debeat, soluit peccatum. *cler. l. 10.*

Auditis formam, si septuagies septies dicitur peccatum, ut si hucque ignouit, & ultra negatur, peccatum dicitur, terius noli ignoscere. *Aug. de verbis Domini.*

Dicit Dominus, dimitte, & dimittere tuis. Si ergo dimitte illis postea, nam si non dimitteris, reprobos, & miseriam, replicabo tibi. *Ibid.*

Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimitte nostris. Ne dicas in lingua, ignosco, & corde dicitur, cum dicas. Vocem tuam audit homo, concilium non inspicit: Melius est enim, dum non clamas, & in corde, quam blandus ore, crudelis in corde. *De serm. 15.*

Negligens inimicitias finire obliuiscitur, peccatum vult concedere, sed indignatus, his tribus inimicis, sed animas, in quibus non moriturum occidat. Venia negligentiam memoria, contra pertinaciam memoria superbia, verecundia submissa praesentia. *de 40.*

In hac petitione si mentitur, totius orationis effectus, pecuniam aliquando reperere concedatur, & orationum petenti veniam, nunquam iulle negatur. *rheum 6.*

Beneficium se putabat accepisse angustie memoratus, cum rogaretur ignoscere & tunc propter eum fuisset commotio maior iracundia, & operatur mebarur in aliis, vt irasceret, hoc erat peccatum, cum haberet supra omnes potestatem, quasi peccatum lebat, quam quasi iudex punire, aequitatis iudex, ter, qui nunquam veniam consentit negatur. *de thea.*

Disce frequenter ignoscere nec indignum te esse enim quo possit offendi, cui ignoscendum est. *in Lucam.*

Tanta pietatis est Dominus Iesus, vt ipsi iudex dicitur Christi expectasset misericordiam. *ibid.*

Pulcherrimum affectandae conuersionis exemplum, quod latroni venia relaxatur, & vberior gratia quam peccatorum enim plus tribuit quam rogatur. *in Math.*

Non vique septies, sed vique septuagies septies dringentis, & nonaginta vicibus, vt toties peccatum terer in die, quoties ipse peccare non possit. *ibid. lib. 3.*

Si peccaueris in nos frater noster, & in quibusdam seris, dimittendi habemus potestatem, imo peccatum Dominus precepit, vt debitoribus nostris debita dimitteret.

PC

POLYANTHE

igitur nihil idonei, filius col... vitam solitariam acturi, cui non minus quam politica se ineptos sciunt, sed feris ac canibus, & volucribus coniecturi, quod non faceret nisi illis similitudine aliqua iuncti essent, qui si ex hoc voluptatem quandam, seu solam temporis fugam quaerunt, virique sultri, voti compotes forsitan euserint. Sine nescio quam, seu magnificentiam gloriam augerent, erant. Quamvis quoque non principibus modo, sed ingenuis, est gloria, mechanice immo & ferulibus delectari artibus, atque negotiis? Vna horum excusatio. Nam qui liberalibus studiis quae spatiores coluntur sui, atque omnino literis indixerunt bellum, etiam potius quam ad hostilia castra transfugerent? Sed pudebit forsitan, si ad antiqua respiciant, seque cum maioribus metiantur ac comparent. Saepem quidem lege potuerunt & Platonem philosophantem, & Homerum poetantem, & Tullium orantem, & Caesarem triumphantem, venantem puto non legerint.

¶ SIMILITUDO.

Plutar. Pueri ludentes, petunt ranas faxis, at illae tactae serio emoriantur. Sic nos animi causa venamur, sed serio occidimur.

Veneficium. Venenum.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Veneficium, Graece Φαγουκισμος, & Φαγουκος, verò Venenum, & Φαγουκος, a veneficus dicitur. Veneficium Hebr. Καθηλα, a verbo Καθηλα, fascino dicitur, fascino vius est. Cognationem habet cum Αθηλα, Sophus, magus, & cum Καθηλα, propriè inest, Hinc per metaphrasin auspicium, auspicio, &c. & per conuersionem radicis φαθηλα, fascino. Venefici autem dicitur, qui veneno homines exanguunt. Dicuntur etiam venefici, qui malis artibus & fascinoibus ac poculis amatonis videntur. Horum artes veneficia appellantur.

¶ BIBLICI LOCI.

Veneficia damnantur, Gal. 16. veneficij poena, Apocal. 9. 21. & 2. 17.

¶ SENTENTIAE PHILOS.

Venenum quoddam in Achaia nasci aiunt, quod Pardalianiches ab angore dictum est. hoc venatores victimam aspergunt, & recedunt quum ab ipsis Panthera conspicata fuerit, ea vero postquam id tetigerit, de more sterus hominis quærit, quocirca sterus Venatores in vase reponunt, ac ex aliqua arbore vas suspendunt: fera insiliens ibidem ad extremam defatigationem perueniens ab ipsis superatur, & illorum præda efficitur. Aristot. de admir. aud. num. 6.

Venenum à Gallis toxicum dictum confici legitur, ideo adeo velocem interitum corporibus adferre aiunt ut Galli venatores, cum ceruum, aut aliquod animal sagitta transfixerunt maxima cum festinatione accurrentes carnem vulnere infectam relecent, ne reliquæ partes animalis veneno afficiantur: partim quidem cibi causa, partim ne animal putridum conficiatur. Alii tamen remedium toxicum inueniri corticem roboris adfirmant. Alii alterum aliquod folium, quod cornuacium appellant, cum illi aduertissent cornuum venenum degustasse, languoreque affectum ad eum magno impetu aduolare, ac illud postquam deuorasset, à dolore quiescisse. Aristot. de admir. aud. num. 4.

Venenum Scythicum quo milites Scytharum sagittas respergunt, ex vipera confici aiunt: referunt enim viperas, quæ iam sobolem procreauerunt, ut aperitum est, has capiunt, ac nonnullorum dierum spatio liquefere dimittunt, ac cum putrefactæ idoneæ sunt vinuerunt hominis sanguinem in olla effundentes intra tranquilliam defodiendo operiunt, ac cum sanguis putruerit, eam partem, quæ aquæ effugiem repræsentat, virulentæ fantei viperae committent, & lethalem veneni speciem efficiunt. Aristot. de admir. aud. num. 137.

Venenosis omnibus contraria est salua homini iceni, quæ in sera præcedenti abstinet à cibo. Alb. Mag. de curis. l. 7. tract. cap. 5.

Venenum aliud est calidum, aliud frigidum: calidum quasi comburendo interficit, & cito quasi adustum reddit locum mortuus, frigidum frigidando interficit cor, cum vaporaliter ad cor defertur. Idem ibid.

Venenum subtilius citius penetrat, & necat, sed facilius consumitur, & medicinam recipit. Ibid.

Venenorum duæ sunt species, secundum duo principia suarum operationum: Vna habet principium suæ operationis à qualitate actiua, vel passiva, quæ in ipso est: alia forma substantiæ, & tota substantia suæ naturæ, & speciei: Prima species quatuor modis operatur: aut corrodit putrefaciens ex acumine caliditate

tor. gitudinem... ocus est... emen. Phys... quædam... quibus quo... spatium... s in minor... rdius dem... quam hab... ticia inae... VL... m curia... rruca... ucarit, &... ipic... r... ita cut. G... uat non... G. P... a, &... om... prum, qu... um vt... lomin... omnia... ntra... G. In... R. Hæ... e de... um, per... fendi... Auct... volu... ceferi... itia... t. C... os hab... ita bon...

De Venatore & canibus. DIAL. XXXII. Franc. Ferrarib. GAVD. canibus gaudeo. R. Nunc intelligo adolescentis imberbis... Gaudet equis, canibus, & aprici gra... Vile autem ne & quod sequitur sis. Cereus in... Virum candidum promissor, prodigios... Hunc ic... genium tuum in fugacissimis rebus loce. G... s excessu... R. Hæc... e de... um, per... fendi... Auct... volu... ceferi... itia... t. C... os hab... ita bon...

ator. MOLOG... Qui fer... on... t... p... venen... AL... mit... ad... it... te... m... im...

ADAGIA

Manci pera.

Narrant locum fuisse vicinum Hymetto, cuius nomen... unde semina ferrelibebant, & sicant fecundae... dam elleboro succurrunt ingenio, & quibusdam memoria.

Vide vit. Malitia.

Venia.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA

Venia, Graece εὐνοια, dicitur. Eredi dicitur... Quare indulgentia est mollis, & delicata permittit... Hinc pariter & pariter, item Lat. mollis... pietus fuit pepercit.

PATRVN SENTENTIAE

Debet Ecclesia Catholica correctis & firmis... Nullus debita grauioris poenae accipit veniam... Auditis formam, si septuagies septies...

Nullus debita grauioris poenae accipit veniam... que, est longe minorem quam debeat, solent peccato...

Auditis formam, si septuagies septies... ut: si huicque ignouit, & ultra negauerit...

Dicit Dominus, dimitte, & dimitte tuis... dimitte illis postea, nam si non dimitteris...

Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus... Meilius est enim, dum non clamas...

Negligens inimicitias finire obliuiscitur... vult concedere, sed indignatus, his tribus...

In hac petitione si mentitur, totius orationis... scius, pecuniam aliquando reperere conceditur...

Beneficium se putabat accepisse angustie... cum rogaretur ignoscere & tunc propter...

Disce frequenter ignoscere nec indignum... est enim quod possit offendi, cui ignoscendum...

Tanta pietatis est Dominus Iesus, ut ipsi... Christi expectasset misericordiam.

Pulcherrimum affectandae conuersionis... to latroni venia relaxatur, & vberior gratia...

Non vique septies, sed vique septuagies... dringentis, & nonaginta vicibus...

Si peccauerit in nos frater noster, & in quibus... serie, dimittendi habemus potestatem...

loris in humidis, vt lepus marinus... inflammat calefaciens ex calore conuertere ad se humidum subtile...

Vena alia sunt super aliquod membrum operantia perniciem...

Venum aliquando iuuatur ad operandum complexione sumetis...

Venenorum signa sunt si sentitur inordinatio & corrosio puncturae...

Venum viperarum non est frigidum, quia frigescent venenati...

Veneficia in humano genere de quibus nunc traditur, duplicia sunt...

Veneficiis qui vitur ad detrimentum non lethale, neque ipsius...

Veneficium est ars quaedam circa materiales daemones & terrestres...

De Veneno. Dial. CXVI. Francisc. Perrarch. Dol.

Venum timco, R. Potu abstinence, ciboque promiscuo, expertorum fides amicornum excubet, suspectos limen arceat, vina turbida...

PC

POLYANTHE

Multa tibi debet Titius: sed tu quod debet
Multa Deo si de peccatis tuis dabit
Si reperis, reperet si durus es ille rogantem
Abicit sus obrebat atq. preces
In reliquis exempla tibi namq. omnibus ille
Præbet: at hic sequitur, quod prior ipse facit
Vtq. solet spequem, quis cepit reddere formam
Aequa ista laus tunc dia futura tua est.

SENTENTIAE PHILOSOPH.

Magnarum virium est, negligere laudentem. Sen. de Mor.
Si imbecillior est qui te laetit, parces si potentior, tibi ipsi ignosce. Idem de ira lib. 3.
Illi facile ignoscitur, qui non perseuerare, sed ab errore se reuocare moluntur. Cic. in Vatin.
Vtilius est ab illi nocentem, quam innocentem causam non dicere. Cic. pro Rosc.
Hominem inuicem satus est acc. Gre. quam abfoluere. Lin. 4. Dec.

Non est modo liberale paululum nonnunquam de suo iure discedere, sed interdum etiam fructuosum. Cic. 2. Offic.
Magna est peccandi illecebra, spes impunitatis. Idem pro Mil.
Venia & non laus interdum datur, quum ea que non debet agitur quispiam ob huiusmodi, que humanam naturam excedunt & a nullo sustinentur. Arist. 1. Eth. c. 1.
Venia quos cognoscimus dignos, nunquam reprehendimus. Idem mag. mor. 7.
Id dignum est venia, quod non sponte fit. Thucyd. lib. 3.

ΑΡΟΡΗΤΗΡΕΜΑ.

Epaminondas: homini contempro, qui leue quiddam admulerat. Pelopida pro eo deprecante, non ignoscit: sed amica pro illo rogante dedit veniam, dicens, eiusmodi munera à scortillis accipi oportere non à militibus. Paratus erat ad ignoscendum: sed quemadmodum non quous danus omnibus ita spectantur, tum est, cui & in qua causa gratificemur. Plut. in Græc. apoph.
Arius Philosophus: potius Alexandria Cæsar, mult. s vitam donarat in gratiam Arii philosophi. Socratum tamen; promptissimam quidem linguam virum, sed qui Cæsaris displiceret, quod temere Academicus haberi veller, reiecit. At is squalidus promissa que cana barba, cepit Arium quocunq; iret insequi, vericulum illum in ore habens.
Sapienter eosque, in ore eosque.
Sapientes sapientes seruant si fuerint sapientes.
Hac arte cogit Cæsarem ignoscere. Erasim. 1. 4. apoph. ex Sueton.

HIÉROGLYPHICA.

Petiram à Diis sermonis veniam, cum obsecratione nostri memores delicti, vlcisci cogitarent, eo exprimebant hieroglyphico: ut proximum à minimo digitum ad aurem dextram referrent, quod tantum prius ore inturatum. Est enim locus ille Nemecos, quam gestu hoc, ut in aure ostentatum, conciliari crederunt. Petr. Val. lib. 344. B.
Vide, Reconciliatio. Item, Pæna, Punio.

Ventus.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Ventus, Græce άνυος, s, d, άνυος, s, s, s, s, ventosus dicitur. Hebr. Ruach; à verbo Ruach, spirauit, flauit, actiuo, quod conationem habet cum verbo neutro Ruach, fuit respiratio. Hinc άνος, aer, ventus. Est autem ventus impetus aeris in vnam partem flantis. Vel sic. Ventus est magna multitudine exhalationis calidae, & sicca motu lateraliter super terram ad multam distantiam. Idem. Arist. 1. 3. Meteor. dicitur autem à venio. Hinc ventosus, hoc est, plenus vento, ut regio ventosa: vel inanis, ut verba ventosa, oratio ventosa, hoc est, sine pondere, sine effectu. Hinc etiam ventositas, hoc est inanis iactantia, & vanitas. Hinc etiam ventilare, quod est mouendo ventum captare.

BIBLICI LOCI.

Venti in manu Dei, Genes. 8. 1. Exod. 10. 13. & 14. 21. Num. 11. 31. Psalm. 104. 3. & 135. 8. Ierem. 10. 13. Amos 4. 13. Ion. 1. 4. & 3. 8. Venti Christo obediunt, Mat. 8. 26. Mar. 4. 39. Luc. 8. 24. Ventus ira Dei, Esai. 41. 26. & 57. 13. Ezech. 13. 11. & 17. 26. Ose. 13. 16. Ventus, pro plaga orbis terrarum, 1. Chr. 9. 24. Ierem. 49. 32. 36. Ezech. 5. 10. 12. & 13. 14. & 17. 21. & 42. 16. & c. Matth. 24. 31. Res nullius momenti, Spes vana, Menacium, Esai. 41. 29. Ierem. 22. 22. Ose. 8. 7. & 18. 1. Euangeli doctrina, Euangelici doctores, Apoc. 7. 1.

SENTENTIAE PHILOS.

Ventorum quidam flatus rectus est: quidam reflexus est. Rectos habent, qui lineis rectis semper grassati solent, reflexos & refractos, ut nequias, Arist. de meteor. 6. 3.

Vena

... qui peccauerit, non est nostri arbitrii, vt dicit Scri-
... peccauerit homo in hominem, rogabit pro eo fa-
... peccauerit in Deum, quis rogabit pro eo? & nos è
... Deo iudicari benigni sumus, & in nostris conuictis o-
... idem in 14.
... sententia! si parua fratris, non dimittimus, ma-
... Deo non dimittuntur. Ibid.
... iudicem, nequaquam sine venia culpa relin-
... delicti ex eius amore peccatur. Sæpe nam-
... per ferentem delicti ex eius amore peccatur. Sæpe nam-
... hoc doctoribus mirandisque contingit, quod vt alta
... ferens, modum correptionis exagrent, & lingua ali-
... non debet, dicat: quia mentem dilectio quantum de-
... sed verbum prolata contumelia: tanto citius par-
... & ex aqua radice prodeat penitatur. Gregor. in mo-

... qui opem peccata deplorant, debent præsumere de
... quam postulant: non enim pie Dominus ante delin-
... quos flenda peccata opponeret: si per semetipsum ea di-
... uoluerit. Ibid.
... est quod qui dimittit, & non dat, & minime dimittit:
... misericordiam facit, quia ab omnipotente Deo
... non accipitur, quod obligato corde: ex malitia pro-
... nos delinquitur, ex corde dimittimus, & illud rur-
... quod nobis iam per penitentiam dimissum fuisse gau-
... interest quo animo quisque parcat: sicut enim ali-
... misericordia puniens, ita & crudelitas parcens. Aug. e-

... inueniunt, ne venia viam tibi intercludas.
... & firmam
... delecti allegatus, si iterum peccat, grauis iudicium sibi
... us gustanti.
... ad petendam veniam, facili ad dandam: & sic mem-
... pacis. Bernard. de ver. Apof. ser. 1.
... dare peccatus non potest, quia voluntati scribit alie-
... potest, quia legis ius dispensator ac iudex. Ter-

... sic donantes iniuriam, vt non vlciscantur, quum ta-
... impulerant. Sunt alii, qui licet siliant: manet ta-
... repositum, & rancorem tenent in animo, quatum
... indulgentia est, longe ab his omnibus benignissima
... libenter agit, ignoscit plenarie: ita dicitur, non
... peccatum, sed penitentiam. Vbi abundauit delictum,
... superabundat. Bernard. super Cantic.
... Dom nus omnem donauit iniuriam, vt iam nec
... confundat improperando; nec minus dili-

... propter mansuetudinem, quæ in te prædicatur, curri-
... Domine Iesu, audientes quod non spernas pauperem,
... non abhorres, non horruisti contentem latroem,
... peccatorem, non Chananaeam supplicatorem,
... in adultero, non sedentem in selonio, non in-
... publicanum, non negantem discipulum, non percutio-
... non iplos crucifixores tuos, in odorem homin-
... curamus. Ibid.
... vita certant, sua non aspiciunt, & cum ipsi ma-
... obnoxii teneantur, peccata minoru fratribus non

... peccato esse non potes: & vis semper tibi dimitti to-
... vis dirigit tibi, tantum dimitte.
... tibi, toties tu dimitte, imo quia vis totum dimit-
... intellige, quod remittendo alii, vni-
... dedisti. Petr. Chrysostom. serm. 67. super illud, Dimitte

... sunt debita, non pecunia solum, sed omnium causa-
... criminum, quicquid homo incurere poteris, in his
... accurrens, aliter, ignosce, fidens, peccatis suis veniam po-
... libenter ignoscit. Idem in serm. 68.

POETARVM DICTA.

Quid 3. de Pont.
Crede mihi, miseros celestia numina parant:
Nec semper Iosif sine hoc premunt.
Trent in Phor.
Nigraepe culpa facimus, vt malis expedit esse,
Dum animam dici nos bonos studemus & benignos.
Sen. in Agam.
Dat ille veniam facile, cui veniam est opus.
Hov. 1. 3.
Pon, ne liberibus propriis offendat amicum,
Postulat ignoscere reuocet illius, conuenit
Peccati veniam pollicentem, reddere rursus.
Iac. Bill. Anth. Sac.
Poniam alius dandam esse vt eam à Deo impetremus.

Venti quidam i yeme possent, vt austri. Quidam aestate, vt iri- rici, id est, anno heriarum: & de quibus, quali auriari. Idem ibid.

Venti violenti cates sunt, qui flant superne, & repente cuerber- xantes. Thyella est flatus qui repente profiliit. Lelaps & Strobilus qui inferne sursum versus repente coquoluitur. Anaphyema dicitur ventus sublimis sese rapiens, cum e specu depresso flatus emicterit; aut e terra in hiatus descendente. Ibid.

Ventus vehementius per loca spirat angusta, quam ampliora; quoniam in vnum locum coactus vires auget, & robur pro suo pro- fundo accipit amplius, ac per spacia ampliora diffusus imbecillus red- ditur. Eadem ratione omnis qualitas coacta calidior est. Alex. A. phrod. problem. 1. num. 3.

Ventorum nomina & situs sunt haec Principales sunt quatuor, ab Oriente Subsolanus: a meridie Austus, ab occidente Fauonius; a se- pentrione Septentrio; & vniuersisq; horum habet duos ventos hinc inde coniunctos. Subsolanus a latere dextro Vultorum, a laeva Eu- rum: Austus a dextris Euro Austrum, a sinistris Austro Africum: Fauonius a dextris Africum, a laeva Corum: Septentrio a dextris versus occidentem Circium, a sinistris Aquilonem. Alb. Mag. in 3. meteor. 2. c. 23.

Ventus vt plurimum sic post imbres, & venti cessant aqua facta, quia cum pluit terra exsiccat, & ab eo, quod est in ipsa, calido, & ab eo, quod desuper exhalat, quod ventorum est corpus, & cum talis se- gregatio fuerit, & venti dominantur cessantibus, quia segregatur calidum semper, & sursum fertur in superiorem locum, cogit vapor infrigidatus, & sic aqua, & cum in idem compulsa fuerint nubes, & circum obtulerit ad ipsos frigiditas: aqua fit, & infrigidat siccam ex- halationem. Arist. met. 2. c. 11.

Venti saepe flant ante eclipses, in principio noctis, ante eclipses media noctis: in media autem nocte ante diluculares. Ibid.

Ventorum principium est, vt mouetur Sol. Idem ibid.

Ventus que magna ex parte ante Lunae defectus excitatur initio noctis, dum defectus medio incipit noctis: medio vero cur mane? quia calor Lunae propterea hebetatur, quia cursus iam proxime est, quod defectus exulcer: restitit itaq; calore, quo reuertitur aer quiescit, rursus moueri, ac spiritus reddi incipit. Arist. problem. serm. 27. nu- mer. 80.

Venti cur ad postremum vehementissime spirant? Quia vbi vi- uerit afflarunt, parum caloris relinquunt. Idem ibid. num. 27.

Venti cur siccant, cum frigidis sint? quia qui frigidissimi sunt, va- porem eliciunt. Ibid. num. 30.

Venti cur amplius siccant, quam Sol? quia vaporem non solum e- uocant, sed etiam abducunt, sol autem relinquit, itaq; vt magis hu- midificat, sic minus siccat. Arist. probl. serm. 26. num. 31.

Ventus nihil aliud est, quam aer multus fluctuans, & coactus, qui etiam spiritus appellatur, cum alioqui spiritus appelleretur substantia quanta genialis in stirpibus, & in animalibus existens per omnia pertinet. Arist. de mundo c. 3.

Ventus si fenestrae per parietes obiecta sint, si altera est clausa no- irrumpt per alteram vehemens, quia ventus non nisi corpore con- stat, ergo altera clausa, aer, qui per alteram ingressus est, domum re- plet & nihil amplius ingredi patitur: & si fenestra aperiat, aer ac- rem extrahit, & sic ventus agitatio excitatur vehementior. Alex. A- lphr. probl. 1. num. 86.

Venti secundum terrae partes differunt, ac distinguuntur. Alex. in 3. meteor. c. 1. c. 1.

Venti cur alii aliis locis imbres afferunt? quia vbi frequentia nubium cogit, ubi pluuiam esse oportet. Arist. probl. scd. 26. nu. 58.

Venti non videntur calidi: quia mouent aera existentem plenu multo, & frigido vapore. Arist. met. 2. c. 2.

Venti saepe de aliqua nube exeunt, qui non sunt ex duodecim ven- tis. Alb. Mag. in 3. meteor. tr. ad. c. 15.

Ventus est agitatio aeris circa terram. Spensippus de Platonicis.

Venti alii e telluris habitu constant, terrigenaeq; nuncupantur, al- lii excauiunt e nubibus enclosis: de recessu nominati: similes his sunt qui de fluminibus, lacubus, & stagnis exeunt, qui ruptis nubi- bus per opera caeli manere solent, & in crassam nubium speciem conglobantur, vel cum imper effulsit conuertit flabra, quae ex hydrae Arcorum lingua vocantur, curus oriens, Boreas septentrio, occi- dens Zephyros, austrus medius dies mittit: hos quatuor alii plures interfluunt. Apuleius de mundo.

Ventus qui aerem infrigidat, siccat, & serenat, sua natura est sa- lubris, si cum temperamento receperit, & est principalis medicus contra pestis venenum. Fic. in Epid. quid. c. 5.

Ventos omnes philosophi siccos faciunt, genituram omnem hu- midam. Io. Franc. P. Mir. in Astrol. l. 1. c. 9.

Ventos esse placuit Anaximandro fluxum aeris de subtilissimis & humidissimis in eo partibus a Sole vel motis, vel liquefactis con- flatum. Aristoteles siccam euaporationem conser esse Stoici fluxum aeris simpliciter nuncupant, diuersas nominationis diuersis e regionibus a quibus flare consuevit sortitum. Metrodorus existi- mauit fieri ventum ex aquosa vaporacione ob solis adusti. nem im- petu diuinorum spirituum, Io. Franc. Pic. Mir. in exa. 2. m. doc. gen. lib. 1. c. 12.

Ventus est de illis, quae moueantur, cum non moueantur, nisi a ge- nerante ipsum. Auc. 67. 8. 1. 37.

Ventus est vapor terreus aeris superiora transiens, & vehementer percutiendo impellens. Alb. Mag. in 3. Meteor. cap. 5.

Venti omnes a quibus incipiunt flare locis, ac etiam ex aliis xima illis sunt ad plurimam distantiam nubes impellunt. phrod. in 2. meteor. c. 3. co. 14.

Venus.

DEFINITIO: ET ETYMOLOGIA.

Venus aepodim dicta est propter originem, quia quae- ritur. Plat. in Cratyl. Multa obferuata digna de Venere in etymolog. trilingui Lugdun. Pagina 274. 275. 276. 280.

SENTENTIAE POETICAE.

Nec Venereis nec tu vim capiaris amoris. Vno namq; modo vna Venus, necesse est. Venus est Venus: sic copia Bacchi. Assenuat gressus, debilitatq; pedes. Multos caecus amor cogit secreta fatari, Arcanum domus detegit obuia. Beilum saepe parit ferus exultans Cupido. Sape manus itidem Bacchus ad arma trahit. Perdidi horrendo Troiani Venus improbi. Et Laphtha; belle perdis iacche gram. Deniq; cum mentes hominum furiantur, Venus. Et pudor, & probitas, & metus omnia. Compedibus Venereis, vinculis confringis. Ne te nauis veribus ledat, Venus, sitis. Vna sitim sedens, natis Venus alma tremas. Seruat: hoc iures transiitq; nocet. Ex Comici. Et vno quovis yate Kōpēis in diuina equas. Neas amoris vix inuisi Aepodim speras. Vt fatu raris afflata est semper Venus: Sic refugit illos, quos praemis penarum.

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Venereis duae sunt: altera antiquior & matre carum, quam etiam coelestem cognominamus: altera iunior, hinc filia, quam vulgarem vocamus: quae etiam amorem celestem coelestem alterant vulgarem necesse est appellare. Plat. in Cratyl.

Venus non est sine amore, & si vna esset, vnum esset amoris duo sunt Venereis, duo quoq; amores sunt. Ibid.

Venerem iururandum solum non valere, etiam nim folis si iururandum transgressi fuerint, vna iururatio ait. Ibid.

Venera qui peragere vult, ira peragere debet, ut amatur, velut res vniu cursumus. Plat. de pulchra.

Veneris stella sit Hesperus occidentalis scilicet de qua tantum vt e splendore ipsius non obsecratur: alioquin vbi Solem praecedit, & ad auroram prius currit, & cum sole currit. Tim. Lect. anim. ad mundi. C. 2.

Venerem coelestem vt e Saturno, id est intellectu generat: necesse est esse animam diuinitissimam, proxime ad spiritum uiolabili inuolabilem natam, superneq; permanentem: haec mundana descendere nec vult nec valet, quae etiam est, quae ad inferiora non inclinatur, & necesse est esse separatum, & essentiam materiam non participem: & dixerunt esse, id est sine materia, quae potest esse Deus, vt quae pura & synaera; & in seipsa consistens sit. Plat. in Cratyl. cap. 2.

Ventus fenibus fugienda est, nam & iuuenibus delectat, & non consilii natis, sed nascitur, & etiam haec productio femine siccat. Fic. de vita a proci. lib. 2. c. 8.

Ventus duplex est: vna est intelligentia illa quae in corpore est, & possumus: altera est vis generandi animae mundi, & huiusmodi sui similem comitem habet amorem, illa amore dicitur genam Dei pulchritudinem rapitur, haec amore dicitur dam candem pulchritudinem in corporibus: illa dicitur rem in se primum complectitur: deinde hanc uenereis traducit: haec fulgoris illius scintillas in materiam mundanae dicit. Fic. in Plat. comit. or. c. 7.

Ventus duplex, coelestis & vulgaris: coelestis, quae in mundo nata sine matre dicitur, quoniam mater apud philosophos est, mens autem illa a materia confortio aliena est. Haec est mens, quae in anima mundi ponitur ex loue & Diane genitrix, id est, ex ea virtute quae caelos mouet, & illam creaturam quae inferiora haec generat, & matrem illi tribuunt, quae mundi insula cum materia commercium habere putatur. Plat. comit. or. c. 7.

PC
PILYANTHE

ra tranforant...
Mag. 2.3. Mer...
ac etiam...
bes impellat...

TYMOLOG...
nem, qua...
tua digna de...
374. 375. 376.

TYMOLOG...
nem, qua...
tua digna de...
374. 375. 376.

TYMOLOG...
nem, qua...
tua digna de...
374. 375. 376.

TYMOLOG...
nem, qua...
tua digna de...
374. 375. 376.

TYMOLOG...
nem, qua...
tua digna de...
374. 375. 376.

dit, nec ventris curam habere poterit, qui alimentum sibi coactis
acquirat, ipsa enim est omnium refectio, quae saginata animam, quae
impinguat viscera, cum de diuinis scripturis cibum loqui perennis
accipimus. *Ambrosius in ser. 40.*

Quomodo possunt verba Dei dulcia esse in faucibus tuis, in qui-
bus est amaritudo nequitiae? *In Psal. 118.*

Plus est verbi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere,
quam ventrem moriturae carnis terreno satiare. *Greg. in homil. 4. su-
per Euang.*

Verba Dei nunc verius mens intelligit quum in eis semetiplam
querit. *In moral.*

Querit anima verbum, cui consentiat ad correctionem, quo
luminetur ad cognitionem, cui innitatur ad virtutem, quo reforme-
tur ad sapientiam, cui conformetur ad decorem: cui maritur ad
fecunditatem, quo fruatur ad iucunditatem. *Bern. super Cant. 85.*

POETARVM DICTA.

Horat. i. Epist. 18.
Nescit vix misera reuerti.
Et semelmissum solat irrevocabile verbum.
Ibidem.
Quid de quoq; viro, & cui dicas sepe videtur,
Ouid. 2. Amor. 16.
Verba puellarum salis lentior a caducis,
Irruunt, & vsus est, ventus & aura serunt;
Ouid. 1. Amor. 8.
Impia sub dulci melle venena latent.
Ter. Adolph. 2. 1.
Regne in verbis solus rumpam, quod mihi male fa-
ceris.
Ouid. 5. Trist. 1.
Est aliquid fatale malum per verba leuare:
Hoc querulam Protegen, Halcyonemq; fuisse,
Hoc erat in gelido quare P. caninus auro
Vocem fessigaret Lemnia saxa sua.
Sen. Her. tur. act. 1.
Hic clamor est rabiosa fors
Iurgia vendens improbus iras
Et verba locas.

Plaut. Rud. Act. 1.

G. Pape diuitias tu quidem habuisti luculentas,
L. Miserum iunc verbum, & pessimum est, habuisse
mihi habere.

Hor. Art.

Vt fluxa silis prope mutantur in annos,
Prima cadunt, ita verborum veteris interit aetas,
Et inueniunt ritus florenti modo nata uigentq;
Ibid.
Mortalia facta peribunt.
Nedum sermone fiet bonos, & gratia sinas,
Multa resuscitantur, quae iam cecidere cadentq;
Quoniam sunt in honore vocabula, si solet vsus,
Quem penes ar bitrium est, & ius, & norma loquenti.
Ouid. 2. Remed.
Eueruant animos citharae cantusq; lyrae,
Et vox & numerus bacchia mota iuuat.

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Verbum est vox ex composito, quae significat tempus, cuius pars
nihil significat. *Arist. in peribet.*
Verbum est, non est predicatum, sed compositionem predicati
cum subiecto significat. *Alex. Aphrod. in 1. prior. c. 1.*
Verba infinita naturae actionem, vel passionem significant dun-
taxat, non autem actionem, vel passionem subiectum coniunctam,
vt verba & participia declarant. *Am. in Pradicamen.*
Verba sine nomine prolata, nec verum, nec falsum affirmant,
Ibidem.

Verborum casus, casus appellantur per translationem a nominum
casibus. *Mag. in lib. de interp.*
Verbi proprium est, vt sit predicatum & non subiectum. *Auer. in
peribet. c. 3.*
Verba innocenti reperire facile est: modum verborum misero te-
nere difficile. *Cris. 1. 6.*
Comperit habeo verba virtutem non addere, neq; ex ignato
strenuum neq; ferum ex timido exercitum imperatoris oratione fieri.
Sallust. de Coniurat. Catil.
Negi stultus quam res claras atq; evidentes putare verbis diu
posse celari. *Polyb. 1. 4.*
Oratorum calliditas, auditorum imperitia & rusticitas, fidem
verbis conciliat. *6. Pachymet. hist. 1. 5.*
Verbum omnium cum tempore est, nomen sine tempore. *Boeth. in
lib. de interp.*

Verbum propositionis determinat qualitatem: est enim, non ter-
minus est, sed designat qualitatem. *Boeth. in interp. ad cat. syls.*
Verbum solum est predicatum formale. *Aib. Mag. in peribet.*

VVVVV

VVVVV

Verbum non enunciat de nomine, nisi mediante compositione, cui accedit affirmatio, & negatio. Idem ibid.

Verba in oratione posita, & prima & secunda personae non possunt fieri per negationem infinitam. Idem ibid.

Verbi proprium est, vt significet actionem vel passionem. D. Thom. in peri herm.

Verbum infinitum habet eundem vtum, verbum negatiuum. Idem ibid.

Verbum in enunciatione est causa compositionis, non nomen. Idem ibid.

Verbum est declaratio quae de actionibus est. Platon in Soph.

Verbum nimium curiosi hominis res bonas nunquam profert, vel affert qui possunt. Ficin in Platon. Euthy.

Verbum naturae humidae affans eam fouebat: ex humidae naturae visceribus superius ac leuis ignis protinus volans peti: aer quoque leuis spiritu patens mediam regionem inter ignem & aquam fortiebatur, terra versu & aqua sic inuicem commixtae iacebant vt terrae facies aquis obruta nusquam pateeret: haec duo deinde commota iunat a spiritali verbo quod eis supererebatur, aures eorum circum sonans. Mer. Trismegisti Vmmander. c. 1.

Verbum Exr. sum appellatur causa causarum, quia ab eo procedunt entia. Arist. Theologia Aegyptia lib. 10. c. 17.

Verbis extrema supremis esse prolixiora debent, nam oportet Theologicas institutiones explicationemque nominum diuinorum brevioribus, quam Theologiam significatiuam sermone tractari: nam quatenus ad sublimiora contendimus, catenus sermones ipsis intelligibilium conspectibus contrahuntur, vt in caliginem illam subeunt quae superat intellectum, non solum in sermone breuitatem, sed etiam in silentio, & intelligentiae vocationem incidemus: sed in descendendo oratio pro quantitate deficientis extenditur, & post omnem accessum omnino motus obmutescit, & ineffabiliter coniugetur. Dion. Areopagite de trinit.

Verbum Dei superius est vniuerso mundo, antiquius omnibus creaturis. Phil. in leg. alleg.

Verbum Dei aeternum assumpsit corpus humanum non ex cetero, vt opinatur et Celestinus, & Valerianus, sed ex nobis, item tota naturam nostram non subtrahit anima, vel intellectus, vt Arius Apollinarisq; suspicantur: denique naturam veram, non imaginariam qualem Manichaei somniantur: tres enim hos errores ipsa Dionysii verba proculdubio confutant. Marc. Fic. in Dionys. Areop. de diuinis nominibus.

Verbum de quo Plato loquitur, teste Amelio, & ante cum Heraclitus, est verbum per quod omnia sunt creata. & de quo scripsit in Euangelio suo Iohannes. Aug. Steuch. de per phil. l. 31. c. 31.

Verbalimenta, figurae, characteres, & descripta verba nec praeferunt, nec supra naturam operari quicquam possunt per se, quin & ea ipsa quorum parens est natura efficere non possunt, nisi altioris operis virtutis adiuta fuerint. Ioan. Franc. Pic. Miran. de praenotionibus, l. 1. cap. 6.

Verbum quod a Platone traditur non est creator, sed creatura. Gab. Buhate de ides. lib. 1.

Verbum Cicetonia norum religio mihi inter philosophandum vana superstitio videtur. Lat. Carpent. de sensu.

¶ A P O P H E T H E G M A.

Socrates. Euripides obtulit Socrati librum ab Heraclio conscriptum, eo lecto rogauit quid illi videretur? Per Iouem inquit: quae intellexi mihi praedicta videntur, qualia puto & ea quae non intellexi: sed opus est Delio quopiam naratore. Notauit perquam false affectatam eius scriptoris obscuritatem. De Delio nat. aet. vide Chilliades Eras. Rot. lib. 3. apoph.

Melanthus interrogatus, quid sentiret de tragedia Dionysii: negauit se eam vidisse, quod esset obrecta verborum inuolueris. Notans ambitiosa verborum copia rem obscuram. Plutarch. in ei. r. a. r. g. 1. 5. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Phanorinus audiens adulescentem obscurioribus & inuitatis verbis loquentem: Curius inquit & Fabius dilucide cum suis fabulati sunt: neque Aruncorum, Sicanorum aut Pelasgorum verbis quicquam sunt loquuti. Eras. l. 6. apoph. ex Gellio.

Demonax, cum quendam nescio quid interrogasset, atque is obsecutus plures verbis respondisset: Non intelligo, inquit, quid dicas. loqueris enim cum aperte tecum loquentem, quali Agamemnon adhuc viueret. Eras. l. 8. apoph.

¶ SIMILITVDINES.

Dionys Chrysostomi. An non vides fabros aetarios, aurifices, fabros argentarios, denique eos qui quamicunq; exercent artem, omnia artis instrumenta habere parata & integra: quamuis compellat fames, quamuis affligat inopia, omnia praetoptantes sustinere potius quam vt ex instrumentis artificis quippiam vendere velint, atque hinc ali. Itaque multi frequentiter potius habuerunt ad usum accipere, quam vel minimum aliquid ex artis instrumentis oppignerare: idque iure optimo. Norunt enim quod diuenditis illis, ars vniuersa ipsi sit inutilis, totumque quaeuis fundamen-

tum sublatum: illis autem manentibus, fieri potest alienum progressu temporis aliquando dissolui res artificio. Quod si priusquam dissolui vendant, iam non est vnde possint soluium aliquid que exogitare: Hoc sane animo nos quoque inuenimus: sic & nobis artis instrumenta sunt. Et quemadmodum illi per instrumenta diuendunt, ita nos per nos facimus nostram deprauatamque corrigimus, & inuestigamus addant rebus: neque enim possunt matrem, vt re, neque ex argento aurum reddere, sed materiam ponunt duntaxat. Tu vero nonita, sed materiam Nam lignum vas acceptum poteris aliquando 3. de Luxuro.

¶ Lanae quae subinde in tincturas immittuntur profundius operationem recipere iacet: haec operata continuo in diuinos sermones immittuntur, demum a veteri opprobrio, induamur autem motum Lanae cum intinguntur, nomen natura sua vocatur lana, sed purpura, prasinum, cocconem, Si tinctio naturae nomen transformat: cuius tinctorem: De diuersis.

Scriptura est ositum, quomodo nos ad Deum bis cognitionem aperiant, ipsae oues faciunt, lupos irrumperere permittunt. Tanquam oues mium haereticos arcent, & in tuto conuulsantur, num abierat vnquam sicut. Et nisi hoc, nunquam nos inimici nostri poterunt capere, & pastores, & omnes alii ingrediamur, curam carum. Qui enim Scriptura non vnum alunde, id est, non concessa via, is fur est. Scriptura derant, legem Dei transgressi. Non quomodo Audaces. Protercaui non vt praedicti peccati acciperem, sed vt ingens diuitis vtrum flumen suum sapientiae desiderauit: sed minus accipit, tag; sapientiae floribus pasci, & vni formis habundantibus fici. Potest enim feminudi robors videri, si meruerit tuis sensum fluentis augeri.

Cur mihi sonus orbis paruo sermone meo. An minus apra suis sperant corda flumina. Cur pateat vniuersis aquis, spiritus in terra. Religionis opem gratos dat scripturae vniuersa. Expectat quae plena fides Christi de scriptura. Ad diuum Aurelium Augustinum episc.

Gregorii. Quid est Scriptura sacra: nisi omnipotentis ad creaturam suam? Ecce iam stralibi constituta, & scripta terreni imperio non cessaret, non quiesceret, somnum oculis quid sibi Imperator terrenus scripsisset, agros dominus hominum & angelorum, pro vniuersa transmissit, & tamen eadem epuolas ardentem legi p. 84.

Sicut columba iuxta fluentem resideret, quomodo vmbra in aqua videant, supra quam se procerum effugiant? Sic sancti vni in Scriptura diuinum proficiunt, & ex descriptioe quam vident hostem cognoscunt: dumque se consilia scripturae vt videlicet nihil agant, nisi quod ex responsione unent, quasi in aquam se proieciunt, hosti illud. fluentia plinissime dicuntur, quae de quibusdam pulis consilium quaerunt, sine in oratione, de qua inuenitur, in Cantica Canticum c. 5.

Esaias propheta. Verba mea quali ignis, dicitur malleus conterens petram. c. 23.

Chrysostomus. Sicut ex thesauro si quis vt perire valeat, itas sibi parat diuitias: Ita in sacra in breui dictione variam sententiarum vim, & inuenire licet. Eadem similis est fontis largiens, rienti fluentis. Haec est spiritualium fontium dicitur, quo quis plus inde sumpturi, hoc magis faciat Genes.

Sicut esurire, signum est bonae valetudinis: Ita loquia, spiritualis sanitaris indicium fuerit maxime Genes.

Quemadmodum floridum quoddam pratum generos flores ostentat: Ita diuina Scriptura multibus demonstrat, non sic vt in illorum florum tempore paruo fruamur, sed vt perpetuum inde fruamus. Illic manu tantum accipimus flores, & gratias tuam gratiam amittent: hic non autem sic: sed

PC
PELVANTHE

Basilii Omnis panis nutrimentum affert ad salutem, agris autem saepe inutilis: Sic & omnis scriptura divina ex Deo est, ac admodum fructuosa, nihilque per se inmundum, atque impurum retinet aut praebet, nisi ei, qui illud esse putaverit immundum. ad Chilonem de Vita solitaria.

Origenes. Videtur mihi unusquisque sermo scripturae divinae similis esse alicui seminum, cuius natura haec est, ut quum iactum fuerit in terram, regeneratum nascipam, vel in quacumque aliam sui generis speciem, multipliciter diffundatur, & tanto cumulatius, quanto vel peritus agricola plus seminibus laboris impenderit, vel beneficium terrae fecundioris indulserit. Sic ergo efficitur, ut culturae diligentia, exiguam semen (verbi causa) in napis, quod est minimum omnium, efficiatur omnibus maius oleribus, & fiat arbor, ita ut veniant volatilia coeli & habitent in ramis eius: Ita & hic sermo, qui nobis ex diuinis voluminibus recitatus est, si peritum nueniat, & diligentem colonum quum primo actu videatur exiguus & brevis, ut ceperit excoli, & spiritaliter retractari, crescit in arborem, in ramos, in virgulta diffunditur: ita ut possint venire disputatores & rhetores huius mundi, qui velut aues caeli, leuibz pennis, verborum duntaxat pompa excelsa sectantur, & a dua & rationibus capi, velut habitare in ramis istis, in quibus non loquendi decor est, sed ratio viuendi. Homil. prima in Exodum.

Multis animalibus, quamuis sit imperitus & indoctus, rationalis homo si comparetur, videbitur eloquens ad comparationem eorum, quae rationis & vocis expertia sunt. Si vero ruditus & eloquentibus visis, atque in omni sapientia probatissimis conferatur, ineloquens & mutus videbitur. At si ipsum quis contempletur diuinum verbum, ipsamque diuinam respiciat sapientiam, quantum sit eruditionis, & quantumque sapientiae multo amplius, quam apud nos sunt pecudes, ipse apud Deum mutum se animal profitebitur. homil. 3. in Exodum.

Tu solum tuum scire vis literas liberales, verbi gratia, rhetoricam disciplinam, nunquid eum vaeuum & liberum concedis ab omnibus aliis: omnes ceteris, huic vni studio operam dare iubes, pedagogos, magistros, libros, impensas das, nihilque desesse concedis, quod ad profectum eius studii facit. Quis nostrum ita se ad diuinam legis studia conuertit in Exodum homil. 12.

Sicut in nouissimis diebus verbum Dei ex Maria carne vestitum, processit in hunc mundum, & aliud quidem erat, quod videbatur, aliud, quod intelligebatur: carnis namque aspectum patebat omnibus, paucis vero & electis dabatur diuinitatis agnitio: Ita & quum per prophetas vel legislatorem verbum Dei, profertur ad homines, non absque competentibus profertur indumentis. Nam sicut ibi carnis, ita hic literae velamine tegitur, ut litera quidem aspicitur, tanquam caro, latens vero intrinsecus spiritalis sensus, tanquam diuinitas sentiat. Homilia 1. in Leuiticum.

Non solum homo, quum viderit cibum animalium, scit eum non pro se, sed pro animalibus creatum: sed & ipsa animalia agnoscunt proprios cibos: & aliis quidem (verbi causa) vitula leo, alii ceruus, alii bos, alii vero aues: sed inter homines sunt quaedam differentiae in appetendis cibis. Et alius quidem, qui bene sanus est, & habitudine corporis valens, fortem cibum requirit, & credit, confiditque se edere omnia velut robustissimi quique athletarum: si quis vero in firmiorem se sentit, & inualidum, delectatur oleribus, & fortem cibum pro sua infirmitate reicit, si vero fit aliquis paruulus, etiam si voce indicare non possit, re tamen ipsa nullam quam lactis requirit alimoniam. Et ita vnusquisque vel pro aetate, vel pro corporis valetudine, aptum sibi & competentem viribus suis expetit cibum. Si sufficienter rerum corporalium considerastis exemplum, nunc ab iis ad intelligentiam spiritualium venimus. Omnis natura rationalis propriis & competentibus nutrirur indiget cibis. Cibus autem verus naturae rationalis sermo Dei, sed sicut in nutrimentis corporis multas paulo ante dedimus differentias: ita & natura rationalis, quae ratione, & verbo Dei (ut diximus) pascitur, non omnis vno atque eodem verbo nutritur. Vnde ad similitudinem corporalis exempli est aliquibus etiam in verbo Dei cibus lactis, apertior scilicet, simplicior doctrina: ut de mortalibus esse solet, quae praebere consuevit iis, qui initia habent in diuinis studiis, & prima eruditionis rationalis rudimenta suscipiunt. Homil. 25. in Numeros.

Omnia medicus ex herbarum succis, vel arborum, vel etiam metallorum venis, vel animantium naturis, profutura corporibus medicamenta componit: sed herbas istas si quis forte, ante quam ratione artis componantur, aspicat, siquidem in agris aut montibus velut foenum vile conculcat & proterit: si vero istas intra medici scholam dispositas per ordinem viderit, licet odorem tristem forte & auerum reddant, tamen suspicabitur eas curae vel remedii aliquid continere, etiam si nondum, quae vel qualis sit facultas ac remedii virtus, agnouerit. Veni nunc ad lectulum ecclestem medicum: intra ad hanc stationem medicinae eius

Ecclesiam: & quia Iesus hic, qui medicus est, & verbum Dei est ægris suis in herbis in fœcis, sed verborum sacramentis medicamenta conquiri: quæ verborum medicamenta si quis inculcus per libros velut per agros videat esse dispersa, ignorans singulorum doctorum virtutem, vt vilia hæc, & nullum sermonis cultum habentia præteribit: qui vero ex aliqua parte didicerit animarum apud Christum esse medicinam, intelligit profecto ex his libris, qui in Ecclesia recitantur, tanquam ex agris & montibus salutaris herbas asumere vnumquenque debere sermonum duntaxat vim: vt si quis ille est in anima languor, non tam exterioris frondis & corticis quam fucci interioris haulæ virtute sanetur. *Homil. 8. in Leuitic.*

Solent medici præbere interdum cibum aliquem, interdum etiam potum dare, verbi gratia, ad discutendam caliginem visus, nec tamen in edendo ipso cibo, vel in potando sentimus, quia vile est, & prodat oculis: sed cum transtulerit visum est illius, aut poculi virtus, paulatim purgat aspectum: & tunc demum sentire incipimus, quia cibus ille, vel potus profuit oculis. Sed & in aliis similiter corporis partibus eadem fieri solent. Hoc ergo modo credendum est etiam de scriptura sancta, quia vilis est, & anima prodest, etiam cibus noxius ad præiens intelligentiam non capit: quoniam vt dicitur & bonæ virtutes quæ nobis adiunt, relictur in sermonibus, & pascuntur, & contrariae torpescunt in meditationibus, & effugantur. *Hom. 20. in Iesum Nave.*

Sicut corporis medicamenta Deus preparauit ex herbis, arte disciplinæque compositis: Ita etiam animæ medicamenta preparauit in his sermonibus, quos per diuinas scripturas, seminavit atque dispersit: vt hi, qui aliqua ageritudine fuerint oppressi, statim vt vim morbi sentierint, atque alicuius vulneris stimulum dolo remque prospexerint, requirant aptam & conuenientem sibi rationabilem disciplinam, quæ eis ex præceptis Dei possit mederi, huius medicinæ archiatros est Christus, discipuli sunt medici. *in Psalm. 37.*

Grilli. Quomodo, si quis scintillam ignis in sceno aut palca occultauerit, totum inde ignitum necesse est fiat: Sic verbum Dei tanquam scintilla in naturam nostram immisissum, totam inde inflammat, atque ad vitam interitum penitus destructo reducit. *in Iouannen lib. 1. c. 15.*

Trobus auditor ac sapiens quæ intellexit, nulla intelligentia remoratus, mentis ea thesaurum statim commendauit: si qua vero ardua videntur, sepe ac multum inuestigans atque interrogatus tandem assequitur, venatorios apprimere canes imitatur, qui huc atque illuc percurrunt feras quærentes: Sic affectum esse sapientem propheticus quoque sermo denotat, dicens: Conquirens quære, & apud me habita. Quærendum enim ita semper est, vt apud eum habitemus, & ad alienas sententias non efferramur. *lib. 3. in Iouan. cap. 39.*

Ysrahelitas Iudas. Quomodo corpus hominis morbo obnoxium, ad hostia medicina curatur: Sic anima prædicato Dei verbo, *lib. 2. allegoriarum legis.*

Vt vera sanitas, quam nullus morbus præcessit in corpore, à solo Deo largitur quidem, eis autem liberatio per artem & medicinam sumiuit & à ferentibus & ab artificibus non iuari in speciem, imple sanans vel per hæc, vel citra horum operam: Sic etiam animæ bonæ & alimenta largitur hominibus Deus per scriptum, per verbi autem prædicationem quæquirit ad sanandos animi morbos periret. *lib. 2. allegoriarum.*

Sicut oculi pupilla, quamuis minima particula sit, videt tamen hos cœlestes orbis, & immensum mare, & aeris amplitudinem; præterea solis tam orientis quam occidentis terminos: Pari modo sermo diuinus cernit acutissime, qui sufficit in inpicendis rebus omnibus, per quem videbuntur quæcunque digna spectatu. *lib. 16. allegoriarum legis.*

Sicut riuorum perennium fluentia cursu irrequieto feruntur, sequentibus aquis præcedentes impellentibus: Ita sermonis semel cepti exundantia mentem omnium, quæ nobis insunt, nobilissimam, & volucris naturam parem currendo assequitur. *lib. de sacrificio Abels & Caini.*

Sicut ingenitus ille præuenit omnia genita: Ita ingeniti sermo sermo creaturæ præcurrit, nubi etiam præcuruolans. *lib. de sacrificio Abels & Caini.*

Olympiæ. Diuina ipsa scriptura est veluti ager quidam ferax & odoratus, quasi paradisi optimis arboribus confusus, habentque thesaurum occultum. Par est autem, vt qui hunc habere querunt thesaurum, placere student regi domino agri huius: hoc est, Deo omnipotenti. Placebunt autem, si cunctis mundi deliciis renuntiauerint. *in Ecclesiast. c. 5.*

Præcipit. Est porro simile grano coriandri. Tradunt coriandri naturam penitus femini respondere, adeo vt si succidatur etiam coriandri semen, vim suam non amittat, vt sementi idoneum amplius non existat. Huiusmodi verbum est omnino, cuius omnis particula ad terræ cultum natura apta est, si mandatur commode & bonæ terræ, id est, animæ. Est porro album etiam. Lumen enim verbum est, idque splendidum, ac proinde quoque album ipsum intelligenti, ab eoque nutrito. Est item saxo simile.

Contortum etenim est, & neuisquam succiditur, nec rum faxum. Cœlestis quippe verbum est, & non mittit. Non dixit verbo; Verum etiam in corpore. Sine etiam, tanquam si dixisset: Non in hoc, quod dicitur, cens, verbum erat. Non commune aliquid habet, quod dicitur, non solum pane hominem viuere, cum Deo. *in Deuteron.*

Iusti Episcopi. Post hæc turris? Scripura Noui Testamenti conuenienter intelligitur, quæ velut turris excelsa, constructa est, mille pendens, & Verbi quod mandauit in generationes, tanquam generationes. Itaque in hac sancta scriptura omnia reperitur, ex qua vel contra diabolum, vel contra mundum repugnatur, nam & ipse Dominus, cum in tentaretur, ex hac turri arma produxit, cum eam scriptura testimonium vsque quaque deusit. *in Gen. 22.*

Fanus desillans labia tua: expositio scripturarum & lac in doctrina tua sub lingua tua: eo quod verbum in melle duerforum vulnerum peccatorum sanatur. *Cantica Cantic.*

Hieronymus. Quomodo in his nostris litteris legenda verba texendaque procedere, nulli præcipit: Ita etiam in scripturis diuinis non valent sine nosse, nisi ab ipsis ethicis mandatis habentibus eundem illud, quod Propheta dicit: A mandatis quod videlicet post opera ceperit habere. *in Ierem. 17.*

Sicut calculus genus est lapidis durissimi, & puritate leuissimi: Ita sermo Dei, qui neque hæreticorum aduersariorum potest contradictionibus uolueri. *Damasius.*

D. Augustinus. Sicut stellas in cœlo non extrahit fidelium in hæreticos fumamento scilicet Deum. *in Psalm. 95.*

Bona vita, quæ ex præceptis Dei agitur, tanquam quod auditur scribens in corde. Si in cere scribitur, scribitur illud in cordibus vestris, & non scribitur. *in Psalm. 95.*

Scriptura vt fidelis speculi nitore nullius accipere dicit, vel legentibus iudicanda proponit, iudicanda vel vituperabilia, vel laudabiles intimas, vt vituperabilia, lauda ada, & in laudabilibus vituperabilia. *lib. 22. contra Iulian. c. 65.*

Animam tuam nutri diuinis lectionibus, prædicamentum spirituale. Quia sicut ex carnalibus alimentis nutritur noster interior homo. *ad Iulianum. Epistol. 1.*

Sicut ferrum, nisi vium fuerit, argenteum generat, nisi frequentius diuinis exercetur lectionibus, non generat. *ta quæst. 10.*

Sicut solem non videt oculus, nisi in lumine dominicum lumen non poterit videre: interrogat, quod mine, de quo inquit Propheta: Domine ad lucendum lumen. *ad Orisum.*

Quisquis negat, ideo utrumque testamentum posse quod non eundem sacramentis tenentur populi iudæi tenebantur, vel adhuc tenentur, postea dicitur, vt vnus pater familias iustissimus, alius imperatoris duritorem vilem iudicat, alius est, qui gradum adoptare dignatur. Si autem præterea quod minor in veteri lege sunt, in euangelio tantum non ad vnum Deum vray; pertinet, ita perturbationi, si vnus medicus, alia per ministrum, alia per semetipsum valentioribus præcipat ad regnum tinendam salutem. Vt enim ais medicus cum vnus neque ylo pacto ipsa mutetur, mutat rama peripetibus, quia mutabilis est nostra valetudo: Ita diuina sit ipsa omnino incommutabilis, mutabilis tamen co-

subuenit, & pro diuersitate morborum, alia alia modo à vitio, vnde mors incipit, & ab ipsa prætere quæ essentiam, ea que deiciunt, id est, ad paululum reseruat firmet, de vera religione.

Quomodo modum torrica acule colligitur, sic in sic vnusquisque; Christianus in eorum tranquillo, quæ acule, colligat verbum Dei, vt in aduersitate, & tribulatione, hyemis nomine significatur, habeat, vnde scriptum est: *in Ierem. 17.*

Sicut agni multo lacte pingue sunt, & facta oues lacte pe nitent: Ita Apostolico lacte pascit, fideliorem parat. *de Cain & Abel.*

D. Ambrosii. Passæ sunt libri scripturarum...

& reficimur, cum ea, quae scripta sunt, de gustata...
Carpis illic nouum florem, qui bonum o...
Carpis illius, in quo fit splendor &...
Carpis rosam, hoc est, Dominici corporis sanguinem.

quo per comminationem terroremque iudicii, ad innocens &...
sanctae vitae viam regimur, virga est, per quam intra disciplinam...
diuini metus cohibet timoratio, ac prouidentis rectoris monitu...
coerceamur. Apostolus monuit Corinthios, vtrum mallet cum...
seueritate doctrinae atque obiurgationis adesse, an in spiritu lenita...
tis. Quod vtrumque secundum modestiam tenorem erat necessa...
rium, vt obediens letor, insolentibus vero seuerior adueni...
ret. Virga de radice Iesse floruit, vt virga seueritatem floris sua...
uitas temperaret, cum vnicuique nostrum doctrinae terrore regimens...
perfectae beatitudinis commoueret. in Psalm 2.

corruptionis hinc peruenient, magisque ex eorum perceptione la-
sio, quam utilitas aliqua subsequatur, vt est illud, Sint lumbi, &c.
Qui non habet gremium, vendat tunicam, & emat sibi gladium:
& Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me di-
gnus. Quod quidam districte sinitu Monachorum, habentes quid-
dem zelum, sed non secundum scientiam, simpliciter intelligentes,
fecerunt sibi cruce lignea, eaque iugiter humeris circumferentes,
non adificationem, sed ritum cunctis videntibus intulerunt. Non
nulla vero ad vtramque perceptionem, id est, ad historiam & alle-
goricam ita comoda sunt ac necessaria, vt vtraque explanatio vi-
talem animae succos impertiat, vt est illud: Si quis te percussit in
maxillam dextram, praebe illi & alteram, & Cum vos persecuti
fuerint de vna ciuitate fugite in aliam, & Si vis perfectus esse, va-
de, vende omnia. Prodit sane & foenum iumentis, quibus pa-
bulis omnes scripturarum repleti sunt campi, simplex scilicet para-
bolicam narrationem, & lectio: qua simpliciores quique, & minus
capaces perfectae & integre rationis (de quibus dicitur: Homines &
fumenta saluabis Dominus) secundum status ac mentis suae condi-
tionem ad opus suum & labore actualis vitae vegetiores robustio-
res reddantur. *Collat. 8. c. 3.*

Laurentii Iustiniani Patriarchae. Quoties quis in tenebris ambu-
lantibus vult redere solariam, viarum insinuare discrimina, ac
caeca luminaria in sublime statuit, eademque exponit in publi-
cum, quatenus inoffenso pede valeant peragere, quo tendunt.
Hoc per semetipsum in humanitate assumpta, hoc per Apostolos,
doctores, ac predicatoris suos, coeterna Deo Patri perfectae sapien-
tia, atque quotidie id agitur spiritu, ac verbi Dei annuntiatione, &c.

De institutione ac regimine praelat. c. 7.
Ruffini a quilegensi presbyteri. Sicut caro verbi Dei perfectio-
rum cibis est: ita & sanguis eius perfectorum est poculum. Qui
ergo per verbum Dei purgantur, & renouantur de die in diem, hi
dicuntur lauare in vino strom suam, id est, actus suos visibiles, ac
in sanguine vitae amictum suum. *in li. de benedictione Iuda ad Pate-
linum presbyterum.*

Polegii. Quemadmodum hi, qui in labyrintho aliquo diuaga-
ntur, frustra exitum sperant absque lumine: Ita in infinitis,
profusque inextricabiles impingere peccatorum maendos illos
necesse est, qui vitam hanc arduam, sine verbi luce posse viuere
sperant. *in Psalm. 119.*

Erasmi Roterodami. Dracones nec politus potest, nec artem
adhibere, alioqui elegans ac translucens: Ita diuina scriptura suum
habent nitorem, nec artificum philosophiae aut rhetorices admittit,
in scripturis.

Ve sultum sicut fontibus confecti riuulos: Ita ineptum
est, relicti Euangelis, Lyrae & similia somnia sequi. *in simili-
bus.*

Cedrus & iuniperus si oleo perungas, nec tineas sentiunt, nec cari-
ent. Ita semel imbutus diuini Spiritus succo animus, nullam huius
mundi sentit corruptelam. *in simili.*

Thomeri. Vt nunquam aqua magis alacrem, magis genuinum
saporis exhibet, quam ex ipso fonte exhausa: Sic nec iustitiam,
veritatem, humilitatem, quisquam aliunde feliciter discit, quam ex
sacro sacro Chriti Euangelio. *in apoph. 43.*

Lapis Lydius explorat aurum: Et euangelium Christi reuelat
cogitationes hominum. *in apoph. 96.*

Aqua quacunque manibus affusa, stirpes quidem diluit & hinc
dilat, sed sola coelestis impleta scientia philosophorum animum
turgescit, sed sola, quae desuper data est, hominem implet ac beat. *in
apoph. 54.*

Esaias Propheta. Quomodo descendit imber & nix de caelo, &
illuc ultra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, &
germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti:
Sic erit verbum in eum, quod egredietur de ore meo. Non reuer-
tetur ad me vacuum, sed faciet quaecunque volui, & prosperabitur
in hi, ad quae misillud. *cap. 55.*

Christi Saluatoris. Quemadmodum granum sinapis, licet o-
mnium tenuissimum sit, tactum tamen suo tempore in
terram ita excrescit, vt inter holera sit maximum: Ita enim Euan-
gelica praedicatione, licet a filiis huius seculi contemnatur, ac cum
nulli philosophiae, ac rationibus etiam sapientissimorum conferri
possit, vbi pendatur, tamen si quis ipso splendore seculari, ipsam
vera fide amplectatur, sentiet eam esse Dei oracula, Spiritus sancti
mysteria, ac coelestis sapientiae pronuntiata, in quibus tanquam in
clarissimo speculo reuertit ipsissima Dei veritas, iustitia, misericor-
dia, potentia, iudicatio, & salus. *Datur haec similitudo a Christo
Matth. 13.*

Chrysolomi. Sapientes medici, quoties membra putrefacta se-
cturi sunt, aut lapides in meatibus affixos extracturi, aut aliud a-
liquod naturae vitium correcturi, non id faciunt eo, qui laborat,
in angulum abducto, sed eo in mediis foris deposito, conglome-
ratoque praeteruentum speculo, ita demum admovent ma-
nium. Hoc autem faciunt, non quod velint humanas traducere
calamitates, sed vt vnicuique propria lanitatis commendent cu-
ram: Item & scriptura facit: vbi quem arripuit peccantium, pro-
ponit cum in sublimi suggesto, non in mediis foris, sed in media

terra: & postquam totius orbis circumflecterit
curatationem adhibet, erudiens nos, vt circa
cautiones sumus. Videamus igitur, quo modo
corrigere sit aggressus. Non dixit: O imperator
subuertisti, confundistique, ad extremam impet-
neque sermonem acculatoris in longum produ-
modum hi qui secant, hoc breuiter facere flu-
nis cruciatus sensum fallentes: Item & hic
obiurgationis, paucis verbis constringens re-
gula.

Vir sapiens verbum suum quod dixeris, non re-
Et quomodo verba diuina sine exitu vacua poterunt
5. Matth. hom. 10.
Sicut lucerna, nisi ei subministraueris oleum,
verbum fidei nostrae, quod credentes acceptum, ad
atur doctrinis, aut meditationibus scripturarum, em-
satis illuminat animam. *In 24. Mat. hom. 10.*

Origenis. Scriptum est de manna, quia secundum
si quis id ita sumpsisset: nutritur ex eo: si quis
prum Dei, & contra statum diuinitus modum
re, non si ueretur eo, vt viali cibo, sed vt viali
suebat, vt vna atque eadem species mannae
generaret, aliis vero salubrem cibum conferret, &
Igitur & nostrum manna verbum Dei est, & quod
Dei & aliis efficitur ad salutem, aliis ad poenam.
bitur, quod Dominus, qui est viuum Dei verbum,
cium ego veni in mundum istum, vt non videntes
dentes ceci fiant. Quanto melius esset nonnullis
re verbum Dei, quam audire cum malitia, vt
sp. Melius autem dicimus ad comparationem
melius, & vt rectius ac perfectus est, vt qui
audiat corde recto & parato, vt in terra bona
Hom. 3. in Num.

D. Hieronymi. Quomodo in coniugio sepe
sa est, ne liberi procreentur, & nonnullum
non tenet, & frequenter neuter ad genera-
trario vtique fecundus: Ita & in his, qui verum
quadrifariam hae diuisio custoditur: vt
doctor officium: sed si sterilis auditor, vel auditor
sed per imperitiam doctoris verbi semen in
coris sit, qui docetur, quam ille est, qui
vt magister & discipulus sibi consentiam
ceat, quantum ille potest haurire, vel tantum
tum doctor ingerere. *in c. 2. ad Gal.*

Sicut in vinea multi viti: ad praelum
cessit est, vt vitis gemmet in pampinis, ipse
dehinc vt flore decussio, futuri boni
que turgescens vvas parturiat, vt pressa
desudet: Ita & in doctrina singuli beati-
audiat quis verbum Dei, vt concipiat, vt in
scat, & ad portum vique perueniat, vt cum
triat, & per instantiam, pueritiam, ad
perfectum virum vique perducatur. *ad Gal. 4.*

D. Augustini. Vt thus non redolere, nisi
virtus in apertis sentitur, nisi conetur in
pulsu sententia vni suam declarat, nisi
tur speculum peccatorum.

Recogitamus & recogitemus, quali
accipienda Quod si legatio a rege, aut a
Nunquid non mox alius curis posthabitis, potest
cum omni deuotione literas acciperemus, &
garemus? Ecce de caelo Rex regum, & Dom-
mo & redemptor noster per Prophetas & Apo-
nobis dirigere literas suas, non vt ali-
um demandet, sed quae ad salutem & gloria
sunt, innotescat. *lib. de salu. ar. doc. c. 9.*

D. Hilarii. Vt mel per egrediantem
quae acciderint, oris amara munitur: Ita
nes, & tristes cupiditatum inialacrum
mirificans, si modo non ore continetur, sed
in Psalm. 118.

Hanc existisse caulam existimo, vt per
ordo decurreret, vt sunt paruli, & imperii, &
buendi, haec primum, per quoslibet
lementa cognoscere: ita & humana
pliniam, ad cognitionem Dei per hunc
narium numerum ipsis veluti infantium
arduum enim & difficilimum est, hominum
liq; doctores rationem praecipuum
turae nostrae recipit infirmitas, diuini
am, quae haec ipsi dederit, erudit. *in Psalm. 118.*

Sicut viti prudentibus expectari id
loquuntur, grauitate eorum, doctrinae
sermo non sit fortuitus & vagus, sed
causalitatis

Hieronymi. Quomodo in flammis, ex quo dependit fimbriae subtegenem intexitur, & tota vestimenti virtus in flammis est: Ita in variis sensibus scripturarum, in quibus vestitur, & hoc ipsum significat vestis Aaron auro, purpura, cocco, bysso, hyacinthoq; contexta, quam fecerunt mulieres, quibus Deus ad texendum dedit sapientiam. ad Principium.

Augustini. Quando possimus de divinis opibus, quae leguntur, intellectum alicuius mysteriorum significationis excerpere, quasi abstrusus fauorum mellis, mella producimus: vel Christi discipulos imitantes, spicas manibus confricamus, vt ad latentia grana proueniamus, & in eis vitam inueniamus. De verb. Domini, in Matth. serm. 14.

Gregorii. Sicut ex auro vno alii muranas, alii annulos, alii dextralia ad ornamentum faciunt: Ita ex vna scripturae sententia expositores, qui que per numeros intellectus quasi varia ornamenta componunt, quae tamen omnia ad decorem caelestis sponsae proficiunt. in Registr. lib. 2. epist. 101.

D. Anselmi. Sicut alimentis diuersis, ad perfectam corporis etatem: Sic praecipis dissimilibus ad spiritualem perducitur vitam. Vt enim educatur prius simplici lacte matris, dehinc a lacte alio, deinde farinae commixto postea micis panis: postmodum etiam crustis, donec quolibet forte cibo valeat vti: Sic enim primum iubeatur in Deum credere, dehinc eum diligere, deinde timere, postea bene operari, postmodum etiam aduersa pati, quousq; sibi praecipuum quodlibet secure posse iniungi. In simili- bus.

Cassiani. Efficiamur secundum praecipuum Domini, probabiles trapezite. Quorum summa peritia est ac disciplina, probare, quodnam sit aurum purissimum, & (vt vulgo dicitur) obrizum, quodde minus purgatione ignis excoctum, ereo quoque viliusque denario, si pretiosum numisma sub colore seu indumento aut fulgentis imitetur: prudentissima discretionem non falli, & non solum nummata tyrannorum vultum exprimentia, sapienter agnoscere, sed etiam illa, quae sunt veri quidem regis imagine, sed non legitime figurata, perita sagaciore discernere: deinde ne quid illis a legitimo pondere diminutum sit, censura trutinam diligenter inquirere. Es nos explorare conueniet, ne auro purissimo scripturarum praua interpretatio cooptata, metalla pretiositate nos fallat, in quo Sacerdote Christo tentauit imponere. Collat. 1. c. 20.

Roberti Abbatis Turicensis. Non solum testimonia, quae angelicae & Apostolorum scribunt, respicere debet Lector curiosus, & ea attendere, quae sequuntur, quae praecedunt: velut si domum, quae forte per indultiam absque fenestris subobscura facta est. Lucerna intransmissa videre debeas, qualis sit intus, qualis sit in medio, vel in circuitu. Matth. lib. 3.

Quarta regnum Dei & iustitiam eius. Quid est regnum Dei, nisi verbum eius? Nam per quod facta sunt omnia, per ipsum verbum regnatur omnia: & in hoc sermone vique regnare est. Quoties ergo ad audiendum siue tractandum verbum Dei conuenimus, quoties lectiones sanctas legimus, vel libenter audimus, toties quatinus regnum Dei, & iustitiam eius. Hic quidem quereamus possumus, inuenire autem non nisi post hanc vitam. Thesaurum est hoc Dei regnum, in agro absconditus, thesaurus in agro litera legalis, atque propheticae, ex magna parte parabolicae vel enigmatice, diligenter clausus atque signatus. Hunc thesaurum inuenire, est scripturas sacras intelligere, & praeter gaudium caelestium bonorum, vel regni colorum, quale in scripturis promittitur, omnem solitudinem abicere, secundum hoc Euangelicum consilium,olumque earum amplecti studium scripturarum, vt homo semper sit expeditus, ad verbum Dei tractandum & audiendum. O quantos hoc studium non solum ad sufficientiam victus & vestitus, sed ad amplissimos honores prouexit. Super salutem, &c. Veniunt in omnia. lib. 6. in Matth.

Sicut Iacob virgas populeas, & virides, & amygdalanas, & ex planatas, & ex parte decorticauit eas, detractisque corticibus, in his, quae spoliata fuerant, candor apparuit: illa vero, quae integra, viridia permanserunt, ita effectus est color varius: Sic iuxta mysticum exemplum illud, non passim vel vbique, sed in plerisque locis corticem litera detrahimus, & candorem allegoriae tenemus. In epistola ad summum Pontificem, in libro de glorificatione Trinitatis.

Sicut Iacob luctatus est cum Angelo, in quo Deus erat, qui & victum se facebatur: Ita luctari debet verbi Dei amator cum sermone vel scriptura, in qua Deus est, quae ex Deo est, nec dimittere, antequam vincat vinei volentem, sensumque comprehendat vilem in litera iacentem. Lucta enim pulcherrima est, tandem perseverare petendo, donec inueniat pulsando, donec sibi aperiatur. Haec lucta placet Deo, hac cupit ipse vinci, hac fortitudine opus est, vt nobis aperiat, & det Spiritum sanctum. In Matth. lib. 7.

Iacobi Apostoli. Quoniam si quis audiat sermonem, nec cum factis exprimat, hic similis est viro consideranti faciem naturae & factis exprimat, hic similis est viro consideranti faciem naturae & factis exprimat, hic similis est viro consideranti faciem naturae & factis exprimat.

VVVVV

in speculo. Considerat enim seipsum, & abiit, & continuo oblitus est quod alis esset. *Luc. 1.*

Ps. 138. *humilis pedibus* quando regum diademate coronatus literas mitit, tunc, qui adfert eas, per se nullius momenti est, sed humilis quidam, sed ad illum non spectant, qui literas suscipiunt: sed propter regis literas, magna reverentia & silentio eas suscipiunt: Sic etiam auditores non ad dicentem respiciunt, neque ad tenuitatem eius, sed quia, quae dicit, a Deo affert, ea collecto animo & attentio accipiunt. *hom. 42. h. Gen.*

Sicut grana arenae non conueniunt in vnam, neque adherent ad inuicem, sed semper sunt separata: Sic verba, quae audiuntur, & non conuertuntur in vnam iustitiae massam per opus separata sunt & diuersa. *In 7. Matth. hom. 20.*

Sicut qui in magno vase aceti modicam guttam mellis immisceat, etiam mel perdit, & acerbitas aceti non mutatur: Sic homini in hac malorum multitudine constituto, si collocatus fuerit iustitiae verbum, & verbum perdit, & ille non temperatur in concupiscentia mundanum reum. *In Matth. 13. hom. 31.*

Quemadmodum si pluuia super lapidem cadat, desuper quidem sudat, ab intus autem ficus est, quia non descendit humor in eum: Sic & homini mundali quando loqueris verbum Dei, tantummodo sonus verbi desuper percutit aures eius carnales, in cor autem eius nihil descendit. *In 13. Matth. hom. 31.*

Sicut stonacho ministrante vnumquodque membrum suscipit nutrimentum, & conuertit ipsum in se, secundum suam naturam: vtriusque quod suscipit iecur, totum fit sanguis, quod autem suscipit fel, bilis efficitur totum: quod vero in pulmonem phlegmata fiunt: quod autem in mammillas, totum efficitur lac: Sic Sacerdotibus Ecclesiae loquentibus verbum omnes suscipiunt, vniuersumque autem conuertit illud secundum suum cor: ita vt vnum idipsum verbum in cordibus quidem rectis procedat ad vitam, in cordibus autem peruersis suscitetur iracundiam, quasi bilis: in aliis autem odium, quasi phlegma socium, & exponendum. *In Matth. 21. hom. 38.*

Sicut quis mittit in os suum fragmentum panis, aut qualemcunque cibum, primum molit eum dentibus, & ita dimittit eum in stomachum: Sic & quum audimus verbum, necesse est ipsum meditari in ore sensus, & videre, quid est, quod dicit, aut vnde dicit, aut propter quam rem dicit. *In Matth. 22. hom. 41.*

Quemadmodum, qualemcunque cibum, nisi masticauerimus dentibus, non sentimus saporem eius: Ita & verbum, quod audimus, nisi masticauerimus ipsum tractantes in nobis, non possumus intelligere virtutem verbi illius. *In capit. 22. Matth. hom. 41.*

Apud Iudaeos illa animalia sunt munda, quae reuocant cibum, & ruminant. Ergo animal illud est mundum, quod masticat, & tradit vtero, & iterum de vtero reuocat, & ruminat: homo ille est spiritualis & sanctus, qui audiens verbum tractat & quum intellexerit, memoriae quasi vtero tradit, & iterum de memoria quasi vtero reuocat, & ruminat, & retractat. *In Matth. 22. hom. 41.*

Veteri in coronis non satis est, flores esse puros & suauis, nisi pura sit etiam & casta manus contexens: Sic non satis est, vt in sacrarum literarum lectione verba sint sancta & pia, nisi pura etiam & castissima mente haec legantur, ac animo concipiantur. *hom. 4. cum presbyter esset designatus.*

De natura lapidis, quem magnetem vocant, eam esse vim contrahit, vt omnem aliam materiam quietam esse, immotamque dimittat, ferum vero duntaxat ad sese trahat, nonnunquam vero aliter a se sublatum quasi ostentet, tamen si nullis idipsum rebus ab inferi loco suffulciatur, nec superne alioqui nexu visibili colligitur, sed eius lapidis incubante virtute, occulta nobis ratione suspentum fit. Tale vero quippiam & in diuinis scripturis, & in verbis, quae de Deo fiunt, solet contingere, vt facile si cognosceret, qui diligenter aduertet. Plurimi enim, imo (vt ita dicam) cuncti fere mortales autem illis accommodant, soli vero capiuntur, qui alium sunt fidei, cum tamen ab inferiori loco nullius terrenae felicitatis solatio teneantur, neque quicquam appareat, vnde a superiori loco vincit dependeat, sed ad occultas duntaxat rerum spes, mentem animumque accommodent. *De curatione infidelium Graecorum. serm. 5.*

Augustini. Cultus agens fructum non reddens, & ingratus agricola: pro frugibus spinas afferens, non horreum, sed ignem quaerit Dominus Deus noster, sicut videtis cum bonam hanc terram visitare imbribus solennibus: Ita cor nostrum verbo suo, tanquam agrum visitare dignatur, & de corde nostro quaerit fructus, quia nouit, quid ibi seminet, & quantum pluat. *In Psal. 18.*

Dicitur aspis hinc alteram aures, quam pressus potest, terere inungere, inde vero alteram caudae immisione nihilominus obturare, ne audiat. Quid ad haec incantantis vox, quid sermo faciet praedicantis? Orabo pro eo, baptizabor pro mortuo, vberimo quodam profluvio lachrymarum, apud quem viderim nihil humanae incantationis quamlibet sapientiam, nihil quan-

tamcunque admonitionis indultiam praestent men vir sapiens, non celo sese, sed solo sapientia, quae defusum est, non modo praestare potest. Sed nec ideo obfusceret, nisi caudam, dum hic quidem velut terra infixas, haeret voluntati: inde velut reflectens caudam meditatur, & infigit animo, quod desiderat tam mordax & amarus sermo inuenitur in ore, quod nulla ad eam penetrare queat. Inde aspidi virus in lingua aculeo perfusus in arena incantatoris, tanto se studio in arena: etiam aues volantes flatu tradit venter. *mone 13.*

Quicquid loquimur in nomine Dei, quomodo loquentis imber Dei est: videre vos, quales moreris: si mala terra, spinas parit: pluuia veniens per fructus, & super spinas. Qui istis verba fuerit, & spinas de pluuia generauerit, legitime non accuet. Qui autem melior factus fuerit, terra generauerit, horreum speret, & pluuia sunt nubes, aut quid est pluuia, nisi Dei misericordis circa omnes, quos diligit, & quibus docemur. *In Psal. 98.*

Verbi Dei auditor similis esse debet amantissimo quod ruminat, munda esse dicuntur, & non que in corde accipit, & cum audit, in memoria audita in memoriam reuocat, sit similis ruminanti. *cent. 14. 193.*

Ambrosii. Maturinos quoque solis omnia degerat, emundat oculos suos, ne quid pulueris in aliquo oculis eis insideat, cui inueniens bene aliqua caligo nebuloza, corporeos visus spectantibus Christus incipit, oritur inlectione scripturarum mentis, animique interioris obtutus, neque inueniens cui praestringat ingeri & puri cordis in mundam autem, vt vase lyncero scripturae diuinae incipias, ne qua ingrediatur ontagio. Caece autem cet: & qui est regione in raliu eius intus, omnem subito admittat aspidem: ac nisi in certum suum oculoque conuerat, aspidem se nihil videt, nere esse fraudatum: si veri despectat obtutus, seruat officium. *Augustin. lib. 4. c. 1. Hexamer.*

Vos auditores mei estis generatores vnae, non verbi vltra: vos agricola, redus, edificatores, etiam pedes pretiosos superedificantes. Eloquitur enim Deo examinatum. Vos facite diuitem foeneratum, agratum, architectum peritum. *Libro 5. de fide ad Graec.*

Hilari. Vt non omnium est, herbarum quae nosse: & si quis imperitis aut nefcius in agrum herbis diuitem venerit, omnia inutilia, & agrum existimans praeterbit: at vtro si peritis & doctis sum in his germinibus agrum fuerit ingellus, etiam alius praeterbita erunt, demet, & ea, quae de ignominia, mirabitur: sciens, quando vile mercedum dicitur, & in qua genera sanctus hinc vtrudum fit, & quantum ex his, & quouique moderatum fit. Sic etiam peritis esse intelligendum est: si ea impia anima, & non ad cognitionem Dei auditor: lector abditus, & in etho, & spiritualis gratiae donum scientiam diuinae diligendi, praeterbit, mirabitur omnia, argi, his sermone: eorum virtutes & efficientia seruat, non ignarus, quum sumendum sit, & in quam rationem ei gerantur, corpori sanatio, quando anime molesta est, & in corpore, ne quid importunum tardum: sed collata, & temporibus, & rebus, non perit: his, quae ibi gerunt, vtatur. *In Psal. 134.*

Thriueri. Multi sunt, qui aequum solidum cibum tamen eius corroborantur suo, ac delectantur odoribus: possunt sacrosanctum Euangium capere, verum tamen quod oblectat eius lectione. *mpph.*

Chrysostomi. Quemadmodum sol debilem oculum stringit, non natura sua: Ita iuuenit in his, qui diuinae diuinae sermoni: Ita & Pharaonis induratis dicitur, quum verbum Dei oppugnant. *Emil. 87. in Ioan.*

Neque si quis vulnus accepit, & medicinam impudenter diligenter alligabit, sed decide permittet, neque aquam rem, & alia vulnere contrarium caedat, & ne grauius

Sit sermo virginis pudorosis, modestus & modestus, nec tam eloquentia pretiosus, quam pudore. *ibid.*

Quicquid pudet dicere, pudeat etiam cogitare. *ibid.*

Frontem cordis imprudentia atterit culpa frequens: arque quo crebrius admittitur, eo de illa committentis animus minus veredundatur. *ibid.*

Sicut verecundia laudabilis est in bono. Erubescere enim malum sapientia est, bonum vero erubescere fatuitatis. Qui erubescit mala poenitendo, qua facit, ad vitam libertatem peruenit: qui vero erubescit bona facere, a statu rectitudinis cadit, atque ad damnationem tendit: Sicut per Redemptorem dicitur: Qui me erubescit, & meos sermones, &c. *In hom. 10. super Ez. eccl.*

Quid amabilis verecundo adolecente? quam pulchra, & quam splendida gemma morum est verecundia, in vita & vultu adolecentis, quam vero & minime dubia bona spe nunna, bonae indolis index. Virga disciplinae, expugnatrix malorum, propugnatrix puritatis innata, specialis gloriae consecrata, fame custos, vita decus, virtutis sedes, virtutum primitiae, naturae laus, & insigne totius honesti. *Bern. super Cant. serm. 86.*

Verecundia sotor est continentiae: nullum aequae manifestum indicium columbinae simplicitatis, & ideo etiam testis est innocentiae, lampas pudicitiae, ne in iugiter licentis, ve nil in ea turpe vel indecorum relidere atteret, quod non illa illico perdat. *ibidem.*

Haec dicentibus erubescenda essent, si facientibus praesumpta non fuissent: nunc autem sustinent in audiendo verecundiam, qui noluit in faciendo habere discipulam. *Aug. de instr. 12. ut.*

Verecundia.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Graecè *aidos*, *aidos*, & *aidos*, verecundior dicitur. *ibid.*

Idem est timor turpitudinis exprohabilis, & principaliter pertinet ad pudorem, sed respicit culpam consequenter, & hoc dicitur cessando & celando. *Ex B. Thom. 2. 2. quaest. 116.*

Verecundia a vereor, quod est timeo, dicitur. *ibid.*

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2. 9.*

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2. 9.*

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2. 9.*

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2. 9.*

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2. 9.*

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2. 9.*

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2. 9.*

POETARVM DICTA.

Hom. in Iliad. *Aidos* est pudor, & pudor est verecundia. *Verecundantium virorum vires, quam interfectantur.* *Idem in Iliad.* *Odds, ei aidos.* *Thucydides aidos, ut in Iliad dicitur.* *Negue ipsi verecundia.* *Est qua viros valde laedit, atque inuat.* *Idem in Odyli.* *Aidos est, hoc ad dicitur, ut in Iliad dicitur.* *Verecundia non bona indigentem virum comitantur.* *Pythagoras.* *Hecceus est, aidos moti, ut in Iliad dicitur.* *Mus idem dicitur, ut in Iliad dicitur.* *Facies autem turpe nunquam nihil neg, cum alio,* *Negue solus. Omnium autem maxime verecundare reipsum.*

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Pudoris etiam disciplinam inter definita corpora natura discernit. At si quando cadauerat neatorum fluctibus euehantur, virorum supra fluctuant, prona seminaria. *Sen. lib. de mirab.*

Custos virtutum omnium dedecus fugiens, & laudem maximam consequens, verecundia est. *Cic. de Orat.*

Verecundia parens est omnis honesti consilii, tutela solennium officiorum, magistra innocentiae, chara proximis, accepta alienis, omni loco omni tempore favorabilem praese ferens vultum.

Non modo magistratum, sed etiam illos quos non metunt, magis reuerentur homines verecundi quam inuerecundi, & mulieres quas esse verecundas animaduert. ut homines intuentes vicissim reuereri volunt. *Xenoph. de Instr. Cyri, lib. 8.*

Bonum in adolecente signum est, cum illi ex alio rubor suffunditur: magis iuuenibus apparet, quibus & plus calor est, & tenera srons veteranos & nihilominus & lenescit. Quidam autem non magis, quam cum erubuerint, timendi sunt, quasi omnem verecundiam effuderint. *Sen. ii. epist.*

Artifices scenici hoc indicio imitantur verecundiam: deiciunt vultum, verba submitunt, figunt in terram oculos, & deprimunt, ruborem sibi exprimere non possunt, nec prohibetur hic, nec adicitur: nil aduersus hunc sapientia proficit, sui iuris est, iniustus venit, iniustus discedit. *ibid.*

Nutriendus est pudor, qui, quandiu in animo durauerit, aliquis erit bonae spei locus. *Epist. 25.*

Recta ingenia debilitat verecundia, praua confirmat audacia. *In Proverb.*

Turpia ne dixeris, paulatim enim pudor per verba discutitur. *ibidem.*

Verborum turpium licentia impudentiae nutritrix. *ibid.*

Sine verecundia nihil rectum esse potest, nihil honestum. *Cicero 1. Offic.*

Maximum

ra transactio...
Mag. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

dit, nec ventris curam habere poterit, qui alimentum sibi coactis
acquirat, ipsa enim est omnium refectio, quae saginata animam, quae
impinguat viscera, cum de diuinis scripturis cibum loqui perennis
accipimus. *Ambrosius in serm. 40.*

Quomodo possunt verba Dei dulcia esse in faucibus tuis, in qui-
bus est amaritudo nequitiae? *In Psalms. 118.*
Plus est verbi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere,
quam ventrem moriturae carnis terreno satiare. *Gregorius in homil. 24. su-
per Euang.*

Verba Dei nunc verius mens intelligit quum in eis semetiplam
querit. *In moral.*
Querit anima verbum, cui consentiat ad correctionem, quo
luminetur ad cognitionem, cui innitatur ad virtutem, quo reforme-
tur ad sapientiam, cui conformetur ad decorem: cui maritetur ad
fecunditatem, quo fruatur ad iucunditatem. *Bernardus super Cantos. 85.*

POETARVM DICTA.

Horat. 1. Epist. 18.
Nescit vix misera reuerit.
Et semelmissum solat irrevocabile verbum.
Ibidem.
Quid de quoq; viro, & cui dicas sepe videtur,
Ouid. 2. Amor. 16.
Verba puellarum salus lenior a caducis,
Irruunt, & usum est, ventus & aura ferunt;
Ouid. 1. Amor. 8.
Impia sub dulci melle venena latent.
Ter. Adolph. 2. 1.
Regne tu verbis solus amantem, quod mihi male fa-
ceris.
Ouid. 5. Trist. 1.
Est aliquid fatale malum per verba lenire:
Hoc querulam Trogenem, Halcyonemq; fuisse,
Hoc erat in gelido quare Parnassus auro
Voce sagittaret Lemnia saxa sua.
Sen. Her. tur. act. 1.
Hic clamasti rabiosa fors
Iurgia vendens improbus iras
Et verba locas.
Plaut. Rud. Act. 1.
G. Pape diuitias tu quidem habuisti luculentas,
L. Miserum inquit verbum, & pessimum est, habuisse
mihi habere.

Hor. Art.

Ut flum silis prope mutantur in amos,
Prima cadunt, ita verborum veteris interit aetas,
Et inueniunt ritus florenti modo nata uigentq;
Ibid.
Mortalia facta peribunt.
Nedum sermone fiet bonos, & gratia sinax,
Multa resuscitantur qua iam cecidere cadentq;
Quoniam sunt in honore vocabula si solet usus,
Quem penes ar bitrium est, & ius, & norma loquenti.
Ouid. 2. Remed.
Eueruant animos citharae cantusq; lyrae,
Et vox & numerus bacchata mota iuit.

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Verbum est vox ex composito, quae significat tempus, cuius pars
nihil significat eorum, & est semper eorum, quae de altero praedi-
cantur, nota. *Aristoteles in peribet.*
Verbum est, non est praedicatum, sed compositionem praedicti
cum subiecto significat. *Alexander Aphrodisiensis in 1. prior. c. 1.*
Verba infinita naturae actionem, vel passionem significant dun-
taxat, non autem actionem, vel passionem subiectum coniuictam,
vt verba & participia declarant. *Ambrsius in Praedicationem.*
Verba sine nomine prolata, nec verum, nec falsum affirmant,
Ibidem.
Verborum casus, casus appellantur per translationem a nominum
casibus. *Magister in lib. de interp.*
Verbi proprium est, vt sit praedicatum & non subiectum. *Auerroes in
peribet. c. 3.*
Verba innocenti reperire facile est: modum verborum misero te-
nere difficile. *Cicero. 1. 6.*
Comperit habeo verba virtutem non addere, neq; ex igna-
to strenuum neq; ferum ex timido exercitum imperatoris oratione fieri.
Sallustius de Coniurat. Catil.
Neq; stultus quam res claras atq; evidentes putare verbis diu
posse celari. *Polybius. 1. 4.*
Oratorum calliditas, auditorum imperitia & rusticitas, fidem
verbis conciliat. *6. Pachymet. hist. 1. 5.*
Verbum omnium tempore est, nomen sine tempore. *Boethius in
lib. de interp.*
Verbum propositionis determinat qualitatem: est enim, non ter-
minus est, sed designat qualitatem. *Boethius in interp. ad cat. 1. 1.*
Verbum solum est praedicatum formale. *Ambrosius in peribet.*

VVVVV

Verbum

APOPHTHEGMATA.
Venus quid esset amor? respondit: anima otiosa
interdum praedicant esse mentem, nonnulli cupiditate,
interdum qui diuinum quendam & daemonicum animam
interdum plura diuinum faciunt. Quocirca recte aliquibus
cupiditatem esse: vero excedat, furorcm.

PROFANA EXEMPLA.

Deus filius, Sermo, sapientia patris, seu patris inter-
medo quo locutus est Deus, & quam Ecclesias tuae ser-
uauerunt promissit & exhibuit. *Ioan. 1. 1. 14. & 1. 14. 18.*
Deus filius, Sermo, sapientia patris, seu patris inter-
medo quo locutus est Deus, & quam Ecclesias tuae ser-
uauerunt promissit & exhibuit. *Ioan. 1. 1. 14. & 1. 14. 18.*

BIBLICI LOCI.

Deus filius, Sermo, sapientia patris, seu patris inter-
medo quo locutus est Deus, & quam Ecclesias tuae ser-
uauerunt promissit & exhibuit. *Ioan. 1. 1. 14. & 1. 14. 18.*
Deus filius, Sermo, sapientia patris, seu patris inter-
medo quo locutus est Deus, & quam Ecclesias tuae ser-
uauerunt promissit & exhibuit. *Ioan. 1. 1. 14. & 1. 14. 18.*

PATVM SENTENTIAE.

Deus filius, Sermo, sapientia patris, seu patris inter-
medo quo locutus est Deus, & quam Ecclesias tuae ser-
uauerunt promissit & exhibuit. *Ioan. 1. 1. 14. & 1. 14. 18.*
Deus filius, Sermo, sapientia patris, seu patris inter-
medo quo locutus est Deus, & quam Ecclesias tuae ser-
uauerunt promissit & exhibuit. *Ioan. 1. 1. 14. & 1. 14. 18.*

Verbum non enunciat de nomine, nisi mediante compositione, cui accedit affirmatio, & negatio. Idem ibid.

Verba in oratione polita, & prima & secunda personae non possunt fieri per negationem infinitam. Idem ibid.

Verbi proprium est, vt significet actionem vel passionem. D. Thom. in peri herm.

Verbum infinitum habet eundem vtum, verbum negatiuum. Idem ibid.

Verbum in enunciatione est causa compositionis, non nomen. Idem ibid.

Verbum est declaratio quae de actionibus est. Platon in Soph.

Verbum nimium curiosi hominis res bonas nunquam profecte vel assequi possunt. Ficini in Platon. Euthy.

Verbum naturae humidae affans eam fouebat: ex humida naturae visceribus superius ac leuis ignis protinus volans peti: aer quoque leuis spiritu patens mediam regionem inter ignem & aquam fortiebatur, terra versu & aqua sic inuicem commixtae iacebant vt terrae facies aquis obruta nusquam pateeret: haec duo deinde commota iunat a spiritali verbo quod eis supererebatur, aures eorum circum sonans. Mer. Trismegisti Vmader. c. 1.

Verbum Exr. sum appellatur causa causarum, quia ab eo procedunt entia. Arist. Theologiae Aegyptia lib. 10. c. 17.

Verbis extrema supremis esse prolixiora debent, nam oportet Theologicae institutiones explicationemque nominum diuinorum breviori, quam Theologiam significatiuam sermone tractari: nam quatenus ad sublimiora contendimus, catenus sermones ipsis intelligibilium conspectibus contrahuntur, vt in caliginem illam subeunt quae superat intellectum non solum in sermone breuitatem, sed etiam in silentio, & intelligentiae vocationem incidemus: sed in descendendo oratio pro quantitate deficientis extenditur, & post omnem accessum omnino motus obmutescit, & ineffabiliter coniugetur. Dion. Areopagite de trinit.

Verbum Dei superius est vniuerso mundo, antiquius omnib. creaturis. Phil. in leg. alleg.

Verbum Dei aeternum assumpsit corpus humanum non ex coelo, vt opinatur et Celestinus, & Valerianus, sed ex nobis, item tota naturam nostram non subtrahit anima, vel intellectus, vt Arius Apollinariique suspicantur: denique naturam veram, n. n. imaginariam qualem Manichaei somniant: tres enim hos errores ipsa Dionysii verba proculdubio confutant. Marc. Fic. in Dionys. Areop. de diuinis nominibus.

Verbum de quo Plato loquitur, teste Amelio, & ante cum Heraclitus, est verbum per quod omnia sunt creata. & de quo scripsit in Euangelio suo Iohannes. Aug. Steuch. de per phil. l. 31. c. 31.

Verbalimenta, figurae, characteres, & descripta verba nec praeter, nec supra naturam operari quicquam possunt per se, quin & ea ipsa quorum parens est natura efficere non possunt, nisi altioris operis virtutis adiuta fuerint, Ioan. Franc. Pic. Miran. de praenotionibus, l. 1. cap. 6.

Verbum quod a Platone traditur non est creator, sed creatura. Gab. Bualate de ides. lib. 1.

Verbum Cicetonia norum religio mihi inter philosophandum vana superstitio videtur. Id. Carpent. de sensu.

ΑΡΟΡΤΗΓΜΑ.

Socrates. Euripides obtulit Socrati libum ab Heraclio conscriptum, eo lecto rogauit quid illi videretur? Per Iouem inquit: quae intellexi mihi proclara videntur, qualia puto & ea quae non intellexi: sed opus est Delio quopiam naratore. Notauit perquam false affectatam eius scriptoris obscuritatem. De Delio nat. aet. vide Chilliades Eras. Rot. lib. 3. apoph.

Melanthus interrogatus, quid sentiret de tragedia Dionysii: negauit se eam vidisse, quod esset obrecta verborum inuolueris. Notans ambitiosa verborum copia rem obscuram. Plutarch. in ei. vs. a. vs. 15. Eras. Rot. l. 6. apoph.

Phanorinus audiens adulescentem obscurioribus & inuitatis verbis loquentem: Curius inquit & Fabius dilucide cum suis fabulati sunt: neque Aruncorum, Sicanorum aut Pelasgorum verbis quicquam sunt loquuti. Eras. l. 6. apoph. ex Gellio.

Demonax, cum quendam nescio quid interrogasset, atque is obsecutus plures verbis respondisset: Non intelligo, inquit, quid dicas. loqueris enim cum aperte tecum loquente, quali Agamemnon adhuc viueret. Eras. l. 8. apoph.

ΣΙΜΙΛΙΤΥΔΙΝΕΣ.

Dionys Chrysostomi. An non vides fabros ararios, aurifices, fabros argentarios, denique eos qui quamicunque exercent artem, omnia artis instrumenta habere parata & integra: quamuis compellat fames, quamuis affligat inopia, omnia praecipitantes sustinere potius quam vt ex instrumentis artificii quippiam vendere velint, atque hinc ali. Itaque multi frequententer potius habuerunt ad usum accipere, quam vel minimum aliquid ex artis instrumentis oppignerare: idque iure optimo. Norunt enim quod diuenditis illis, ars vniuersa ipsi sit inutilis, totumque quaestus fundamentum sublatum: illis autem manentibus, fieri potest alienum progressu temporis aliquando dissolutum, res artificio. Quod si priusquam dissolutum vendant, iam non est vnde possint soluiam aliquid que exogitare: Hoc sane animo nos quoque praesertim inuenimus: sic & nobis artis instrumenta sunt. Prophetarum libri, omnisque scriptura diuina. Et quemadmodum illi per instrumenta diuina quae percipiunt, periciunt: Ita sane & nos per hoc instrumentum nostram deprauatamque corrigimus, & inuestigamus. Atque illi quidem haec modo praestant, nos vero addant rebus: neque enim possunt matrem, vt re, neque ex argento aurum reddere, sed materiam ponunt duntaxat. Tu vero nonita, sed materiam nam ligneam vas acceptum poteris aliquando in 3. de Lux. gero.

tum sublatum: illis autem manentibus, fieri potest alienum progressu temporis aliquando dissolutum, res artificio. Quod si priusquam dissolutum vendant, iam non est vnde possint soluiam aliquid que exogitare: Hoc sane animo nos quoque praesertim inuenimus: sic & nobis artis instrumenta sunt. Prophetarum libri, omnisque scriptura diuina. Et quemadmodum illi per instrumenta diuina quae percipiunt, periciunt: Ita sane & nos per hoc instrumentum nostram deprauatamque corrigimus, & inuestigamus. Atque illi quidem haec modo praestant, nos vero addant rebus: neque enim possunt matrem, vt re, neque ex argento aurum reddere, sed materiam ponunt duntaxat. Tu vero nonita, sed materiam nam ligneam vas acceptum poteris aliquando in 3. de Lux. gero.

Planus quae subinde in tincturas immittuntur profundius operationem recipere iacet: haec operata continuo in diuinis sermones immittuntur, demum a veteri opprobrio, induamur autem motum Lanae cum intinguntur, nomena naturae hinc vocatur lana, sed purpura, pralinum, cocconem. Si tinctio naturae nomen transformat: cur diuinitatem: De diuersis.

Scriptura est osium, quomodo nos ad Deum bis cognitionem aperiant, ipsae oues faciunt, lupos irrumperere permittunt. Tanquam oues innum haereticos arcant, & in tuto conuulsam, innum haereticos arcant, & in tuto conuulsam, nunquam nos inimici nostri poterunt expugnare, abierit vnquam fiant. Et nihil hoc, nunquam nos inimici nostri poterunt expugnare, abierit vnquam fiant. Et nihil hoc, curam carum. Qui enim Scriptura non vniuersa alunde, id est, non concessa via, is fur est. Scriptura derant, legem Dei transgressi. Non quoniam Audaces. Protercaui non vt praesertim acciperem, sed vt ingens diuitis vnquam flumens saurum sapientiae desiderari: sed minus acc. p. tag; sapientiae floribus pasci, & vni foras habundantibus fici. Potest enim feminudi robors videri, si meruerit tuis sensum fluentis augeri.

Cur mihi sonus orbis paruo sermone meo. An minus apra suis sperant corda sua. Cur pateat vniuersi omni aequi, spiritus. Religions opem gratos dat scripturae. Expectat quae plena fides Christi de scriptura. Ad diuum Aurelium Augustinum episc.

Gregorii. Quid est Scriptura sacra: nisi omnipotentis ad creaturam suam? Ecce iam stralibi constituta, & scripta terreni imperii non cessaret, non quiesceret, somnum oculis quid sibi Imperator terrenus scripserit, agros dominus hominum & angelorum, pro vniuersa transmissit, & tamen eadem epuolas ardentem legi p. 84.

Sicut columba iuxta fluentem resideret, quae vmbriam in aqua videant, supra quam se procerum effugiant? Sic sancti viri in Scriptura diuinum prospiciunt, & ex descriptioe quam vident hostem cognoscunt: dumque se consilia Scripturae vt videlicet nihil agant, nisi quod ex responsione vni, quasi in aquam se proiecient, hosti illud. fluentia plenissime dicuntur, quae de quibusdam pulis consilium quaerunt, sine in oratione, de qua inuenitur, in Cantica Canticum c. 5.

Esaias propheta. Verba mea quali ignis, dicitur malleus conterens petram. c. 23.

Ch. Sicut ex thesauro si quis ve perire valeat, itas sibi parat diuitias: Ita in sacro in breui dictione variam sententiarum vim, & inuenire licet. Eadem similis est fontis largiens, vniuentis fluentis. Haec est spiritualium fontium dicitur, quo quis plus inde sumpturi, hoc magis faciat. Genes.

Sicut esurire, signum est bonae valetudinis: Ita loquia, spiritualis sanitaris indicium fuerit maxime. Genes.

Quemadmodum floridum quoddam praeterea genos flores ostentat: Ita diuina Scriptura multibus demonstrat, non sic vt in illorum florum tempore paruo fruamur, sed vt perpetuum inde fruamus. Illic manu tantum accipimus flores, & gratias tuam gratiam amittent: hic non autem sic: sed

PC

PELVANTHE

Basilii Omnis panis nutrimentum affert ad salutem, agris autem saepe inutilis: Sic & omnis scriptura divina ex Deo est, ac admodum fructuosa, nihilque per se inmundum, atque impurum retinet aut praebet, nisi ei, qui illud esse putaverit immundum. ad Chilonem de Vita solitaria.

Origenes. Videtur mihi unusquisque sermo scripturae divinae similis esse alicui seminum, cuius natura haec est, ut quum iactum fuerit in terram, regeneratum nascipam, vel in quacumque aliam sui generis speciem, multipliciter diffundatur, & tanto cumulatius, quanto vel peritus agricola plus seminibus laboris impenderit, vel beneficium terrae fecundioris indulserit. Sic ergo efficitur, ut culturae diligentia, exiguum semen (verbi causa) in napis, quod est minimum omnium, efficiatur omnibus maius oleribus, & fiat arbor, ita ut veniant volatilia caeli & habitent in ramis eius: Ita & hic sermo, qui nobis ex diuinis voluminibus recitatus est, si peritum nueniat, & diligentem colonum quum primo actu videatur exiguum & brevis, ut ceperit excoli, & spiritaliter retractari, crescit in arborem, in ramos, in virgulta diffunditur: ita ut possint venire disputatores & rhetores huius mundi, qui velut aues caeli, leuibz pennis, verborum duntaxat pompa excelsa sectantur, & a dua & rationibus capi, velut habitare in ramis istis, in quibus non loquendi decor est, sed ratio viuendi. Homil. prima in Exodum.

Multis animalibus, quamuis sit imperitus & indoctus, rationalis homo si comparetur, videbitur eloquens ad comparationem eorum, quae rationis & vocis expertia sunt. Si vero ruditus & eloquentibus visis, atque in omni sapientia probatissimis conferatur, ineloquens & mutus videbitur. At si ipsum quis contempletur diuinum verbum, ipsamque diuinam respiciat sapientiam, quantum sit eruditionis, & quantumque sapientiae multo amplius, quam apud nos sunt pecudes, ipse apud Deum mutum se animal profitebitur. homil. 3. in Exodum.

Tu solum tuum scire vis literas liberales, verbi gratia, rhetoricam disciplinam, nunquid eum vaeuum & liberum concedis ab omnibus aliis: omnes ceteris, huic vni studio operam dare iubes, pedagogos, magistros, libros, impensas das, nihilque desesse concedis, quod ad profectum eius studii facit. Quis nostrum ita se ad diuinam legis studia conuertit in Exodum homil. 12.

Sicut in nouissimis diebus verbum Dei ex Maria carne vestitum, processit in hunc mundum, & aliud quidem erat, quod videbatur, aliud, quod intelligebatur: carnis namque aspectum patebat omnibus, paucis vero & electis dabatur diuinitatis agnitio: Ita & quum per prophetas vel legislatorem verbum Dei, profertur ad homines, non absque competentibus profertur indumentis. Nam sicut ibi carnis, ita hic literae velamine tegitur, ut litera quidem aspicitur, tanquam caro, latens vero intrinsecus spiritalis sensus, tanquam diuinitas sentiat. Homilia 1. in Leuiticum.

Non solum homo, quum viderit cibum animalium, scit eum non pro se, sed pro animalibus creatum: sed & ipsa animalia agnoscunt proprios cibos: & aliis quidem (verbi causa) vitulae, leo, alii ceruus, alii bos, alii vero aues: sed inter homines sunt quaedam differentiae in appetendis cibis. Et alius quidem, qui bene sanus est, & habitudine corporis valens, fortem cibum requirit, & credit, confiditque se edere omnia velut robustissimi quique athletarum: si quis vero in firmiorem se sentit, & inualidum, delectatur oleribus, & fortem cibum pro sua infirmitate reicit, si vero fit aliquis paruulus, etiam si voce indicare non possit, re tamen ipsa nullam quam lactis requirit alimoniam. Et ita vnusquisque vel pro aetate, vel pro corporis valetudine, aptum sibi & competentem viribus suis expetit cibum. Si sufficienter rerum corporalium considerastis exemplum, nunc ab iis ad intelligentiam spiritualium venimus. Omnis natura rationalis propriis & competentibus nutrirur indiget cibis. Cibus autem verus naturae rationalis sermo Dei, sed sicut in nutrimentis corporis multas paulo ante dedimus differentias: ita & natura rationalis, quae ratione, & verbo Dei (ut diximus) pascitur, non omnis vno atque eodem verbo nutritur. Vnde ad similitudinem corporalis exempli est aliquibus etiam in verbo Dei cibus lactis, apertior scilicet, simplicior doctrina: ut de mortalibus esse solet, quae praebere consuevit iis, qui initia habent in diuinis studiis, & prima eruditionis rationalis rudimenta suscipiunt. Homil. 25. in Numeros.

Omnia medicus ex herbarum succis, vel arborum, vel etiam metallorum venis, vel animalium naturis, profutura corporibus medicamenta componit: sed herbas istas si quis forte, ante quam ratione artis componantur, aspiciat, siquidem in agris aut montibus velut foenum vile conculcat & proterit: si vero istas intra medici scholam dispositas per ordinem viderit, licet odorem tristem forte & auersum reddant, tamen suspicabitur eas curae vel remedii aliquid continere, etiam si nondum, quae vel qualis sit facultas ac remedii virtus, agnouerit. Veni nunc ad lectulum ecclestem medicum: intra ad hanc stationem medicinae eius

Ecclesiam: & quia Iesus hic, qui medicus est, & verbum Dei est ægris suis in herbis, in fœcis, sed verborum sacramentis medicamenta conquiri: quæ verborum medicamenta si quis inculcus per libros velut per agros videat esse dispersa, ignorans singulorum doctorum virtutem, vt vilia hæc, & nullum sermonis cultum habentia præteribit: qui vero ex aliqua parte didicerit animarum apud Christum esse medicinam, intelligit profecto ex his libris, qui in Ecclesia recitantur, tanquam ex agris & montibus salutaris herbas asumere vnumquenque debere sermonum duntaxat vim: vt si quis ille est in anima languor, non tam exterioris frondis & corticis quam fucci interioris haulæ virtute sanetur. *Hamil. 8. in Leuitic.*

Solent medici præbere interdum cibum aliquem, interdum etiam potum dare, verbi gratia, ad discutendam caliginem visus, nec tamen in edendo ipso cibo, vel in potando sentimus, quia vile est, & prodat oculis: sed cum transferit visum est illius, aut poculi virtus, paulatim purgat aspectum: & tunc demum sentire incipimus, quia cibus ille, vel potus profuit oculis. Sed & in aliis similiter corporis partibus eadem fieri solent. Hoc ergo modo credendum est etiam de scriptura sancta, quia vilis est, & anima prodest, etiam cibus noxius ad præiens intelligentiam non capit: quoniam vt dicitur & bonæ virtutes quæ nobis adiunt, relictur in sermonibus, & pascuntur, & contrarie torpescunt in meditationibus, & effugantur. *Hem. 20. in Iesum Nave.*

Sicut corporis medicamenta Deus preparauit ex herbis, arte disciplinæque compositis: Ita etiam animæ medicamenta preparauit in his sermonibus, quos per diuinas scripturas, seminavit atque dispersit: vt hi, qui aliqua ageridine fuerint oppressi, statim vt vim morbi sentierint, atque alicuius vulneris stimulum dolo remque prospexerint, requirant aptam & conuenientem sibi rationabilem disciplinam, quæ eis ex præceptis Dei possit mederi, huius medicinæ archiatros est Christus, discipuli sunt medici. *in Psalm. 37.*

Grilli. Quomodo, si quis scintillam ignis in sceno aut palca occultauerit, totum inde ignitum necesse est fiat: Sic verbum Dei tanquam scintilla in naturam nostram immisissum, totam inde inflammat, atque ad vitam incertit penitus destructo reducit. *in Iouanen lib. 6. 15.*

Probus auditor ac sapiens quæ intellexit, nulla intelligentia remoratus, mentis ea thesaurum statim commendauit: si qua vero ardua videntur, sepe ac multum inuestigans atque interrogatus tandem assequitur, venatorios apprimere canes imitatur, qui huc atque illuc percurrunt feras quærentes: Sic affectum esse sapientem propheticus quoque sermo denotat, dicens: Conquirens quære, & apud me habita. Quærendum enim ita semper est, vt apud eum habitemus, & ad alienas sententias non effugiamur. *lib. 3. in Iouan. cap. 39.*

Ysrahelitas Iudas. Quomodo corpus hominis morbo obnoxium, ad hostia medicina curatur: Sic anima prædicato Dei verbo, *lib. 2. allegoriarum legis.*

Vt vera sanitas, quam nullus morbus præcessit in corpore, à solo Deo largitur quidem, eis autem liberatio per artem & medicinam sumiunt: & à ferentibus & ab artificibus non iuari in speciem, imple sanans vel per hæc, vel citra horum operam: Sic etiam animæ bonæ & alimenta largitur hominibus Deus per scriptum, per verbi autem prædicationem quæquit ad sanandos animi morbos periret. *lib. 2. allegoriarum.*

Sicut oculi pupilla, quamuis minima particula sit, videt tamen hos cœlestes orbis, & immensum mare, & aeris amplitudinem; præterea solis tam orientis quam occidentis terminos: Pari modo sermo diuinus cernit acutissime, qui sufficit in inpicendis rebus omnibus, per quem videbuntur quæcunque digna spectatu. *lib. 16. allegoriarum legis.*

Sicut riuorum perennium fluentia cursu irrequieto feruntur, sequentibus aquis præcedentes impellentibus: Ita sermonis semel cepti exundantia mentem omnium, quæ nobis insunt, nobilissimam, & volucris naturis parem currendo assequitur. *lib. de sacrificio Abels & Caini.*

Sicut ingenitus ille præuenit omnia genita: Ita ingeniti sermo sermo creaturæ præcurrit, nubila etiam præcuruolans. *lib. de sacrificio Abels & Caini.*

Olympiæ. Diuina ipsa scriptura est veluti ager quidam ferax & odoratus, quasi paradisi optimis arboribus confusus, habentque thesaurum occultum. Par est autem, vt qui hunc habere querunt thesaurum, placere student regi domino agri huius: hoc est, Deo omnipotenti. Placebunt autem, si cunctis mundi deliciis renuntiauerint. *in Ecclesiast. 6. 5.*

Præcipit. Est porro simile grano coriandri. Tradunt coriandri naturam penitus femini respondere, adeo vt si succidatur etiam coriandri semen, vim suam non amittat, vt sementi idoneum amplius non existat. Huiusmodi verbum est omnino, cuius omnis particula ad terræ cultum natura apta est, si mandatur commodè & bonæ terræ, id est, animæ. Est porro album etiam. Lumen enim verbum est, idque splendidum, ac proinde quoque album ipsum intelligenti, ab eoque nutrito. Est item saxo simile.

Contortum etenim est, & neuisquam succiditur, nec rum faxeum. Cœlestis quippe verbum est, & non mittit. Non dixit verbo; Verum etiam in corpore. Sine etiam, tanquam si dixisset: Non in hoc, quod dicitur, cens, verbum erat. Non commune aliquid habet, quod dicitur, non solum pane hominem viuere, cum Deo. *in Deuteron.*

Iusti Episcopi. Post hæc turris? Scripura Noui Testamenti conuenienter intelligitur, quæ velut turris excelsa, constructa est, mille pendens, & Verbi quod mandauit in generationes, tanquam generationes. Itaque in hac sancta scriptura omnia reperitur, ex qua vel contra diabolum, vel contra mundum repugnatur, nam & ipse Dominus, cum in tentaretur, ex hac turri arma produxit, cum eam scriptura testimonium vsque quaque deusit. *in Gen. 22.*

Fanus desillans labia tua: expositio scripturarum & lac in doctrina tua sub lingua tua: eo quod verbum in melle duerforum vulnerum peccatorum sanatur. *Cantica Cantic.*

Hieronymus. Quomodo in his nostris litteris legenda verba texendaque procedere, nulli præcipit: Ita etiam in scripturis diuinis non valent sunt nosse, nisi ab ipsis ethice mandatis habuerint eundem illud, quod Propheta dicit: A mandatis quod videlicet post opera cepit habere. *in Ierem. 17. 22.*

Sicut calculus genus est lapidis durissimi, & puritate leuissimi: Ita sermo Dei, qui neque hæreticorum aduersariorum potest contradictionibus uolueri. *Damasius.*

D. Augustinus. Sicut stellas in cœlo non extinguunt fideliū in hæreticis fumamento scilicet Deo. *in Psalm. 95.*

Bona vita, quæ ex præceptis Dei agitur, tanquam quod auditur scribens in corde. Si in cere scribitur, scribitur illud in cordibus vestris, & non scribitur. *in Psalm. 95.*

Scriptura vt fidelis speculi nitore nullius accipere dicat, vel legentibus iudicanda proponit, inuicem vel vituperabilis, vel laudabiles intimas, vt in vituperabilibus, lauda ada, & in laudabilibus vituperanda. *lib. 22. contra Iulian. 6. 65.*

Animam tuam nutri diuinis lectionibus, prædicamentum spirituale. Quia sicut ex carnalibus alimentis nutritur noster interior homo. *ad Iulianum. Epistol. 1.*

Sicut ferrum, nisi vium fuerit, argenteum generat, nisi frequentius diuinis exercetur lectionibus, non generat. *ta quæst. 10.*

Sicut solem non videt oculus, nisi in lumine dominicum lumen non poterit videre: interrogat, quod mine, de quo inquit Propheta: Domine ad lumen. *ad Orisum.*

Quisquis negat, ideo utrumque testamentum posse quod non eundem sacramentis tenentur populi iudæi tenebantur, vel adhuc tenentur, postea dicitur, vt vnus paterfamilias iustissimus, alius imperator ututem duriorum vilem iudicat, alius est, qui gradum adoptare dignatur. Si autem præterea quod minor in veteri lege sunt, in euangelio tantantur non ad vnum Deum vray; pertinetur, si vnus medicus, alia per ministrum, alia per semetipsum valentibus præcipat ad regnum tinendam salutem. Vt enim ais medicus cum vnus neque ylo pacto ipsa mutetur, mutat rama panis, & pibus, quia mutabilis est nostra valetudo: Ita diuina sit ipsa omnino incommutabilis, mutabilis tamen co- subuenit, & pro diuersitate morborum, alia alia modo à vito, vnde mors incipit, & ab ipsa prætere quæ essentiam, ea que deiciunt, id est, ad nihilum reuertuntur, firmet de vera religione.

Quomodo modum torrica acule colligitur, & in sic vnusquisque; Christianus in eorum tranquillum, quæ aetas, colligat verbum Dei, vt in aduersitate, & tribulatione, hyemis nomine significatur, habeat, vnde scriptum est: *in Ierem. 17. 22.*

Sicut agni multo lacte pingue sunt, & facta oues lacte pe nitent: Ita Apostolico lacte pascit, fideliū paginam. *de Cain & Abel.*

D. Ambrosii. Passæ sunt libri scripturarum...

PC
POLYANTHE

& reficimur, cum ea, quae scripta sunt, de gustata ore libata frequentius ruminamus. His pascuis...
Carpis illic nouum florem, qui bonum o...
Carpis illius, in quo fit splendor a...
Carpis rosam, hoc est, Dominici corporis sanguinem.

quo per comminationem terroremque iudicii, ad innocens & sanctae vitae viam regimur, virga est, per quam intra disciplinam diuini metus cohibet timoratio, ac prouidentis rectoris monitu coerecitur.
Apostolus monuit Corinthios, vtrum mallet cum feueritate doctrinae atque obiurgationis adesse, an in spiritu lenitatis.
Quod vtrumque secundum modestiam tenorem erat necessarium, vt obediens leuor, insolentibus vero feucior adueniret.
Virga de radice Iesse floruit, vt virga feueritatem floris suauitatis temperaret, cum vnicuique nostrum doctrinae terrore regimens perfecta beatitudinis commoneret. in Psalm 2.
Vt vni nocte egressus, lucernam ante fert, & quo pedem inferat, cor...
atque ad singulos gressus natum se esse existimet, vt rursus, postquam natus est, nullus esset, lumine praecunte, sollicitus esset: Ita vniquisque nostrum manens in se verbum Dei in omnes operum processus, tanquam lucernam pretendit.
Omnis etenim doctrina coelestis dux nobis ad iter vitae est, quae lucerna modo in hac nocte seculi praefenda est, cum aliquid aut agimus, aut cogitamus, aut loquimur, vt ea in omnem progressum cuiuscunque operationis vtamur. in Psalmum 118.
Vt per os in alimoniam corporis cibos sumimus: Ita per cor ad viuificandam animam efcas doctrinae coelestis accipimus, quae nisi amplificato & parente corde accepta quodammodo fuerint, non adibunt sibi.
Paschasi. Fides catholica in vniuersum mundum per Patriarchas & Prophetas, & gratiae dispensatores, Spiritu sancto infusa ante, diffusa est. Hanc Apostolica sollicitudo atque perfectio, sicut per sanctas paginas dilatauerat, ita per symboli salutem collegit, & tanquam per diuersas remedioum species disposuit in corpus vnum, ac velut ex innumeris aromatis pretiosum coaefcit vnguentum: cuius odor omnes fines terrae potentia fragrantiae spiritualis impleuit, vt in ipso vniuersitatis assensu, virtus appareret veritatis. De Spiritu Sancto.
Gregorius. Scriptura sacra cibus est nobis in obscurioribus, quod quasi exponendo frangitur, & mandendo gluritur: potus est in locis apertioribus; quae ita absorbetur, sicut inuenitur. in Moralibus lib. 1. c. 21.
Manna habet omne delectamentum, & omnis saporis suauitatem: & diuinus sermo omnibus congruens, qualitati audientium condescendit: quem dum electus quisque vtiliter iuxta modum suum intelligit, quasi acceptum manna in voluntarium lapidem vertit. lib. 6. c. 7. Moral.
Arcus est scriptura, de qua ad corda hominum, sicut ferientes sagittae, sic terrenes sententiae veniunt. Hunc arcum Deus tendit, quia peccatoribus per scripturarum minas exhibet, in eo parauit viae mortis: quia secundum eloquii sui sententiam, eos, qui nunc corrigi negligunt, reprobos damnat. Libro 19. cap. 28.
Salomus. Omnis sermo diuinae autoritatis idcirco ignitus clypeus dicitur, quia corda electorum, quae spem suam in Deo ponunt, & igne charitatis accendit, & scientia veritatis illuminat, & fordes vitiorum, quas in eis reperit, consumit, & purgat, & ab insidijs hostium, cunctisque defendit aduersitatibus. In Parabo. Solom. fol. 27. 6.
Abbas Abbatum Sprinck. Vita humana est vt naus, quae bonis operibus, velut quibuidam mercibus, onusta, in portum salutis tendit: gubernaculum huius naus est sermo Dei qui in mari huius seculi ita aduersa & prospera debet dirigere ad portum. Sed vbi peccatrix anima repulerit verbum Dei a corde suo, tum ventis, procellis, tempestatibus irruentibus vndeunque quasi fracto gubernaculo, periclitetur tempestare: ab Aquilone Diaboli fuggito, a meridie vana gloria. Seruone 5. de aduentu Christi.
Cassianus. Satis proprie scriptura diuina agro optimo ac fertili comparatur, qui cum multa signatae proferat, quae ad hominum victum, sine aliqua ignis coctione proficiant, quaedam nisi prius flammae calore mitigata atque mollita, omnem asperitatem suae disposuerunt cruditatis, vel incongrua erunt vltibus humanis, vel noxia. Nonnulla vero ita in vtrumque nascuntur, vt nec incocta sua cruditate displiceant vel offendant, & tamen ignis calore lenita, salubriora reddantur. Plura quoque ad efcam tantummodo irrationabilium iumentorum, & animalium mirum, vel ferarum, siue volatilium oriuntur vltum, cibis hominum minime profutura: quae etiam in sua asperitate manentia, absque vlla ignis cofectione: vitem iumentis conferunt saturitatem. Quam rationem satis euidenter aspicimus in hoc vberissimo scripturarum spiritualium paradiso contineri: in quo ita quaedam signatione literae plana ac luculenta resplendent, vt, eum sublimiore interpretatione non egeant, simplici tamen litera sono, abunde pascant ac nutrant audientes, vt est, Audi Israel, &c. Diliges Dominum Deum tuum, &c. Quaedam autem, si allegoriae explanatione extenuata non fuerint, & spiritualis ignis examinatione mollita, nullo modo ad salutarem interioris hominis cibum sine

corruptionis hinc peruenient, magisque ex eorum perceptione la-
sio, quam utilitas aliqua subsequatur, vt est illud, Sint lumbi, &c.
Qui non habet gremium, vendat tunicam, & emat sibi gladium:
& Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me di-
gnus. Quod quidam districte sinitu Monachorum, habentes quid-
dem zelum, sed non secundum scientiam, simpliciter intelligentes,
fecerunt sibi cruce lignea, eaque iugiter humeris circumferentes,
non adificationem, sed ritum cunctis videntibus intulerunt. Non
nulla vero ad vtramque perceptionem, id est, ad historiam & alle-
goricam ita comoda sunt ac necessaria, vt vtraque explanatio vi-
talem animae succos impertiat, vt est illud: Si quis te percussit in
maxillam dextram, praebe illi & alteram, & Cum vos persecuti
fuerint de vna ciuitate fugite in aliam, & Si vis perfectus esse, va-
de, vende omnia. Prodit sane & foenum iumentis, quibus pa-
bulis omnes scripturarum repleti sunt campi, simplex scilicet para-
que narratio historica lectio: qua simpliciores quique, & minus
capaces perfectae & integre rationis (de quibus dicitur: Homines &
fumenta saluabis Domine) secundum status ac menturae suae condi-
tionem ad opus suum & labore actualis vite vegetiores robustio-
res reddantur. *Collat. 8. c. 3.*

Laurentii Iustiniani Patriarche. Quoties quis in tenebris ambu-
lantibus vult redere solariam, viarum insinuare discrimina, ac
ceca luminaria in sublime statuit, eademque exponit in publi-
cum, quatenus inoffenso pede valeant peragere, quo tendunt.
Hoc per semetipsum in humanitate assumpta, hoc per Apostolos,
doctores, ac predicatorum suos, coeterna Deo Patri perfectae sapien-
tia, atque quotidie id agitur spiritu, ac verbi Dei annuntiatione, &c.

De institutione ac regimine praelat. c. 7.
Ruffini a quilegensi presbyteri. Sicut caro verbi Dei perfectio-
rum cibis est: ita & sanguis eius perfectorum est poculum. Qui
ergo per verbum Dei purgantur, & renouantur de die in diem, hi
dicuntur lauare in vino strom suam, id est, actus suos visibiles, ac
in sanguine vite amictum suum. *in li. de benedictione Iudo ad Patu-
linum presbyterum.*

Polegii. Quemadmodum hi, qui in labyrintho aliquo diuaga-
ntur, frustra exitum sperant absque lumine: Ita in infinitis,
profusque inextricabiles impingere peccatorum maendos illos
necesse est, qui vitam hanc arduam, sine verbi luce posse viuere
sperant. *in Psalm. 119.*

Erasmi Roterodami. Dracones nec politus potest, nec artem
adhibere, alioqui elegans ac translucens: Ita diuina scriptura suum
habent nitorem, nec artificum philosophiae aut rhetorices admittit,
in scripturis.

Ve sultum sicut fontibus confectari riuulos: Ita ineptum
est, relictis Euangelis, Lyrae & similia somnia sequi. *in simili-
bus.*

Cedrus & iuniperus si oleo perungas, nec tineas sentiunt, nec cari-
ent. Ita semel imbutus diuini Spiritus succo animus, nullam huius
mundi sentit corruptelam. *in simili.*

Throneri. Vt nunquam aqua magis alacrem, magis genuinum
saporis exhibet, quam ex ipso fonte exhausa: Sic nec iustitiam,
veritatem, humilitatem, quisquam aliunde felicius discit, quam ex
sacro sacro Chriti Euangelio. *in apoph. 43.*

Lapis Lydius explorat aurum: Et euangelium Christi reuelat
cogitationes hominum. *in apoph. 96.*

Aqua quacunque manibus affusa, stirpes quidem diluit & hinc
dilat, sed sola coelestis impleta scientia philosophorum animum
turgescit, sed sola, quae desuper data est, hominem implet ac beat. *in
apoph. 54.*

Esaias Propheta. Quomodo descendit imber & nix de caelo, &
illuc ultra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, &
germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti:
Sic erit verbum in eum, quod egredietur de ore meo. Non reuer-
tetur ad me vacuum, sed faciet quaecunque volui, & prosperabitur
in hi, ad quae misillud. *cap. 55.*

Christi Saluatoris. Quemadmodum granum sinapis, licet o-
mnium tenuissimum sit, tactum tamen suo tempore in
terram ita excrescit, vt inter holera sit maximum: Ita enim Euan-
gelicae praedicationis, licet a filiis huius seculi contemnat, ac cum
nulli philosophiae, ac rationibus etiam sapientissimorum conferri
possit, vbi pendatur, tamen si quis ipso splendore seculari, ipsam
vera fide amplectatur, sentiet eam esse Dei oracula, Spiritus sancti
mysteria, ac coelestis sapientiae pronuntiata, in quibus tanquam in
clarissimo speculo reuertit ipsissima Dei veritas, iustitia, misericor-
dia, potentia, iudicatio, & salus. *Datur haec similitudo a Christo
Matth. 13.*

Chrysolomi. Sapientes medici, quoties membra putrefacta se-
cturi sunt, aut lapides in meatibus affixos extracturi, aut aliud a-
liquod naturae vitium correcturi, non id faciunt eo, qui laborat,
in angulum abducto, sed eo in mediis foris deposito, conglome-
ratoque praeteruentum speculo, ita demum admovent ma-
nium. Hoc autem faciunt, non quod velint humanas traducere
calamitates, sed vt vnicuique propriae sanitati commendent cu-
ram: Item & scriptura facit: vbi quem arripuit peccantium, pro-
ponit cum in sublimi suggesto, non in mediis foris, sed in media

terra: & postquam totius orbis circumflecterit
curatorem adhibet, erudiens nos, vt circa
cautiores simus. Videamus igitur, quo modo
corrigere sit aggressus. Non dixit: O imperator
subuertisti, confundisti, ad extremam impet-
neque sermonem acculatoris in longum produ-
modum hi qui secant, hoc breuiter facere flu-
nis cruciatus sensum fallentes: Item & hic
obiurgationis, paucis verbis constringens re-
gula.

Vir sapiens verbum suum quod dixeris, non re-
Et quomodo verba diuina sine exitu vacua poterunt
5. Matth. hom. 10.
Sicut lucerna, nisi ei subministraueris oleum,
verbum fidei nostrae, quod credentes acceptum, ad
atur doctrinis, aut meditationibus scripturarum, em-
satis illuminat animam. *In 24. Mat. hom. 10.*

Origenis. Scriptum est de manna, quia secundum
si quis id ita sumpsisset: nutritur ex eo: si quis
prum Dei, & contra statum diuinitus modum
re, non si ueretur eo, vt viali cibo, sed vt viali
suebat, vt vna atque eadem species mannae
generaret, aliis vero salubrem cibum conferret, &
Igitur & nostrum manna verbum Dei est, & quod
Dei & aliis efficitur ad salutem, aliis ad poenam.
bitur, quod Dominus, qui est viuum Dei verbum,
cium ego veni in mundum istum, vt non videntes
dentes ceci fiant. Quanto melius esset nonnulli
re verbum Dei, quam audire cum malitia, vt
sp. Melius autem dicimus ad comparationem
melius, & vt rectius ac perfectus est, vt qui
audiat corde recto & parato, vt in terra bona
Hom. 3. in Num.

D. Hieronymi. Quomodo in coniugio sepe
sa est, ne liberi procreentur, & nonnullum
non tenet, & frequenter neuter ad genera-
trario vtique fecundus: Ita & in his, qui verbum
quadrifariam hae diuisio custoditur: vt
doctor officium: sed si sterilis auditor, vel auditor
sed per imperitiam doctoris verbi semen in
coris sit, qui docetur, quam ille est, qui
vt magister & discipulus sibi consentiam
ceat, quantum ille potest haurire, vel tantum
tum doctor ingerere. *in c. 2. ad Gal.*

Sicut in vinea multi viti: ad praesulm
cessit est, vt vitis gemmet in pampinis, ipse
dehinc vt flore decussio, futuri bovi
que turgescens vvas parturiat, vt pressa
desudet: Ita & in doctrina singuli beati-
audiat quis verbum Dei, vt concipiat, vt in
scat, & ad portum vique perueniat, vt cum
triat, & per instantiam, pueritiam, ad
perfectum virum vique perducatur. *ad Gal. 4.*

D. Augustini. Vt thus non redolere, nisi
virtus in apertis sentitur, nisi conetur in
pulsu sententia vni suam declarat, nisi
tur speculum peccatorum.

Recogitamus & recogitemus, quali
accipienda Quod si legatio a rege, aut a
Nunquid non mox alius curis posthabitis, potest
cum omni deuotione literas acciperemus, &
garemus? Ecce de caelo Rex regum, & Domini
mo & redemptor noster per Prophetas & Apostolos
nobis dirigere literas suas, non vt aliquod
um demandet, sed quae ad salutem & gloria
sunt, innotescat. *lib. de salu. ar. doc. c. 9.*

D. Hilarii. Vt mel per egrediantem, vt
quae acciderint, oris amara munitur: Ita
nes, & tristes cupiditatum inialacrum fecerit,
mirificans, si modo non ore continetur, sed
in Psalm. 118.

Hanc existisse caulam existimo, vt per
ordo decurreret, vt sunt paruli, & imperii, &
buendi, haec primum, per quae verba con-
lementa cognoscerent: ita & humana igno-
plinam, ad cognitionem Dei per hunc
narium numerum ipsis veluti infantulis
arduum enim & difficilimum est, hominum
liq; doctores rationem praecipuum
turae nostrae recipit infirmitas, diuini
am, quae haec ipsi dederit, erudit. *in Psalm. 118.*

Sicut viti prudentibus expectari id maxime
loquuntur, grauitate eorum, doctrinae
sermo non sit fortuitus & vagus, sed ca-

Hieronymi. Quomodo in flammis, ex quo dependit fimbria...

Augustini. Quando possimus de divinis opibus, que leguntur...

Gregorii. Sicut ex auro vno alii muranas, alii annulos, alii dextralia...

D. Anselmi. Sicut alimentis diversis, ad perfectam corporis...

Roberti Abbatis Turicensis. Non solum testimonia, que angelice...

Quartus regnum Dei & iustitiam eius. Quid est regnum Dei, nisi verbum...

Sicut Iacob virgas populeas, & virides, & amygdalanas, & ex planatas...

Sicut Iacob luctatus est cum Angelo, in quo Deus erat, qui & victum se facebat...

Iacobi Apostoli. Quoniam si quis audiat sermonem, nec cum factis exprimat...

VVVVV

in speculo. Considerat enim seipsum, & abiit, & continuo oblitus est quod alis esset. *Luc. 1.*

Ps. 138. *humilis pedibus* quando regum diademate coronatus literas mitit, tunc, qui adfert eas, per se nullius momenti est, sed humilis quidam, sed ad illum non spectant, qui literas suscipiunt: sed propter regis literas, magna reverentia & silentio eas suscipiunt: Sic etiam auditores non ad dicentem respiciunt, neque ad tenuitatem eius, sed quia, quae dicit, a Deo affert, ea collecto animo & attentio accipiunt. *hom. 42. h. Gen.*

Sicut grana arenae non conueniunt in vnam, neque adherent ad inuicem, sed semper sunt separata: Sic verba, quae audiuntur, & non conuertuntur in vnam iustitiae massam per opus separata sunt & diuersa. *In 7. Matth. hom. 20.*

Sicut qui in magno vase aceti modicam guttam mellis immisceat, etiam mel perdit, & acerbitas aceti non mutatur: Sic homini in hac malorum multitudine constituto, si collocutus fuerit iustitiae verbum, & verbum perdit, & ille non temperatur in concupiscentia mundanum reum. *In Matth. 13. hom. 31.*

Quemadmodum si pluuia super lapidem cadat, desuper quidem sudat, ab intus autem ficus est, quia non descendit humor in eum: Sic & homini mundali quando loqueris verbum Dei, tantummodo sonus verbi desuper percutit aures eius carnales, in cor autem eius nihil descendit. *In 13. Matth. hom. 31.*

Sicut stonacho ministrante vnumquodque membrum suscipit nutrimentum, & conuertit ipsum in se, secundum suam naturam: vtpote quod suscipit iecur, totum fit sanguis, quod autem suscipit fel, bilis efficitur totum: quod vero in pulmonem phlegmata fiunt: quod autem in mammillas, totum efficitur lac: Sic Sacerdotibus Ecclesiae loquentibus verbum omnes suscipiunt, vniquisque autem conuertit illud secundum suum cor: ita vt vnum idipsum verbum in cordibus quidem rectis procedat ad vitam, in cordibus autem peruersis suscitetur iracundiam, quasi bilis: in aliis autem odium, quasi phlegma socium, & exponendum. *In Matth. 21. hom. 38.*

Sicut quis mittit in os suum fragmentum panis, aut qualemcunque cibum, primum molit eum dentibus, & ita dimittit eum in stonachum: Sic & quum audimus verbum, necesse est ipsum meditari in ore sensus, & videre, quid est, quod dicit, aut vnde dicit, aut propter quam rem dicit. *In Matth. 22. hom. 41.*

Quemadmodum, qualemcunque cibum, nisi masticauerimus dentibus, non sentimus saporem eius: Ita & verbum, quod audimus, nisi masticauerimus ipsum tractantes in nobis, non possumus intelligere virtutem verbi illius. *In capit. 22. Matth. hom. 41.*

Apud Iudaeos illa animalia sunt munda, quae reuocant cibum, & ruminant. Ergo animal illud est mundum, quod masticat, & tradit vtero, & iterum de vtero reuocat, & ruminat: homo ille est spiritualis & sanctus, qui audiens verbum tractat & quum intellexerit, memoriae quasi vtero tradit, & iterum de memoria quasi vtero reuocat, & ruminat, & retractat. *In Matth. 22. hom. 41.*

Veteri in coronis non satis est, flores esse puros & suauis, nisi pura sit etiam & casta manus contexens: Sic non satis est, vt in sacrarum literarum lectione verba sint sancta & pia, nisi pura etiam & castissima mente haec legantur, ac animo concipiantur. *hom. 4. cum presbyter esset designatus.*

De natura lapidis, quem magnetem vocant, eam esse vim contrahit, vt omnem aliam materiam quietam esse, immotamque dimittat, ferum vero duntaxat ad sese trahat, nonnunquam vero aliter a se sublatum quasi ostentet, tamen si nullis idipsum rebus ab inferi loco suffulciatur, nec superne alioqui nexu visibili colligitur, sed eius lapidis incubante virtute, occulta nobis ratione suspentum fit. Tale vero quippiam & in diuinis scripturis, & in verbis, quae de Deo fiunt, solet contingere, vt facile si cognosceret, qui diligenter aduertet. Plurimi enim, imo (vt ita dicam) cuncti fere mortales autem illis accommodant, soli vero capiuntur, qui alium sunt fidei, cum tamen ab inferiori loco nullius terrenae felicitatis solatio teneantur, neque quicquam appareat, vnde a superiori loco vincit dependeat, sed ad occultas duntaxat rerum spes, mentem animumque accommodent. *De curatione infidelium Graecorum. serm. 5.*

Augustini. Cultus agens fructum non reddens, & ingratus agricola: pro frugibus spinas afferens, non horreum, sed ignem quaerit Dominus Deus noster, sicut videtis cum bonam hanc terram visitare imbribus solennibus: Ita cor nostrum verbo suo, tanquam agrum visitare dignatur, & de corde nostro quaerit fructus, quia nouit, quid ibi seminet, & quantum pluat. *In Psal. 18.*

Dicitur aspis hinc alteram aures, quam pressus potest, terere inungere, inde vero alteram caudae immisione nihilominus obturare, ne audiat. Quid ad haec incantantis vox, quid sermo faciet praedicantis? Orabo pro eo, baptizabor pro mortuo, vberimo quodam profluvio lachrymarum, apud quem viderim nihil humanae incantationis quamlibet sapientiam, nihil quan-

tamcunque admonitionis indultum praestantem vir sapiens, non celo sese, sed solo ingenio sapientia, quae defusum est, non modo praestantem potest. Sed nec ideo obfusceret, nisi caudam, dum hic quidem velut terra infixas, haeret voluntati: inde velut reflectens caudam meditatur, & infigit animo, quod desiderat tam mordax & amarus sermo inuenitur in ore, quod nulla ad eam penetrare queat. Inde aspidi virus in lingua aculeo perfusus in arena incantatoris, tanto se studio in arena: etiam aues volantes flatu tradit vntantione 13.

Quicquid loquimur in nomine Dei, quomodo loquentis imber Dei est: videre vos, quales moreris: si mala terra, spinas parit: pluuia veniens per fructus, & super spinas. Qui istis verba fuerit, & spinas de pluuia generauerit, legumina non accuet. Qui autem melior factus fuerit, terra generauerit, horreum speret, & pluuia sunt nubes, aut quid est pluuia, nisi Dei misericordiae circa omnes, quos diligit, & quibus docemur.

Verbi Dei auditor similis esse debet amantissimo quod ruminat, munda esse dicuntur, & non quae in corde accipit, & cum audit, in memoria audita in memoriam reuocat, sit similis ruminanti. *cent. 14. c. 193.*

Ambrosii. Maturinos quoque solis omnia desiderat, emundat oculos suos, ne quid pulueris in aliquo oculis eis insideat, cui inueniens bene aliqua caligo nebuloza, corporeos visus spectantem Christus incipit, oritur inlectione scripturarum mentis, animique interioris obtutus, neque inuicem cui praestringat ingeri & puri cordis in mundam autem, vt vase lyncero Scripturae diuinae incipias, ne qua ingrediatur ontagio. Caece autem cet: & qui est regione in raliu eius intus, omnem subito admittat aspidem: ac nisi in certum suum oculoque conuerat, aspidem se nihil videt, nere esse fraudatum: si veri defleat obtutus, conseruat officium. *Augustin. lib. 4. c. 1. Hexamer.*

Vos auditores mei estis generatotes vltra, non verbi vltra: vos agricola, redus, edificatotes, etiam pedes pretiosos superedificantes. Eloquit enim Deo examinatum. Vos facite diuitem foeneratorem agrorum, architectum peritum. *Libro 5. de fide ad Graec.*

Hilarii. Vt non omnium est, herbarum quae nosse: & si quis imperitis aut nefcius in agrum herbis diuitem venerit, omnia inutilia, & agrum existimans praeterbit: at vero si peritus & doctus sit in his germinibus agrum fuerit ingellus, etiam alius praeterbit erunt, demet, & ea, quae de ignominia, mirabitur: sciens, quando vile mercedum dicitur, & in qua genera sanctatus his vntendum sit, & quantum ex his, & quouique moderandum sit. Sic etiam peritus esse intelligendum est: si ea impia anima, & non ad cognitionem Dei auditor: lector abditus, & in etho, & spiritualis gratiae donum scientiam diuinae diligendi, praeterbit, mirabitur omnia, argi, his sermone: eorum virtutes & efficientias terunt, non ignarus, quum sumendum sit, & in quam rationem ei gerantur, corpori sanatio, quando anime molesta est, & in corpore, ne quid importunum tardum: sed collata, & temporibus, & rebus, non perit: his, quae ibi vntur, vtatur. *In Psal. 134.*

Thriueri. Multi sunt, qui aequum solidum cibum tamen eius corroborantur suo, ac delectantur odoribus: possunt sacrosanctum Euangium capere, verum tamen quod oblectat eius lectione. *mpph.*

Chrysostomi. Quemadmodum sol debilem oculum stringit, non natura sua: Ita iuuenit in his, qui diuinae diuinae sermoni: Ita & Pharaonis induratis dicitur, quum verbum Dei oppugnant. *Emil. 87. in leon.*

Neque si quis vulnus accepit, & medicinam impudenter diligenter alligabit, sed decide permittet, neque aquam rem, & alia vulnere contrarium caedat, & ne grauius

Sit sermo virginis pudorosis, modestus & modestus, nec tam eloquentia pretiosus, quam pudore. *ibid.*

Quicquid pudet dicere, pudeat etiam cogitare. *ibid.*

Frontem cordis imprudentia atterit culpa frequens: arque quo crebrius admittitur, eo de illa committentis animus minus veredundatur. *ibid.*

Sicut verecundia laudabilis est in bono. Erubescere enim malum sapientia est, bonum vero erubescere fatuitatis. Qui erubescit mala poenitendo, qua facit, ad vitam libertatem peruenit: qui vero erubescit bona facere, a statu rectitudinis cadit, atque ad damnationem tendit: Sicut per Redemptorem dicitur: Qui me erubescit, & meos sermones, &c. *In hom. 10. super Ez. eccl.*

Verecundia.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Græcè αἰδώς, ἰσχυρὸς, & αἰδωτός, verecundor dicitur. *ibid.*

Quid amabilis verecundo adolecente? quam pulchra, & quam splendida gemma morum est verecundia, in vita & vultu adolecentis, quam verè & minime dubia bona spei nunna, bonæ indolis index. Virga disciplinae, expugnatrix malorum, propugnatrix puritatis innata, specialis gloria conscientia, fame custos, vitæ decus, virtutis sedes, virtutum primitiæ, naturæ laus, & insigne totius honesti. *Bern. super Cant. serm. 86.*

Verecundia sotor est continentia: nullum æque manifestum indicium columbinæ simplicitatis, & ideo etiam testis est innocentia, lampas pudicitiae, ne in iugiter licentis, ve nil in ea turpe vel indecorum relidere atteret, quod non illa illico perdat. *ibid.*

Hæc dicentibus erubescenda essent, si facientibus præsumpta non fuissent: nunc autem sustinent in audiendo verecundiam, qui noluit in faciendo habere disciplinam. *Aug. de instr. 12. tit.*

POETARVM DICTA.

Hom. in Iliad. *Αἰδωμένην ἀνδρῶν πάλαιον οὐκ ἔργον.*
Verecundantium virorum vires Julius, quam interfectantur.
Idem in Iliad. *Ὀδύσει δὲ αἰδώς*
Thucydides ἀνδρῶν ἡλικία οὐκ ἔστιν ὁμοία.
Negue ipsi verecundia
Est qua viros valde ledit, atque inuat.
Idem in Odyli.
Αἰδώς δὲ ἐκ τῆς ἀδῆς ἐκτείνεται ἀνδρῶν ἀρετῆς.
Verecundia non bona indigentem virum comitantur.
Pythagoras.
Ἡγεῖται δὲ αἰδέσθαι πρὸς τὴν ἀδῆν.
Μὴ δὲ ἰσχυρῶν ὁ μῦθος ἀνδρῶν σωτὴρ.
Facies autem turpe nunquam nihil neg, cum alio,
Negue solus. Omnium autem maxime verecundare reipsum.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Pudoris etiam disciplinam inter definita corpora natura discernit. At si quando cadaueræ necatorum fluctibus euehantur, virorum supina fluctuant, prona seminarum. *Sen. lib. de mirab.*

Custos virtutum omnium dedecus fugiens, & laudem maximam consequens, verecundia est. *Cic. de Orat.*

Verecundia parens est omnis honesti consilii, tutela solennium officiorum, magistra innocentia, chara proximis, accepta alienis, omni loco omni tempore favorabilem præ se ferens vultum.

Non modo magistratum, sed etiam illos quos non metunt, magis reuerentur homines verecundi quam inuerecundi, & mulieres quas esse verecundas animaduert. ut homines intuentes vicissim reuereri volunt. *Xenoph. de Instr. Cyri, lib. 8.*

Bonum in adolecente signum est, cum illi ex alto rubor suffunditur: magis iuuenibus apparet, quibus & plus calor est, & tenera srons veteranos & nihilominus & lenescit. Quidam autem non magis, quam cum erubuerint, timendi sunt, quasi omnem verecundiam effuderint. *Sen. ii. epist.*

Artifices scenici hoc indicio imitantur verecundiam: deiciunt vultum, verba submitunt, figunt in terram oculos, & deprimunt, ruborem sibi exprimere non possunt, nec prohibetur hic, nec adicitur: nil aduersus hunc sapientia proficit, sui iuris est, iniustus venit, iniustus discedit. *ibid.*

Nutriendus est pudor, qui, quandiu in animo durauerit, aliquis erit bonæ spei locus. *Epist. 25.*

Recta ingenia debilitat verecundia, praua confirmat audacia. *In Frouerb.*

Turpia ne dixeris, paulatim enim pudor per verba discutitur. *ibid.*

Verborum turpium licentia impudentia nutrix. *ibid.*

Sine verecundia nihil rectum esse potest, nihil honestum. *Cicero i. Offic.*

BIBLICI LOCI.

Verecundia in malicibus exigitur. *1. Tim. 2.9.*

PATVM SENTENTIAE.

Verecundia virtus est Verecundia, & suavis gratia, quæ non solum ad vitam in ipsi spectatur sermonibus, ne modum progrediendi, ne quid indecorum sermo resonet tuus. Speculatio mentis plerumque in verbis resurgit: ipsum vocis sonum, verba, ne cuiusquam offenderet auram, vox fortior denique in eandem genere, prima disciplina verecundia, imo in omni vultu. *Ambr. de offi. lib. 1. c. 19.*

Verecundia in periculis Susanna, & grauius verecundia quam vitæ pericula, nec arbitratur periculo pudoris tuendam salutem. *ibid.*

Verecundia pudicitia comes, cuius societate castitas non est. Nonne hæc prætulit publicanum, & commentum, qui oculos suos audebat ad coelum leuare? Paulus tamen desiderii præcepit cum verecundia & sobrietate. *ibid.*

Verecundia, cum sit omnibus ætatibus, personis, temporibus, tamen adolentes iuuenilesque annos inaxime decet: in materia commodiore melius operari solet: sic verecundia quoque corporis decore plus eminet. Ita tamen, vt etiam in affectu decor corporis, sed naturalis, simplex, ne magis quam appetitus. *ibid.*

Verecundia verecundia, Dei Patris, & Filii, & Spiritus sancti presentiam in *1. salm. 118.*

Virgine comes singularum virtutum est pudor: hic inchoat esse virginitatis, sine quo non potest esse virginitas: pudor, audacia emicat, risus obrepit, modestia soluitur, auaritas affectatur. *de virgin.*

Pudore debemus, & condemnare peccatum, non defendere: pudore culpa minuitur, defensione cumulat. *de Abel.*

Liberaliter educata facilius verecundia, quam merus & quos tormentum non vincunt, interdum vincit pudor. *Hieron. in mach.*

Maximum ornamentum tollit, qui ex ea tollit verecundiam. *Maquerius*, permissus est error, qui existimant, libidinosi, peccatorumque omnium patere in amicitia licentiam. *In Labio.*

Saepe videmus fractos pudore, qui nulla ratione vincerentur. *2. Tusculan.*
Pudor in bello est maxime periculosus. *Plancus Ciceroni. Fam. mil. 10.*

Graue est homini pudenti petere aliquid magnum ab eo, de quo se bene meritum putet: ne id, quod petit, exigere magis, quam rogare, & in mercedis potius, quam beneficii loco numerare videatur. *Cic. Curio Fam. 2.*

Sit verecundia, dolor quidam atque perturbatio ex malis aut praesentibus, aut praeteritis, aut futuris, quae infamiam inferant. In verecundia vero contemptus quidam eorum, atque impassibilitas. *Arist. li. 2. Rhet. ad Theodect. 7.*

Verecundia non est illa quidem virtus, a tamen qui pudore afficitur, vere laudari solet. *Nam in his rebus alius modum apponit, alius cum transit. Lib. 2. Ethic. c. 7.*

Verecundia est impudentia & stuporis medietas, quae quidem circa actiones & sermones est. Nam impudens is est, qui in omnia ad omnes ea loquitur & agit, quae videntur, acciderunt. Stupidus vero huic contrarius, qui cuncta vitiosa cunctos agere veretur. *Lib. 1. Mag. Mor. c. 29.*

Qui omni ex pudore afficitur, pauidus dicitur. Tertius, qui a modo deficit, nullaque omnino pudore afficitur, impudens: qui autem modum adhibet, is pudens & verecundus dicitur. *Lib. 2. Ethic. c. 7.*

Verecundia perturbationi est, quam habitus similior: itaque definitur esse metus quidam de decoris & infamiae: eodemque modo nascitur, quo metus is, qui in rebus asperis formidolosisque cernitur. Nam et erubescunt, qui pudore afficiuntur: & qui mortis metu exhorrescunt, terrore exalbeant. *Lib. 4. Ethicorum, capite 9.*

Pueros verecundos, pudentesque putamus esse oportere, ac adolescentem laudamus verecundos: senem autem, quod pudore afficeretur, nemo laudavit unquam. Neque bono viro digna verecundia est, siquidem ex rebus malis omnis nascitur. *Ibid.*

Asturdum sit eo esse animo, ut si quid turpe agas, afficiere pudore: & propterea te virum bonum iudices. Pudor enim voluntate ac iudicio omnis suscipitur. *Ibid.*

Si pudoria in malis est, & nullo pudore affici ex turpibus factis malum: nihilo magis eum, qui haec faciat, pudore affici bonum est. *Ibid.*

Patientes, aut passi, aut passuri quaecumque in ignominiam atque in opprobria ducunt, verecundantur: quae sunt, quae ad ministeria pertinent vel corporis, vel operum turpium, quae vituperationem patiuntur: & quae quidem ad libidinem pertinent, & volentes, & iniuncti. *Lib. 2. Rhet. ad Theodect. c. 6.*

Necesse est in his malis erubescere, quae vel ipsis, vel iis, quae sibi curae sunt, de decoro esse videntur: qualia sunt, quae a vitio proficiuntur. *Ibid.*

Potest aliqua causa verecundiam bonam reddere, ut si quis turpe aliquid gesserit, ex eoque pudore afficitur. At qui hoc nusquam reperitur in virtutibus. Quod si impudentia in malis est, & nullo pudore affici ex turpibus factis, malum: nihilo magis eum, qui haec faciat, pudore affici bonum est. *Lib. 4. Ethicorum, cap. 9.*

Adulationibus ad probandas iniustas preces. Brutus nunquam se adduci patiebatur, & importunitati impudentem potentium succumbere, (id quod nonnulli verecundia vinci appellant) turpissimum magno viro iudicans esse, dicere solebat. Videri sibi male illos tempus suum collocasse, qui nihil negare didicerint. *Plut. in Bruto.*

Verecundia iustissimis viris praecipit, ut priuatas facultates negligerent, publicas quam amplissimas esse cuperent. Digna cui perinde atque caelesti Numini extruantur templa atque ara consecrarentur, quia parens est omnis honesti consilii, tutela solennium officiorum, magistra innocentiae, chara proximis, accepta alienis, omni loco, omni tempore, fauorabilem praese ferens vultum. *Val. Maxim. lib. 4. c. 5.*

Verecundia dum militem prohibet fugere facit esse victorem. Quid enim prodest, si exerceatur ignauius: si pluribus stipendius mercetur in castris. *Veger. lib. 1. c. 7.*

Profecto verecundia est generosus homines seipsum inferiores ac infra suam virtutem agere videt. *Procop. de bel. Vandal. libro 2.*

Socrates hortabatur iuuenes, ut haec tria haberent in animo: Prudentiam, in lingua silentium, in vultu Verecundiam. *Maxim. ferm. 41.*

Musonius, Verecundia, inquit, apud omnes dignus habebis, si primum te ipsum vereri inceperis. *Stob. ferm. 31.*

Democritus, Malum, inquit, etiam si solus fueris, ut feceris, neque dixeris. Disce autem te ipsum magis, quam alios reuereri. *Laert.*

Theophylastus, Reuerere, dicebat, te ipsum, & non erubescere coram aliis. *Stob.*

Pythias Aristotelis F. interrogata, quis color virtutis? respondit, qui per verecundiam ingenuus color.

Synepus, Verecundiam dicebat esse secundum bonum nam nunquam peccare palam, inquit, est diuina natura. Verecundia autem, quae ob non peccatur, temperantiae indicat colorem. *Stob. Ant. p. 109.*

BIBLICA EXEMPLA.

Verecundia exempla: Sem & Iapheth, *Genes. 9. 22.* Mulier sanguinis fluxu laborans, *Matth. 9. 17. Luc. 8. 24.*

PROFANA EXEMPLA.

Diogenes adolecentulum videns inhonesto habitu confide, inquit, fili, haece color virtutis est. *Laert. p. 109.* L. Sylla. Dictator pudore actus inuidiam, erga Calpurniam triumphantem celauit. *Plut.*

Alexander Cassandri F. inuitato ad coronam Dardaniatus postredie ad illum, quod fidem, quae in laboribus deterreretur pudore, ad illum profectus est, quod catus. *Plut. de immod. Verecundia.*

HIEROGLYPHICA.

Apud Philologos hieroglyphicam verecundiam vnde de impudentibus dici solet: Os eos non habet. Maior Lenulo, qui spumam in eius faciem cantabat, factantum facie, dixit: *Afirmabo omnibus Lenulo, si tunc os habere, argute vulgatum hominis caput, do, quamuis de spumae copia dicere videretur. Plut. 314. F.*

Vide, Pudicitia, Pudor.

Veritas.

DEFINITIO: ET ETIMOL.

Veritas, Graece *ἀλήθεια*, *as, s, & dicitur, inaequitate* tem veritas, per quam immutata ea, quae in re futura sunt, secundum Cicer. *lib. Rhet. Tertio Ethic. Em. in. Ethicorum*, fides, veritas, fiducia, a vero, dicitur, fuit, tutatus est fideliter. Vide Etymologicon pag. 883. vbi nonnulla de veritate perueniuntur.

Veritas est adaequatio rei ad intellectum. *Secundum Metaph. Veritas dicitur ad verum, quod est sollicitudo in sum. Venit enim verum a ver veritas, quoniam verum arietem ingresso, omnia vere nascuntur, perueniunt, cum aliis temporibus natae, quod dicitur, co, verisimile, & veridicus dicitur.* Veritas, ut nunc accipimus, vis est animi in se ferens, vnde indefinita animi vires propagantur, nere homini concessa.

Vel hoc modo: Veritas est verum, quae dicitur ad dunt, qualitas essentialis.

Veritas est, per quam immutata ea, quae in re aut futura sunt, dicuntur. *Cic. in Rhetor. Vel Veritas rei ad intellectum. Aristot. lib. 2. Metaph. Veritas contrarium linguae vanitas. Extrema quodammodo mulatio & lactantia. Huic contrarium est similitudo, minora sua esse simulans, quaeque nouis, dissimulata, cognoscit.*

BIBLICA LOCA.

Veritas I. pro vera perceptione rerum ad intellectum, *Iohan. 17. II. Veritas, Iohan. 4. 23. non oportet* alias sapere, sed externis Legis ceremoniis, quae continentur, quod recipi praestat Christus. Veritas, per se, *Iohan. 3. 21. III. pro bene & voluntate dicuntur, uendi regula, Rom. 2. 8. Petri. 1. 2. IV. Veritas, 2. vers. 14. pro vera ac sincera Evangelii doctrina, genere pro iustitia, Hebraeorum more, i. Conuersio, regitate animi, quae omni dissimulatione alienatione, *Iohan. v. 3. VII. non pro praedicatione veritatis. Dic.**

quis color...
 secundum...
 XEMPIA...
 Phica...
 veritas...
 SENTENTIAE BIBLICAE...
 Reverenter honoranda...
 P. PATRYM SENTENTIAE...
 Loc...

Si de veritate scandalum sumitur, vitiosus...
 Nullus reprehensor formidandus est...
 Incomparabiliter pulchrior est veritas...
 Errat, quisquis se veritate cognoscere putat...
 Qui veritatem occultat, & qui prodit mendacium...
 Libere enim & sine adulatione veritatem praedicantes...
 Haec est conditio vestra, ut eam semper inimicis...
 Mentiri atque iurare lingua tua profus ignoret...
 Non meretur audire veritatem, qui fraudulenter interrogat...
 Nihil est ad defendendum puritatis tutius...
 Ille veritatis defensor esse debet, qui cum recte sentit...
 Qui necessitate cogente vera Dei dona loquitur...
 Bonorum mens quo durior pro veritate tolerat...
 Inquirimus veritatem in nobis, in proximis, in sui natura...
 Cum sint tres gradus seu status veritatis...
 Veritas sola liberat, sola saluat, sola lauat...
 Non amat veritas angulos, non est diuorsoria placens...
 Talis est conditio falsitatis vel erroris...
 Non solum proditor est veritatis, qui mendacium pro veritate loquitur...
 Si propter timorem mortis tacere veritatem, impietas est...
 Veritas rerum, atque utilitas semper a paucis sapientibus...
 Magno & excellenti ingenio viri, cum se doctrinae penitus dedissent...
 Galatz! qui vos fascinavit non obedire veritati?

scandalum, quam veritas relinquatur. *ibid.*
 Etenim aut inimicus reprehensurus est, aut amicus, si inimicus insultat, se-
 rendus est: amicus autem si erit, docendus est: si audiendus, *lib. 8. de*
Trin.
 Incomparabiliter pulchrior est veritas Christianorum, quam He-
 lena Graecorum. *Epist. ad Hieron.*
 Errat, quisquis se veritate cognoscere putat, qui adhuc nequit.
 Vivit. *Lib. de Agone Christi.*
 Qui veritatem occultat, & qui prodit mendacium, uterque
 reus est; ille, quia prodesse non vult, iste, quia nocere desiderat. *ibi-*
dem.
 Libere enim & sine adulatione veritatem praedicantes, & gesta
 prae vitae argentes, gratiam non habent apud homines. *Amb. gl.*
m. ad Cor. 9.
 Haec est conditio vestra, ut eam semper inimicis, ut persequan-
 tur: sicut per adulationem peritiose amicitiae comparantur. Li-
 benter enim, quod delectat, audimus, & offendit omne quod nolu-
 mus.
 Mentiri atque iurare lingua tua profus ignoret, tantumque
 in te sit veritatis amor, ut quicquid dixeris, iuratum putet. *ad*
Col.
 Non meretur audire veritatem, qui fraudulenter interrogat. *In*
Exech.
 Nihil est ad defendendum puritatis tutius, nihil ad dicendum ver-
 ritate facilius. *In hom.*
 Ille veritatis defensor esse debet, qui cum recte sentit, loqui non
 metuit, nec erubescit. *ibid.*
 Qui necessitate cogente vera Dei dona loquitur, tanto magis hu-
 militati iungitur, quanto & veritati sociatur. *ibid.*
 Bonorum mens quo durior pro veritate tolerat, eo aeternitatis
 praemia certius sperat. *lib. 10. mor. al.*
 Inquirimus veritatem in nobis, in proximis, in sui natura. In
 nobis, nosmetipsos diiudicando: in proximis, eorum malis compa-
 tiendo; in sua natura, mundo corde contemplando. *Ber. de gra. hu-*
mil.
 Cum sint tres gradus seu status veritatis, ad primum ascendimus
 per laborem humilitatis, ad secundum per affectum compassionis,
 ad tertium per excessum contemplationis. In primo veritas re-
 pugnatur severa, in secundo pia, in tertio pura. Ad primum ratio qu-
 rit, quae nos discitimus: ad secundum affectus producit, quo
 misereamur: ad tertium puritas rapit, quae ad indivisibilia suble-
 vatur. *ibid.*
 Veritas sola liberat, sola saluat, sola lauat. *In ferm.*
 Non amat veritas angulos, non est diuorsoria placens. In medio
 sit, communi vitae disciplina; communibus studiis delectatur. *ibi-*
dem.
 Talis est conditio falsitatis vel erroris, ut etiam nullo sibi assisten-
 te confescat ac defluat: talis autem est diverso veritatis status, ut et-
 iam multis impugnantibus suscitetur, & crescat.
 Non solum proditor est veritatis, qui mendacium pro veritate lo-
 quitur, sed qui non libere pronunciat veritatem, quam pronunciar
 oportet: aut non libere defendit veritatem, quam defendere oportet.
super Marth.
 Si propter timorem mortis tacere veritatem, impietas est, quo-
 modo non est maior impietas propter miserum ventrem, & honoris
 vani spem tacere veritatem? Videtur meliorem facere gratiam panis
 & honoris, quam gloriam veritatis. *ibid.*
 Veritas rerum, atque utilitas semper a paucis sapientibus
 melius invenitur; quam per multitudinem clamorosa discuti-
 tur: multitudo enim onerosa nil habet honesti. *Cassiod. in qua-*
dum.
 Magno & excellenti ingenio viri, cum se doctrinae penitus de-
 didissent, quicquid laboris poterat impendi, contemptis omnibus
 & publicis, & privatis actionibus, ad inquirendam veritatis stu-
 dium contulerunt: exultantes, multo esse praecelarius, humana-
 rum, diuinarumque rerum investigare ac scire rationem, quam
 aut fruendis opibus, aut cumulandis honoribus inherere. Qui-
 bus rebus quantum fragiles, terrenaque sunt, & ad solius corporis
 pertinent cultum, nemo melior, nemo iustior effici potest. Erant
 quidem illi veritatis cognitione dignissimi, quam scire tantopere
 cupierunt, atque ita, ut eam rebus omnibus anteponebant. Nam
 & abiecerant quosdam res familiares suas, & renunciauerant vniuersis
 voluptatibus constanter: ut solam nudamque virtutem nudi, expediti-
 que sequerentur: tantumque apud eos virtutis nomen, atque au-
 thoritas valuit, ut ipsam summi boni praemium iudicarent. Sed
 neque adepti sunt id, quod volebant, & operam simul atque in-
 dustriam perdididerunt: quia veritas, id est, arcanam summi Dei
 qui fecit omnia, ingenio, ac propriis non potest sensibus compre-
 hendi: alioqui nihil inter Deum hominemque distaret, si consilia,
 & dispositionem illius maiestatis aeternae cogitatio adsequeretur hu-
 mana.
 Veritas, licet possit sine eloquentia defendi, ut a multis sa-
 pe defensa, tamen claritate, ac sermonis nitore illustranda, &
 quodammodo differenda est, ut potentius influat in animos, &
 vi sua

vi sua instr. & luce orationis ornata. *Laetantius in prefat. In-*
str.
 Veritas à vulgo solet variis sermonibus esse dispersata.
 Quid igitur profuit te velle veritatem, quam nec defensus es,
 nec secutus?
 Verum autem scire diuinae sapientiae est. *Idem lib. 26.*
 Qui veritati studet, abiciat inimicas ac anxias voluptates, quae à
 nimium sibi viciunt: praeferat vera falsis, aeterna breuibus, vtilia in-
 cundis. Nihil aspectu gratum sit, nisi quod iuste, quod pie fieri vi-
 deas: nihil auditu suauis, nisi quod animam meliorem teque reddat.
Idem lib. 5.

SENTENTIAE POETICAE.

Sen. Troadi.
 Veritas nunquam laeet.
 Sen. Oed.
 Quid verbum quaris? Veritas odit moras.
 Ter. Andr. II.
 Namq; hoc tempore
 Obsequium amicos, veritas odium parit.
 Mart. 8. 75.
 Vras Gallicae me rogat; semper
 Durum est me tibi, quod per te, negare.
 Vero verum ergo quid sit audi.
 Mart. Gallicae, non libenter audis.
 Plaut. Mof.
 Nolo te assentari mihi, &c.
 Ego verum amo, verum volo dici, mihi mendacem odi.
 Martialis 8. 75.
 Dic verum mihi, Marce, dic amabo:
 Nihil est, quod magis audiam libenter.
 Ter. And. 2. 6.
 Fortis est mihi verum dicere: D. nihil facilius.
 Euripides.
 Άπλως à λόγος τῆς ἀληθείας ἴσθι:
 Simplex est sermo veritatis.
 Ex Graecis Comicis.
 Άγνὸν δὲ πρὸς φῶς τῆς ἀληθείας ἔχονος.
 Ad veritatem tempus in lucem extrahit.
 Excerpta
 Τάλαθ' ἴσθι φῶς ἐνὶ ὄτ' ἔστι κρυπτόν.
 Aliquando non quae sita prodit veritas.
 Ἡ γλῶσσ' ἀμαρτανόσα τὰ ἀληθῆ λέγει
 In se lingua veritas lapsa solet.
 Εὐχόμενος ἴσθι ἀπὸ φῶς τὰ ἀληθῆ λέγει.
 Quae vera sunt, loqui vitium ingenium decet.
 Ἄν' ἔχρηστον ἴσθι τὰ ἀληθῆ λέγει.
 In partibus, quae sunt, in partibus, quae sunt.
 Ἐὶς αὖ φάλακρον τῆ βίῃ πλῆθος μίγξος.
 Est tempore omni vera proloqui optimum:
 Hoc facere adhortor, quippe quod sit roboris
 Secure ad aulam trahendum maxime.
 Οὐκ ἔστι ζῶντος φῶς πρὸς τὸν θῆος.
 Oportet ad aulam trahendum maxime.
 Καλλὸς τοῦτο, οἷον ἡ ἀληθεία ἔστι.
 Haud arte tantam p̄ctor villus assequi
 Staturus ut pulchritudinem quaeat
 Tantum decorem, veritati, quantum est.

PHILOSOPH. ET HISTOR. SENT.

Verissimum, id est, quod causa est, cur posteriora & sequentia
 vera sint omnia. Itaque eorum, quae semper sunt, & aeterna, prin-
 cipia verissima semper sunt necesse est. *Aristor. lib. 1. 1. Bren. Met.*
cap. 1. T. 4.
 Quod ver est verum, & quod non est, vt falsum ex coniunctione
 & disiunctione reum existit: eorum vero in contradicentium parti-
 bus cernitur. Verum enim in iis rebus, quae coniunctae sunt & cop-
 palatae, affirmationem habet: negationem vero in earum separatio-
 ne: & disiunctione: falsum autem harum partium habet contraria,
 quae contradicentia vocatur. *Lib. 1. 5. Metaph. c. 3. Tex. 8.*
 Neq; in rebus verum & falsum inest quasi bonum, verum, & ma-
 lum falsum sit, sed in animo, *ibid.*
 Est, & est verum esse significat, non esse autem, non verum esse,
 & in affirmatione atq; in negatione. Vt si Socrates musicus sit, in
 hac enunciatione, Socrates est musicus, est id verum esse declarat: aut
 si Socrates non sit albus in hac enunciatione: Socrates albus non est,
 item verbum hoc verum esse significat. In illa autem diametros
 non est, vt ita dicam, incommensurabilis, hoc significat esse falsum.
Lib. 1. Metaph. c. 7. T. 41.
 Vera quidem sunt & perspicua ea, quae non ab aliis, sed à seipsis
 fidem habent. *Top. 1. c. 1.*
 Neque ex veris falsum probari vilo modo potest, ex falsis au-
 tem verum concludi illud quidem potest, seu falsa sint ambo pro-
 nuntiata, seu alterum: nec tamen verumuis: sed secundum, si pro-

nunciatum in totum falsum sumamus, vt
Lib. 2. de prim. Resp. c. 2.
 Appello pronunciatum in totum falsum
 vero: vt si in toto esse sumptum sit, quod
 quod in toto inest, in nullo inest. *ibid.*
 Ipsum verum, eandem vim ac suum habet
 plus pronunciat, verum esse asseuerare hoc
 gatio contraria, verum esse asseuerare, hoc
 li contraria est asseuerare album. *Lib. 1. de prim.*
pit. 41.
 Verum & falsum coniunctione & disi-
 existit. *Lib. 1. de interpret. c. 1.*
 Verum & falsum in notitiarum coniunctio-
 anim. c. 8. T. 39.
 Quamuis ex falsis verum efficiatur: id
 melius, vnaque conclusionem euenire potest. *Lib. 1.*
T. 43.
 Contraria inter se sentiunt, si qui falsum
 ciant. *Metaph. lib. 2. c. 5. T. 9.*
 Vera & iusta meliora secundum naturam
Lib. 1. Rhet. ad Theodect. c. 1.
 Quod semper sic se habere videtur: verum
Theodect. c. 9.
 Eiusdem virtutis est veri & verisimilis
 nes satis ad veritatem nati sunt, & vt plura
 quuntur. Quomobrem qui probabilis
 quituris & ad veritatem similitur se habet. *Lib. 1.*
cap. 1.
 Tantam semper potentiam veritas habet
 cuiusquam hominis ingenio aut arte laborantem
 causis nullum patronum aut defensorum
 defenditur. *Ex Orat. in Vain. C. 1.*
 O magna vis veritatis! quae contra hominum
 rem, solertiam, contrag; fida omnium hostium
 defendat. *Pro M. Caelo.*
 Multorum improbitate depreffa veritas
 defensione interclusa resistit. *Pro Cicerone.*
 Est interdum ita peripua veritas, vt eam
 fir, tamen est adhibenda interdum vis veritatis.
 Quintio.
 Homini est propria veri inquisitio
 Quod verum, simplex, & sincerum
 modatissimum est. *ibid.*
 Veritas odium parit. *Cicer. In Lelio.*
 Veritas sane tum diis, tum hominibus
 Hae quilibet, qui felix beatusq; futurus est,
 fit oportet, vt quam plurimum temporis
 enim fide dignus erit, indignus autem qui
 git demens, qui inuitus: ex quibus neutrum
 nim delituitur, quisquis fide indignus ac
 Veritate autem dicitur proculdubio manum
 chorum consequi. *Plaut. de legib.*
 Veritas prudentiae sapientiae initium in
Dionys. Hal. lib. 1.
 Veritas vili & mora, falsa festinatione
cir. Ann. lib. 2.
 Veritatis sermo est simplex. *Am. Marcell.*
 Veritatis oratio soluta esse debet & libera
 Veritas historiae anima recte dici potest
 mendacium p̄fert, plane sacilegus est. *G. 2.*
 Perinde ac si quis oculis animanti effodit
 corporis fit inutile: ita decepta ex historia
 inutilis est. Quomobrem neq; à reprehendit
 ab inimicorum laudibus, cum res ita ferat
 turpe putandum, si eodem aliquando repeteret
 demur. Siquidem eosq; in rebus gerenda
 per recte facere, neq; continuo errare, vt
 abstinentes personis, de gestis illarum comper
 sentiamus ac pronunciamus. *Polib. lib. 1.*
 Antiquis scriptoribus raris oblectator, neq;
 Punicas Romanasve acies latus exulens: a
 stro seculo ponam vel infamiam subire, post
 familiae ipsae iam existit & sint, reperies qui
 rum, aliena male facta sibi oblectari putent,
 in senos habet, vt animus ex propinquo dicitur
mal lib. 4.
 Veritas pluribus modis infringitur, primum
 aliena, mox libidine assentandi, aut rursus oculo
 tes. Ita neutris cura posteritatis, inter intem
cir. hist. lib. 1.
 Ita comparatum est, vt qui figmentorum
 bent, & ipsi mox aliquid affingunt: quo ita
 colluue veritas vitia praefus suam autem
Jul. 8.

PC
 POLYANTHEM

Veritatis investigatio. Sed ad ea que forte & potius feruntur homines. Thuyd. lib. 1. ...

inter se tam amice & concordis sunt, quam ...

in contemplatione veritas est, in agendis autem ...

in quibus nihil effeminatum, nihil effratum, ni ...

re reddat dignitate dignum. idem. l. 5. Epist. ad Fran ...

mens imprudentia verum merita non potest ...

in seipsum moti, ipsum eiecistis: Scimus, o Pyran ...

omnia habeant, vnum illis deest, scilicet qui verum ...

veritatis, que contra omnium ingenia, callidita ...

veritatis amittitur. in Proo. ...

APOPHTHEGMATA. ...

dicat, hanc duo diuinitus hominibus data esse lon ...

quodam percontatus, quantum a mendacio distaret ...

Veritatem palam declarandam, & veritatem constan ...

Quomodo, inquit, d. bilis & impotens aspectus ...

Veritatem rem ad o validam esse dicebat, vt omnes ...

interrogatus, quid Deo simile haberent homines? ...

inquit, nullam requirit premeditationem. Stob. ...

Themistocles, Eurybiadae quiddam aduersum eum, dixisset, ...

Origenes Adamantius dicere solitus est, Veritatem non idcirco ...

Papas audiens, multorum clamoribus, Dei veritatem lacerari, ...

Alphonsus semper hoc in ore habuisse fertur, tantum valere ad ...

Arstippus interrogatus, quam ob causam sic ipsum argueret ...

Cambyses Rex, quum frequenter nimio se vino ingurgitaret, ...

Agesslaus, cum audiisset Rhetorem quendam laudari, quod ...

SIMILITVDINES.

Syracida. Quemadmodum aus diuertit ad aues: Sic veritas ad ...

Chryssosoni. Quemadmodum hora vespertina quis stellam ...

St vestimenta empturus, gyras vnum negotiatorem, & alterum, ...

Si propter aliquam vilitatem, vel necessitatem mundialem, ...

Qui margaritam habet, nouit se diuitem esse, etiam si ignotum ...

Nazanzens. Si nauis tempestatibus iactata manum porrige ...

aut magis conspectam efficiunt, aut suspectam. G. Pretiosis ac variis ornamentis ambior. R. Pone in phetetro aut c. pallidum cadaver, gemmis illud ostroque circumdatus, & plus erit horrore, neu, quod loquor, ad iniuriam trahas, origo nominis inquirenda est. Siquidem a cadoendo dicitur cadaver, cur non mortui sic viventi recte dicitur? Nempe illud cecidit, hoc casurum est caditque continue. G. Novus & insolitus cultus est mihi. R. Non est locus vestis, sed animo, vix exeret ludibria hac habitum externorum, quos vobis ab extremis mundi finibus furibunda praesens aetas inulit. Sed dii hominesque male oderint has beluas humana effigie, ferino animo, lingua Latina, barbaricoque habitu, compto saecineam ad molliciem capillo, moribus ad aprinam duriciem horridis atque inculis: hinc obscena corporum impudentissime detegentes, illinc mentium leuitatem vano vertice voluerum plumis extantibus, aperitissime designantes. An verotam vigiles magistris, aut tam dociles discipuli plus odii mereantur, in dubio est, quorum ingenis effectum vides, vix inter mimos duceq; inter scorta, & matronas prope iam nil interit apectu. Nec dum sinit, sed indices seipsum crecit, & variat, insania.

APOPHTHEGMATA.

Crates a magistratu obiurgatus, quod praeter leges ac morem Atheniensium sindone vestiretur, ait: Quid si Theophrastum vobis ostendam sindone amictum? diffidentes, ac ut ostenderet flagitantes, adduxit ad ionstrum, ostenditque Theophrastum, qui tum forte sondebatur, linteo amictum, quae Graeci a contegendis humeris *apud nos* vocant, submonens, omnibus ad usum vti licere. Nam si per te turpe esset vti linteis, ne in costris quidem esset honestum. *Laert. l. 6. c. 5.*
Scripo videns Cratetem hybernis mensibus frigore rubentem: *donus*, inquit, *porrigas* *ex eo* *quartis* *apud*. *Ipos* qui est in vocis ambiguo, Latine reddi non potest. *quae* coniuncta, sonat, *no*uo: *quae* re distinctum, sonat, & mente. Discrimen aures vix sentiri potest, scripto potest ostendi. *Videris*, inquit, *egere* pallio nouo, siue pallio & mente. Nouam requirebat gelu mentem Cynici stultitia, qui vestem non accommodaret tempori, *Laert. lib. 2. c. 12.*
Xantippe Socratis, cum velleret quandam vestem induere, atque sic ad spectandam pompam prodire, ille dixit: Hanc non sperandi cauta, sed potius, ut spectens, habes. Notabat autem communem hominum consuetudinem, qui cum in aliis, tum maxime in vestitu nouitate delectantur, quo ab omnibus ob nouum & insolitum cultum spectentur & celebrentur. *Aelianus lib. de var. hist.*

Socrates, cum iret, ab Agathone vocatus ad conuiuium, soleatus & vinctus, idque praeter morem, & ab amico quodam obui rogaretur: cur esset solito nitidior: ludens dixit: Ut pulcher eam ad pulchrum, cum nullus esset ab huiusmodi affectibus alienior. *Erasmus l. 3. apoph.*
Idem, pallii proscissam partem cum Antisthenes multis spectantibus ostendisset, spectandamque dedisset: *Aspicio*, inquit, o *Socrates*, per scissuram pallii tuam vanitatem. *Laert.*
Plato in Aristippum dixit, illi soli datum esse & panis & chlamyde vti, quod apud Dionysium in purpura saluauerat. Ad id alludens Horatius: *Omnis*, inquit, *ristippum* decuit color. *Horatium* quidam tribuunt Straboni. *Laert. l. 3.*
Musonius volebat virum temperantem corpori querere tegmen non sumptuosum, nec exquisitum. Vestem nempe & calceamentis eodem modo vrendum esse aiebat, quo paupolia, nempe detegendi corporis gratia, non ostentationis. Sicut igitur ea optima sunt arma, quae firmissima, quaeque armatum tueri maxime valent, non insignia & splendida: Ita amictus quoque & calceorum vti; qui sit corpori commodissimus, optimus est: & non is, qui solidorum oculos posse in se conuertere, &c. *Stob. serm. de virtute.*

Antisthenes. *Diogenes* cum ab Antisthene Atheniensi petiisset tunicam ad depellendum frigus, iussit Antisthenes, ut duplicaret pallium: sic enim tunicae speciem praebiturum: Admonens, oportere hominem vno vestitu contentum esse. *Laert. lib. 6.*
Diogenes, cuidam sibi placenti, quod leonis exuuii reclus incederet: *Non tu d. fines*, inquit, *virtutis stragulas pudescere?* *Indecorum* esse cenit, quod homo mollis Herculis amictum sibi vendicaret. *Idem* dici potest deis, qui prodigioso amictu profitentur sanctimoniam, vita non respondentem. *Erasmus ex Laert. libro sexto.*
Idem, Cum adolescens quidam comptior Diogeni proposuisset quae stulticula: *Non tibi prius*, inquit, *responsurus sum quam subla-* tis vestibus ostenderis, *virum masculus sis, an femina.* *Ex vultu* parum virili, notatur illius molliciem. *Laert. l. 6.*
Idem. Apud Megarense cum videret arietes pellibus testos aduersus frigoris iniuriam, ipsorum autem filios nulos: *Satius est*, inquit, *Megarense esse arietem, quam filium.* *Traditum est* de Megarenibus, quod indiligenter haberent filios suos. *Erasmus ex Plur.*

capientes, cogitare debent, quomodo placeant
 non in solo rerum corporearum nitore
 sed etiam in ipsis sordibus lutosi esse posse iactanti
 quod libi nomine seruitutis Dei decipit.
 effigiem mutare naturae, picturam quere-
 re in adulterio crimina sunt. Ibi enim
 ac vestium insignia, & lenocinia formarum,
 & impudicis formis congruunt: & nullarum
 quam quarum pudor vilis est, &c. *Cyprian. lib.*
 quae virgo es, quae Deo seruus, vince aurum, quae
 & seculum: nec monilium aut vestium quare orna-
 mentum. *Idem. ibid.*
 Deo inferunt, quando id, quod ille formauit,
 & transfigurare contendunt: nescientes, quia opus
 quod nascitur: Diaboli quodcunque mutatur.
 tuum materiali candore
 Ambrosius in Hexamer.
 candidas: ornatus & sordes pari mo-
 do alterum delicias, alterum gloriare dolet. *Hier.*
 quibus tibi videris fulgiditas & for-
 diditas, concisum, sordidum, mendicantem. *J.*
 & vultus hominum ad se pro-
 uocant: inquit sequatur damnatum: iudicium tantum patie-
 rentur, quae venientia attulit, si fuisset, qui biberet. *Hiero.*
 pretiosius vestibus indui, vbi
 quae nemo vultibi pretiosius vestibus indui, vbi
 exterior enim
 interius vanitatis indicium est. Mollia indumenta
 non tantum curant corporis cultus,
 sed etiam mens incuti virtutibus. *Bern. in A.*
 Christum sincere induere non
 & margaritis adornata, & monilibus, ornamentis
 & corporis perdidit. *Cyprianus libro de habitu vir-*

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.
De vestitu cultuque corporis. Dial. XX.
Francisci Petrarchae.
G. V. D.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

idem. Dicitur quendam indoctum, sed splendide vestitum, *εγενησατο* bellat, hoc est quem aureo vellere. Nam tales fuisse proditum est a poeta, qui minimum valeret ingenio, ouillis maribus, etiam proverbio dicebatur. *Satyr. l. 6.*

Demonax. Cuidam qui purpura indutus, sese insolentius ostentabat, in aurem dixit. Heus tu! hoc ante gestabat quis, quis erat. Significans illum nihilominus stupidum esse, si gestaret purpuram. *Erasm. l. 6. apoph.*

Artaxerxes. Teribazus in venatu Persicam vestem dilaceratam ostendit, consulens quid faciendum esset respondente autem Artaxerxe, rege aliam induendam. Vnam, igitur, inquit, mihi tradas oportet. Rex suam tradidit, dicens, Dono do tibi hanc vestem, gestare prohibeo. Teribazus vir minime quidem malus, sed levis precipitiosus; consilii neglecta regis monitione, vestem induit, milletribus etiam ex auro donis quae a rege acceptae exornatam. Hoc caeteris omnibus indignis ferentibus (nam ridere illas erat) rex effulse videns: Tibi, inquit, ut mulieri aurum, at insano regum amictum gestandi ius potestatemque concedimus. *Erasm. l. 6. 2. apoph. ex Plat.*

Archidamus. Cum Dionysius Sicilia tyrannus filius Archidami vestes splendidas multique pretii, non misisset recusavit accipere, dicens: Ve cor hoc amictu puellae mihi turpes videantur. Intellexit vir prudens, virgines nullo cultu melius ornari, quam simpliciter porro fetis, gemmis, & auro dehonestari magis quam ornari: propterea quod vestium lux arguit animum parum sobrium, & intuentium nimis ad libidinem sollicitat citius quam ad honestam opinionem. Debet autem ut virgo sit, nec vlla ex parte deturpate mentis significationem. *Plat. in Lucan.*

August. Caes. cum pro concione multos videret palliatos, indignabundus: En, inquit, Romanos rerum dominos, gentemque togatam; Ad eos studebat praeficos renouare mores, vt habitum quoque vestitumque doluerit immutatum. *Erasm. l. 4. apoph.*

Idem. Purpuram Tyranni impiorum, de obscuritate querebatur, cumque venditor diceret: Erige altius: & suscipe. Ergone, inquit, vt me populus Romanus car bene cultum in solario ambulaturus sum? *Macrobius l. 2. c. 4. Satyr.*

Idem. quantum potuit indumentorum luxuriam habuit odio, cuius dictum erat vulgatilissimum, Vestitus insignis ac mollis superbia vexillum est, inquit, luxuria. *Sueton.*

Alexander Severus. cum humili vestitu contentus saepenumero incederet, reprehensus ob id ab aulicis suis, respondit: Imperatoriam maiestatem constare virtute non corporis cultu. *Lamprid.*

Idem. Gemmas omnes quas reperit in palatio, vendidit, & aurum in ararium contulit, dicens viris gemmas vsui non esse: matronas autem regias contendas esse debere vno reticulo atque inauribus & baccato monili, & corona in qua sacrificant, ut vincto pallio auro sparso, & cyclade, quae plus sex vinctis aurum non haberet. Hic cultus foedie vix sufficit negotiatorum vxoribus. *Lamprid.*

Aurelianus Imperator. p. terti vxori, vt se vincto pallio serico vti sineret: respondit: ablit vt auro fila pensentur, libra enim auti tunc libra serici fuit. *Brut. l. 5. c. 22.*

Alphonsus. quum v. situ cultusque corporis non multum discreparet, a popularibus suis, admonitus a quodam vt regio ornatu incederet, respondit: Malo moribus & auctoritate meos excellere, quam diademate & purpura. *Panorm. l. 1. de reb. gest. Alphons. Aen. Syl. de vrb. dil. l. 19.*

¶ SIMILITVDINES.

Tertulliani. Aliis quibus plane maior est palma omni vmbra & filo, non minus capite suo abutuntur, vt bestia quaedam magis quam aut licet pennata breui capite, protrahit ceruice, caetera altera gradia. Hanc autem cum delitescendum habet, caput solum plane totum in condonem abtudere, reliquam se in aperto relinquere. Ita dum in capite secura est, nuda qua maior est, capitur tota cum capite. Tales erunt Scitae, minus quam vile est testat. *Lib. de uolantibus uirgibus.*

Socrus. Quemadmodum equus generosus non ex apparatu magnifico iudicandus: Sic nec vir bonus ex vestitu & habitu corporis. *Apud Stob. ser. 1. de prudentia.*

Philosophi. Vestimentum putat esse animae corpus tuum. Mundum igitur id conferua. *In Enchirid.*

Incontaminatum. custodit corpus tuum, tanquam si indumentum acceperis a Deo: & sicut vestimentum corporis tui immaculatum seruare stude.

Seneca. Quemadmodum stultus est, qui equum empturus, non ipsum inspicit sed stratum eius ac frenas: Sic stultissimus est, qui hominem aut ex veste, aut ex conditione, quae vestis modo nobis circumdata est, aestimat. *Lib. 2. epist. 47.*

Lamentus. Vestimenti paritacba. Sicut continens ac pudicus vilibus indutus vestimentis, vt se oculis diuinae maiestatis exhibeat mundum: Ita impudicus ac incontinens, vt videtur magnificus itaque vestiri preciosis ac mollibus. *In lib. de ligno vna. cap. 5.*

Torrueri. Statuae vestes holofricas ac purpureas non sentiunt: tales potest esse qui eas induunt. *In apoph. 125.*

Optimi tibi gratiam condimenta dissimulant: & pulcherrimam

saepe formam luxuria vestium obscurat: Proinde condimenta egerit nisi malus curis, & vestium apparatus dimitat. *In apoph. 100.*

¶ ADAGIA.

Cercytrae scurica. *Κεραυνη μαριε.*
Dicitur de resipiscencia cano culis ornata. *Quandam quibus ornatus additur, neuiquam decoro & congruo.*

Pe lenae tunica. *πυλινος χιτων.*
De praefico cultu. *Ε οβλετα* vestimentorum forma dicitur.

Simia in purpura. *πιδυκος ε πορφυρα.*
In eis, quibus dignitas additur indecora, vel quasi praefico cultu sint ornata: tamen vultu maribus, inuentione cordam produunt.

Afra aus. *Αβροζα ογιου.*
Non inepte iacetur in hominem peregrino habitu.

Manuulo vinculo. *χρυσοβερω οδραυ.*
Sic quipiam appellat manicas vestium, quoniam manus offendant arietibus.

Vetula.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOGIA.

Vetus, veteris, omni. gen. id quod est antiquus deorum, mensium, dierum significat. *Gr. παλαιος* *Zabem, Senex, adultus, Zaknab, vetula, anus, adulta, senectus, senex, uetus, uetulus: Ipsi* *λαβη, senectus, doimiu profunde. Senectus cultus. Sic in plurimis est veluti uita somnus & uetulus quilibet nominatur homo proventus etate, qui in maiore aetate est a verbo *Harrah, translatus est, proventus est, & habet cum *Takabb, fixit, id est, transferendo aliorum uerba. In dies enim migramus, vt in coelis figuratur. nacula. Kadmonab* a verbo *Kadim, antecessit, praeterit.***

¶ BIBLICI LOCI.

Vetularum officium quod. *Ter. 2. 5.*

¶ APOPTHEGMATA.

Pericles. in paratum, qui ab antiqua aetate cum antea constitutum habet, diuersum quiddam accipit uelut. Nam illum semper aliquid uentis contempequam. *Seneca. 15, illum subinde fieri faturum, illum mitem. Erasm. l. 6. apoph.*

Pericles. Elpincis anus, quum Pericles Samum uelut his uerba inuoluit: Admiranda sunt ista, Pericles, Comrandas, qui nos multas & fortibus ciuibus possidit, quibus nec Medis bellum intuleris, vt meos faceret Comrandas, & necessitudine nobis coniunctam sub imperio rus effes. Haec dicente Elpincis, subridens Pericles ait: nimo illud Archilochi dixisse ferunt: Vnguentum uelut sece. *In lib. in Pericle.*

Lamiam meretricem. f. senescem Demetrius per uerum iocose. Quum igitur de ea ex apud aliam, quae Scitabat, gloriaretur, & appositus bellaris diceret. *Videtur in huius mittat Lamiam, inquit, tibi mittentur a matre cum ea dormire. Notans anus solere donas esse, & quatur. Erasm. l. 6. apoph.*

Vetustas.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOGIA.

Vetustas, Antiquitas cuius magna vis est, *εξαρνησι* *& Kadmonab* a verbo *Kadim*, de quo supra.

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Propert. 31.

Omnia post obitum singit maior aetate.
Maurus ab exsequis nomen in tra uent.
Quid. 3. Pont. 4.

Scripta placet a morte ferre, quia ledere uult.
Timor, & inuiso corpore deus solit.
Idem, Metam. lib. 5.

Tempus edax rerum, ut inuidia uetustas.
Omnia de struunt, Scitatas, demissum can.
Paulus, rem lentis consumimus omnia morte.
Mant. 5.

Esse quid hoc dicam, Sicut quid aetate uetustas.
Et sua quod aetas tempora lectur amant.
Mi sunt inuidia nimium degele morte.
Erasm. l. 6. apoph.

declines ad dexteram neq; ad sinistram: auerte pedem tuum à malo, *Ibid.*
Vias quæ à dextera sunt, nouit Dominus: peruersæ uero sunt, quæ à sinistris sunt. Ipse rectos faciet, cursus tuos; itinera autem tua in pace producet, *Ibid.*

Via stulti recta in oculis eius. *Prou. 12.*
Omnis via uiri recta sibi uidetur. *21.*
Arma & gladius in via peruersi: cuncta autem animæ suæ longe recedit ab eis. *22.*

In multitudinè uia tuæ laborasti, nec dixisti: Quiescam. *Esai. 57.*
Firmiter reprobatur.

Inquieti sunt semitæ gressuum eorum, ambulabunt in uacuum, & peribunt. *Iob. 6.*

Iter deum dicitur ad mortem. *Prou.*

Est uia quæ uidetur homini recta nouissima autem eius deducunt ad mortem. *14.*

Qui peruersis gressibus uis, concidet semel. *28.*
Væ his qui perdidit uiam sustententiam, & qui dereliquerunt in uis prauas. *Becl. 2.*

Via peccantium complantat lapidibus & in finem illorum inferi, & tenebræ, & penitentiæ. *21.*

Quam uis facta es nimis iterans uias tuas. *Ibid.*

Via uia: & cogitationes tuæ fecerunt hæc (scilicet mala) tibi. *4.*

POETICAR SENTENTIAR.

Plaut. in Persa.

Viam qui nescit, qua deueniat ad mare,

Eum oportet amplexu querere consistem sibi.

Seneca Oed. p.

Cerrissima est res, nauæ cupientis uia,

Laudare modica.

Plaut. in Curcul.

Nemo ire quæquam prohibet publica uia.

Sen. A. gam.

Capienda res in malis præceptis uia est.

PHILOSOPHICAR SENTENTIAR.

Via nobis innata est, ut à notioribus nobis, & manifestioribus ad manifestiora natura, & notiora proficiamus: non enim sunt eadem nota nobis & natura. *Arist. phys. 1. c. 2.*

Via est, ut procedamus ex communibus ad singularia. *Idem, ibid.*

Viam quandam ex Italia in Galliam usque; Celtiberorum Iberorumque reperiri aiunt, cui Herculeæ nomen est, in qua tam Græcus, quam incolæ viator, indigentium beneficio nulla iniuria molestiaque afficitur: ceterum si quis ex iis quempiam infestaret penam eiusdem generis dare ferunt. *Arist. de admir. aud. c. 84.*

Via, & methodus ad ratiocinandum in omnibus scientiis, & artibus, quæ aliquid ex propriis ratiocinando demonstrat, eadem est. *Alex. Aphrod. in 1. prior. c. 31.*

Via ad corruptionem est ipsa præter naturam. *Simpli. in 2. de celo. tex. 38. l. 13.*

Via ex qua soluuntur quæstiones alia debet esse à uia, ex qua accidunt quæstiones. *Auer. in 3. metaph. tex. 10. c. 1.*

Via ista non est, qua constitimus super noto per se, & ignoto per naturam. *Idem in prior. sectio. c. 23.*

Via rem est alia ab ipsa re. *In phys. 3. tex. 4.*

Via omnis, quæ non sequitur finem, & terminum, ociosa est. *Alex. de 2. 2. met.*

Via de ratione sui terminatur ad terminum, non ad uiam. *Idem in metaph.*

Via ad inferos non est uia, & simplex, non enim duce demone opus haberet, & nec aberraret. *Plat. in Phedr.*

Via cum facilitate perfitur, cum sermonibus alius alium consolatur. *Idem in dial. de legib.*

Viarum dea erat Hecate. *Ibid. dial. 11.*

Via longissima est, quæ ad ueritatem, & sapientiam nos perducit, grauis terra, manique laboribus plena. *Eccl. de studiis. samit. ad en. l. 1. c. 5.*

Via duæ potissimum sunt ad bonum, inquisitio dispersans, & oratio supplicans, illa ad cognoscendum bonum, hæc ad consequendum. *Fic. in Dionys. Areopag. de diuin. nomin.*

Via ad inferos, ut ait Bion, facilis est, ut enim oculis illuc peruenitur. *Franc. Patriæ. de regno. l. 6. c. 6.*

Vicinitas.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Vicinitas, Græce *γείωσις*, uel *γείωσις*, & uerbiu vicinus sum. Vicinitas, Hebr. *Kerabab*, à uerbo *Kerab*, appropinquauit. Hinc *geuab*, appropinquo. Vicini non tam hi, qui eundem in colunt locum, quam qui prope domum nostram habitant: hinc uicinia deducitur, & conuicinium, ubi plures inter se vicini sunt: & vicinitas, pro propinquitate uiciorum, & quandoque pro uiciorum multitudine.

ne. Dicuntur autem hæc à uico, Est autem uicinus quippe uis in uicis quasi in minima membra. Subura, Esquiliae, Vicus autem à uia dicitur, quod uicini uicini.

POETARVM DICTA.

Plaut.
Hæc miserò mihi!
Hunc ego uerum illud uerbum esse expro
Aliquid mali esse propter uicinum meum.
Hor. 1. epist. 18.

Ecquid
Ad te post paulo uentura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximo iunguntur.
Et neglecta solent incendia sonera uocem.
Ouid. 3. Remed.

Proximus a telluris regis defenditur ager,
Luena. 2.

Dedit hæc contempno letum.
Et dabit in plures, si quis grex tuus in agro
Vnius scabie cadit, & porrigæ parti,
Vniq; conspecta luorem ducit ab uia.
Ter. And.

Quid istuc tam mirum est, de te si expro
Luena. 11.

Inter fratres uerum, atq; antiqua fructu
Immortale odium, & nunquam sanabilem.

EMBLEMA.

Aliquid mali propter uicinum malum
Emblema, CLV. Andr. Alcaz.
Raptabat torrens ollas, quæ uero uia uicini
Altera erat siguli terra, facta manna.
Hanc igitur rogat illa, Seli, sili præcipua
Iuncta, & præcipites Strag. sili et aqua.
Cui lura, Haud nobis tua sint conuenerunt
Nam mihi proximitas hæc mala mouit, & lura
Nau, seu te nobis, seu nos tibi conferat, uer
Ipsi ego te fragilis sospite solueret.

SENTENTIAR PHILOSOPHICAR.

Vicinus cauere debet, ut nihil uicino contrarium sit in aliis, tum uiciuosa agrorum cultura, tunc per reatur, & qui terminos agri uicini colunt, damnum poena illud duplum damni laci reponat. cogitatorum curatores agrorum. *Plat. de leg. dial. 8.*

De uicinis importunis. Dial. XIII.
Francisci Petrarcha.
Dicit.

Vicini importuni sunt mihi. R. Vide ne tu illi
Graues uicinos perfero. R. Cunctum multis in rebus
leues finge animo, leues erunt. D. Vicinos malos laborem
suam culpam proximis impurant. A. Cuius alium contem
tuntur exactus, feruentis indicantur, futurum uerum
mitis arbiter, & pius est iudex. D. Acres amaroque patitur
Ne fortassis in gula sit uinum non in re, fastidiosa con
rescunt. D. Vicinos duros, ac superbos queror. R. Malum
permittit nihil alteri, hinc in iudicio rerum multorum
rugos offensiuum caule. Et sepe uide culpa est, & in
querela. Quid nunc scimus, an tu illis, qui tam duri sunt
rus & tetricus, & intrasabilis uideat? D. Asperus pariter
Duplex est remedium: Patientia & fuga. Primum uicini
artificio omnis mitefecit asperitas. D. Vicinos plerumque
leo. R. Si nec ita proficis quis te uenit? migra illuc, uer
ita & sequaces erunt, quod ferre non potes, ponas uicini
pugnando hostem pati nequis, fugendo eade, & illi
tramite in tutum eripias? Nullum iter ad transquillum
facile iudicandum, est, quod si sepe idem fecerit, & per
culpam tuam esse, nec minus forsitan alienam. Magna
vulgarium duos fontes, & si forte nocentorem aliter
ber innoxium, quam uis nempe politicum & socialium
tur homo, si uerum, tamen inspicitur, pallium inuicem
illud Satyricum, Maiorem esse serpentem ferarum, quam
quam hominum. Si quidem uis, apru tigris ac leones, &
aspides, crocodili, & ad summam omne animal, præter
cunq; in sua specie quiescit interdum, homo autem
mò hominem præmit semper, atque atterit, perpetuo
bus, inquietam uitam sibi præstat, ac proximo. Si enim
ut ubi maior est locorum uicinitas, ibi uideas maiorem
animorum. Rara sine iurgias rancore uicinitas est. Nec
(ni fallor) Arabum, aut Indorum regibus inuider, & pro
longinqua non apicet. D. Vicinis obsecror infideli, & ad
hac peite vis absoluti, in solitudine te reconde.

APHORISMATA.

Hesiodus. Scire ab eo distans est, Tantum damnum

plexa rationum series: creditrix violentia & pestifera, cum qua tibi nunc quoque negotii multum restat. ...

PATRYM SENTENTIAE.

Victoria, nisi ubi fuerint laboriosa certamina. ...

POETICAE SENTENTIAE.

Quid. 2. Art. Cedere pugando cedendo victor abibis. ...

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

libera est anima & domina passionum, virtutem spiritum omnium victoriarum prima & optima. ...

De victoria. DIAL. CIII. GAYD.

R. Cui ne te vincat Ita. Superbia, Crudeleitas, Furor, ...

ΑΡΟΡΗΘΕΓΜΑΤΑ.

Diogenes, in Olympiis praeconeum ita pronuntiantem, Doxippus viros vice correxit Diogenes. Hic, inquiens, mancipia, sed ego viros, ...

Alphonsus, non tam quod hostes vincere & sciret & potest gloria-batu, quam quod victis consulere didicisset. Illud quidem fortuna daret dum minus esse, hoc autem semper stium. ...

Idem. Cum in obsidione Stephani, centuriones ac milites, qui maledixerant regi, post captam urbem elementer tractasti, castigatus a suis, qui omnes morte damnandos iudicarent: respondit, Se malle ex clementia & humanitate erga hostes, quam ex victoria laudem adipisci. ...

Brennus, capta urbe a Gallis Senonibus, diuque obsidione oppresso Capitolio, pactum est inter Romanos, Brennumque Gallorum regem, ut obsidio ca lege solueretur, ut Romani mille pondo auri penderent. In illa sorte auri pensatione Brennus de altera lance gladium cingulumque, ferreum apposuit. Interrogante autem Sulpitio, Quid hoc esset? Quid aliud, inquit, nisi opprobrium victis? ...

Sylla. Quum Mithridates Syllae processit obviam: dextramque porrexisset: Sylla non resalutavit, sed percontatus est, num a bello desisteret his conditionibus, quas cum Archelao pactus esset? Obvicente Mithridate: Quibus pace opus est, inquit Sylla, eos priores loqui conuenit, victori silete satis est. ...

Quintius Philippo victo, in Isthmis praeconeio iussit euulgari, se Gracos sua libertati, suoque iuri permittit. Quotquot autem Romani temporibus Annibalis capti seruebant apud Graecos, eorum horum singulos Graeci quingenis drachmas emissent, raris Quintio donarunt: qui & isti Romae triumphantem. Quotiam sequuti sunt pileati, quod facere solent & seruitute manumissi. ...

Illius Cas. Pompeium aequali ferre nolens: armis rem expediunt ambo. Verum cum commissa pugna Pompeius vicisset, & victoriam non persequeretur, sed se potius reciperet ad exercitum, cum Caesar: Hodie quidem inquit penes hostes erat victoria, at non habentes decem, qui victoria sciat vi. ...

August. Cas. Quum Alexandrii post urbem captam, extrema te passuros exultarent: Augustus suggestum contendit, adiuncto sibi Ario Alexandrino, dixitque se curati parere, primum propter ipsius magnitudinem ac pulchritudinem, deinde propter Alexandrum Magnum eius urbis conditorem, postremo in gratiam Ario amici. ...

reperere civitatem, quae pertinacissime rebellat, sed non minus laudis merebatur, quia civitas, quod huius beneficii gratiam non sibi vindicavit, sed vnam praecipuamque partem ipsi concessit vbi: alteram tribuit Alexandro, cuius memoriam sciebat apud Alexandrinenses esse gratiosissimam: tertiam transfudit in Anium eius civitatis civem, amicum tanto titulo suis commendans. *Plutar. in apoph.*

Aurelianus Imper. Quum Thynam venisset, eamque occupatam reperisset, iratus dixit, Caetam in hoc oppido non relinquam. Hac voce milites erecti fuerunt in spem praedae & Heradamon Thyanaensis, metu ne cum caeteris occideretur, prodidit civitatem. Qua caesa Aurelius Heradamonem patriae proditorem occidit. Militibus ex Caesaris promisso directionem oppidi flagrantibus, respondit: Agite, caenam negavi relicturum, canes omnes occidite. Hoc pacto & proditori mercedem rependit & militum avaritiam elisit. Videtur autem hic sermonis color sumptus ab Hebraeis, in quorum literis reges qui minantur internecionem, negent se quenquam relicturos: vique ad mingentem ad praeterea, canem hac periphrasi significantes. *Eras. ex Popi. c.*

Fridericus Imper. victis in Hungaria Gunzibus: Magnum, inquit, actum est opus. Nunc autem manus restat, vt scilicet vincamus nos in ipsos, aequae avaritiae & vlciscendi cupiditati frenos imponamus. Discant nostri primis victores, exemplo Frederici imperare animi affectibus, neque in insolere ob res ad nutum voluntatemque cedentes, parceretque victis. *Aeneas Sylvius l. 2. comment. de reb. gest. Alphons.*

Syphacundus Imperat. Obiurgatus, cur fugatos hostes non insequeretur, & comprehensos occideret? Satis inquit, vicit, qui hostes fugavit. Vinam & huius exemplo monarchis nostrae aetatis persuaderi possit, magno cruore partam victoriam non estimari victoriam. *Aeneas Sylvius libro quarto de rebus gestis Alphonsi.*

Themistocles. Quum aduersus barbaros deseriberet Athenis exercitum, & in theatro ex illius gentis more producti essent galli gallinae, atque inter sese commissi, mira pertinacia inter se depugnarent ad necem vsque, rem ludicram verit in seriam cohortationem. Sic enim eius suos affatus est: At isti inquit, neque pro aris ac focis, neque pro liberis depugnant, sed tantum, quod vici turpe sit. Quo igitur animo vos esse par est, quibus pro salute patriae, pro charissimorum incoluntate, pro libertate certamen est? *Erasmus libro octavo apophthegmat. ex Elucario.*

Mithridates victus a Cn. Pomp. non tantum seipsum & filios, sed totum etiam regnum victori sua sponte obrulit, praefatus, neminem alium neque Romanum neque vllius gentis virum futurum fuisse, cuius se societati commissurus, foret, quam Cn. Pompeium. Proinde omnem sibi aduersam vel secundam, cuius auctor ille esset, fortunam tolerabilem futuram. Non enim esse turpe ab eo vinci, quem vincere esset nefas neque ei inhonesta aliquid submitti, quem fortuna super omnes extulisset. *Velleius Paterculus & Cyprianus in Consulib.*

Anibal a Minutio, quem insidias obederat, per Fabii copias depulsus, vbi rediisset in castra, dixisse fertur. Eo praelio a se victum Minutium, se autem a Fabio fuisse separatum: videlicet ex eadem pugna victor & victore redditus. Perierat enim Minutius, ni Fabius succurrisset. *Plut. in Fabio.*

Traianus Valentis impiissimi Romanorum Imperatoris contra Gothos, dux, cum primum quidem congressum eorum sustulisset, victus rediisset, ignauiam ei & timiditatem in conuiuio Imperator obiecit, ille autem ea dicendi libertate, quae virum fortem & strenuum decet: Non ego, inquit, Imperator victus sum, sed tu ipse sponte tua victoriam a te ipso relicis, qui ita cum Deo belligeratus, momentumque quod ab eo prouenit repellens, ad hostes potius transfuitis. Deus enim semper vincit: & victoria illis fauere solet, qui auspiciam ductumque eius sequuntur. Is nunc ab aduersariorum partibus stat, quod cum tu bello (infectabatur enim eos, qui iam Christianam religionem receperant) persequeris. *Nicephor. Callist. libro undecimo capit. 40. Eccles. hist.*

Demetrius dicere solebat, virilem se non aestimare cum solum, qui armis caeteros praecelleret: sed & qui cum voluptatibus pugnam capeffans, speciosam reportasset victoriam. *Strab.*

Lysander. Lacedaemonii non praeficiant padotribas, qui pueros ad lucram exercerent: vt virtutis esset certamen, non artis. Vnde & Lysander interrogatus, quo pacto a Chironte victus esset? Respondit, Vario artificio. Non existimabat ea gens in quouis re speciosam esse victoriam, quae callidis consiliis contigisset, potius quam animum corporisque robore. Ars autem omnis vt a naturali simplicitate recedit, ita dolo affinis est. *Plut. archus.*

Alcibiades etiamnum puer, cum ita palaestra nexu quodam confictus esset, vnde se non posset explicare manum collectoris mordicus arripuit. Illo dicente, mordes Alcibiades vt foeminae solent: Immo, inquit, vt leones. Iam tum agnosceret erat a-

nimum cedere nefcium. *Plut. in Graec. apoph.*
Alexander, Parmenionis & alius suadentibus vt non fidis Darium ad Arbellas aggredere, respondit, Latentem furum ista est solertia, quam mihi praecipit: quippe non aut angustias locorum, aut furum notis oblatere, aut iam luce aggredi certum est. Malo me fortunae pariter victoriae pudcar. *Quint. Curt. l. 4.*

Alphonfus, cum Caetam vrbem pertinaciter oblidisset, forte quos oppidani tanquam bello inuiles expulsi, meatum diutius in vrbem haberent (erant autem senes, mulieres, puellae, infantes) ab his abstineret suos milites, vt milites cum aegre hoc tulissent: malo, inquit, vt Caetanis nunquam potiri, quam homines imbelles & inuentutem tam foede, tamque crudeliter cruciantur. Cum vris enim, non cum mulieribus mihi diuinitatem gem immortalitate dignissimum? quique vnuquemque num guberaret & regat. Victoriam, quam luduicium existimaret, nullam iudicauit. Igitur omnem exercitum imbellem extipii iussit, sed exceptos omnes abundanter refocillari voluit. *Anon. Panor. de reb. gest. Alphonsi. C. 10. de eius dictis.*

Idem, Cum renunciarum esset ad Ludouico Rodio, vt Venetorum naualibus esse, qui illa vna cum armamento in his erat exurre pollicitareretur, si sibi duo milia aureorum promitterentur, conatusque illis facile cellarios respondit: Nequaquam insidius, sed ad virtute vincendum nunquam. Ex hac enim re non aliam sibi laudem sperse: quam eius qui Dianae Ephesiae templum incendisset. men totius Asiae decreto e memoria hominum oblitur. *Panorm. l. 3. de reb. gest. Alphonsi.*

Idem. Carolus Francorum rex in bello Britannico a militibus & pecunia iam exhaustus, cum per legem Alphonso Aragonum rege (cuius prouincias ab antecessore dem accepert, sed non saluo iure) ne contra se bello insuscitaret aliquod bellum, infortunio occasione dimisit Alphonfus, non est quod sibi hoc tempore timeret. Ego enim, quod maiores mei in Caroli summa felicitate, in eius calamitate petere nolo. Porcuffet autem sus potentissimus, Carolum toto exure regno, pauca militibus, si astu & insidiis, non aperta virtute vicio inanis parandam esse iudicasset. *Anon. Panorm. de reb. gest. Aeneas Sylu. de eius dictis.*

Idem. Quum quidam se offerrent, qui Rendi, Anagninis, & hostis sui atrocissimam, morem promitterentur: randam: non tantum hoc fieri noluit, sed vt in praesentiam animaduersum dixit, si hoc tentarent: dicam, non insidiis cum hoste de regno, sed manu tantum & virtute, dum, *libid.*

Idem Alphonfus, his qui se in mortem Francisci Medici esse significarent, respondit. Nunquam sibi victoriam, cuius postea pigendum pudendum esset. Igitur in illius consiliis abstineant, talia se exempla in illos educturandi consilia sibi admodum molesta esse omnes intelligant. *Syl. & supra.*

Idem. Rogerius Pallantiae comes, amplissimum omnium genere natum, impiger vir, & manu promptus, cum adiens diceret in animo sibi esse Ioannem Castellae regem hostem, contempro omni periculo confodere, horum modo annuat) factu per facile: Non per scelus, sed virtute quaerendam esse, respondit Alphonfus. Se enim in Castellae atque Hispaniae dominatu, sed ne pro tota imperio adipsendo tam crudele atque detestabile faceretur. *Pan. l. 2. de reb. gest. Alphonsi.*

Idem. Simili quodam modo respondisse dicitur Martino, Cosmum Medicei occurrum pollicentem, si amplius manu militum a rege iuraretur: longe quidem quamque ampliores hostes sese & habuisse & habere, quam illos, quorum morte vel regna consequi se quidem possent nulli a seclere. *Idem Panorm.*

Pitacus probabat victorias citra sanguinem patriae civium cruore emptas, hoc est, Cadmeas, vt vocantur, non esse victorias. *L. Aeri. l. 1. c. 5.*

Dyrhus bis commisso cum Romanis praelio victor, ratus compluribus amicis & duobus hic Pyrrhus: Si vno huic praelio Romanos vicerimus, actum est de nobis, solent dicere, hoc dicebat victor: declarans, victoriam in partem non esse victoriam, sed calamitatem. *Plut.*

Alphonfus. Cum graui atque diuino bello confectus umpharet, victos tamen & captos hostes triumphantum eorum praere non passus est: Ob hostes seruos rectius quam triumphandum esse dicens. Vnde apparet, quam rectissimum victorias nullo sanguine paratas faceret. *Panorm. de reb. gest.*

PO

POLYANTHEM

Parentis ac Venetis petentibus, pacem dedisset: sed gloria studio flagranter permoleste hoc tuum esse bello magnificum ac gloriosum aliquod facinus, quippe a quo iam pace comparata se frustratos plane sentiant. Bono animo estote committentes: nam & si vultis credere, Neque locus enim, neque honos decemur: si periculis fuit, petentibus pacem dare. Ita enim videtur, ut sine cruore, si id modo fieri potest, vincamus. Et quid aliud pacem tam submisile petentibus quam se victos, non autem victores esse? *Panorm. l. 1.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

Scipio dicere solebat, longe maiorem victoriam reuera clamescunt, quam cum multo sanguine parata pacorum, aut omnino nullorum sanguine parata. Erat enim in ore habuisse referri, tanto triumphum consequenter in reo habuisse felicit, de quibus triumphum esse, quanto plures relictu sunt, de quibus triumphum esse dicebat. *De reb. gest.*

meminisse clementie. Barbarice feritatis est, senj, qm prostratos. Sed rursus ita temperanda est clementia, ne nobis sit ex tío. Fit enim non raro, vt hostis fugam simulet, vt se hinc inde vt ipus acrior infurgat in victorem. *Erasm. ex Plur. in Laconis.*

Epaminondas, quum alias solutus esset vincto corpore hilarique vultu prodire in publicum, post die eius diei quo feliciter pugnatum est in Leuctris, processit squilidus ac summissus. Amicis autem seiscitantibus eequid illi moleste accidisset: nihil inquit sed heri scisi me plus aequo mihi placuisse, eius gaudii intemperantiam hodie castigo. Adeo meruit arrogantiam viri Bœotus ac militaris & nos non idem faciemus, quoties secunda fortunæ aura res nobis succedunt. *Plur. in apoph.*

Demetrius, cum cepisset Atheniensium qui desererant vt Dem, eaque grauter rei frumentariæ penuria laboraret, pronus conuocata concione, dilargitus est illis frumentum gratis. *Plur. in vita Demetrii.*

Barcha, Quum Annibal apud Cannas facillime pu gasset, amicis suadentibus vt fugientem hostem insequens iam vrhem irrumperet, non obtemperavit, Quam rem Barcha Carthaginensis adeo indignè tulit, vt exclamarit: Vincere icis Annibal: Victoria vti necis. *Hoc dictum T. L. L. tribus Maharis Plur.*

Scipio dicere solebat, hosti non solum esse dandam viam fugiendi, verum etiam munitendam, docens, moderandam esse victoriam, nec satiuendum in eos, qui contra ferre arma desuissent. *Plur. in archis.*

Fabius quum a Romanis missus esset legatus ad Carthaginenses, vt exploraret cur Saguntis contra fecus a Pœnis oppugnata esset: sine ex toga factus. En (inquit) vobis bellum & pacem apportamus: vrum igitur placet sumite. Cum Pœni ferocius clamarent, daret vrum vellet: Fabius effuso sultu. Bellum (inquit) damus. *Erasm. lib. 6. apoph.*

Anonymous, Quum nauis, qua Gernius prætorius quæstor uehebatur, in Scipionis Metelli portetatem venisset: Scipioque exteris circumspicit, quæstori salutem polliceretur, quæstor respondit: Cæsaribus milites salutem dare, non accipere solent. *Erasm. l. 9. apoph.*

Caro, Rebus deploratis cum amici hortarentur Caronem, vt ad Cæsaris clementiam confugeret, respondit: Victorum esse, & eorum qui deliquissent supplicare. Caronem nec victum nec captum esse, qui se per omnem vitam fructum præstitisset. *Plur. in vita Caron.*

Pompeius audiens quosdam esse, qui inuiderent concessam sibi triumphum. Se citius omisurum triumphum, ait, quam in vobis blanditurum, simulq; laureatos salses abiecit, vt illi ne inciperent direptionem. *Plur. in apoph.*

Iulius Cæsar post acturos Tigurinos, ad vrbem quandam Sociorum proficiscens, quum audisset Heluetios in itinere occurrere, in locum quandam munitum se recepit: ibique copiis congregatis & equoq; insidere solebat, adducto: Hoc, inquit, post victoriam vt tar in persequendis hostibus & pedes aggressus est Heluetios. *Erasm. lib. 4. apoph.*

SENTENTIAE HISTORICAE.

Victoria præclara res omnes atq; optimas adipiscitur & tuetur, *Xenoph. de inst. Cyri. l. 2.*

Illud sciamus oportet victoria nihil esse fructuosius. Qui enim vincit, is omnia secum abripit, viros, mulieres, opes, regionem vniuersam. Præter hæc videndum in primis, vt victoria etiam conferretur, quippe qua etiam raptor ipse continetur. *Idem, de inst. Cyri. lib. 4.*

De hominibus ita naturæ necessitate comparatum est, vt haud dubie quisq; semper et dominetur quem superauerit. *Thucydides libro quinto.*

Plerunq; fit, vt maior pars meliorem vincat. *Linus Decad. 3. l. 1.*

Ambitione imperatorum clades acceptæ sunt, seueritate imperii victoriæ parte. *Idem, Decad. 5. l. 5.*

Res humane ita sese habent, in victoria vel ignavis gloriari licet: aduersæ res etiam bonos detrahant. *Sallust. de bel. Jugurth.*

Ita fert natura vt omnis victor inexorabilis rerum secundarum desiderio efferatur, neque finem vllum cupiditati statuat. *Dion. lib. 35.*

Victoria non numero hominum, sed diuino beneficio conceditur. *Appian. de bel. Hist.*

Speranda est actes auro & argento fulgens, in qua plus præda quam periculi est: cum victoria non armorum decore, sed ferri virtute quærat. *Iustin. hist. lib. 11.*

Insperta interdum sperata victoria certior est. *Idem, l. 20.*

Modica, sed crebra damna, famam victoriæ nuper parte lacerant. *Tacit. hist. l. 4.*

Vra hæc est victoria, quæ salua fide & integra dignitate paratur. *L. Flor. lib. 1. c. 12.*

Si vis vincere, clementer te age & de ciuium nece ne cogita. *H. Vopisc. in Aureliano.*

Difficile vincitur, qui verè potest de suis & de aduersarii copis iudicare. *Veger. lib. 3. c. 26.*

Amplius iuvat virtus quam multitudo. Amplius prodest locus
sepe quam virtus *ibid.*

Nunquam ad certamen publicum produxeris militem, nisi cum
eum videris *ibid.*

Qui dispersis suis in conspectu sequitur, quam ipse acceperat ad-
uersario vult dare victoriam *ibid.*

Magna dispositio est hostem fame magis vrgere, quam ferro, *ibid.*

Non ille hostis vincitur solus qui cadit in acie, pondere armorum
oppressus & virum sed multo cunctus, etiam turba tacente sub iugo
mittitur voluntarius, qui sentit expertus, nec fortitudinem in re-
belle, nec lenitatem in supplices animos desisse, *Ann. Marcell. hist.*

Scriptorum veterum mos est, ex ea parte que vicerit, occisorum
non commemorare numerum, ne victorie gloriam maculant dama-
na victoris: nisi forte cum adeo pauci cadunt, vt admirationem ter-
roremque virtutis augeat paucitas perditorum, *P. Orofius, hist. li.*

Equitati semper solet iungi victoria, *Am. Marcell. l. 23.*

Longa mihi opus esset oratione (dictum *Bel. Iarvis ad milites*) ad
enarrandum quantum vim habeat ad victoriam iustitiae obseruatio:
huius discipline summam tum pugnae finem atque fortunam impe-
rit tantum in dextris consistere existimant. Vos autem qui saepe mi-
nicos vultis nec corporibus nec viribus vobis inferiores, saepe et-
iam victi fuistis: non ignorare puto quod homines quidem vultus
ex acie inter se demicant, finem vero tantum quam Deus voluit
consequuntur, *Procop. de bel. Vandal. l. 1.*

Victoria omnes opes in eam partem in quam inclinauerit, defer-
re est apta, *Idem. eod. l.*

Magnam vim habet ad victoriam obseruatio iustitiae, *Idem. ibi.*

Victoria omnia damna regit, praeteritorumque oblita malorum
semper noua medetur, *eod. l. 2.*

Non in numero aut multitudine bellorum: sed in ordine atque
fortitudine belli exitus ac robur consistit, *Idem. l. 2.*

Multa victoriam fortibus viris pollicentur: iustitia in primis (*in-*
quis Belisarius) pro qua contra iniustos & iniquos venimus, nostra
quoque recuperatur: praeterca Vandalorum contra suum tyrannum
odium atque maleuolentia. Deus namque auxilium iusta petentibus
semper adesse solet. Miles quoque imperanti minime beneuolus acre
fore perignorat. Praeter hoc nos cum Scythis & Persis omne aequum
res gestimus. Vandali autem ex quo Africam sunt adepti, nemi-
nem inimicum praeter nudos Numidas habuerant. Quis autem ig-
norat, quod omnis discipline ratio exercitatione augetur, ocio vero
debilitatur? Nam vallum videtis nobis esse, unde aciem progredi
oportet, munitissimum. Adiunt & arma, & alia quaecumque: ferre no-
ualemus, hic praesto parata, & demum huc reuertentibus nihil nobis
necessarium desit, *Idem. eodem. lib.*

Vnam esse victoriam puram ac sinceram homines arbitrantur,
nihil ab inimicis graue pati, *Idem. de bel. Pers. l. 1.*

Nil maiori esse voluptati mortalibus potest, quam hostem armis
pervincere, *Idem. de bel. Goth. lib. 1.*

Qui in ancipiti positi sunt, nec in hostem vnum intenti, par erit
omnino ut ab aduersariis superentur, *Idem. eod. l.*

Non armis adeo ac pietate paratur victoria. Nec enim reor boni-
tatis illius summam praesidio sui prauos & nefarios viros, *Agath.*

Dei arbitrio expenditur victoria, neque ad insolentissimos quoque
illa accedit, sed ad eos duntaxat, ad quos conditor ille rerum & mo-
derator accedere voluerit, *Idem. hist. lib. 3.*

Non reor corporis viribus potius quam recto iudicio & prouida
cogitatione posse hostes pervinci, *Idem. lib. 5.*

Sapienter, quisquis ille est, qui aut vince, aut vineenti pare: for-
tis namque animi est, si possis vincere: si vero non possis, potentio-
ri obtemperare, & fortunae tempestati; concedere, *B. Facius, hist.*

Ne tantum tuae (dictum *Alphonsi regis ad Ferdinandum filium*)
aut tuorum militum fortitudinis fidias, vt arbitris absque diuina o-
pe hostes a te superandos. Victoria etenim non ex hominum con-
silio, sed ex summi Dei voluntate ac potestate proficitur. Tum
denique tibi militares artes profuturas scito, cum Deum tibi pietate
ac iustis factis reddideris propitium. Eum igitur, si vincere expe-
tis, pura mente colito: spemque omnem victoriae in eo reponito. Et
si quando (quod solet in bello contingere) tibi quicquam aduersi
contrigerit, quo existimare possis ipsum Deum tibi subratum esse:
vide ne ab eo per impatientiam atque animi perturbationem disce-
das, sed potius satisfaciendo ei reconciliari stude. Solet enim Deus
quos diligit interdum malis afficere: & quos constantes in aduersis
videt, rursus in meliorem fortunam relituere. Existimationis tuae
tibi diligentissima ratio habenda erit, putandumque nihil ea re in
humanis rebus plus esse aut fieri debere. Quippe cum victoria
nonnunquam magis existimatione & fama, quam militum robo-
re ac virtute comparatur. Et victoria quidem saepe claudibus mu-
tatur: at fama si cum probitate ac fide coniuncta fuerit, & permanet
& cum omni reo perdurat, *Idem. hist. l. 10.*

Victoria ferox virago est. Illius modo deserta
corporis praeter prehensam. Nonnumquam totum potius
A. Emyll. l. 2.

Anteuertendo ac diuertendo, victoria ex bellis
Guccardus, hist. l. 1.

Facilius est eos qui iam declinare inciperunt, quos
existimationis culmen tueritur opprimere, *Idem. l. 1.*

Nulla victoria viuior, praeclearior, magisque glorio-
saque absque militum suorum detrimento & sanguine
dem. l. 15.

Omnia victoriae fructus in eo consistit, si ea bene
praetermittere, tanto maius quam non viciisse
maioris nostrae culpa in his rebus que in poestate
mus; quam in his que ex fortunae pendente
bro. 16.

Potior est moderata, sine vulnere victoria, quam
certes & vincas, summe optima cruentaque. *P. l. 10. l. 1.*

Ae plena veraque victoria existimanda est, que
atque artibus magis quam quae aperta virtute atque
tum comparatur. Sic Romani quondam emen-
tores, ferocia atque immania corpora, sola
lactis, saepe praelio superant, quum illi discipuli
imperatores ante capere locum caitis, circum-
non ordine, non acie nulli ducis excedere, et
dumicare, nihil ex prouocatione commouere, plures
eos circumuenire, dolum, timorem, ignauiam, pro-
re consistant, *nr. Idem. l. 15.*

Prudentissimi imperatores non in multa caelestium
lute atque incolumitate suorum militum viduar
Idem. l. 14.

Solet Deus his qui iusta ac necessaria arma im-
sa praestiterunt certam vincendi occasionem propo-
bro. 17.

Perpulchrum quidem videtur esse imros super-
les ab hostibus: sed ego longe pulchrius iudico, si
comparare, vt & pecuniis, & voluptatibus, & men-
lis. Xenophon Orator. de Agesilai Laudibus.

Bemignitate atque elementia hostem vincere,
flat. Hic enim necessitate, vt pareant homines,
voluntate: & hic quidem cum graui saepe iudicio
tut, illic sine aliquo detrimento emendantur delin-
terea quod maius, hic magnam laudis partem con-
vendicant, illic omnis victoria tribuitur duci, *Plut. l. 1.*

Alexander seipsum vincere quos hostes magis
stimabat, *Plut. in Alexandro.*

Veteres philosophos, atque summos illos temper-
eam gloriam, quae ex sui ipsius gloria comparatur, &
aeternam, immortalis: quae esse astra maris, cano-
regna, trophaea, atque triumphos extulerunt, man-
festum certissimumque est, haec Scipioni maiore
maioris splendorem quam Africa decessit & Can-
dedit. Nonne haec eadem res magnum illum Ma-
mortalitate donauit? quum Darius maximo pro-
deos immortales vt regnum suum stabiliunt argu-
statuissent, se non alium succedentem quam cum
stem, tam manufactum victorem ab illis petere, Cati-
cedendo, remittendo, condonando, qui in numerum
retur dignus est iudicari. Denique Senatus popu-
plures populos atque provincias clementer man-
te quam bello armisque imperio suo subiecit, *Idem.*

Seipsum quam hostem superare multo operosius
propterea festinatione fugere, nec secunda castra qua-
dere. Val. Max. l. 4. c. 1.

Sigregium est hostem abicere, non minus
felicitate misereri, *Idem. l. 5. c. 1.*

Cn. Pompeius Tigranem regem bello super-
peratis in pristinum fortunae habitum restituit, atque
iudicans, & vincere leges & facere, *Idem. ibid.*

Hi maxime hominum vincunt, qui las cedebit
vincuntur, *Procop. l. 1. de bell. Pers.*

Recte victoria viui praeclearius est quam ipsum
tis dictum, *Plut. in Nisica.*

Plus est prouinciam retinere, quam facere, *L. Plut.*

Viribus parantur, iure retinentur, *Idem. l. 4. c. 1.*

Illis timidus & ignaui licet esse, qui receptum
suis ager, sua terra per ruta ac pacata iumenta
militibus ab hoste circumseptis necesse est horum
omnibus inter victoriam moremque terra
ptis, aut vincere, aut (si fortuna dubitabit) in
quam in fuga moritem oppetere. Si hoc bene
finiarumque in animo est, dicam, vicisti. nullum
ad vincendum homini a diis immortalibus accedat
Decad. 3. l. 1.

Tradunt enim venatores, hoc provocatoris rem impeditre pro...

Herbam dare. Et Sicorem agnosceret. Et se vultum fieri Festus Pompe.

Arena credere. Pro desistere a certamine. Et contentione. Vnde querebat Horat.

Tam Scytha lesio mediantur aris Cedere campis.

Mea est pila. Id est Vici. Et Sori sum compos. aut res mihi in manu est. Consimilis

figura dixit Plaut. in Casin: Sed sibera nunc vult facere officium

suam nostra omnis hie est. Id est. viciamus. Qui nisi victis dolor?

Vicij pandam. Qui palam sit in contumeliam quisquam. Vbi non audent scilicet. ut copiam ad eos. Vnde dicitur dicitur.

Qui vincantur silentio vici. Juno, convenit cum imperio. Tolle digitum. dicitur dicitur.

Victum refacere. Nam hoc signo, qui in conflictu succubissis, vobis

agros cedebat. Perfidus. Nihil tibi concessit oratio digitum exequi paces.

Hieronymus En tolli manum. cetera dicit. Et Victor: Victus interit. Redit: vincas. id dicitur dicitur.

Quasies Strag. pars malo suo magno discedit. ita ut plerumque so-

ler in bellis accideret. Item in libris forensibus in contentione. Haud multum ad hoc disset germa. cum illud, fete det Aug

quasi den Sitem lo. v. dicitur: et fete abbe det Sitem quasi den Aug

lo. v. dicitur: et fete abbe det Sitem quasi den Aug. T. Ita collita testat.

Quum duo constiterant virisq. malo Aristoph. Qui videtis vici. v. dicitur: et fete abbe det Sitem quasi den Aug.

Victo ia nos inveniunt. Conuenit illud Homer ex Iliad. e. O. d. v. dicitur: et fete abbe det Sitem quasi den Aug.

Nec hi sine sanguine pugnam. My. cetera.

PROFANA EXEMPLA.

Hofilius Manius consul, cum triginta millia militum salignis

haberet, a quatuor Numantinorum millibus victus, sed cum il-

licet coactus est, sibi & Republice ignominiosum. Theat. Zivung.

id. Servilius vir cons. vicis & ter amplius pugnavit exprova-

tionem: ac temper victor in castra reuertus et hostilibus spolii onu-

litus. Sub l. 4. c. 6. ex l. lat. in Paul. Iam. Petrus Sulla Bergomensis decies septies ex provocatione

victor vultit. Iou l. 12. histor. Demetrius Antigoni. F. c. lxxx. nauibus Ptolemæi ducentas naues

ad Cyprus vicit. Ptolemæus citato cursu, cum solis octo nauibus

profugit: neq. enim plus ex omnibus euasere. Ceteræ partim in

prælio depressæ. lxx. cum propugnatoribus & locis nauibus cap-

te l. lat. in Demet. Xerxis Periarum regis exercitus Leonidam Spartanorum regem

cum ceteris ad interuentionem cecidit. Herodorus. Græcorum

xi. myriades, hoc est, centum decem millia, cum xxx. myriadibus

Periarum (præter auxiliares Græcos, quorum non enumerat nu-

merum) ad Plateam contra Mardonium Xerxis ducem feliciter pu-

gnauerunt. Herod. l. 9. Epaminondas. Thebanorum dux, quatuor hominum millibus ex

quibus ceterantur equites erant, Lacedæmoniorum exercitum vi-

ginti quatuor millium peditum, equitum vero mille sexcentorum

vicit. Front. l. 4. c. 2. Syracusis nouem triremibus inuadentes centum & viginti trire-

me. Carthagenensium, longe superiores exterunt. Aelian. l. 4. Leonidas Spartanorum rex cum ceteris ad Thermopylas. Xer-

xis Periarum regis exercitum sustinuit: ut quamuis omnes caesi fue-

rint: victores tamen eo ipso ceteri debeant, quod Xerxi paulo

maioribus copiis vinci potuisse ostenderunt. Sub lib. 6. c. 7. Valer. l. 10. Anthrop.

Conon dux Atheniensium, nauali prælio victus à Lyfandro Lacedæ-

moniorum duce, eundem post tertium prælio vici, & Athenien-

sibus libertatem restituit. Plut. Nicephorus lib. c. 47. dicit Constantinum Magnum bello contra

Byzantios, cum iam bis victus esset, iterum vidisse signum crucis in

cæco stellis effigiarum, hac in cr. p. rione. In hoc signo hostes omnes

vincet. idq. postmodum sic accidit. Idem lib. 7. c. 49. auctor est, cum in

bello contra Scythas tertio crucem illam vidisset.

HIEROGLYPHICA.

Mallarus bos, quales vbiq. locorum conspiciuntur, victoria plu-

rimum partiq. triumphum signum erat, præsertim apud Romanos.

Pier. Val lib. 1. p. 32 D. Atheniensibus vero Nebulæ indicium victoriae fuit, cuius etiam

volatus in adagium cessit: 2. dicitur in vici. Nebulæ volat cum profuga-

tos hoies, & subsecutam victoriam inuenerunt. Pier. Val lib. 20. pag.

188. F.

YYYYY

Propter

SIMILITVDINES.

Quemadmodum victoria spem belli omnem ca-

probationis affectus in communem misericordiam ex-

decit. Et sic licet, quod clementia eos præparat

nam qui ex profugatione reliqui sunt. Quippe in in-

pari, arg. morales in desperationem sæpius adducit,

in corda eorum ex odio rem ad benevolentiam trahit.

Idem Brui. fil. 32. Incedo in oculos lægo, hoc sine vilo negotio cepi

inceptuabilis: ita facillimum est potentissimum etiam

modo cogitatum sit illius ingenium. In Simil. Quamuis ient in virum quam in feminam, pueros non ni-

si coactus attingit, supplebis ac prostratis parit: Ita

in omni. debent gnoscere, vireq. in alios experti quos

scitum sit. In Simil. Quemadmodum fatuum habet palatum, qui vinum

quæ pons pro temeraria non iam opinionem, quam pro-

ptus p. dicitur. Stigmani sunt, qui plus laborant alieno ar-

gumento proprio studio. Non enim quales habeamus, sed quales

sciamus est. In apoph. 119.

ADAGIA.

Ad extremum tribuere. Et palam præcipere. prouer-

bia dicitur: pro victoriam obtinere.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Ad extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Propter quod deus, quas accipit natura supra volatiliu aiorum conditionem elargita est, factum: vt in vniuersum accipiter esset excellent hieroglyphicum, precipueq; victoriam significauer. Nam reliquis omnino volucres volatu antecellit. Idem lib. 21. pag. 198. F.

EMBLEMA.

In victoriam dolo partam. Emblema XLVIII. Andr. Alciati.

Atque cumulum lacrymarum ego per luo virtutis. Deu miser a libentes dilacerata comas. Scilicet hoc restabat adhuc, vt iudice Gracco Vinceret. Et causa flet poriore dolus. Vide, Bellum, Pax.

Victus.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Victus, anne illud sine quo vivere non possumus. Gr. vix, vitia, glos. Hebr. Michab, a verbo Chatah, vixit, reuixit, viguit, naturalem habuit vitæ vigorem: & metaphorice conualuit, sanus fuit: qui enim ex graui morbo conualecunt, vitæ restituti videntur. Vltimus verborum significatio, Victus verbo (inquit) continentur quæ elui, potui, cultuiq; corporis, quæq; ad viuendum homini sunt necessaria. Conuictus, vna viuendi societas, quam plures simul viuunt. euyphor.

LOCI BIBLICI.

Victus, in dore vultus parandus. Genes. 3. 19. Victum Deus largitur homini & bestia. in genere, 1. 29. 30. Psal. 145. 15. 16. Et 147. 20. 9. 10. sed videtur, pupillo et peregrino peculiariter, Dent. 10. 18. de victu non debemus esse solliciti, Mat. 6. 25. Luc. 12. 22.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Detenui victu. DIAL. X.

Francisci Perrarcha. D O L.

Tenuis victus est mihi. R. Et tenuis voluptas, & munda sobrietas. An tu gula studio contrarium malle? D. Asper est victus. R. Aequanimis ferè gula illecebris caruisse cum ad manum sine alia dulcoribus, & quæti faciliore, & seruari. Habet & suas virtus illecebras. Cicero in vtor verbo, has gustare & ruminare cum ceteris illas magnopere non requirit. D. Durus est victus. R. Durities amica virtutibus, mollicies voluptati. Quorautem magis viri vltro se voluptatibus abdicantes, hunc quem tu refugis victum elegere? quorum aliqui, cum possent laute vesci, panem & aquam in deliciis habuere. An vero voluptati quemquam sic obnoxium opinemur, vt non illa valde oderit, si aduertit illi dedecus inueneri oculis possit? Sed sancta sanctitas virtutum holis acerrima & titillatio bestialis, quam qui sequitur, homo quidem videri potest, vere autem animal brutum est, ad hæc & familiaris contracta contuitis, & consuetudo rerum pessima mortalem præstrangit inuitum, vt discerni nequeat, quam decorum sit, quod torquet, sedumq; quod mulceat. D. Nihil angustum est victus. R. Immo nimis ampla, nimiumque capax gula est. Vnum visu angustum, re autem vnum omnibus in animam irruentibus vitis patens iter. Hac flamma libidinum, hac torpor ingenii, hæc irarum & iurgiorum serior ingreditur, hac imperiosa cupiditas omnia pari iubens, atq; facere dum necessaria creditis, quæ damnosa sunt, & munimen vitæ dicitis, quod ruina est. Hac inuidia faces, & amulatio implacata, indignantis animis, tam gula alium obloquentem, quam vos esse gloriamini. Inde laudem spectantes, vnde pudor metuendus erat. Hac postremo superbia, dum inflatus nec se capiens venter, animo suum affricat tumorem, & persuadet illi esse se homine aliquid maius, quod Ambrosia. & neceare passit. Vides vt vitium vnum est omnibus aditus, neq; hunc, si aliter nequit, inopia veltibus clausum cõpissit? O paupertas ænabilis, quæ continentia tibi sumis officium? Vnde est eogr ad id, quod facere tua sponte deberis. D. Tenuis me victus extenuat. R. Malle ne igitur tume fieri, hæc tenuitas podagram tuis pellet & sinibus, dolorem capitis auferet, crebriq; vertiginem, vomitumq; & ructum, & nauicam, & sudorem radiumq; & fastidium tui ipsius, pallorem alterarum, & ruborem, odorem quoque & oris, & corporis, tibi, atque aliis importunum silet. Præterea pedes instabiles, manus tremulas, nutans caput (quodque est optimum) animam ipsum moderabitur, frænabitque. Et qui igitur tam multa corporis, atq; animi bona paruo cibi desiderio, ac momentaneo gustus incommodo tibi parua conquereris dignas his præditis, gustu deseruire? D. Tenuis victus me fatigat. R. Contrarius fatigaret nisi forte onus requiem vocas. Non legisti lautioris vitæ raudia magna esse, ita vt quinq; diebus continuis non possit sine fastidio tolerari ab hominibus temperatis, & altiora spectantibus, quam Palatum, & ventrem? D. Supra modum victus est tenuis. R. Fuit ætas

quando hic fuisset, & est adhuc gens aliqua, vbi essent victus. Verum mundo in decursu lapsus vos deterruit, se nitimini publica semper principes tunc, vt qui oporuerit fuisset, veris vsque quoque vestigijs suis omnium persequendum viriis, ac locorum, precipuum tenentis gradum. Tenuis mihi non placet. R. Victum tenuem, & tenuis ptatis amatores, ac patroni laudant. Tu quam hauris, xus nescio. Plato Syracusias mentes damnat, ac placere ait, bis in die saturum fieri. Epicurus in voluptatem ac delicias ponit, & hunc quem tu fugis videri verbis probat. Deniq; vt ait Cicero: Nemo de tenuibus Tu duarum notissimos si viarum duces speras, quid tamen nisi vt impetu tui erroris, & virtutis hostem, nec amantem onerosam sequaris ingluuiem? Fœdum finem, æque quam iuramentum (quodq; indignanter ac dolenter dicitur multum quidem sed pro capto suo ventri ingruentem) tium domini mensuram vltam & nescitis & frangere hilo est quod multi mirantur, quia patum, & tuorum nec multo pauciores essent: homines autem roborati lauto victu ad tenuem sum redacti. R. Bene habet, negligit, implet inopia, Optimum est sponte quæ ximum vel coactè.

De lauto victu. DIAL. XVIIII. Francisci Perrarcha. G A V D.

In lautissima educor familia. R. Multum cibi lauri est, critique modo nihil. An ideo magis cibi colore vermes patent, an cibo molliore veterum iocor tecum, nec te terro. Scis & si forte distulatio paratam escam, & forte iam cenæ tempus, iorem longius abesse iam non posse. Nam & horum cique conuicia, & quæ meniam instruit, menis tunc lauticia istæ profurata sint videri. G. Lausantia educatur sum. R. Opellima pueritiam, & bonis artibus exquisitis cibus, & peregrinatio factus a puero præclarissimum in ipem adoleuit. odores nosse, mirarique doctus cixime operatur aurea venerari, neque sero vt virorem fornam stinque communibus lenire, sed ambrosia semper damnosus stomachi sarcinis mane illis occurrer, remo sancti viri eduerint, tot in castris phosid datur, atque aperire vixerint: an sitibi gemas acquirere hinc Curtius, Fabricius, Coruncanus lecta sua manantes sibilibus, atque arantes ad vesperas venientes ac Serranus, aut post hos Cato Censorius condidit, uigans, vnde triumphator redit, non aboqum quo no vltus, omnes norissimi hostes voluptatis occurrer Paulus atque Antonius fontis ad ripam multum capere panem, non vercediua, ac dolore faucenti terret, attoniti gustus icullatio illa lemtecerit. Cogitauerit tu tam tenui tamque, humili labore gaudentibus, trium subactoque nobilissimos reges ac populos, & cam difficillima est) carnem propriam, ac mundum, & subitiles anime debellatos: te nter amplas dapes, & quem vili perdomitum voluptate? G. Laurentius R. Sentio: omne in eo est, vt ad fundum mltitudinis dat & copia, immo vero redundanda, & succurrit vt Augustus Cæsar, qui fortassis paratior poruerat cibi (sic enim de illo traditur) mmmris ferre. Silco quibus vesci solitus, ne quid ruderis contempit tibi sit, interque fastidiosos & tunc tuos illius principis secundarius panis, & calceat tibi pisciculi rideantur. At quanto melius saltem in sarum decus eximium, & gustu summa felicitas semper Phasidem latuissint, quam huc ad ceterum nostrum, & irritandas illecebras adhibere honetior ætas illa de qua Naso ait: Pissis alio fraude natabat. Ofreaque in conuictu vna sum norat quam prabes Ionia diues. No quare gaudet aus. G. Vno frator electissimo. R. Vno frator, hic est finis vester, ad hoc nati estis. Quomodo vestram vitum debile, vel lymphis debilitatum iam ritus extingueret? Certe princeps ille, de quibus bar, vini quoque parcellimus (nam & id fortissimum plus super cenam bibens dum in castris esse. Vnde te cenam bibitis, & in cenâ cenatis, nec amantur dit, & caltra ipsi vmosiora sunt vrbibus. Nihil expedito, vel cerramen. Non bibebat ille in noctibus non cessans: Ille sitiens pro peccato peccata gida panem, vel lactucule thyrum, vel fiscole frustum cucumeris capiebat, at vos sum comestis pantens illam vniis ardentibus & bibendo aliam extinguitis (dicam venus) accenditis. Nec mirum bere vos sanguinem teræ, ac ventrem curare

¶ Loci Bibliici

Vidua, in deliciis viuens, morosa, 1. Tim. 5. 6. Vidua munusculum à Christo laudatur. Luc. 21. 3. Vidua Deus facit iudicium, ipse dat victum, Deuter. 10. 18. Vidua parabola quae crebris precibus iudicium aequum obtinuit ab iniquo Iudice, Luc. 18. 2. &c. Vidua filius suadatur, Luc. 7. vers. 14. Viduae quales in Ecclesiae ministerium, seu in Diaconissarum collegium recipiendae, 1. Tim. 5. 3. Quor annorum recipiendae, vers. 9. Viduae iuniores laescentiunt, ideoque deuitandae sunt vers. 11. vbi non reiciuntur viduae iuniores ab Ecclesia, sed ad numerum Diaconissarum non admittuntur. Viduae verae quae, 1. Tim. 5. vers. 2. quae videlicet solae sunt, & omni humano praesidio destitutae. Viduarum domos comedere, Matth. 23. 14. Viduarum officium, 1. Corinth. 7. v. 8. 9. Tim. 5. 2. Viduarum habenda ratio, & beneficiendum illis, Exod. 22. v. 22. Deuter. 16. vers. 14. & 17. 19. 20. 21. & 26. & 27. 19. Iudith. 16. 28. Job. 24. 3. & 31. 16. Eccles. 4. 10. Esa. 1. 17. Jer. 22. 3. Zach. 7. v. 10. Malach. 3. 5. Mat. 23. 14. 1. Tim. 5. 3. Luc. 1. 27. Viduas pijs quid deceat, Iud. 8. 4. Luc. 2. 37. 1. Tim. 5. 8. 5. Tit. 2. 3.

¶ SENTENTIA BIBLICA.

Viduae virtute ad ornari.

Sic Iudith virtutibus non vetibus ornari studuit Iud. 8. Erat Anna propheticilla filia Phanuel, & haec vidua erat vsq; ad annos octoginta quatuor, quae non discedebat de templo ieiunus & obsecrationibus seruens nocte & die, Luc. 2. Quae vere vidua est & desolata, speret in Deum, & insuet obsecrationibus & orationibus die ac nocte. Nam quae in deliciis est, viuens mortua est, & hoc praecipue, vt irreprehensibilis sint, 1. ad Timotheum 5. Annus similiter in habitu sint, qui religionem, deccat, non criminatitices, non multo vino seruientes, vt honesta doceant. Tit. 2.

Studeo defendere.

Viduae & pupillo non nocentibus. Si leseritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum: & indignabitur furor meus, & percutiamq; vos gladio, & erunt vxores vestrae viduae, & filii vestri pupilli. Exod. 22.

Viduas eius benedicens benedicam. Psal. 137.

¶ SENTENTIA PATRUM.

Quid facit haec vidua inter familiae multitudinem, inter ministrorum greges?

Caueto omnes suspiciones, & quod de te probabiliter fingi potest.

Nesciat vidua bigamiae indulgentiam. Hier. in epist. 96.

¶ POETARVM DICTA.

Virg. lib. 4. Aeneid. Didonis verba de Sicheo marito suo.

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat, Vel pater omnipotens adgat me submine ad En. 4. 6. Pallentes Umbrae Eryi noctemq; profundam, Ante pudor quam te violens, aut tua iura resoluam. Ille meos primus quidne sibi iunxit, amores Absit. Ille habet secum seruerq; sepulchro.

Consule Tit. de Matrimonio, Coniugio, & Castitate.

Vigilantia, Vigilia.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vigilia Graece ἀγρυπία, as. h. & ἀγρυπία, vigilo dicitur. Hebr. Schokedh, à verbo Schakadh, Vigilant diligenter, & diligenter attendit, excubias egit. Cognationem habet cum Schakat, quieti: nam vigiles oportet esse quietos, atque alienis à tumultibus & strepitu. Hinc Graecum verbum ἀγρυπία, studio, ex tempore aliquid facio, celeriter exequor, quod vigilantium & operientorum proprium est. Vigilia, seu vigiliae vigilantium, ἀγρυπία. Hebr. Aschmoreth, Aschmurah, Schemuroth, Schimmurim, excubiae nocturnae, à verbo Schamar, Custodit, seruabit. Est autem vigilia, solutio & remissio sensus secund. Arist. lib. de Sensu & sensato.

Vigilia est dispositio, in qua anima imperat sensibus & virtutibus exterioribus, & mouet voluntate ad operandum. secund. Arist.

Vigilia dicitur à vigo, est enim vigere validum & robustum esse, quasi vim agere. Quare vigiles non segnes, non torpentes quales sunt dormientes, sed qui vigore suo sunt. Vnde per vigiles non modo assidue vigilantes, sed diligentes, & industrios dicimus.

XXXXX Hinc

Viduitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Viduitas Graece ὀρφανία, as. h. & ὀρφανία, vidua dicitur. Hebr. Al. Al. id est non habens partem in marito ex Al. id est, non, & Al. id est, pars à verbo Alas, loqui non potuit. Obmutescit coram affligentibus eam. Illem, mutus. Psal. 38. 14. Vidua et significacione vocabuli, seu secundum etymologiam vidua dicitur à viro, etiam si nunquam virum habuerit, quia videtur. Et dicitur à ve, quod est sine, & duo, seu vobis & velanus. ff. de verbor. signific. l. malum. s. Pul. Vidua dicitur quasi idua, hoc est à viro diuisa. Idure enim hebraice diuisere est. Hinc viduare pro priuare capitur. Hinc vidua, calamitas dicta, quod videtur, id est, priuati bonis. A vidua dicitur per compositionem deducitur. Veteres enim diuisando diuisum diuisum dicebant. vnde diuisum, quod diuisibile, modo separatim, significat, cuius contrarium in quoque Graece ὀρφανία vocant.

Hinc vigilare, quod est studium ac diligentiam adhibere, & inuigilare alicui re...

Martialis:

Nam vigilare leue est peruigilare graue est.

¶ LOCI BIBLICI.

Vigilantia piis omnibus sed pastoribus imprimis necessaria. Mat. 24. v. 41. & 25. 13. & 26. 41. Marc. 13. 33. Luc. 12. 37. & 21. 36. Rom. 13. 11. 1. Cor. 13. 34. 2. Tim. 4. 5. 1. Petr. 4. 7. & 5. 8. 9.

Vigilemus & sobrii simus, 1. Thess. 5. 6. Vigilemus in orationibus, Coloss. 4. 4.

¶ SENTENTIA BIBLICE.

Vigilandum est diligenter ad malum cui audum.

Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Math. 26.

Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret vtiq; & non sinitet perfoli domum suam. Luc. 12. 37.

Vigilate itaq; omni tempore orantes. 1. Cor. 10. 12.

Qui se existimat stare, videat ne cadat. Euigilate itaq; iusti, & nolite peccare. 1. Cor. 10. 12.

Sobrii estote, & vigilate. 1. Petr. 4. 7.

Si non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies quando veniam ad te. Apoc. 3. 3.

Bonorum conseruandum.

Beatus vir qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie. Prou. 8.

Vigilia honestatis tabernaculum est. Eccl. 31.

Qui vigilauerint ad illum, inuenient benedictionem. 32.

Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini. 1. Cor. 6.

Orationi instate, & vigilantes in ea cum gratiarum actione. Coloss. 4. 4.

Indesmenter.

Vigilate, & estote parati, quia nescitis qua hora Dominus venturus sit, & qua nescitis diem atque horam. Math. 24. 42.

Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando tempus sit. Marc. 13.

Vigilate ergo, nescitis enim quando dominus domus veniat, sero an in media nocte, an galli cantu, an mane: ne cum venierit repente inueniat vos dormientes. Ibid.

Estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Luc. 12.

Beatus qui vigilat. Apoc. 16.

¶ PORTICAE SENTENTIAE.

Hor. 1. epist. 7.

Vt ingulgent homines, surgunt de nocte latrones:

Vt respum serues, non expergeris. Ec.

Si non

Intendes animum in studiis, & rebus honestis:

Int' dia, vel amore torquere.

Quid. 1. Art.

Attenuant inuenum vigilat a corpora noctes,

Curaq; & immenso qui sit amore, dolor.

Martial. 9.

Nam vigilare leue est, peruigilare graue.

Plaut. Rud.

Vigilare decet hominem.

Qui vult sua temporis conficere officia.

Nam qui dormiunt libenter, sine lucro, & cum malo quiescunt.

¶ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Quicumq; viuere & sapere cupit, maxime quam longissimo tempore vigilet, sola sanatis commoditate seruata: ad hanc vero non multo opus est somno, si bene assueueris somniis: magistratus profecto in vrbibus noctu vigilantes hostibus terrori sunt. Plato. 3. de Legibus.

Hinc est Homerum tam frequens in decantandis laudibus vigiliarum, dum roges concilium deorum prima luce habitum fingit. Hinc & Hesiodus auroram omnibus vitae studiorumq; agitationibus accommodatissimam esse ait. Plato lib. de legibus 7. iuuentutem, vt primum lucere coeperit, ad vigilas, omnemq; vitae atq; officii rationem erudiendam docet Aristot. quosq; ingenii viribus tum acundis, tum maxime excitandis conducturum in matutine vigilae curam in Oeconomicis scriptum reliquit. Nec immerito Cleanthus & Aristophanis lucerna toto orbe celebratur. Quid dicam de Demosthene, quem Cic. 4. Tuscul. quaest. lib. seruo doluisse affirmat, si quando antelucana opificum industria victus fuisset. Et idem Ippicus Tullius passim suas matutinas vigilas, & solitudines sylvarum commemorat. In Aurora Agricii.

Princeps non debet incommodi sui causa, curam reipublicae omittere. Xiphilinus Tiber.

Industria ac vigilantia largitione & luxu haud minus noxia sunt, quoties parando regno finguntur. Tacit. Annal. 1. 4.

De vigilia. DIAL. LXXVIII. Francisci Perrarcha. DOL.

Dormire non possum. R. Vigila & gaude, vti dicitur. Inter obdormire enim atq; mori quid interdu temporalis, perpetuus alter est sopor: itaq; nescio an proprie & somnus breuis mors, & mors somnus longior dici possit. D. Somnum perdidit. R. Non vi quidem petendus est, si incumbas perdis operam, cogi neque requiem temporibus tuis, animo curas leues, impetibile animis vagis & corporibus fessis obrepit. D. Saperet interrumpitur. R. Fac quod solitus fertur Augustus: bus aut fabulatoribus accessit, interruptum redemptibus curis hoc accidit, pone illas, hunc receperis. D. Somni requiem amisi. R. Et retrorere somnum metus: quamvis enim sapientis meliora phantasia opinetur, & verum sit, tamen & vir ille ingenio imperio, ille autem alter sanitate & patientia acquiescens paulo te simul diximus, somnium graues fatigam. Nam quid alii sentiant quisq; nouit in se & lectulum suum testem habet illusum, atq; ambagum & frons horum alter tempore extremo per somnum exterritus de illo scriptum est. Alter vt dixisse dudum videtur quiete differere, inter ceteras vitae molestias querant eum somnia, & visones horrore concutiant. D. dormio. R. Solito igitur magis viuus. Nempe quod vt mors somnus sic vita vigilia est. D. Somnum morbo Sanitas reducet. D. Somnum amor excludit. R. Bona Morbus est enim amor, & morborum maximus. D. B. us extinxit. R. Securitas suscitabit. D. Somnum. Mors vicina restituet.

¶ APOPHTHEGMATA.

Plato somnolentiam improbat, coq; scriptum in log. Koi q; iuvos ad eis id vos ad eos. Nemo dormientes vlla re dignus est.

Laert. 1. 3.

Philippus in exercitu quodam tempore dormiens, Tuto, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Subter regium indulgere somno praesertim in bello, nulli ac vigilae praefectum. Plus in apoph.

Parmenio. Idem quum interdu dormiret, Graecia uenientes crimina: cur illum? Nolite admirari. Parmenio nunc Philippus dormit. Nam quando vos dormitebaris. Plus.

P. AEmilius cum in bello contra Persam intinuit, ne armis vigilias ageret: rogatus a quodam cur fessus Respondit: vt metu hostium sublara restituisse silencia num pugnarant. Plus.

M. Cato. Eo milite sibi opus esse nequaquam dicit eundem manus, inter conflegendum pedes agnate: quam hostibus inclamando longius sentit. Plus.

¶ HIEROGLYPHICA.

Aegyptii sacerdoter per Leporis hieroglyphicis primis intelligebant. Causam ponit Horus, quod Lepo dormiendum apertos ostendat. Pier. Val. 3. p. 11. 1.

Per Leonis etiam caput iidem Sacerdotes vigilandiam ostendebant, causam addebant: quod solum recurrens vngues habentibus, simulat; natum est. P. 2. F.

¶ EMBLEMA.

Vigilantia & Custodia. Emblema Andr. Alciar. XV. Instantis quod signa canens des galus Est. Et reuocat famulas ad nona per la mactat. Turribus in Sacris effringitur aera peluis. Ad superos mentem quod reuocat vigilas. Est leo, sed clypeo oculis quia dormit aperis. Templorum sacroscopis ante iurat.

Vindemia.

¶ DEFINITIO: ET ETIMOL.

Vindemia, Graece vepoia, & vepoia, vindi Basit, Hebraeus vindemia, a verbo Basit, vindemia uvas, collegit racemos, muniuit vites, ne pateat caudae, cerpendu uvas. Cognatione habet cu Basit, ut puer coaceruauit. Dicta aut est vindemia a vino demendo.

¶ Loci Bibliici

Vidua, in deliciis viuens, morosa, 1. Tim. 5. 6. Vidua munitulum à Christo laudatur. Luc. 21. 3. Vidua Deus facit iudicium, ipse dat victum, Deuter. 10. 18. Vidua parabola quae crebris precibus iudicium aequum obtinuit ab iniquo Iudice, Luc. 18. 2. &c. Vidua filius suadatur, Luc. 7. vers. 14. Viduae quales in Ecclesia ministerium, seu in Diaconissarum collegium recipiendae, 1. Tim. 5. 3. Quor annorum recipiendae, vers. 9. Viduae iuniores laescentiunt, ideoque deuitandae sunt vers. 11. vbi non reiciuntur viduae iuniores ab Ecclesia, sed ad numerum Diaconissarum non admittuntur. Viduae verae quae, 1. Tim. 5. vers. 2. quae videlicet solae sunt, & omni humano praesidio destitutae. Viduarum domos comedere, Matth. 23. 14. Viduarum officium, 1. Corinth. 7. v. 8. 9. Viduarum habenda ratio, & beneficiendum illis, Exod. 22. v. 22. Deuter. 16. vers. 14. & 17. 19. 20. 21. & 26. & 27. 19. Iudith. 16. 28. Job. 24. 3. & 31. 16. Eccles. 4. 10. Esa. 1. 17. Jer. 22. 3. Zach. 7. v. 10. Malach. 3. 5. Mat. 23. 14. 1. Tim. 5. 3. Luc. 1. 27. Viduas pijs quid deceat, Iud. 8. 4. Luc. 2. 37. 1. Tim. 5. 8. 5. Tit. 2. 3.

¶ SENTENTIA BIBLICA.

Viduae virtute ad ornari.

Sic Iudith virtutibus non vetibus ornari studuit Iud. 8. Erat Anna propheticilla filia Phanuel, & haec vidua erat vsq; ad annos octoginta quatuor, quae non discedebat de templo ieiunus & obsecrationibus seruens nocte & die, Luc. 2. Quae vera vidua est & desolata, speret in Deum, & insuet obsecrationibus & orationibus die ac nocte. Nam quae in deliciis est, viuens mortua est, & hoc praecipue, vt irreprehensibilis sint, 1. ad Timotheum 5. Annus similiter in habitu sint, qui religionem, deccat, non criminatitices, non multo vino seruientes, vt honesta doceant. Tit. 2.

Studeo defendari.

Viduae & pupillo non nocentibus. Si leseritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum: & indignabitur furor meus, & percutiamque vos gladio, & erunt vxores vestrae viduae, & filii vestri pupilli. Exod. 22.

Viduas eius benedicens benedicam. Psal. 137.

¶ SENTENTIA PATRUM.

Quid facit haec vidua inter familiae multitudinem, inter ministrorum greges? Caueto omnes suspiciones, & quod de te probabiliter fingi potest.

Nesciat vidua bigamiae indulgentiam. Hier. in epist. 96.

¶ POETARVM DICTA.

Virg. lib. 4. Aeneid. Didonis verba de Sicheo marito suo.

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat, Vel pater omnipotens adigat me subitum ad En. 5. 7. 8. Pallentes Umbrae Eryi noctemq; profundam, Ante pudor quam te violens, aut tua iura resoluam. Ille meos primus quidne sibi iunxit, amores Absit. Ille habet secum seruerq; sepulchro.

Consule Tit. de Matrimonio, Coniugio, & Castitate.

Vigilantia, Vigilia.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vigilia Graece ἀγρυπία, as. h. & ἀγρυπία, vigilo dicitur. Hebr. Schokedh, à verbo Schakadh, Vigilant diligenter, & diligenter attendit, excubias egit. Cognationem habet cum Schakat, quieuit: nam vigiles oportet esse quietos, atque alienis à tumultibus & strepitu. Hinc Graecum verbum ἀγρυπία, studio, ex tempore aliquid facio, celeriter exequor, quod vigilantium & operientorum proprium est. Vigilia, seu vigiliae vigilantium, πρυτανεύω. Hebr. Aschmoreth, Aschmurah, Schemuroth, Schimmurim, excubiae nocturnae, à verbo Schamar, Custodit, seruabit. Est autem vigilia, solutio & remissio sensus secund. Arist. lib. de Sensu & sensato.

Vigilia est dispositio, in qua anima imperat sensibus & virtutibus exterioribus, & mouet voluntate ad operandum. secund. Arist.

Vigilia dicitur à vigo, est enim vigere validum & robustum esse, quasi vim agere. Quare vigiles non segnes, non torpentes quales sunt dormientes, sed qui vigore suo sunt. Vnde per vigiles non modo assidue vigilantes, sed diligentes, & industrios dicimus.

XXXXX Hinc

Viduitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Viduitas Graece ὀρφανία, as. h. & ὀρφανία, vidua dicitur. Hebr. Al. Al. id est non habens partem in marito ex Al. id est, non, & Al. id est, pars à verbo Alas, loqui non potuit. Obmutescit coram affligentibus eam. Illem, mutus. Psal. 38. 14. Vidua dicitur à viro, etiam si nunquam virum habuerit, quia videtur. Et dicitur à ve, quod est sine, & duo, seu vobis & velanus. ff. de verbor. signific. l. malum. s. Pul. Vidua dicitur quasi idua, hoc est à viro diuisa. Idure enim hebraice diuisere est. Hinc viduare pro priuare capitur. Hinc vidua, calamitas dicta, quod videtur, id est, priuati bonis. A vidua dicitur per compositionem deducitur. Veteres enim diuisando diuisum diuisum dicebant. vnde diuisum, quod diuisibile, modo separatim, significat, cuius contrarium in quoque Graece ὀρφανία vocant.

Hinc vigilare, quod est studium ac diligentiam adhibere, & inuigilare alicui re...

Martialis:

Nam vigilare leue est peruigilare graue est.

¶ LOCI BIBLICI.

Vigilantia piis omnibus sed pastoribus imprimis necessaria. Mat. 24. v. 41. & 25. 13. & 26. 41. Marc. 13. 33. Luc. 12. 37. & 21. 36. Rom. 13. 11. 1. Cor. 13. 34. 2. Tim. 4. 5. 1. Petr. 4. 7. & 5. 8. 9. Vigilemus & sobrii simus, 1. Thess. 5. 6. Vigilemus in orationibus, Coloss. 4. 4.

¶ SENTENTIA BIBLICE.

Vigilandum est diligenter ad malum cui audiam.

Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Math. 26.

Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret vtiq; & non sinitet perfo-di domum suam. Luc. 12. 37.

Vigilate itaq; omni tempore orantes. 1.

Qui se existimat stare, videat ne cadat. Euigilate itaq; iusti, & nolite peccare. 1. Cor. 10. 12.

Sobrii estote, & vigilate. 1. Pet. 4. 7.

Si non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies quando veniam ad te. Apoc. 3. 3.

Bonorum conseruandum.

Beatus vir qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie. Prou. 8. 3.

Vigilia honestatis tabe facit. Eccl. 31.

Qui vigilauerint ad illum, inuenient benedictionem. 32.

Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini. 1. Cor. 6. 1.

Orationi instate, & vigilantes in ea cum gratiarum actione. Coloss. 4. 4.

Indesmenter.

Vigilate, & estote parati, quia nescitis qua hora Dominus venturus sit, & qua nescitis diem atque horam. Math. 24. 42.

Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando tempus sit. Marc. 13. 34.

Vigilate ergo, nescitis enim quando dominus domus veniat, sero an in media nocte, an galli cantu, an mane: ne cum venierit repente inuenia vos dormientes. Ibid.

Estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Luc. 12. 40.

Beatus qui vigilat. Apoc. 16.

¶ PORTICAE SENTENTIAE.

Hor. 1. epist. 7.

Vt ingulent homines, surgunt de nocte latrones:

Vt respum serues, non expergeris. Ec.

Si non

Intendes animum in studiis, & rebus honestis:

Int' dia, vel amore torquere.

Quid. 1. Art.

Attenuant inuenum vigilat' a corpora noctes,

Curasq; & immenso qu' sit amore, dolor.

Martial. 9.

Nam vigilare leue est, peruigilare graue.

Plaut. Rud.

Vigilare decet hominem.

Qui vult sua temporis conficere officia.

Nam qui dormiunt libenter, sine lucro, & cum malo quiescunt.

¶ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Quicumq; viuere & sapere cupit, maxime quam longissimo tempore vigilet, sola sanatis commoditate seruata: ad hanc vero non multo opus est somno, si bene assueueris somniis: magistratus profecto in vrbibus noctu vigilantes hostibus terrori sunt. Plato. 3. de Legibus.

Hinc est Homerum tam frequens in decantandis laudibus vigiliarum, dum roges concilium deorum prima luce habitum fingit. Hinc & Hesiodus auroram omnibus vitae studiorumq; agitationibus accommodatissimam esse ait. Plato lib. de legibus 7. iuuentutem, vt primum lucere coeperit, ad vigilas, omnemq; vitae atq; officii rationem erudiendam docet Aristot. quosq; ingenii viribus tum acundis, tum maxime excitandis conducturum in matutine vigilae curam in Oeconomicis scriptum reliquit. Nec immerito Cleanthus & Aristophanis lucerna toto orbe celebratur. Quid dicam de Demosthene, quem Cic. 4. Tuscul. quaest. lib. seruo doluisse affirmat, si quando antelucana opificum industria victus fuisset. Et idem Ippicus Tullius passim suas matutinas vigilas, & solitudines sylvarum commemorat. In Aurora Agrici.

Princeps non debet incommodi sui causa, curam reipublicae omittere. Xiphilinus Tiber.

Industria ac vigilantia largitione & luxu haud minus noxia sunt, quoties parando regno finguntur. Tacit. Annal. 1. 4.

De vigilia. DIAL. LXXVIII. Francisci Perrarcha. DOL.

Dormire non possum. R. Vigila & gaude, vti dicitur. Inter obdormire enim atq; mori quid interdu temporalis, perpetuus alter est sopor: itaq; nescio an prius & somnus breuis mors, & mors somnus longior dici possit. D. Somnum perdidit. R. Non vi quidem petendus est, si incumbas perdis operam, cogi neque requiem temporibus tuis, animo curas leues, impetibile animis vagis & corporibus fessis obrepit. D. Saperet interrumpitur. R. Fac quod solitus fertur Augustus: si bus aut fabulatoribus accessit, interruptum redemptibus curis hoc accidit, pone illas, hunc receperis. D. Somni requiem amittit. R. Et retrorere somnum metus: quamvis enim sapientis meliora phantasmata opinetur, & verum sit, tamen & vir ille ingenio imperio, ille autem alter sanitate & patientia acquiescens paulo te simul diximus, somnium graues fatigam. Nam quid alii sentiant quisq; nouit in se & lectulum suum testem habet illusum, atq; ambagum & frangit horum alter tempore extremo per somnum exterritus de illo scriptum est. Alter vt dixisse dudum videtur quiete differeret, inter ceteras vitae molestias querant eum somnia, & visones horrore concutiant. D. dormio. R. Solito igitur magis viuus. Nempe quod vt mors somnus sic vita vigilia est. D. Somnum morbo Sanitas reducet. D. Somnum amor excludit. R. Bona Morbus est enim amor, & morborum maximus. D. B. us extinxit. R. Securitas suscitabit. D. Somnum. Mors vicina restituet.

¶ APOPHTHEGMATA.

Plato somnolentiam improbat, coq; scriptum in log. Koi q' ipevos ad eis id vos d'igos. Nemo dormientes vlla re dignus est.

Laert. 1. 3.

Philippus in exercitu quodam tempore dormiens, Tuto, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Subter regium indulgere somno praesertim in bello, nulli ac vigilae praefectum. Plus in apoph.

Parmenio. Idem quum interdu dormiret, Graecia uenientes crimina: cur illum? Nolite admirari. Parmenio nunc Philippus dormit. Nam quando vos dormitebaris. Plus.

P. AEmilius cum in bello contra Persam intinuit, ne armis vigilias ageret: rogatus a quodam cur fessus Respondit: vt metu hostium sublata restituisse silencia num pugnarant. Plus.

M. Cato. Eo milite sibi opus esse nequaquam dicit eundem manus, inter conflegendum pedes agnate: quam hostibus inclamando longius sentiret. Plus.

¶ HIEROGLYPHICA.

Aegyptii sacerdotibus per Leporis hieroglyphicis primis intelligebant. Causam ponit Horus, quod Lepo dormiendum apertos ostendat. Pier. Val. 3. p. 11. 1.

Per Leonis etiam caput iidem Sacerdotes vigilanti diam ostendebant, causam addebant: quod solum in recuruos vngues habentibus, simulat; natum est. P. 2. F.

¶ EMBLEMA.

Vigilantia & Custodia. Emblema Andr. Alciar. XV. Instantis quod signa canens des galus Est, Et reuocat famulas ad vna per la mactat. Turribus in Sacris effringitur aera peluis, Ad superos mentem quod reuocat vigilas, Est leo, sed clypeo oculis quia dormit apertis, Templorum sacros peritur ante iurat.

Vindemia.

¶ DEFINITIO: ET ETIMOL.

Vindemia, Graece vepovs, v. i. & vepov, v. i. Baisir, Hebraeus vindemia, a verbo Baisir, vindemiae uvas, collegit racemos, muniuit vites, ne pateat carere decerpenti uvas. Cognatione habet cu' Baisir, ut p' coaceruauit. Dicta aut est vindemia a vino demendo.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Vindicta per nos non expectetur. Non quaras vitionem, nec memor eris malitiam malium tuorum.

Leu. 9. Ne dicas quomodo fecit mihi, sic faciam ei & reddam vnicuique secundum opus suum. Prov. 24.

Omnia iniuria proximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuria. Eccl. 10.

Ego dico vobis, non resistite malo: sed si quis te percussit in dextram maxillam, praebe illi & alteram. Matth. 5.

Omnes qui accepterint gladium, gladio peribunt. 26. Nulli malum pro malo redde. Noli vinci a malo, sed vince in bono malum. Rom. 12.

Videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini inuicem, & omnes. 1. Thess. 5.

Deo relinquentes. Mea est ultio, & ego retribuam. Deut. 32.

Sanguinem seruatorum vicietur. Ibid. Deus non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis: Dico vobis quia cito facies vindictam illorum. Luc. 18.

Qui iniuriam facit, recipiet id quod iniq. gerit. Col. 3. Scimus qui dixit: Mihi vindictam, & ego retribuam, n. Hebraeorum. 10.

PATRYM SENTENTIAE.

Quid discrepat a peccante, qui semper excessum nititur vindicare. Castiod. epist. 28.

POETARVM SENTENTIAE.

Iuven. 11.

At Vindicta, bonum vis, incundus ipsa: Nec pro hoc indotit, quorum precordia nullis Inter dum aut lenibus vis deus flagrantia causis, Quam uiliumq. adeo est ovis, sufficit ira, Chryppus non dicit idem nec mire Theaetris Ingenium, dulciorq. senex vicinis Hymetto; Qui partem accepit, seu a iure Vincla cuncta Accusatori nolle dare.

Et paulo post. Sat. 3.

Quippe mirus Semper & infirmus est autum, exiguiq. volaptas Plurio continuo sic collige, quod Vindicta Nemo magis gaudet, quam femina. Claud. de bello Getico. Quae vindicta prior, quam cum formido superbus Electus, & asuetum spolius affligit egestas? Sen. Herc. fur. act. 5. Sepe vindicta obstitit.

Quid. i. Amor. 7.

At tu ne dabis, mimet Vindicta dolorem, Phocylides. Ne μοῦ κολοῦται, ὅταν εἴπῃ ἀπὸ δεινῶν. Πειθὸς μὲν ἀποκτενεῖ, ἴσθι δὲ ἰσχυρῶν. Noli imitari malum virorum, sed iustitia relinque vindictam. Conciliatio enim Vituliatem, sed contentio contentionem gignit.

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Cibo vitur iuxta naturam is, qui esurit ac vindicta debet vti, qui nec fuit eam, nec esurit. Plut.

Vt pater videns puerum volentem incidere quidpiam, arrepto ferro id facit: ita ratio vindictam erupiens irae, vtiliter castigat. Idem.

Quaedam remedia trisiora sunt ipso morbo: vt satius sit oppetere mortem, quam his occupari salutem: velut fugere sanguinem & vulnera recentium gladiatorum morientium: Ita quandoque satius est ferre iniuriam, quam maiore incommodo vilesce. Ferre pacem, etiam si parum commodat aut aequam, quam bellum cum immensis malis suscipere. Eras.

Vt annes quidam repente se condunt sub terram: nihilominus eo perferuntur, quo tendunt, ita huminis ira licet occultata, tamen in extremas calamitates aufert aliquando nocentes. Plutar. chus.

Vt medici quibusdam morbis occurrunt priusquam appareant: ita Deus quaedam punit, ne fiant. Plut.

Qui nos docuit sagittare, non veruit iaculari: sed veruit, ne aberrarem a scopis: ita non est interdicta punitio: sed in tempore & apte facienda. Plut.

Quemadmodum reus paribus sententiis absoluitur: sic sapiens vbi paria maleficis merita sunt magis meminit benefactorum, quam iniuriarum. Senec.

Alpis pestilentissimum malum non vagatur, nisi cum compare, ea interfectorum pertinacissime persequitur: ita Tyrannus filium, aut

etiam vindemiator, qui vindemat. Vindemia etiam dicitur. Flau. Prima melior vindemia melior.

LocI BIBLICI. Leviticus. 26. 5. Vindemia leges. 19. ver-

POETICAE SENTENTIAE.

Nemesianus Eglog. Te caui, qui graui dis heder at a fronde corymbis Vitea terra plicar, qui comtos palmis et rigreis Dactis odorato per fusus colla capillo: Vires a dactis proles, nam tunc post fulmina caelo, Sicut locum Semele vidit, iouis ora profusum. Hanc pater omnipotens, veni vi pro Sidus ani, Protulit & in flo produxit tempore partus. Hanc Nymphas, Faunusq. senes, Satyriq. procaces, Vires etiam Nympha viridis nutristis in antro. Quae & Silenus partum venerit at us alu m u i m u m, gremio fovet, aut respicit sustinet Silius, Et vocat ad risum digito, morosq. quietem Altit, aut tremulis quasvis crepit acula palmas, Qui Deum ardens horrensus pectore feras Vellit, aut digitis aureis astringit acutas. Applauditq. manu mutillum caput, aut leue mentum, Et summis tenore subducit pollice nareis. Inter ea pueri floret pube iuventa, Flauaq. nitato sumnerum tempora cornu. Tam primiviles ostendit pampinus uvas. Morantur Satyri frondes, & dona Lyae. Tunc Deo Satyri maturos carpente fructus, Dissat, & ignos pueri calcate necemos. Vires haec auclerant: acceperunt vitibus Quas, Et parant calatibus, celerosq. illidere plantae Concava saxa super properant, vindemia seruet Collibus in summis, crebro pede rumpitur uvas; Vires paruo sparguntur pectora musco. Tam Satyri lasciva cohors, sibi pocula quisq. Quia corrumpunt, quod fors dedit, hoc caput vset. Caustibatur hiecerinet, cornu bibit alter adunco. Concava ille manus palmisq; in pocula verrit: Proxus at ille lacu bibit, & crepit anibus haurit Mollia labris, alius uenalia cymbala mergit. Aliq. alius latices pressis respupinis ab Suis Excipit, at vites salentes liquor ore resulat. Symeni, inq. humeros, & pectora desluit humor Omnia ludas habet, canisq; chorosq; licenes e. Et Venere iam uina mouent, rapiantur amantes Concubitu Satyri fugientes iungere Nymphas: Tam iamq. elapsis hic crine hic Vest e retentat. Tam primiviles Silenus cymbala musco Plena senex aside non aquis vitibus haurit: Ex illo uenas inflatus neclare dulcis, Hesternog, grani semper ridetur lacte, Aut nmuu, Vinum.

Vindicta.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Hebraice ונקמה, a n. & q. v. r. g. q. u. s. v. l. t. o. r. d. i. c. i. t. u. r. Hebraice a verbo נקמה, vindicauit, vltus, surrexit vel sterit ad eum. Est autem vindicta iniuria, consummelae uillare putatio, quod est vltio, quod est compositum a vim & dicitur, vltio ini. n. e. & vindicatio, ipe factus vitionis. Vltio est per quam vis aut iniuria, & omnia omne quod nocuit, defendendo aut vlticendo propulsiatur. secund. Caus contrarium est abieccio suiue contem-

LocI BIBLICI.

non appetenda, sed Deo soli, cui dem Ministris, ac Maximumo relinquentia: nde & prohibita alius est. Genes. 15. Deut. 32. 35. 1. Cor. 4. 20. & 15. 28. Psal. 7. 7. & 9. 13. & 94. & 20. 22. 24. 29. Eccl. 28. 3. 1. Tim. 5. 15. 36. Ezec. 25. 12. N. A. Math. 5. 39. & 6. 14. & 18. ver. 22. 35. 26. Marc. 11. 26. Luc. 6. 28. & 6. 55. & 17. ver. 3. 29. & 18. 7. Rom. 13. 19. 1. Cor. 6. 7. 1. Thess. 5. 15. Tim. 4. 14. Heb. 10. 30. Iac. 5. 9. 4. 9. 1. Pet. 3. 9. 2.

igitur aut alium tyrannidis successorem aduiguit ne desit ultor, si quid acciderit. *Plin. l. 8. c. 2.*

Nunquam tibi placuit imperatore vindicta sui doloris, quae & si iustior fuerit, acrior videtur. *Vale. Gallie. in Audio Casio.*

Qui non laesi iniuriam inferunt, huiusmodi perdere conantur, metuentes periculum, si profus non deleantur hostes. Nam in iuste laesus cum euasit fit vehementior hostis, quam vbi mutuae fuerunt iniuriae. *Thucyd. lib. 3.*

Quaedam vltionis & publicae vindictae iure defendi possunt, quippe tametsi atrox est facinus propter iram homines cognatos & populares inclementer tractare, tamen necessitate urgente dulce est (vt ait Simonides) neque durum animo, tanquam aestuanti praedolore, remedia a aliquod adhibere, eumque exstare. *Plutarch. in Arato.*

Vindicta seu vltio publica summo opere est necessaria, non tam ob vltionis voluptatem, quam vt eius qui laesit poenitentia tale reliquis exemplum praebet, vt nemo te audeat prouocare: sique gloria cum vtilitate coniuncta sequitur & generosa magnanimitateque consilia commoditate quoque, & fructu plena oriuntur: sic vna molestia multas tollit, & saepe vnicuius ac breuis labor a multis iisque longissimis liberat. *Fr. Guicciardin. hist. l. 4.*

De vindicta Diuina.

Si nihil cum potentiore iuris humani relinquitur, inopiat ego ad Deos vindictes in steranda superbia confugiam, & precabor vt iras suas contendant in nos, quibus non suae redditae res, non alienae & curtilatae satis sit: quorum sanctitatem non more noxiorum, non deo detritio exanimetorum corporum, non bona sequentia domini deditioem exstent, placarique nequeant, nisi hauriendum sanguinem, lanandaque viscera nostra praebuerimus: *Linus Decat. l. 1. lib. 3.*

Superbia crudelitateque, & si serua non leues tamen poenae veniunt ab eo qui est, & humana non negligit. *Idem. Decat. lib. 3.*

Lento gradu ad vindictam sui diuina procedit ira: tarditateque supplicii grauitate compenat. *Vale. Max. lib. 1. cap. 1.*

Sui muneris non oblitus Dei vindicta, tametsi lento gradu procedit, venit tandem. *Zonar. in Reg. Luc. cap. 10. c. 3.*

Etiamsi tardius iniurios, concessio poenitentiae spatio, tamen nisi a malitia discesserint, lento gradu eos assequitur, & poenas exigit. *Idem. ibid.*

Non perpetuo sterit vindicta diuina, sed feris gaudet mutationibus, & exierit inguens tacito pede confectatur eos qui nefaria facinora perpetrarunt. *Nicer. Alex. Angel. lib. 3.*

Diuina vindicta oculus non perpetuo dormitat, sed tandem expeccatis gistas poenas impiis irrogat. *Nicoph. Greg. lib. 6. hist. lib. 3.*

Captum oppidum Dinantum a Philippo & Carolo Burgundis solo fuit aequatum, & qui a caede supererant circiter soo. captiui, & regione & in conspectu Bouillorum in flumen praecipitati submerguntur. Atrox admodum fuit ista vindicta: sed credibile est diuinitus accidisse, propter ante actam Bouillorum crudelitatem in vicinos. *Ph. Comm. lib. 2.*

De vindicta. DIAL. CI.

Francisci Petrarchae.

G A V D.

Hostis in manus venit, vltionis oblata est facultas. R. Immo expe meo tui, an ira mancipium, an clementiae sis amicus. Quod nisi ad vtramque ferro posses incertum esset. Multi enim esse credunt quod non sunt. Experti autem, quid sint sciunt. G. Est hostis in manibus, vltio postulat. R. Alii potentiae fines sunt, decoris alii, non quid possis, sed quid deceat assumendum est, ne si quantum potes velis, nil posse sit melius. G. Vltio postulat, nil dulcius est vindicta. R. Ira nihil amarum, quam cur quidam dulcem dixerit mirari soleo, sin dulce aliquid in se conferis, dulcedo effera, viro indigna ac propria belluarum, earumque non omnium sed praemordacium atque ferocium. Nil humanum minus quam sanctitas & sentitas. Contraque nil homini suum magis, quam misericordia & lenitas, quibus nihil tam contrarium quam vindicta est, & quicquid animi impetu homo in hominem committit asperius. Quod si omnino vindictae nomen dulce est, ostendam ergo quo multa cum gloria vti possis. Nobilissimum vindictae genus est parcere. G. Vltio licet. R. Multo est satius multoque formosius obliuisci iniuriam quam vltio, generosior nulla est obliuio quasi offensae: hanc summus orator, summo duci, summae laudi tribuit, quod scilicet nil soleret nisi iniurias obliuiscere: Nihil autem prohibet vnius laudem, illi non ereptam ad plurimos peruenire. Hoc inter multa praecipuum praecunctis opibus habet: animi bona non decreuant sparsa, nec praerunt. Summe igitur & tu tibi nobilissimam hanc opinionem Caesarem, quae te multo facit clariorem quam Cyneam, Tarmadamque memoria sua, illa enim naturae fuerit, haec virtutis. G. Vltio iuuat. R. Vltionis momentanea delectatio est, misericordiae sempiterna. Duorum nempe delectabilium, illud praefarendum quod diutius delectat. Fac tu hodie quo perpetuo delecteris. Nulla vero maior, nulla firmitior delectatio est, quam quae de puritate conscientiae & rerum bene gestarum recordatione oritur. G. Honestum est vltio. R. Honestius misereri. Multos clementia hone-

stauit, nullum vltio. Nihil tam necessarium inter meo tam commune quam venia. Nemo est enim qui non mo cui non misericordia opus sit, qua negata quae tam societatis humanae foedus faceret? Aut diffinitum semperque in illos decerabit ira Dei. Semper inter poenarum finis, nec cessabit arma nec fulmen, nisi miserere & tempere animum. Fac tu homini quod mine fieri velles, quod a Deo vis. Impudenter a Deo peti, qui conseruillam suo negat. Ecclesiasticus indignans. Homo homini iram feruere, & a Deo lam? In hominem sibi similem non habet misericordiam peccatis suis deprecant? G. Non infero iniuriam. R. Quid refert, primus peccet an vicimus? Non quod in alio improbas, in te probes. Vis ne damnatam sequi, fierique illi similis moribus exstis, quodque conseruillam habet tuum facere? G. Vltio est vltio. R. Nec debes velle, nec vltio est, vt defenso licita sit vltio vetita. Scripsum est, vult, a Deo inueniet vindictam. Et rursus (vt paulo ante est vltio, & ego retribuam eis in tempore, dicit Dominus) & offendi. Solet inter seruos domini communi esse quid ingenui habes, si qua tibi perfectionis habundantia potius atque ore ille quidem vindicta. Sed tuam veteris statum. G. Vltio est animus. R. Ita da consilio tempus, serua impetum, differ, aut delecter. Breuis hora sedat iratum quor. G. Vltio multos offendit. Vna iniuria saepe innumerabiles. G. Vltio. R. Plus te temporum laeseris quam habes forsitan aut opes, tibi animam famamque conseruare. R. Quoties vltio feceris studio iniuria generis saepe vnicum dissimulasse remedium, saepe vt quod mutuo tacito sensum iniuriam praetendisse periculum habere hostem possum. R. Melius est amicum quod stem tollere, sed vtrunque simul optimum quod huius quam parendo sit, cum vltio possis. Apud deos hostibus instrumentum est lenitas. In quo Herennio sibi sapientissimum, nec Sannitium cruciatus collo iugum Romanum, nec iugum praeterea mox securum solus Imperator Pontius pertulisset. G. pungor aculeis. R. Reflisse; cogitationibus vltio minus que leniorem in partem inclinare animum primis memoria vltio breuis & ambigua. Hec (cui assentior) efficacissima videtur de iracundia lenitas ipse (quem memorauit) doctor accedit. Nam quae bat, vbi ait: Memento nouissimum, & delectat est enim, nilque inimicitias magis alit, quam condere. Siquidem ille, cuius mortem sis, ne dubita, mortem est, & idipsum cito, fortasse hodie, tuoque illum non cogitas) praecuratur. Expecta paululum. Subdit fieri optas, & quod metuis, fiet. Caeterum mors quae, sine tuo illi scelere praeparata est. Quod non sperantis impellere, & morturi sanguine macerare? non sceleratum modo sed superuacuum est proximum ac futurum tempus auferre, quod huius la possis pietate repellere aut differre: quanto magis honestus ille integer & illaesus, tu huius & vltio uterque crucietus, & tu noxius hinc abdit. G. cendi stimulis. R. Causae ne cesses, sed oppone eorum, qui non tantum iras hostibus, sed facinorosi fieri, contraque illos tibi propone, qui hostibus adhuc rabem spirantes, neque cogitum in cadauera fuerunt. Dehinc tecum elige, quoniam malis, neque actus solos, sed & verba confer. Pars tua crudelitatis in verbis est. Crudelis pes, crudeliter delinqua lingua est. Saep enim fecerunt, quam quauerat, lingua transcendit, illa vero opera vltio clementiae telus est. Sonet igitur ad aures tibi multo ante meminimus. Adriani vox, simulque quo scriptum est: quod cum audisset vnum e suis G. mine anticipasse mortem, exclamauit: Carissimi vox ferax, & si dici potest, ipso vocis authenticitate vltio supplicii cogitabat, quod se in vinculis mens euasisset? Ecce dicitur vltio status, sed malarum, vno & eodem verbo quam varie vltio sunt. Item hostem, euasisti, ait. Hic de absente, euasisti suo hosti vitam donauit. Hic iniuste mortem. Erum potius ad te dictum velis dici: an tranquillum capis an illud alterum immane carnisficis. Nec promptius iubere ista, quam facere, & quid his conseruare. Difficilius in suis, quam in alienis iniuriarum cile facere, sed bonum. De bono autem, ac difficili vltio, nec tu neges. Virtutis amatoribus sume vltio fixum est vltio. R. Vltio pars deterior: oblitus illi, detes, victoriamque illi spiritumque ac tu coepit, etip-

Hac secum teneras concinis inter oves.
Pascite vos herbas, locus ego pascar.
Postremumq; ut in vestra nostra ferens.
Audistis hac lebacus, Cyclopsq; lumina?
Reddidit, en parvas ut sum auctor habet!

Vide, Virio.

Vinum.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vinum, Græce οίνος, & αἴσιπλος, uinum, uinifer dicitur. Heb. יַיִן.
Cognitionem habet cum Iuben, id est, amurca, fex ut sunt feces
vini. Porro quod uinum lætificet cor hominis, hinc Gr. uinum læti-
ficatio; item uinum & uinum, uinum, læticia. Nam ad consonans. Hebr.
effertur instar I. Hæc 2 gamma apud Græc. γάμος, uinum lætifi-
co. γάμος & γάμος, lætor uinum lætus. Vinum aliqui uolunt
dictum a vi, quod vim inferat menti, alii uero uolunt Græcum esse
ab αἴσιπλος, quod est puto, quoniam qui copiose bibunt, multa, quæ
non sunt, imaginantur. A uinum fit uinolentus, quod est ebrius,
uino se ingurgians, & uinolus. Et uinum fere significat uinum. Vi-
tis à ferendo uino, uindemia, de qua supra, & uindemia, uinum uinum
quod ad uinum spectat. Vinacea substantiuum plurale, quod si-
gnificat grana uina iam passa, & uinaceus adiectiuum. Vnde acinus
uinaceus.

LOCUS BIBLICUS.

Vinea, Gen. 9. 20. Deut. 23. 24. Cantic. 8. 11. Esai. 5. 1. Mat. 20. 1. & 21.
33. Vinea à Noe plantatur, Gen. 9. 20. diuersis generibus non ferenda.
Deut. 22. 9. uinea proximi non laedenda. Exod. 22. 5. Deut. 21. 24. licet
ex eius uitis decerpere & comedere, ubi uinea Dei Iudæi. Mat. 21.
33. Marc. 12. 11.

Vinum hominis cor recreat ac reficit, Iudic. 6. 13. Psalm. 104. 15. vi-
num quibus & quando prohibuit, nempe Leuitis intrahibus
Tabernaculum, & Israhelitis facientibus uotum, Leuit. 10. 9. Num.
6. 3.

Exempla: Vxor Manue, Iudic. 13. u. 13. 14. Ioannes Baptista, Luc. 1.
9. 15. uinum in deserto: Israhelita non biberunt annis 40. Deut. 29. 8.
6. uinum dat Deus obedientibus, u. 14. & 28. 39. uinum in uinum,
id est, myrrha conditum, Christo crucifixo exhibetur, Marc. 15. 23. vi-
num nouum in uires nouos in uinum, Mat. 9. 17. Luc. 5. 36. & c.
uini abusus quam noxius. Prou. 20. 1. & 23. 30. & 4. 5. Esai. 5. 11. Ephes. 5.
18. Tit. 1. 7. & 2. 3. pauculo & modico uino utendum, 1. Tim. 5. 23. uinum
potarent esse Christum criminantur Iudæi, Mat. 11. 19.

SENTENTIAE POETICAE.

Homer. in 3. Iliad.

Αὐτοὶ δὲ κερκίονοι μένος ὑπὲρ οἶνος ἀίγει.
Vino autem deservitio magnum robur uinum auget.

Idem in 8. Odyss.

Οἶνος καὶ ἀφ᾽ ἄφρα μὲν δὲ ἀνδρῶν ἐστίν.

Et primo Epigram.

Οἶνος καὶ τὴν ἀφ᾽ ἄφρα μὲν δὲ ἀνδρῶν ἐστίν.

Οὐκ ἔστιν πρὸς τὸν οἶνον ἡ δόξα, καὶ οὐκ ἔστιν.

Vinum & balnea & circa Venere amor.

Per uelocitatem uisum in infernum.

Niceratus.

Οἶνος, τοὶ χαίρειν! μὲν δὲ ἀνδρῶν ἐστίν.

Ὑδὸς δὲ πρὸς τὸν οἶνον ἡ δόξα, καὶ οὐκ ἔστιν.

Vinum sane gratioso magnum est aqua pota.

Aquam autem bibens, bonum non faceres uersum.

Vinum sim habet in igni parem in igne homo.

Scire spectat dura mei alla terra.

Secreta hominum diuersi sequentium recondita prodit.

Ac uinum exstuant nudat mentem.

Hor. 3. epist. 5.

Quid non ebrietas designatio porta recludit,

Spei imber esset, aras in praelia trudit, inermem.

Sollicitus animus an us eximit, ad docet arces.

Facundus calices quem non fecere deserunt?

Courat uis quem non in paupertate solus sum?

Quid. 2. Remed.

Vina parant animos. Veneri.

Idem. 1. amor.

Dox & amor uinumq; nihil inderabile suadens.

Ille pudore uacat, Liber, amorq; metum.

Idem. 1. Art.

Ebrietas ut Vera nocet, sic sita iuuabit.

Idem. 2. Remed.

Aut nulla ebrietas, aut si ante sit, ut tibi curae.

Expiat, si qua est inter uinumq; nocet.

Idem. 1. Art.

Vina parant animos, faciuntq; coloribus aptos.

XXXX

Curia

Memento hominem multos quidem
peperit, neminem peperit. G. Vitium. R. Vinci ab
Hofis victorem uicit ira.

SIMILITVDINÉS.

obens purum uolentem incidere quippiam, ipse arte
dicit: ita ratio vindictam eripiens ira, caligat. Plur.

non uetuit iaculati, sed uetuit ne aberrare-
rent. Ita non est interdicta punitio, sed in tempore & arte

At vindicta debet uti qui
e, & à Deo
ber miferentia

reus paribus sententiis absoluitur, sic sapiens, v-
merita sunt, magis meminit benefactorum, quã

malum non uagatur, nisi cum compare, ea
perniciosissime persequitur: Ita tyrannus filium, aut

ad iugum adiungit, ne desit uictor si quid accide-
re. Sic ha-

repente se conduat sub terram, nihilominus
quod uendat: Ita numinis ira licet occulta, tamen in

auteritales aufert quando nocentes. Plur.

quibusdam morbis occurrunt, priusquam appareant.
quibusdam puniti. Et fiant. Plur.

medici pollicem inurunt, & cum alibi
remedium: sic Deus nonnunquam ut patres

EXEMPLA BIBLICA.

accepte iniurie Deo committenda, Exempla: Ioseph.
Sam. 11. 13. & 24. 12. Dauid, 2. Sam. 16. 10. & 19. u. 22.

Christus, Esai. 7. 5. Christus, Esai. 53. 7. Luc. 23. 24.

Vindictæ expeditur, & eorum, que inde conle-

Sam. 3. 9. Ablalon, 4. 30. Aman, Esai. 3. 6. Vindictam in-

Leui uel occidit idololatrias, Exod. 32. u. 26, 27. Phi-

Sam. 25. u. 7. 8. 1. Mach. 2. 54. Samuel,

Elias Propheta Propheta Baal. 1. Reg. 18.

Iduani, & Esai. 25. u. 12.

EXEMPLA PROFANA.

Perfarum rex, ut ei nuntiatum est, Sardes captas incensa-

Antigonam Milelium: fertur, cum primum hæc

proboscens, non fuisse illos præ-

deinde interrogasse, quinam essent A-

in celum excussisse, & dixisse: O Iupiter!

Atque hæc locutus, cui-

Herod. 1. 5.

regina, cum ei circa cultum capitis oc-

altera parte crinium

HIEROGLYPHICVM.

conspicuum studium pleriq; pingere in-

leo mira quadam obseruatione percuf-

inquantitate multitudinis uinum appetit: & si de-

EMBLEMA.

Iusta vindicta.

Emblema CLXXI. Andr. Alciat.

Uinum resdet Cyclops, sinuq; in faucibus antri,

EMBLEMA.

Iusta vindicta.

Emblema CLXXI. Andr. Alciat.

Uinum resdet Cyclops, sinuq; in faucibus antri,

HIEROGLYPHICVM.

conspicuum studium pleriq; pingere in-

leo mira quadam obseruatione percuf-

inquantitate multitudinis uinum appetit: & si de-

Cura fugit, multo diluiturq; mero.
Tunc veniunt vsus, tunc pauper cornua sumit,
Tige dicitur esse ruga, frontis abli.
Tunc aperit mentes suo rarissima hostro
Simplicitas, utiq; excui, ente Deo.
Tibul. 1.7.

Bacchus & agricola magno confecta labore,
Pectora tristitia dissoluenda degit.
Bacchus & fluxus requiem in ortibus adfert.
Cruva licet dura compe pulsa sonent.
Plant. Aul.

Nimis Vinum vile atq; amor.
Si ebrio atq; amanti impune facere quod libeat licet.
Idem Pleud.

Magnum hoc vitium vni est, pedes capat primum:
Luctator dolosus est.
Idem Truc.

Mhiq; ignoscit.
Quod animi impas, vni vitio fecerim.
Ibidem.

Nam vinum si
Fabulari possit, se defenderet, non vinum moderari,
Secusmo sciens, qui quidem probi sunt.
Propert. 33.

Vino forma perit, vino corruptitur atq;.

§ APOPHTHEGMATA.

Anacharsis. Quidam in conuiuio videns vxorem Anacharsidis,
Vxorem, inquit, deformem duxisti, Anacharsi, Hic Anacharsis,
Profusus ita mihi videtur, inquit: sed heus puer! infunde mihi me-
racius, vt eam reddam formosam, indicans, vinum adimere homini
rectum iudicium. Ahen. 19.

Idem dicebat vitem ferre tres botros: primum voluptatis, alteru
ebrietati, tertium molitiae. Sentiens, parcum vini vsum esse iucun-
dum, quia sedat sitim: largiorem gignere temulentiam: largissi-
mum parere rixas, caedes ac morbos. Simile huic quod alibi dictu
est: Primum craterem pertinere ad sitim, alterum ad voluptatem,
tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam. Dicitur erit iucun-
dus, si cogites, in Scythia non esse vites. Laert. lib. 6.9.

Cicer. apud Damalippum cenans, quum conuiuator mediocre
vinum apposuisset, idque conuiuus a vestitate cupiens commenda-
re, dicitur: Bibite, Phalerum hoc quadraginta annorum est: bene,
inquit, ferretatem. Hoc modo de homine loqui solems, cuius
forma viribusque non multum detrahit atas. At ridiculum erat,
vinum ab immodica vestitate commendare. Plur. in Cic.

§ SIMILITUDO.

Erasmi Roterdami. Multi calcitratus vino crebro inhibetur: Mu-
licis petulantia vino prouocatur. In Similib.

§ EMBLEMATA.

Vino prudentiam augeri.

Emblema XXI. Andr. Alciat.

Hac Bacchus Pater, & Pallas communiter ambo
Templa tenent soboles vrraque Vera Iouis
Hac caput, ille femur soluit: hunc vsus olus
Debitus, inuenit primus at ille merum.
Iunguntur merito: quod si qui Abstinentis odit
Vina, Deo nullum sentiet auxilium.

Prudentes vino abstinere.

Emblema XXIV.

Quid me vexat is rami? sum Palladis arbor,
Auferte hinc botros, Virgo fugat Bromium,
Vide Ebrietas.

Violentia.

§ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Violentia, vis maior, impetus. Graece βία. Hebr. Chamas, vio-
lentia, iniuria, rapina, fraus, calumnia, a verbo Chamas,
violauit, violenter egit, vim & iniuriam intulit. Tachmas,
quis rapax & violenta. Dicitur etiam Hyschek a verbo hyschek, frau-
de aliquid abstulit, vi fraudulenta aliquem opprellit.

§ LOCI BIBLICI.

Violentia damnatur, Ezzech. 46. 9. 18. violentia merces, Prau. 11.
v. 24. violenti rapiunt regnum Dei, Matth. 11. v. 12. Luc. 17. 19.

§ SENTENTIAE PATRVM.

Nemo inuitus bene agit, etiamsi bonum est quod facit. August.
lib. confess.
Multa bona praestantur inuitis, quando eorum consulitur vtili-

tati, non voluntati: quia ipsi sibi inueniuntur esse in-
uid. cap. 72.
In Ecclesia non coactum, sed acquiescentem cogit
conuerti. Non est enim, qui curare possit inuitum. Co-
log. lib. 2.

§ SENTENTIAE PHILOSOPHOUM.

Violentia est, cum agendi causa, a quo cogitur
Arist. in mag. mor. c. 13.
Violentia duplex est, alia praeter naturam, alia
qua ignis & aer feruntur in gyrum. Simplicius in 1. de
Violentia non inest, nisi in respectu naturae, & in
set motum naturalem, non intelligitur habere
tum in 1. de celo, tex. 70.

Violentia est, vt aliquod corpus moueat alioquin
trifasco, ita quod non sit in natura motoris illius
ueat illud, quod ex eo mouetur semper, sed in aliquo
de cal. tex. 10.

Violentia quae mouetur, non habent principium
ipsi, sed principium motus est ab extrinseco. D. Thom.
cap. 1.

Violentia est, cum aliquid mouetur ab aliquo
et aliud, quod ex propria natura aptitudinem non ha-
5. met. 1. 6. r. 6.

Violentia quod euellit, aliquid secum seu panem
euulsionis ipsius, & eius, ex quo eradicitur, trahent
abst. animal.

Plus valet, quod violentia cogit, quam quod
verecundia. Pul. Max. 1.3.
Nulla res tam facilis, quin difficilis sit, si in animo
Epist.

Da operam, ne quid vnquam inuitus facias. Non
sus aliquid facit, miser est: sed qui inuitus. Itaque qui
ponamus: vt quicquid res exigit, id velimus: & impo-
siti sine tristitia cogitemus. Idem epist. 65.

§ EXEMPLA PROFANA.

Lysander. Cum Argiu de ditionis finibus am-
cedemoniis, alluenerat enique, se iustitiam habere
der strido enfe: qui hoc, inquit, superior est: is
disputat. Ab aequo & bono vir insolens ad vim prouocauit.
Lacron.

Themistocles. Quum apud Andrum argentum pro-
quis, ad vos adduco Deos, vim ac suasionem: ligent
impetraret suadendo, se vi crepturum. At illi respon-
duo quoque duas magnas esse Deas, inopiam & impellit,
quas non liceret dare, quae petebat. Plur.

Quidam ex his, quos Caesar de proroganda pro-
miserat, stans in scaena, simulatque cognouit. Caesar
dare prorogationem, manu capulum percutiens: at
bit: vim Reip. minitans. Eras. 1. 4. apoph.

Vide Potentia, Vir.

Vir.

§ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vir, nomen sepe dignitatis est, refertur enim ad
que animi & corporis. L. C. de digni. 1. 13.
Vir bonus in iure ciuili iudex est. Item, Vir
qui facit alteri, quod sibi vult fieri. lib. 1. circa me-
lac. Spiegel in Diction. Orator vir bonus dicitur dicitur.

Vir a vi dicitur, quod viribus & robore praestat. Sicut
Iscb, praestans virtute & potentia a verbo isch, ferre,
rilitur egit. Conuenit aliquantulum cum Eos (scilicet
ro. Ab Isch, verbum Graec. ισχυρο id est, viribus valens
lidus 2. Gaeber, superius alios virtute, autoritate, do-
ram, viri, ad eas, fortes: a verbo Gabar, superauit
tentia, superior fuit. Gibbor, fortis, praualidus, im-
nat alios. Inde Gr. ισχυρο, guberno, vt vtique gub-
Cor.

§ LOCI BIBLICI.

Vir pro indefinita particula, quidam, Actus 8. 27.
mine, Gen. 49. 6. Vir a muliere seductus, 1. Cor. 7. 13.
lieris caput est. 1. Cor. 13. 3. Epist. 5. 23. & dominus. Gen.
1. Petr. 3. 6. 1. 6. vir imago & gloria Dei est, 1. Cor. 10. 7.
gloriae Dei, in qua nimirum elucet Dei maiestas & im-
enim vir in supremo gradu collocatus in hoc mundo
mulier, 1. Cor. 11. 7. Non vir ex muliere, sed mulier ex
propter mulierem, sed mulier propter virum conuenit
verf. 8. 9. Viri vxores suas diligere debent. Epist. 5. 22.
Coloss. 3. 19. Viri quomodo orare debeant, 1. Cor. 14.

ad naturae suae voluntatem accommodata. Hec vocatur virtus, hoc est, honestum, & vnicum hominis bonum. Nam cum sola ratio perfectat hominem, sola ratio perfecte beatus facit, hoc autem vnum hominis bonum est, quod vnum beatus efficitur. Senec. e. p. 77.

Vir bonus non potest non facere quod facit, non est enim bonus, nisi fecerit. Idem l. de benefic.

Est igitur vlla res tanti, aut commodum tam expetendum, ut viri boni nomen & splendorem amittat? Cic. lib. de offic.

Iam vero qui potest vir bonus non ad id, quod laudabile sit, omnia referre, quae agit, quaeq; sentit? Refert autem omnia ad beate viuendum. Beata ergo vita laudabilis: nec quicquam sine virtute laudabile. Beate igitur vita virtute conficitur. Idem lib. vlt. Tuscul. 2. 98.

Nihil est enim Deo similis & gratius, quam vir animo perfecto bonus, qui tam hominibus, ceteris antecellit, quam ipse a diis immortalibus distat. Luc. Ap. de Deo Soc.

Vir bonus est, qui prodest, quibus potest, nocere autem nemini. Cic. 3. Offic.

Vir bonus non modo facere, sed ne cogitare quidem quicquam audebit, quod non audeat praedicare. 3. Offic.

Vir bonus nihil cuiquam, quod in se transferat, detrahet. Itaque in virum bonum non cadit mentis emolumentum sui causa, criminari, praeparare, fallere. De Vitiis.

Non est res vlla tanti, aut commodum vllum tam expetendum, ut viri boni splendorem & nomen amittat. 3. Offic.

Ut quisque est optimus, ita diffimillime esse alios improbos suspicatur. Cic. ad Quint. frat.

Sancti viri, & religionem colentes sunt, qui meritam diis immortalibus gratiam iustis honoribus & meritis & memori mente persolunt. Pro Plancio.

Omnes viri boni aequitatem & ius ipsum amant. Nec est viri boni errare, & diligere, quod per se non diligendum & colendum. 1. de leg.

Pro viro cum non haberem, qui nec hostibus est infensus, nec suae salutis auctores benevolentia profecit. Dionys. Halicarnas. lib. 2.

Equidem existimo indignum viro, cui virtus quantulumcunque cura est, si sine villo discrimine inimicos & amicos occidat, & gratum acque implacabilem iram gerat in eos a quibus aliqua iniuria fuerit accepta, praefertim vero si sapiens poenas de illis, caequae abbas sumpserit. 1. 8.

Nullus vnquam e mortali & caduco semine vir absolute bonus nascetur. lib. eod.

Vir viro praestat. Dion. l. 3. 5.

Si quis thesaurum reperiat, ditior quidem fuerit, non autem rei familiaris administrandae peritior. & si morbo affectis hostibus, victoria potiatur, fortunatior quidem sit, at disciplina rei militaris nihilo instructior. At qui tolerantia laborum antecellit, ubi laborandi sit tempus, & roboris, ubi fortitudinis sit certamen propositum, & mente, ubi res consilium poscit: hic profecto mihi videtur iure optimo vir bonus omnino putandus. Xen. Orat. de Agesilao laudibus.

Tam viri boni officium esse iudico, seipsam patriae vrbis conservare, quareq; ne temere pereat, quam officio suo neq; dicendo, neq; agendo, neq; mortem etiam pro salute eius detestare. Dion. l. 4. 5.

Turpe est, quicquam mali perpetrare: bene autem agere nullo periculo proposito, multorum: id vero proprium boni viri est, etiam cum periculo suo honestatem in agendo sequi. Plutarch. in Mario.

Non tantum in bacchanalibus, verum etiam in contentionebus & ita bonum honesteq; institutum ingenium sibi constat, decorumq; fuerit. Plutarch. in Tiber. Graccho.

Viri boni existimatio res est quae innumerabilibus laudibus continetur. Val. Max. lib. 7. c. 2.

Vnum boni viri verbum, vnius nutus, sexcentis argumentis ac verborum continuationibus parem fidem meretur. Plutarch. in Phocione.

Mihi videntur boni viri atq; praestantes nihil plurius facere debere, quam ut necubi officium praetermittatur. Polyb. l. 4.

Sub tyrannoe egregius viris gloriae & per. cuius gliscunt. Tacit. Ann. lib. 15.

Cuius, senator, maritus, gener, amicus, cunctis vitae officiis & qualibus, opum contemptor, recti pericax, constans adu. metus. Tacit. hist. l. 4.

Aburdum est putare eum qui ab aliquibus ex bono malus fuerit factus, eundem ab illis iterum ex malo bonum fieri posse. Dionys. Hal. 11.

Minutus a Fabio Maximo, quem antea ob cunctationem in bello sprenerat, ex manibus Annibalis feliciter creptus, cum in castra reditum esset, conuocatis militibus: Sape ego, inquit, audiuimus (militibus) eum primum esse virum, qui ipse consulat quid in rem sit secundum, eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse consulere, nec alteri parere scit, cum extremi ingenui esse. Nobis quoniam prima animi ingeniiq; negata fors est, secundam ac mediam teneamus: &

cum impare nescimus, parere prudenti in animo. Liv. Decad. 3. l. 2.

Is demum vir erit, cuius animus nec prospera laetetur, nec aduersa infringat. Liv. Decad. 5. l. 1.

Sapienter viro non decorum fuerit, vnde amicitia inde gloriam sibi recipere. Tacit. Ann. l. 14.

Principes atq; optimi mortaliu, vitz decore potius nominibus atq; compositis caelum addeunt, laudibus Dei celebrantur modo. Aurel. Vidor.

Magni homines virtute non fortuna a praesentibus. Aemyl. Prob. in Eumene.

Omnes iustos bonosq; viros maior post mortem inuidia non multum post temporis superueniente iam ante eorum exitum, moriente. Plut. in Numa.

Sciant quibus moris est illicita mirari, posse etiam quibus magno viros esse: obsequiumque ac modestia ac vigor adfunt, eo laudis excedere, quo perire sed in nullum rei post vsum, ambitiosa morte inclinat. vlt. Agric.

7 SIMILITVDINAE

Gregoris Nisani. Ut fragrantia aromata cibosum complet aere. Sic boni viri praesentia praesentia. Anton. in Meliss. part. 2. serm. 31.

Antonii Monachi. Quemadmodum odorata eximia, etiam in vase condita sint, fragrantia odorandis durandis sensum, non solum eorum, qui prope aialium, qui longius fectoti sunt: Ita sanctus animus, huius, & honeste factorum, & ad pietatem pertinet habens, vel nihil tale cogitans, omnibus modis clarissimus. In Meliss. part. 2. serm. 31.

Vires.

7 LOCI BIBLICI

Viribus nostris non vult Deus nos quicquam tribuere. Iud. 7. 2. & c. Viri tribuit Deus, Deut. 7. 18. de virtute Iud. 6. 15. Vide violentia etymon.

7 PHILOSOPHICAE SENTENTIAE

Vires retento spiritu augentur. Arist. Argum. anim. Vires sensitiuae, vt sunt actus organorum corporis, dens supponunt actioni caelestium corporum. De herm.

Vires omnibus sufficientes tribuit ipsam beatitudinem. de diuin. num.

Vires omnes cum sensu, ex corpore egreduntur, non solum ad effectum, cum animus iplo intelligit, non per se, sed iam deprauata, quae cum tritum tunc sepe frigidum. Porph. de abstin. anim.

De viribus corporis. DIAL. V. Francisci Petrarcha. G A V D.

Virium satis, immo multum contigit. R. Quae valetudine dicta sunt, relege. Similium similia. Multum est virium. R. Vide, ne quid aggrediar, quo imbecillis appareas. G. Abundat est virum. R. Plurimum est virium. R. Plurimum est virum. R. Facile crediderim id quidem, Superius in vitium vergit, seu ipsum est vitium. G. Nimis nimicitas haec, si ad mediocritatem redeat, bene defectum transeat? Quid si hoc robur fragillius est? Crede mihi, nulla tanta usque corporum robore immodico, vel morbo aeri, vel cuncta vniuersa fragantur, infatigabilis & inuisita & vis animi est. G. bur est corporis. R. Nemo Milone robustior. G. G. Vastum & praeualidum corpus est. R. Praestantissimus mole corporea non eget in animis habitans. G. bus difficile. R. Immo in possibilia permutata, argumens, vt qui in corpore spem possunt in altum scandere pra hominem vires sunt. R. Hac in re qui sapienter nibus euaserit, multis tamen animantibus inuenitur his viribus metuendum. R. Imo nunc maxime. huiusmodi virium fiduciam magnis viribus accingitur, vnde dum extra equo congrui indignans, vt ostendat, quod mal est homo (dum sibi etiam robustissimus videtur viros leu praelio conficit, Herculem ab omnibus latentis mali vicit. Milonem ipsum cunctis ceteris gignitum palestris arbor vna detinuit, Isacianumque lit. Sic robur illud eximum sine exemplo fuisse impar inuentum est. Tu viribus tuis fidus? G. Virum

PO

POLYANTHUS

Omne immensum laborat mole sui. G. Vires in au-
R. Natura ferme rerum omnium haec est, ut cum ad
peruenire, descendunt, idque non aequo gressu. A-

cogitabat, vel Reimp. miseratus de statu patriae conceptum dolo-
rum animi oculorum oblectatione leniebat, quando ab illo omnis
horte virtutis immisi carnifices talem virum abstulerant mundo,

¶ SIMILITUDO.

Quo vas aliquod angustius & breuius, eo citius exupe-
rabit, quibus virtus impotentior, eo vel in parvis rebus glorio-

Virginitas.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Virginitas. Graece παρθεσία, as, h & παρθεσία, virgo, παρθεσία
virginalis dicitur. Hebr. plur. numero effertur nempe Bethu-
lim id est, virginitates, signa virginitatis Bethulab. virgo nubilis, &

Viridarium.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Viridarium. Gr. κηπάριον, a Persico, Parde. Hebr. Chan, in Ver-
viridarium in veridax, locus amoenus, virentibus arboribus,

¶ SENTENTIAE PHILOSOPH.

Viridarius. DIAL. LVIII.

Francisci Petrarcha.

GAVD.

Habent haec interdum fatore,
R. Habent haec interdum fatore,
quod non animis solum, sed corporibus vitaeque
interdum loca huiusmodi noscisse competum est, non

Virgo a viriditate, hoc est, a viore, appellata est. Virgi-
lius de Paliphiae matre trium filiorum dixit: Ab virgine salax qua
re dementia cepit. Admira virgo al quando secundum Ouid. imita-

¶ BIBLICI LOCI.

Virgo desponsata in agro vi compressa, & eius lex, Deut. 22. 25.
26. 27. Exod. 22. 16. Virgo desponsata in civitate compressa. Deut. 22. 28.
23. 24. Virgo nemini desponsata compressa, 9. 28. 29. Virgo mater
Messia, Matth. 1. 18. 23.

¶ SENTENTIAE BIBILICAE.

Virginitas enim thesaurus impretrabilis. Gen. 24.
De virginitate praecipuum Domini non habeo, consilium autem
do. Mulier in nupta & virgo cogitat quae Domini sunt, ut sit sancta

¶ SENTENTIAE PATRUM.

Quid prodest integra caro, mente corrupta? Melius est humile
coniugium, quam superba virginitas. Aug. in Psal. 29.
Quae est virginitas mentis, integra fides, solida spes, sincera chari-
tatis in Psal. 17.

De penitus abstinentia, & cum silentio & disciplina omnem vitam suam ornare. *Ibid.*

Dominica virgo, ut docet Apostolus, de viduis casta iudicare non potest, sermone garula, aut loquacitate verbosa, vel curiositate superflua, imo prouocans ad luxuriam magis accensa. *Ibid.*

Dominica virgo nec sermonis iactantia, nec diuitis, nec generis nobilitate se debet extollere, sed in humilitate & paupertate spiritus Christo accepta, debet, quantum vixerit, permanere. *Ibid.*

Bona pudicitia coniugalis, sed melior continentia virginalis vel vidualis, de sancta videtur.

Dicitur in hi Indeis incredulus, quemadmodum arida virga frondit, aurit, & nucis protulit: & ego dicam illi quomodo virgo egredietur & peperit. Sed profecto Iudeus nec virga poterit explicare conceptum nec ego virginis partum. *Idem de incarn. Dom. contra Iudeos.*

Quanta est virginitatis gratia, quae meruit a Christo eligi, ut esset corporale Dei templum, in qua corporaliter habuit plenitudo diuinitatis: virgo genuit mundi salutem, virgo peperit vitam vniuersorum. *Amb. lib. de Offe.*

Claude vas tuum, ne vnguentum effluat, claude virginitatem verrecundia loquendi, & abstinencia gionandi. *Amb. de Virg.*

Virginitas in eo faciliore est, quia carnis inuentura non nouit, & viduitas in eo sollicitior, quod praesentia in eo recolit voluptates. *Hier. in epist.*

Flos est virginitas, flos martyrium, flos actio bona. In hortu virginitas, in campo martyrium, bonum opus in malamo. *Or in E. Reeb.*

Virginitas altus mons est, ad quem angelus hortatur: sed qui videtur se non posse ascendere, maneat in dorso id est in legitimo matrimonio, quia melius est mediocri bono viuere, quam per abrupta libidinum precipitari. *Or in 9. Gen.*

Virgo carne, non mente, nullum praemium habet in re promissione. *Ibid. de sum bon lib.*

Nunc nobis ad virgines oratio est, quarum quo sublimior est gloria, maior est cura. Flos enim est illi ecclesiastici generis decus, atque ornamentum gratiae spiritualis illustrior portio gregis Christi. *Cyp. in l. de virg.*

Virginitas est fortor angelorum, uel contra libidinum, regina virtutum, & flos omnium bonorum. *Ibid.*

Agnum sequi quocumque ierit, est plus virginitatem mentis & corporis iustitiam.

Gaudia virginum non sunt eadem cum non virginibus, quamuis Christi nam sunt alia, sed non ista. *Augustin. de bono virginali, super illud, Virgines enim sunt, & sequuntur agnum quocumque ierit.*

Beatius est in carne vitam imitari angelorum, quam ex carne augeri numerum mortalium. Haec est uerberos fecundiorque felicitas, non ventre grauelcere, sed mente grandescere, non laesere pedore, non uisceribus terram, sed orationibus caelum pariter. *Idem epist. 123.*

Quae est virginitas mentis: integra fides, solida spes, sincera charitas. *Idem super Psal.*

Sit sermo virginis prudens, modestus, & rarus non tam eloquenti, quam pudore. Mitentur omnes te tacente tuam ueracitatem, loquente prudentiam.

Inquam detrahit ex virginis ore proccda. *Hier. ad Demet. epist. 67.*

Bene Angelus ad virginem mittitur, quia semper si Angelis cognata virginitas. Profecto in carne pacem a nem viuere, non terrena vita est, sed ecclesiastica. Unde in carne angelicam gloriam acquirere, maioris est meriti, quam habere. Est enim angelum ielchus est, ut uero virginem uirtutis, dum hoc obtinere nititur cum gratia, quod habet Angelus ex natura, nunquam tamen & esse virginem, & Angelum, diuini ministerium, non humanum. *Idem in serm. de assumpt.*

Ubiq; in uirgine comes singularum, pudor est pudor. Hic indiuiduus esse debet uirginitati, sine quo non potest esse uirginitas, tantum obicit pudor, auidacia emicat, ritus obrepit, modestia soluitur, dum uirginitas affectatur. *Amb. de virg.*

Frepitare uirginum est, ad omnes uirginum ingressus pauere, omnes uirginum ueterum. Dicit uirgo uerborum uirtute lacuiam, Maria etiam tacet in salutatione Angeli. *Idem super Lucam. c. 1.*

Virgo, quae Christum requirit, non debet esse uulgaris, non in forogon non in plateis, non esse uoce querula, gressu lubrica, auditu facillimis, uillis aspectu.

Supergreditur uirginitas conditionem naturae humanae, per quam homines Angelis assimilantur, maior tam en est uictoria uirginum, quam Angelorum. Angeli enim sine carne uiuant, uirgines uero in carne triumphant. *Amb. de uirg.*

POETICAE SENTENTIAE.

Paul. Silentiar.

Kαλὴ τὰ παρθένης ἀκμὴν παρθένης δὲ τῶν βίων ἀλλοτρίων, πρὸς φιλανθρωπία.

PO

POLYANTHUS

Tobias idcirco...
Deo Bertha...
Fulchra uirginis...
Viram perdet...
Lactico legitime...
Da uxor aalem...
Piarum Episcopo.

Non nimis potest...
Iudicium quisquam...
Quid Metam...
Omnia reuere...
Virgines mentes...
Idem lib. 13. fab. 6. in Iphigen.

Tunc quog; cura...
Cum cadere...
Idem lib. 14. fab. 8.
Salua uirginis...
Quid epist. Oenone...
Nulla reparab...
Easa pudicitia...
Idem epist. Paris...
Lis est cum...
Catullus in Epithalamio.

P. flos in sepi...
Ignosce peccati...
Quem malcent...
Dulce illum...
Idem cum tenu...
Nulli illum...
Sic uirgo dum...
Cum castum...
Nec pueros...
Horat. Carm. 13. Ode 17.

Leuis una...
Virginum culpa...
Anthol. Sac. Tac. Bill.
Carus uirginis...
Virginitas...
Qua suos...
Sed uentus...
PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Virginitate...
liberit, omne...
SIMILITUDINE.

D. Chryssostomi...
paterna domo...
ritiam omgen...
maem in suam...
brees.

Quemadmodum...
ill us ancilia...
libra Lib. 3. de Saerdot.

Theodorius Arce...
Vinum producent...
Vinum producent...
collaudet, & admittetur...

Origenis. Sicut...
non tangebat...
tamen eos non...
eis uel sicut...
num, sed intra...
amlic. Super Eze angel. Cum e...

EXEMPLA PROANA.

Apollodorus apud...
se, quae dicta...
de quali eadem...
nuptia: sic in...
Eucliam nonnulli...

fororis Patrocl...
Becorios & Loeris...
que ante nuptias...
fide.

Dama a patre Pythagora...
candorem induca...
discipulas habuit...
Timaus.

Diodorus Socraticus...
quarum uiam Philo...
erimus.

Bona Dea (quae apud Romanos...
Giacos Oros, uonatus dicitur, quam Varro...

SENTENTIAE BIBLICAE

Fruus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Gal. 6.

Seclate vero iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem. 1. Tim. 6.

Tuentialia autem desideria fuge, seclate vero iustitiam, fidem, charitatem, & pacem cum his, qui invocant Dominum de corde puro. 2. Tim. 2.

Fugientes eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem, vos autem curam omnem subinferentes, ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem patientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem. Haec enim si vobiscum adsint, & superent, non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini hostia Iesu Christi cognitione, 2. Petr. 1.

Qui beneficit, & Deo est: qui male facit non videt Deum. 1. Cor. 13.

SENTENTIAE PATRUM

In hac vita virtus non est, nisi diligere, quod diligendum est, id diligere prudentia est: nullis inde auctum molestus, fortitudo est nullis illecebris, temperantia est nulla superbia, iustitia est. Aug. epist. ad Macedon.

Virtus eo pluris aestimanda est, quo plura contemnit. Magna virtus est cum felicitate luctari, magna felicitas est a felicitate non vinci. in quodam sermone.

Mens non potest habere regnum virtutum, nisi prius excusserit regnum vitiorum. ibid.

Non virtus est non posse peccare, sed nolle, atque ita tenere perfectam voluntatis, ut voluntas insistantiam, vius in iure naturam. Amb. super Luc.

Qui deficit sibi, ut virtuti adhaereat, amittit, quod suum est, accipit, quod aeternum. in Psalm. 118.

Nulla sine labore virtus est, quia labor processus est virtutis. ibid.

Bonus circuitus est, si Iustitia quaerit, prudentia invenit, Fortitudo vendicat, Temperantia possidet, ut iustitia sit in affectu, Prudentia in intellectu, Fortitudo in effectu, Temperantia in via. de Op. sc.

Omnes virtutes sibi ita coherent, ut qui una caruerit, omnibus careat: qui ergo vna habet, omnes habet. Hier. in Epist.

Philosophus gloriae animalis, & popularis aut mancipium totam simul sarcinam deponit, & tu repositus in virtutum cubine positum, si partem ex toto offeras: templum vult Dominus. ibid.

Sicut quibusdam visum est, ut de primis quatuor virtutibus loqueretur: Prudentia, Temperantia, Fortitudo, atque Iustitia, quanto perfecta sunt singula; tanto sibi sunt coniunctae: disjunctae autem perfecta esse nequaquam possunt, quae nec prudentia vera est, quae iusta & temperans, & fortis non est nec temperantia perfecta, quae fortis, iusta & prudens non est: nec fortitudo integra, quae prudens, iusta & temperans non est. Greg. in moral.

Mensureretur perfectiorum fidelium vita per quadam & tantum habet spiritualis atri latum vnum, quantum latera singula quae nulloque: tantum prudens est, quantum temperans, fortis & iustus, tantum temperans, quantum prudens, iustus & fortis fuerit. homil. 29. part. in Ez. ecb.

Quid est virtus, nisi medicamentum? & quid est vitium, nisi vulnus? quia ergo nos, ubi de medicamento vulnus facimus, iacet Deus de vulnere medicamentum; ut qui virtute percutimur, vitio curemur. in moral.

Non est ad virtutem vlla talis exhortatio, qualis est peccatorum recordatio. Hug. de ser. 8.

Sicut virtus onerosa est vitio: ita virtutis amico vitiosa est amara voluptas. Prosp. de vita contempl. l. 2.

Ethicam scripserunt gentium Philosophi, in qua quasi membra quaedam virtutum de corpore bonitatis truncata pinxerunt: sed membra viva esse non possunt sine corpore Charitatis Dei. Chrys. in Matth.

Bona magna sunt virtutes, quibus ratione vivitur. Minima sunt quorumlibet corporum species, quibus recte vivi potest. Media sunt potentiae animi, sine quibus recte vivi potest. Virtutibus nemo male vitur. Ceteris autem bonis, id est, medijs & minimis non solum bene, sed etiam male quisque uti potest. Et ideo virtutibus nemo male vitur, quia opus virtutis est bonis vltus illorum quibus & bene & non male uti possumus. Nemo autem bene vitendo male vitur. Augustinus de libero arbitrio libro. 2. cap. 12.

Non est vera virtus, nisi quae ad cum finem tendit, ubi est bonum hominis, quo melius non est, unde virtuosus homo res petere non debet. Aug. de civit. Dei. l. 4.

Cum renuntiatur improbitati, statim accititur virtus. Egressus enim malitia virtutis operatur ingressum, eodemque studio, quo crimen excluditur, innocentia copulatur. Amb. & hab. 32. q. 1. Cum renuntiatur.

ZZZZ

Virtus

HIROGLYPHICA

Virginitatem & castam animi propositum, per A. Virginitatem & castam animi propositum, per A. Virginitatem & castam animi propositum, per A. Virginitatem & castam animi propositum, per A.

EMBLEMA

Custodiendas virgines. Emblemata XXII. Andr. Alciat. Emblemata XXII. Andr. Alciat. Emblemata XXII. Andr. Alciat. Emblemata XXII. Andr. Alciat.

Virtus.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Virginitas est habitus naturae, modo, ratio, moderatus. Habet: quatuor partes: Prudentiam, Iustitiam, Temperantiam, & Fortitudinem. De quibus omnibus vide lo. Virginitas est habitus naturae, modo, ratio, moderatus. Habet: quatuor partes: Prudentiam, Iustitiam, Temperantiam, & Fortitudinem. De quibus omnibus vide lo. Virginitas est habitus naturae, modo, ratio, moderatus. Habet: quatuor partes: Prudentiam, Iustitiam, Temperantiam, & Fortitudinem. De quibus omnibus vide lo.

LOCI BIBLICI

In locis sanctis & honestis moribus, quorum fons est fides, 2. Tim. 1. Virginitas habitum non a natura omnibus hominibus communitate habet, sed a gratia laeta renouante proficisci, docet 1. Cor. 7. 2. Virtutes Christianae enumerantur, & bene & non male uti possumus. Nemo autem bene vitendo male vitur. Augustinus de libero arbitrio libro. 2. cap. 12.

Virtus enim colenda est, non imago virtutis, & colenda non est sacrificio aliquo, thure aut precatione solenni, sed voluntate sola, atque profectio.

Nam quid est aliud colere virtutem, nisi eam comprehendere animo, aut tenere?

Qui enim sic virtutes colunt, ut umbram & imagines virtutum conlectentur, ea ipsa, quae vera sunt, tenere non possunt. Lactant. Firm. C. 1. in Iulio. l. 1. c. 1.

Seneca quoque nullum esse aliud virtutis premium, quam immortalitatem fatetur. Laudans virtutem in eo libro, quem de immatura morte conscripsit. Vna, inquit, res est virtus, quae nos in mortalitate donare possit, & pares diis facere. Sed & Stoici, quos secutus est, neque sine virtute effici posse quendam beatum. Ergo virtutis premium beata vita est, si virtus, ut recte dictum est, beatam vitam facit: non est igitur (ut aiunt Philosophi) propter se ipsam virtus expectanda, sed propter vitam beatam, quae virtutem necessario sequitur. Quod argumentum docere eos potuit, in quo esset summum bonum.

Virtutem Stoici dicunt, quae sola efficiat vitam beatam, nihil potest verius dici.

Nullus igitur ex virtute fructus est, ubi virtus mortalis est, & caduca. Itaque umbram quandam virtutis videbant, ipsam virtutem non videbant. ibid. l. 3.

Omnis igitur virtutis officium est, non peccare: quo profecto fungi non potest, qui Deum nescit. Quoniam ignorantia eius, a quo bona oriuntur, imprudenter impingat in vitia necesse est. Itaque ut breuitas & significantius virtutis rei summa officia determinem, scientia est, Deum noscere, virtutes colere in illo sapientia, in hoc iustitia continetur. idem libro secundo, capite quinto.

Vna est igitur virtutis ac bonorum vita, quae fert nos in Elysios campos, ut Poeta loquuntur, sed ad ipsam mundi arcem. At laeva malorum exercet poenas, & ad impia tartara mittit. idem libro 6. c. 4.

Nemo virtuti fauet, nisi qui sequi potest. Sequi autem facile non est omnibus: Hi possunt, quos paupertas & rerum indigentia exercuit, & capaces virtutis efficit. Nam si virtus est tolerantia malorum, non capiunt ergo virtutem, qui semper in bonis fuerunt: quia mala nec experti sunt, nec ferre possunt assuetudine ac desiderio bonorum, quae sola novum. Eo fit, ut pauperes humiles Deo credant se felices, qui sunt expediti, quam divites, qui sunt impeditis plurimum implicati, immo concatenati & compediti, serunt ad nutum domine cupiditatis, quae illos inextricabilibus vinculis irretiuit: nec possunt in caelum aspicere, quoniam mens eorum in terram pronas, humiq; delixta est. Virtutis autem via non capit magna onera gestantes. Augustus admodum est trames, per quem iustitia hominem deducit in caelum. Hunc tenere non potest, nisi qui fuerit expeditus ac nudus. Nam isti locupletes multis & ingentibus sarcinis onerati, per via mortis incedunt, quae latissima est, quoniam late perditio dominatur. His acerbis sunt: his venena, quae Deus ad iustitiam praecipit, quae nos Dei magisterio virtute ac veritate discernimus, quibus si repugnare audebunt, necesse est hostes se esse virtutis iustitiae, quae fateantur. idem lib. 7. c. 1.

SENTENTIAE POETICAE.

Silius. 13. bell. pun.

Ille sub hoc, turpis lentis solertia Martis
Audendo bella expedias, pigra exultis astris
Haudquamquam sese virtus, tu magna gerenda
Pracipita tempus mors atra impendit agentis.

Silius. 1. lib. 6. ll. pun.

At dura in vigilans mentes molemque, reponunt
Noctis opus, clasos acuunt extrema periculis,
Et fractu rebus violenter est una virtus.

Ovidius. 4. Trist. 3.

Materiaeque, tuis tristis virtutibus imple,
Ardua per preceps gloria vadit iter.
Hecora quis nosset, felix si Troia fuisset?

Publica virtus per mala facta sua est.

Arts tua Typhi laet, si non sit aequore fluctus:
Si valeant homines, ars tua l' habet iacet.
Qua laet, inq; bonis cessat non cognita rebus,
Apparet virtus, arguiturq; malis.

De tibi nostra locum, titulus fortunae, caputq;
Conspicuum pietas, quae tua tollat, habet.

Hellodus.

Τὸς δὲ ἀρετῆς ἰδὲ γὰρ τῆς θείας προσηγορίας ἐδῆκας
Ἀθανάτοι μακρὸς δὲ καὶ ὀφθαλμοὺς ἐπ' αὐτῶν,
Καὶ τρυφῆς τὸ πρῶτον ἐπὶ δὲ τῆς ἀρετῆς ἰκνύται,
Παῖδ' ἰδὲ ἠπειρα πῆλαι χαλκῆς πρὸ ἰσοῦ
Ἄντε virtutem Dei sudorem posuerunt
Immortales longa & ardua via ad ipsam,
Et aspera primum: postquam ad summam perventum
fuerit.

Facilis deinde est, difficilis quamvis fuerit.

Menander.

Ὅπλον μὲν γὰρ τοῦ ἀρετῆς βέλτοιο.
Scutum maximum est virtus mortalibus.

Paul. Sentent.

Mors Ba. Jovis...
Mors enim...
Pias...
Th...
H...
K...
Neg...
Neg...
Omnis...
Huc...
Virtus...
Vndas...
Plaut. in Amphitruo.

Virtute dixit...
Non ambitione...
Eadem...
Virtute...
Sat...
S...
Virtus...
Virtus...
Patria...
Virtus...
est virtus.

Plaut. in duobus capitulis...
Qui per virtutem perit...
Virg. Aeneid. 1.3.
Eg...
Equid...
Et pater...
Virg. Aeneid. 1.4.
Gratior...
Adiuvat...
Tum pudor...
Exigu...
Hi proprium...
Ni teneant...
Hos successus...
idem 1.6.

Pauci...
Luppiter...
Dixi...
Et dubit...
Virg. Aeneid. 1.4.
Nunc...
A...
Imo...
Et furis...
Virg. Aeneid. 1.4.
Disce...
Fortunam...
Defensam...
Iuvenal. Satyr. 1.
Prima...
Iustitias...
Ovid. Metam. 1.10. fab. 1.
Nec virtus...
idem 1.14. tab. 4.

In via...
Ovid. Trist. 1. eleg. 9.
Subruere...
Quilibet...
Ovid. de Pont. 1. eleg. 3.
Difficile...
Et talis...
Ovid. de Pont. 1. eleg. 3.
Excitat...
Crescat...
Ovid. Fall. 1.1.

Fraude perit...
Hor. l. Carm. Od. 16.
Non ebur...
Mea...
Non...
Premunt...
Aphrica...
Ignotus...
Nec...
Trabant...
At fides...
Benigna...
Me perit...
Deos...
Largior...

PC

POLYANTHUS

Cic. l. 6. epist. fam. ad Lep. tam.

Tu pulvis cinis et cinis... Nunc scis virtutem cumulari... Quod breue ducit iter, nihil est... Virtus contra sudorem nimium ducit... Opposuerit, utamque apram, longamque, dederunt.

Virtus introducta.

Sicut enim trepidare facit mens conscia culpa: Sic animi simplex probitas, et cognita virtus Efficit impudicum pectus: fugit impius ultro, Indiciumque pavet frontem pius nudat aperitam Tollere non regis vultum non iudicis ora, Non rigidus lictorum enses formidat: nec acer Non metus flammam, aurum non verbera ferri Dura potens. Adamas, nec onusta pendet a palma. Arx est ipsa sibi virtus, ipsa erunt arces: Ipse ferax hominemque domat, non horret inermis Ire per hostiles cuneos, inimicave castra, Hoc externa docent et nostrae plurimus gentis, Quae facerent exempla fidei: cur Scythia dextram Misit in ardetes prunas, et Lybia flammis Exuvenda dedit: paucos est tot millibus annis, Quem proprius virtus gladius armavit et hasta. Cur tranavit aquas, Tiberinaque flumina iurgo, Cui populus stantem posuit Romam, equos fremens Chalch, quo Clypeo Fuscior, quibus ensibus hostem Virtus: lorica sicut cataphracti, virtus: Fortior una virtus ducibus praestantior Enas, Cantor una sua mulier, cui prouida virtus Praestitit ingenies amicos, et fortia cor: Quam ducis ausa fuit corripere iura ferri, Stringere et in petram caput insertare tyranni, Regulus ad Libycas iterum freta nauigat arces, Impudicumque caput graua ad tormenta reportat. Prater eo Chibisti passos immania testes Funera Laurentis, ignes, Paulique, catenas, Aspice ridentem diculis mandata tyranni Zenonem, et regis Versos in vulnere ciues. Sed quid rem minime dubiam sulcare probando Prosequimur: nihil est virtute potentius. Ergo, etc.

Ex Sil. Ital. l. 1. virtus loquitur.

Metum honor, et laudes, et lato gloria vultus, Et decus et nives Victoriae consolator alis: Me cinctus lauro perducit ad astra triumphus: Casta mihi domus, et celsos ante colle penates. Maphaeus in Virg. l. 13.

Feber super athena virtus.

Virtus aeterna, ollectio. Sola immortalis probitas, virtusque sub orbe, Et quae posteri ad carmina pacta probat, Exemplum vobis imitabile iunxit et quae, Continuis vobis quoque in orbe labor. Nil superest de me quando emisit terra dehiscit, Quam quod vultis vobis mortuus ipse loquor. Mortuus et virtus vates aeterna in orbe est: Et qui virtutis stemmata clara colunt. Prima aras puero fuerat mihi phlegmate plena, Sanguinea subit mox iuuenilis bonos. Tertia deinde virum fecit prudentibus annis. Quartam melas, holicorum mihi vna venit. Pictor. Poeta ad Paul. Cast. l. Quomodo similitam flammam si adueris ora, Continuo magnas elatis inde faces. Infra sic animis virtutum semina cum quo Excitatur, ubertim luxuriant facit. Deum potes, hec omni studio cole, saepe morantem Agricolam glebas rumpere sulcus ager. Humana formicam imitans, iam conuile brumae, Bruma hominis vita est. Sicut a Paulo dicit, Sophoc. in Eriphyle. Keitris sibouai de sicuti akretes mhu. Virtutis autem sola constans, perpetuaque est possessio.

Erip. in Androm.

Ouro λίσφαται τῶν ἀγαθῶν Αἰδέων ἐφ' αὐτῶν χεῖρας. Αὐτὴ δὲ τῆς καὶ θανάτου δάμνηται. Οὐτὸ τὸ κέρμα δὲ κινεῖται ἀπὸ τοῦ κέρματος. Καὶ χεῖρας ἱστῶν ἀλλὰ καὶ ἀγῆτι βροτῶν Νομισμα κῆται πᾶσι χεῖρας χεῖρας. Νεντιγῆται reliquias honorum virtutum aufert tempus Sed virtus etiam morte perceptis lucet. Non nimis splendet argentum solum. Et an- Z Z Z Z

Hor. Carm. l. 3. Od. 2. Virtus est mens conscia culpa: Sic animi simplex probitas, et cognita virtus Efficit impudicum pectus: fugit impius ultro, Indiciumque pavet frontem pius nudat aperitam Tollere non regis vultum non iudicis ora, Non rigidus lictorum enses formidat: nec acer Non metus flammam, aurum non verbera ferri Dura potens. Adamas, nec onusta pendet a palma. Arx est ipsa sibi virtus, ipsa erunt arces: Ipse ferax hominemque domat, non horret inermis Ire per hostiles cuneos, inimicave castra, Hoc externa docent et nostrae plurimus gentis, Quae facerent exempla fidei: cur Scythia dextram Misit in ardetes prunas, et Lybia flammis Exuvenda dedit: paucos est tot millibus annis, Quem proprius virtus gladius armavit et hasta. Cur tranavit aquas, Tiberinaque flumina iurgo, Cui populus stantem posuit Romam, equos fremens Chalch, quo Clypeo Fuscior, quibus ensibus hostem Virtus: lorica sicut cataphracti, virtus: Fortior una virtus ducibus praestantior Enas, Cantor una sua mulier, cui prouida virtus Praestitit ingenies amicos, et fortia cor: Quam ducis ausa fuit corripere iura ferri, Stringere et in petram caput insertare tyranni, Regulus ad Libycas iterum freta nauigat arces, Impudicumque caput graua ad tormenta reportat. Prater eo Chibisti passos immania testes Funera Laurentis, ignes, Paulique, catenas, Aspice ridentem diculis mandata tyranni Zenonem, et regis Versos in vulnere ciues. Sed quid rem minime dubiam sulcare probando Prosequimur: nihil est virtute potentius. Ergo, etc.

Et virtus est sed virtus hominibus
 nec recondita est omnibus, quia vix convenit.
 Aestus de uis dicitur quod est in dicitur,
 Aestus de uis dicitur quod est in dicitur,
 Aestus de uis dicitur quod est in dicitur,
 Virtus autem est moriatur qui mori interit,
 Sed vivit corpore non amplius existante, malis autem
 Cuncta simul eadem commorantur sub terra.
 Ex lambis Monalichis.

Tu iusio de vris is i o w p e d u m u o m .
 Penus virtutis est temperantia vel sola.
 Oportet iusio is i u i u e t i s p e o r t i s .
 Arma parentis sunt hominibus virtus.

Virtus immortalis.
 Discite virtutem iuvenes nam sola beator
 Nos facit, & dira non timet ardua necis,
 Fortis minus, aut saui spicula fati,
 Quaeq; sunt iremala circa senectia manu.

Parentis ad virtutem veriam.
 Heu miseris quicquid misero blanditur in ore,
 Illico marcescens, si rosa Serena cadit.
 Nec quinquam placidis adeo complectitur, vlnis

Sors ut non aqua parte molesta premar.
 Imbibe virtutes, & mania gaudia seruae,
 Sunt animi comites gaudentia vera boni.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Nunc omnes, qui virtutem definiunt, cum habitum eam esse di-
 xerunt, & in quibus ceptatur eum habitum eum esse adungunt, qui
 recte rationi sit consentaneus. Lib. 6. Ethic. c. 13.

Omnes quodammodo diuinare & augurari videntur, habitum
 eum virtutem esse, qui pudentia dirigatur. Sed tamen parua faci-
 enda mutatio est. Neque enim solum virtus est habitus, qui pru-
 dentia sit consentaneus: sed is potius, qui sit cum recta ratione con-
 iunctus. Recta autem de his rebus recta ratio iam nomen habet pru-
 dentia. *ibid.*

Hoc confitendum est, virtutem omnem, in quo ipsa sit, eum pro-
 be ad eum reddere, officiumq; ac munus eius, in quo ipsa sit, pro-
 be exequi: vt virtus oculi & ipsum oculum integrum efficit, & mu-
 nus eius perfectum: virtute enim oculi probe cernimus. Lib. 2. E-
 thic. c. 6.

Sua quidq; virtute recte absoluitur & expletur. Lib. 1. Ethic. c. 7.

Virtus est bonarum rerum conciliatrix, & conferuatix facultas.

Lib. 1. Rhet. c. 9.

Is hominibus, qui sunt studiosi honestatis, ea voluptatem affe-
 runt, quae vt sua iucunda sunt. Quo in genere sunt, quae virtuti con-
 gruunt actiones. Lib. 3. Ethic. c. 8.

Per virtutes homines bene instituti compositique euadunt: & ef-
 ficaces sunt honorum, conciliatixque. Lib. 1. Rhetoricorum. ca.
 pit. 6.

Virtutis merces ac finis optimum quiddam est, diuinum & bea-
 tum. Lib. 1. Ethic. c. 9.

Nulla re moralium tanta inest firmitas, tanta constantia, vt in
 iis rebus quae virtute geruntur. Multo enim scientis ipsis sunt
 firmiores & stabiliiores: quarum vt quaeq; praestantissima est, ita sta-
 bilis & axima. Lib. 1. Ethic. c. 10.

Alias virtutes in ratione esse dicimus: alias more perfectas. In ra-
 tione sunt, vt sapientia, & iustitias: more perfectas, vt liberalitas, vt
 temperantia Lib. 1. Ethic. c. 13.

Nulla omnino mortalium virtutum ingenerata nobis natura.

Lib. 2. Ethic. c. 1.

Non a natura, neq; praeter naturam in nobis insunt virtutes: sed
 nati factiq; sumus ad eas, & percipiendas natura, & efficiendas con-
 suetudine. *ibid.*

Virtus moralis omnis inhaeret voluptatibus ac dolorib; Lib. 2. E-
 thic. c. 3.

Est simplex virtus, omnigenum vitium. Estq; virtus habitus ani-
 mi iudicio susceptus, in medioestate positus, ea qua nos attingit
 rationeque sic definita, vt prudens praecipit. Lib. 2. Ethic. c. 6. & 11.
 Mag. Mor. c. 24.

Virtus natura sua & definitione, qua quid sit explicatur, medio-
 critas intelligitur, rei vero optimae perfectaeq; ratione extremitas, *i-
 bid.*

Virtus ipsa, ite mq; vitium in nostra sunt potestate. Lib. 3. Ethic.
 cap. 5.

Virtutum omnium iucunda non sunt actiones: nisi quatenus fi-
 nis copulatus coniunctusq; aliteritur. 3. Ethicorum. cap. 9.

Virtus est honorabile bonum, eam vbi ab ipsa factus studiosus e-
 uascent quisquam: tum etiam virtutis habitum induisse certum est.
 Lib. 1. Mag. Mor. c. 2.

Virtus omnium principium conferuat: vitium labefacta. Lib. 7.
 cap. 8.

Virtutis & morum laus omnis in animi iudicio & voluntate con-
 sistit. Lib. 8. Ethic. 13.

Virtutis & beneficentiae merces est gloria, inopia & indigentiae
 praesidium quietas. Lib. 8. Ethic. c. 14.

Est virtus & vir bonus, mensure rerum omnium
 ram, cap. 4.
 . Omnis virtus honesta est, & ad honorandum
 cap. 21.

Neq; in potestate & imperio virtus ac
 stiones proficiuntur potest sunt. Lib. 10. Ethic.
 cap. 8.

Habet cum perturbationibus moralium
 cium, Lib. 10. Ethic. c. 8.

Si virtutes morales in perturbationibus
 quod ex anima & corpore conerctum est, *i-
 dem.*

Non satis est virtutem habere cognitum
 habere eam, & colere possimus. Lib. 10. Ethic.

Neq; virtus aut vitium commutabile
 est, & absolute quaedam. Lib. 7. de Natura.

Nullum preclarum facinus nec virtutis
 tute atq; prudentia. Lib. 7. de Reipub. cap.

Virtus in eo posita est, vt bonis rebus
 dolcamusq; contrariis. Lib. 8. de Reipub. c. 5.

Ad quos ius iuri dicitur, vt ad bonos & iustos
 sios iustitiam dicitur esse virtutem.

Statua quidem in sua basi, virtutis studio
 posito nixus, in motus esse debet. *Sacrates.*

O virtus ardua, laboriosaq; generi humani
 inuentio! Tuam, o virgo! ob venustatem
 prabilis habetur mors, ac labores vehementer
 ti. Talem peccatori incris fructum in mortem
 & parentibus, & leuissimo somno. Tuae
 ue iatus Ledaeque filii: multa per eum sunt,
 declarantes. *Hym. Arist. in Laud. virtutis.*

Quemadmodum vehere laudibus, quae
 turpia, vituperare decet: Sed inier pulcherrime
 ter turpia vero vitia primatum tenent. Laudo
 do virtus, sed causa quoque, & comites, *i-
 dem.*

mine virtutis: vt contra reprehendi comites
 tem animae partes, qualiter opinatur *i-
 dem.*

illius: qua de agendis omittendisque
 tibus est, qua sustentur infesta, & manibus
 adficiendis idoneis cupiditas regitur,
 communiisque partium omnium harum
 magnanimitas. Totidem rerum earum
 ciendo recto, solum, in arcendo in illis
 am, in addicendo idoneo, prouentibus
 communiisque partium earum omnium
 tatem, animique prauitatem esse oportet.

animum vite compositus vt sit, placidissime
 motibus vt feratur, omnelque per partes
 dicimus, vt harmonia vt consonat, *i-
 dem.*

taque Reipublicae similis virtutis animi
 vero virtutis & hoc, beneficiis dignos
 sua dignari, ostendit malos: tum nec posse,
 dum esse sed misericordiam clementemq; ac
 raum.

Comites virtutis, probitas, aequitas, *i-
 dem.*

nus alia sunt: qualis est familiarium, am
 spiritum, hominum denique bonorum
 dem laudatorum de numero sunt omnia. *i-
 dem.*

fis per omnia praeditum est moribus, com
 ne contraria, omnia vero, qua virtuti in
 tur, in ordinem eorum, qua reprehenduntur,
 113.

Tu virtutis tui id est iudicium & virtutis
 Cum labore coniuncta magis quam cum
 terre ad virtutem. *Pythagoras Sannus.*

idem. ut, optimam nobis vitam esse diligendum
 mox ipsa consuetudo sit effectura. Diuina
 ria citam infirmior, corpus itidem, magis
 haec imbecilla, & viribus delicta. *i-
 dem.*

Prudentia, Magnanimitas, Fortitudo: eas nulla
 Haec Dei est lex, virtutem solum esse, quae potens
 ra omnia nugat & ineptias.

Quicumque enim vitae cursum hoc trahit
 ipsam virtutem ingenue adire poterunt: qua
 non constantior est vlla: pulchritudo enim vel
 tempore faecit: diuicia vitiorum sunt ponas,
 ministris, facultatem nempe desidiae praebentes,
 ne illa vero sapius cum, qui id habet, *i-
 dem.*

quidem eorum, qui exercent, adornat, *i-
 dem.*

obscurat
 Virtutis autem possessio, quorum bona
 coaercent, sola contentis: diuicia potior, *i-
 dem.*

spendore. Quaeque fieri nequeunt ab aliis, illa
 dens, & multitudine metuenda constant
 dedecus, laborem, laudem, arbitrat. Hoc
 ex gloria certantium. Hercules, operumque

PC

POLYANTHEM

aiensis effes, clausus nunquam fuisse. Senfit autem, non patriam, sed virtutem. *Plutarch.*

Rhegius Atheniensis hanc diuinam esse legem dicebat: Vt vnica virtus sit potens, reliqua autem cuncta nuge. *Stobaeus, serm. de prudentia.*

Socrates, Gorgias cum à Socrate percontaretur, an Perfarum Regem putaret felicem? Nescio hercule, inquit, quantum virtutis & disciplinae habeat. Senfit vir prudentissimus, neminem esse felicem, nisi omnibus virtutibus praeditus sit. *Laert.*

Plato, Omnes opes, omnem rerum copiam virtuti concedere dicit. *in Menexem.*

Lamblichus, Ad virtutem, tanquam ad asylum, semper confugiendum esse, dicere solebat: ne cui turpi iniuria fortunae expositi simus. *Stobaeus, serm. de prudentia.*

Agesilaus, quum audiret Perfarum Regem magnum appellari: Quare maior me est, inquit, nisi iustior est, ac operantior? Censuit vir iustissimus, eum demum magnum esse virum, qui virtutibus alios omnes superaret. *Plutarchus in Laconiciis apophthegmat.*

Idem, Cuidam sciscitanti, quae potissimum pueris essent discenda? Ea, inquit, quibus vsuri sunt: cum ad virilem peruenerint aetatem. Recte censuit vir prudens, solam virtutem primum ac statim à teneris vngulis disci oportere, nec vllam aui portionem artibus frivolis dandam: quae vt in pueris habent ostentationem piasibilem: ita nec grandibus deoort futurae sint, nec ad seria vocatis viles. *Plut. in Lacon.*

Idem, Cum scelerosum quemdam hominem crudelissima tormenta magna animi fortitudine, ac infracto animo pertulisse audiuisset, miserum hominem esse iudicauit: qui tam praecalam virtutem in re tam inhonesta ostendisset: quam si ad res honestiores attulisset, magno vsui Reipublicae esse potuisset. *Plutarch. in Lacon. apoph.*

Archidamus, ob superatò bello Arcadas, quum à quodam laudaretur: Multo, inquit, praestantius erat, si illos prudentia quam viribus superassemus. Intellexit dux nobilissimus, eam victoriam merito encomiis celebrari, in qua virtute alios vicimus, cum virtibus à brutis etiam superemus animalibus. *Plutarch. in Lacon.*

Chrysippus interroganti, quam arbitraretur optimam sempubli. In qua, inquit, plurimi ciues de virtute inter sese decertant, citra seditionem. In perisque ciuitatibus certamen est de opibus & honoribus, de virtute qui certent, pene nulli. Quamquam hoc quoque certamen de honesto debet haftenus seruari, ne prorumpat in seditionem. Iam enim non est concertatio virtutis, sed ambitionis. Qui vera virtute praeditus est, nihil spectet, nisi vt prosit Reipublicae. At seditio praefens venenum est ciuitas. *Erasm. ex Plutarch. in Lacon. apoph.*

Anaxandridas Leontis filius, quum quandam videret acerbe ferre exilium, dixisse fertur: Noli, vir optime, exhorrescere exilium: à virtute enim & iustitia exulare, illud horrendum est. Senfit vir optimus, eos omnes exules esse, qui à virtutibus alieni sunt: eos autem nequaquam exules, qui variis virtutibus ornatì vbiq; patriam inueniunt. *Plut. in Lacon.*

Antigonus secundus, adolescens quidam, qui patrem habuerat fortem: quanquam ipse non admodum, vt videbatur, bonus erat miles, postulanti, vt patri stipendia caperet: At ego, inquit, o adolescens, non nisi ob proprias cuiusque viri virtutes mercedem ac munera dare soles. Hoc sermone iuuenem extimulans, vt patris fortitudinem aequaret, si, quantum ille capere solebat, veller accipere. Apud Graecos maior est dicti gratia ob vocum affinitatem, *aud casus adus, atque adus*, qua vox posterior ad prioris imitationem efflata. *Plut. in apoph.*

Pittacus interrogatus quid esset optimum? Quod in praesentia, inquit, occurrit, bene agere. *Laert.*

Antisthenes, Virtutem esse rem operum, non autem plurimis verbis multisq; discipulis egere dicebat. Aduersus eos qui iuris ac theologiae pietatisq; professionem studio reddunt difficillimam ac prolixam: perq; vitam omnem nihil aliud quam de virtute disputant. Notat hoc Horatius, Virtutem verba putas, vt Lucum ligna. *Laert. lib. 6. c. 1.*

Agesilaus rogatus, quomodo quis maxime apud homines probaretur? Si dicat, inquit, optima, & faciat honestissima. Virtus enim eiusmodi est, quae ipsa statim rebus gestis ita afficiat homines, vt non modo admirentur opera, verum in autorem quoque summo studio incenduntur. *Plato.*

Pantulidas legatus cum in Atheniensium gymnasio philosophos egregie de virtute disputantes audiuisset, interrogatus, An placerent quae iam disputata essent? Probae profecto, inquit, sunt illae disputationes, sed vobis plane inutiles: qui virtutem habetis in ore, factis autem non ostenditis. *Plutarch. in Lacon. apophthegmat.*

Semiramis, Staurobates Iudorum rex Semiramidi mittans scripsit, si acie victa foret, se illam cruci affixurum. Sed illa videns, Non verbis sed virtute certandum esse, respondit. *Brufon. lib. 7. capit. 3.*

Adrianus Imp. Praetoris viris ab Imperatoribus vt sibi de iure responderent liceret: rescripserunt sibi, sed praestari. Quare accingereur sibi populo sui speciem darent. Nam Augustus, quum peritorum auctoritas, constituerat, vt qui rescribere auctoritate Caesaris facerent: quum antea libere spondendi munus subire, quicunque sui fiduciam & hodie creantur doctores medicinae, iuris, astronomiae, quum hoc nomen promeruisse sit pulchris, quum *lib. 8. apoph.*

Alexander Severus, Romanorum iam fedissimus ens Artaxerxes instructissimo exercitu Romanorum imperium: Nihil refert, inquit. Vt cum agimus, dulcia sunt: ita quae cum virtute & gloria *rodian. lib. 6.*

SIMILITVDINES.

Chrysostomus, Quemadmodum marini fluctus hinc inde in altum extolli, mox autem deprimi: ita virtutem contemunt, & malitiam operantur, mox ascendunt, & supercilia surrigere, nunc vero ad praesens *scend. re. Hom. 22. in Genes.*

Sicut aurum, vestemque pretiosam, cum in plurimos ad infidias protocamus: si vero ex oculis culamus domi, in tuto cuncta seruabimus. Sic virtutum. Si eas in memoria quasi venales ad manus hostem, iritamus inimicum, & debolum tantum: sin vero nemo id alter scierit, nisi quae possunt, tutissimo in loco pretiosa consistunt. *theat.*

Et si virtus amara sit, tamen fructus profert: boribus cortex pene semper amarus & asper dicitur suauitate iucundi sunt. *Hom. 30. epist. ad Hebr.*

Non sic flammiae natura in materiam delapsa incendit, sicut virtus zelus in paucis lapsus mandando omnes implere potest. *Hom. 6. de uerbo. no. viere.*

Quemadmodum in pecuniis, qui duos lauribus uis est ad decem vel vngiti colligendos: Sic virtus qui fecerit bonum opus officiumq; praestiterit, eorum quam, aut exhortationem ad agendum summa, & haec aggrediat. *Orat. 4. aduersus Iudaeos.*

D Basilis, Flamma, quae à proprio fumo liberum non habet, sed circa illum voluitur, & dirigente tabescere, deicique à magnis turbationibus, quum nullum ad exteriora respirations *Psalm. 59.*

Cloniacis, Virtuti cuiuslibet semper vitia adhaerent, aliter ac haurienti aquam è fonte accidentem, quum ranam simul trahit: haec vna tamen, tanquam in collyrium aut pestiferum poculentum, omnino rebus permiscet magno semper cessura nocentem, pupula, discretionis astutia, prudentiae malignitate, inuentione, iustitiae durities cordis, amor propriae voluntatis, ritudo animi, gaudio Spiritus S. iactantia.

Naxian Zenis, Nequaquam inuenta facile est, quibus praecellat, vt ei victoria tribuatur palma, quum prato odorifero, & variis floribus distictio, quum pulcherrimum & fragrantissimum: cum ab aspectum ad se rapiat, ac vt primum deceptum, *pasupert.*

Philonis Iudaei, Sicut oriens foli totum coadunatum modo etiam virtutes suis in homine radice, partem penetrant totam, eam reddunt lucidissimam. *ratione Noe.*

Quemadmodum per lubricum incescentes labuntur: qui vero per viam siccam gradiuntur, certo gaudent. Sic qui per corporis externaeque bona ducuntur, quum cadere illam affuefaciant, haec enim labantur sunt. Sed qui per virtutum contemplationem perant, tutum inconsummumque iter dirigunt. *Laert. mo.*

Quemadmodum caput prima summaque pars est cuncta pectus, inguen tertia: rursusque in animalis, secunda irascibilis, tertia concupiscibilis: omnium prima est, quae circa praecipuum animae nalo, versatur, & circa summum caput habet, proda fortitudo, quia circa secundam partem animae corporis vero pectus stabilitur. Tertia temperantiam, tertium regionem corporis, & circa vim concupiscitum locum habet in anima, occupatur. *Laert. legis.*

Quemadmodum canes venatici è longinquo abeunt, odorem secantes, cuius ex animo sensus a natura. Eodem modo à iustitia, ceterisque virtutibus abeunt auras amator scientiae inuestigat, cupiens organum

PC

POLYANTHER

curritans, & vel ipso honestatis odore, rian-

illudque subiectam materiam, illustrans vicinum ac-

modum virtus exurit vitia, totam mentem replens

quod virtus diuinarum heres.

solis radios extendit opifex ad coelo vsq; ad ter-

ralem calorem eius remitteretur, laxaretur q; sper-

mentia calorem eius remitteretur, laxaretur q; sper-

mentia calorem eius remitteretur, laxaretur q; sper-

mentia calorem eius remitteretur, laxaretur q; sper-

Ciceronis, Ut equus indomitus, quamuis natura bene compositus

fit, idoneus non potest esse ad eas utilitates, & aptus ad ea, que desi-

derantur ab equo: Sic homo indoctus, quamuis ingeniosus, virtute-

tem non potest peruenire. Lib. 4. ad II. con.

Ut obscuratur, & offunditur luce solis, lumen lucere. Sic ce-

rum corporum estimatio splendore virtutis, & maiestate ob-

scuretur, & obnuatur atque intereat, necesse est. Libro secundo

Offic.

Seneca, Quemadmodum corpus in procliu retineri debet, in ar-

dua impelli: ita quadam virtutes in procliu sunt, que cluam sub-

cunt. De vita beata. c. 25.

Quomodo res appetere sine vilo virtutum amore, & sine cultu in-

genti, ac nudas edere operas minime probabile, est (misceri enim i-

ter se ista, & confundi debent,) Sic imperfectum ac languidum bo-

num est, in etiam sine actu proiecta virtus, nunquam id, quod didi-

cit, ostendens. De vita beata. c. 23.

Ut salutaria, que citra gustum tactuq; odore proficiunt: Ita

virtus utilitatem etiam ex longinquo & legens fundit, sine potitur &

fruitur suo iure, siue precarios habet accessus, cogiturq; vela con-

trahere, siue otiosa mutaque est, & angustio circumscripta: siue

adapta in quocunq; habitu est, pro fit. De tranquill. vita. ca-

pit. 1.

Quemadmodum sine mixtura lucis, nil splendidum est, nihil a-

trum, nisi quod tenebras habet, aut aliquid in se traxit obscuro:

quemadmodum sine adiutorio ignis nihil calidum est, nihil sine ae-

re frigidum: Ita honesta & turpia virtutis malitia societas efficit.

Lib. 2. epist. 37.

Non ex ebore tantum Phidias sciebat facere simulachra, faciebat

ex ere, si marmor illi, si adhuc viliore materiam obrulisses, fecif-

set, que le ex illa optimum fieri posset. Sic sapiens virtutem, si licet,

in diuitis explicabit, si minus, in paupertate: si poterit in patria, si

minus, in exilio: si poterit imperator, si minus, miles: si poterit inte-

ger, si minus, debilis: quamcunq; fortunam acceperit, an quid ex illa

memorable efficit. Lib. 2. epist. 83.

Quemadmodum virtutes retentae exire non possunt, facilitate

earum tutela est: Ita initium ad illas eundi arduum: quia hoc pri-

mo imbecillia mentis atq; agere efformidare incepta. Lib. 2. e-

pit. 51.

Salis vis & lux integra est, etiam inter opposita: & quamuis a-

liquid interiaceat, quod nos prohibeat eius aspectu, in opera

est, curia suo fertur. Quoties inter nubila luxit, non est teneo

est, curia suo fertur. Quoties inter nubila luxit, non est teneo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

formosus factus edificauerit, sed quae splendida, & suis parietibus fuerit composita. Rem quidem militarem, equitandi disciplinam, arteque eas quae doctrina traduntur, possumus filios edocere: virtus nulla parentum eruditione, sed diuino quodam numine fauoreque praeiungitur, ac tunc occulta factorum. Lib. de nobilitate, fol. 10.

Hanc tam late patentem insaniam peruulgatam videmus, ut qui virtutum & bonarum artium studiis procul ab externarum rerum dediti cupiditate, haec adumbrata fortunae beneficia contemnant, aut vecordes, aut imbecilli animi, aut stulti esse dicantur: Etenim omnes ferme mortales, veluti ex loco inferiori suspicientes hos ex altissima, ut videntur, basi suspensos, rerum dominos admirantur, atque oblitescunt, inhiantque ad exteriorem principum pompam, atque ornatum, quales oculis cernunt, tales interius esse putant: virtutem vero, & bene viuendi disciplinam pauci appetunt, pauciores quae rursus fati superque sibi sapientiae atque prudentiae ineffe, vel potius superflue ducentes, dummodo ea assequantur, quae praecleara ac speciosa vulgo publica infamia fecit. Sed pars maxima nostrae infelicitatis hultitia est: quae in tantum mentes hominum a vero procul abducunt, atque opinionibus fallacibus excocantur, ut nihil siocerum, nihil rectum possint discernere, id tantum expendum esse ducentes, ad quod vulgaris appetitus communi errore labatur. Nos vero, quos doctrina sapientum virorum sequi, atque eorum praeceptis obtemperare docet, longe aliter a communi stultitia sentire vitamque; felicem non in fortunae arbitrio, sed in virtutis praesidio consistere debemus. Non enim rebus abiectis propriis fortunis philosophiae studio vacarunt, ut veram felicitatem assequerentur. Lib. de infelicitate principum, in praefatione, fol. 399.

Roterodami. Ut palma, quia cortice per cultellato: difficilis quidem est assensu, sed fructu habet dulcissimum: Idem eruditio & virtus aditum habent difficilem, sed fructum dulcissimum. In similitudine.

Ut speculum non reddat imaginem, nisi subternas vitro stannum, aut a, aut aurum, aut simile quippiam solidum, quod imaginem non sinat perfluere: Ita non nisi in animis solidis, & vera virtute nihil relucet imago veri. In similitudine.

Ut sol, quo magis in alto est, hoc minores iacit umbras: quo terra propinquior, hoc maiores, puta mane ac vespere: Ita virtus, quo maior est, & excelior, hoc minus videri cupit minusque sese ostentat: contra qui minus ipsa re valent, magis sese dilatant ostentatione. In similitudine.

Quum ad omnia aduolent apes, tamen nullis nocent floribus. Ita virtus & literae sic ab aliis sumuntur, ut nihilo deterior sit is, qui communicauit. In similitudine.

Sicut primum picturae coepit ab umbris & lineis, deinde monochromata, mox accessit lucem & umbrarum una cum colorum varietate, donec ad summam artificis peruenit admirationem: Ita virtus in nobis non statim absoluta nascitur, sed paulatim quotidianis auditibus ad summum perducit. In similitudine.

Iris gemma non nisi in opaco reddit colores arcus caelestis, nec ita ut ipsa habeat in se, sed parietibus illi dat, in sole coloribus caret: Ita quidam varia virtutum simulacra praefertunt: sed in obscuro, quod in se non habent, tamen in aliorum animis veluti praesentant atque agunt. In similitudine.

Quemadmodum in opaco multarum gemmarum dotes eminent, nempe carbunculi tenentur ignis, amethysti fulgens purpura, smaragdus vitens mare, cunctaque haec pariter incredibili mixtura lucentia: Ita multae in vno hoc eminent: aut in sacris literis simul inueniuntur quae apud vltimos ethnicos scriptores place-re potest. In similitudine.

Thrueri, ut agrum, qui ad sementem comparatur, scindi oportet, inarari, occari, satiri, & aliis quam plurimis modis vexari: Sic nos quoque, dum ad virtutem erudimur, nulla laborum patientia decet frangi. In apoph. 210.

Quemadmodum semen ignauium quidem apparet, & iniucundum, ac multum volupe est, dum adolescit, dum floret: Ita tandem & virtus suam alacritatem, suum fructum praeter seipsum exhibet, cuius initia erant dura & iniucunda. In apoph. 38.

Nemo, qui lactucis eget, vrticis hortum conferit, aut faburra natum implet, qui sat mercum habet. Tanto imprudentius pueris obtruduntur fabulae, omiffis, quae ad vitam faciunt, praecipis ac regulis. In apoph. 15.

Liter luccus nunquam omnem suam naturam exiit, tamen necio quid vitii ex vase concipit, certe gratiam amittit. Sic neque virtus suam alacritatem retinet in animi vitio, licet diuerso, obnoxio. Etenim indolem acoremque eiusdem vitii redolet. In apoph. 32.

Ut terra, licet culta, sed femine obruta, non statim fruges edit, sed clementiam coeli expectat: Sic virtus nequaquam solis praecipis innititur, sed sursum datur, ac caelesti irrigatione perficitur. In apoph. 14.

Quas vulgus miratur virtutes, alacritatem suam accipiunt ex populi conspectu: At virtus animi saepe eo est elegantior, quo est occultior. In apoph. 115.

Non est iniucunda agris occulta medicamentorum abominabilis ipsorum amantudo, acerbitas. Non est ipsa gratia, sed tantum sensus duplicitate quae patens molestia. In apoph. 73.

Aurum aliquando circumcisum est, atque appendice: At virtus nostra nunquam est circumcisur, meritoque Christi opus habet auctorem. In apoph. 73.

Ut quod aliquid peculiariter est, eo fere clarior, et tanto est admirabilis, paucissimos virtutum colentes omnia vitia. In apoph. 41.

Vis est omne, quod est principium operationum, atque principium orationis praecipue. Ex B. T. bonum. In apoph. 1.

EMBLEMATA.

Arrius, id est, amor virtutum.

Emblema CIX. Anni. Anni.

Die, ubi sunt incivili arcu, ubi sunt...

Mollis quae iuuenem figit coram...

Fax ubi tristi: ubi penna: tres sunt...

Ferr manus: un de aliam tempore...

Haud mihi vulgari est hospes, cum...

Vlti voluptatis nos nec, forma...

Sed pari hominum succedo mentis...

Disciplina animos astrat, ad...

Quatuorq; ipsestis virtute cordis...

Quarum, quae Sophia est, tempore...

Virtuti fortuna comes.

Emblema CVIII.

Anguis implicis gemini calamus...

Inter Amalthea cornua vitium...

Pollentes sic mensere viros, sanctis...

Indicat, ut verum copia multum...

In facile virtute declinat.

Emblema LXXII.

Parna velut limax spreto Remora...

Remorant, ratem sistere sola...

Sic quodam ingenio est virtute...

Detinet in medio tranante casu...

Anxia lis veluti est, vel qui met...

Egregius inueneri senocat a studio...

Forma virtutem lupena.

Emblema CXX.

Cesareo postquam superatus moere...

Civis undantem sanguine longum...

Itam iam fracturus moribunda in...

Anaxos hos virtus procul ut...

Infelix Siquos, est solis prouida...

Fortunam in rebus cur sequatur...

Vide tit. Bonum; Probitas, Vir bonus.

Vis.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Vis, Graece βία, ας, & βίαιος, vis, violentus dicitur. Item aliquando vis virtutem, Virgil. Longam Albam. Nonnunquam possibilitatem. Virg. Alia nec tanta superbia visis. Interdum violentiam, item manibus applicat oris. Hinc fit visio, quod est comminatio, pollus, & quasi vim infero, quod proprie dicitur. Vide supra in tit. Violentia.

SENTENTIAE POETICAE.

Senec. Off. Ad. 2.

Quicquid exprimitur graue est.

Hor. 3. Carm. 4.

Vim temperatam Diu quoque prouident.

In manus: idem adere vires.

Omne nefas animo mouentes.

Tessis mearum centumque Gigas.

Sententiarum notus, Sc.

Horat. 3. Carm. 4.

Vis consilii expert mole ruit sua.

Ouid. lib. 3. de arte.

Induce me frans est concessa repellere frantem.

Armas, in armatos inuere iura sinant.

Ardua ne subeas ignota pender a mollis.

Ne bene sint rege robor a mensa tui.

SISTENTIAE PHILOSOPHICAE.

perpetuum est. Arist. de cal. & num. ... cuius phalarimon times, omnia terribile

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

motus vel mutationis, in alio, vel quate- ... motus vel mutationis, in alio, vel quate-

Anonymus. Conflavit Caesari magnam iracundiam, quod quodam ex his, quos Romam miserat, stans in senatu, simulatque cognovit. Caesari senatum non dare prorogationem, in cuius capitulo percussus: At hic, inquit, dabit vim Reipub. minus. Er. lib. a. pap.

ADAGIA.

Leonis catulum ne alas. ... Admonet adagium, non esse fovendam potentiam, quae leges possit opprimere.

Lex in manibus, in χειρὸν νόμου. ... Dicitur, quum res vis geritur, non ex praescripto legum.

Leonina societas. ... Est, quum omne commodum ad unum aliquem redit, reliquis, ut fraudatis. Nict grossen Heeren in nicht gur turken essen.

Attritus advena. ... In violentos & feroces vicinos dicebatur. Proinde proprie quadrabit in eos, qui ut super in minus aliquid ascis sunt, ut superiores evocantur.

Ferro dividere. ... In his, qui vis rem gerunt, & quibus ferro geritur res, & quibus leges inter arma silent. Hinc simile est, sed in manu reponere.

Ad saga ue. ... Pro eo, quod est apparare bellum, & ad arma procurrere. Sagum tunica erat militaris.

Capillis trahere. ... Dicuntur, qui vis percellunt. Quod & hodie dicitur: Auribus trahere. Bey oder mit den haaren zu ziehen.

Cyclopeum more. ... Aristoteles Cyclopicam vitam appellat, ubi nulli publicis legibus vivitur.

Oculum excludere. ... Hac figura vulgus adit omnem spem petenti, ut dicat: Si hoc impetraris, oculum mihi excludito, aut equum extundito.

Du sollst mir ehe ein Auge mit emem finger aufstehen. ... Centaurice. Centaurice fieri dicebatur, quod immaniter ferociter, inciviliter fieret. sumpta voce a Centaurorum moribus. Aristoph.

Mars rex Aegis regnavit. ... In principem, qui vis non legibus Reipubl. tractat.

Rus civitas. ... Vbi quis in verbe neglectis legibus, & propterea libidine rem gerit.

Hofes indigenam. ... Subaudiendum: & βαλιν, id est, eiecit. Vbi fuerit, quum aliena professionis quisquam alium in propria civitate.

Admonet, iniquum non admittendam. ... Geometriam enim pro aequalitate accipiunt.

Præquam fortitatis, communia deorum. ... In eum competit, qui non expectat a partitione rem inuadit.

Non mouenda moues. ... Quod abit aut in eos, qui volunt ut ad opton aliquid, aut qui vis sacras violant: aut qui pacta mutant, siue qui conuictis successerunt eos quibus ob aut horritatem debetur reuerentia.

In antrum haud legitimum stimulum impingis. ... Dicitur Socras in Philadelphum, qui sororem Aristonem exemplo uxorem duxerat.

Abstinentia vis a regibus. ... Qui dicit haud temere manum immittendam in reges potentis, aut viros Deo dicatos, adducet illud Homeri:

Res dura ac plena periculi est. ... Regale cecidisse genus.

Cyclopica vita. ... Pro vehementer essera ac barbara, quae neq, legibus neq, disciplina civilis conflet, neq, religione Deorum gubernetur.

Cyria terra. ... Dicebatur regio Latrocinis infamis, cuiusmodi ferunt olim fuisse Cyriam. Proverbum non inepte detorquebitur in hominem alieni rapinam ac violentum.

Mæris campus. ... In eo detorquebitur, qui militari confidentia praediti viderentur, quos rem in iudicio gerent.

In caput praecipitari. ... Hoc est praecipitari, uti κεφαλῆ ὄπισθεν.

Vide Videntia. ... Hoc est praecipitari, uti κεφαλῆ ὄπισθεν.

Vide Videntia. ... Hoc est praecipitari, uti κεφαλῆ ὄπισθεν.

Vide Videntia. ... Hoc est praecipitari, uti κεφαλῆ ὄπισθεν.

Vide Videntia. ... Hoc est praecipitari, uti κεφαλῆ ὄπισθεν.

Vide Videntia. ... Hoc est praecipitari, uti κεφαλῆ ὄπισθεν.

Vide Videntia. ... Hoc est praecipitari, uti κεφαλῆ ὄπισθεν.

Vitus

Vifus.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vifus, Græc. ὄψις, ὀπίσθιος & ὀπίσθιος, ὀπίσθιος & ὀπίσθιος video dicitur. Est autem vifus non forma oculi, sed anima, secundum quod ab ea fluit vifus. Ex B. Thom. sup. l. de anim. 19. Vifionis nomen extenditur ad significandum omnem cognitionem sensum & intellectus, propter dignitatem vifus, & certitudinem eius, secundum eundem l. part. q. 67. art. 1. c. Vifus, videndi actus, vel ipsa videndi facultas, Hebr. Rei & Reub, à verbo Raah, vidit, intuitus est, aspexit, oculis & mente comprehendit.

SENTENTIÆ BIBLICÆ.

A verte oculos meos, ne videant vanitatem. Psalm. 118. Oculi tui recta videant, & palpebrae tuae præcedant gressus tuos. Proverb. 4. Sapientis oculi in capite eius: stultus in tenebris ambulat. Ecclesiast. 1. Melius est videre: quod cupias, quam desiderare quod nescias. Idem. 6. Dulce lufus & delectabile est oculis, videre solem. Ibid. 22. Venustatem & pulchritudinem desiderabit oculus tuus, & super hæc virides satietur. Ecclesiast. 40. Qui accipit oculo, dabit colorem. Proverb. 10. Oculi stultorum in finibus terræ. Ibid. 17. Exaltatio oculorum, & dilatatio cordis, lucerna impiorum peccatum. Ibid. 21. Memento, quoniam malus est oculus nequam: nequius oculo quid creatum est? Ecclesiast. 31.

PATRYM SENTENTIÆ.

Sunt n. oculi principes a. nocendum in censib. Aug. confes. l. 10. Impudicus oculus impudici cordis est nuntius Hieron. Non debet intruere, quod non licet concupisci. Greg. Mor. 31 super illud Job. Peperit sedum cum oculis meis.

SENTENTIÆ POETICÆ.

Senec. trag. Vifus carenti magna pars veri later. Naut. in Trucul. suntq; verba Stratophanis militis. Non laudandus est, cui plus credit, qui audit, quam qui videt. Non placet, cum illi plus laudant, qui audiunt, quam qui vident. Pluris est oculus testis minus quam auris decem: Qui audiunt audit a dicunt: qui vident plane sciunt. Non placet quæ scurræ laudant manipulares musicitant.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Quocunq; in loco quisquis est, idem est ei sensus, & eadem accedunt ex interitu rerum & publicarum & sitarum: meum oculi autem dolentem, qui ea, quæ ceteri audiunt, intueri coguntur, nec aucterere à miseris cogitationem sinunt. Cic. ad Torq. fam. Epist. 6. Acerba audire tolerabilius est, quam videre. Cicer. Curio. Fam. lib. 7. Facilius ad ea, quæ vifa sunt, quam ad ea, quæ audita sunt, oculi mentis feruntur. 3. de Orat. A consuetudine oculorum animum abducere difficilissimum est. 2. de Natur. Deor. Nihil est difficilius, quam à consuetudine oculorum mentis aciem abducere. 2. de Natur. Deor. Irritamenta sunt oculi vitiorum, duces scelerum, huic adulterium oculi ministrant, huic domum qui concupiscat. Seneca de remediis fortissorum. Sentas vifus multarum rerum nobis differentiam demonstrat. Arist. l. 3. Metaphys. Vifus retractio fit, quum cogitur aer, & vapor in nubem, si aqualis, & parvarum partium extiterit. Augustinus in 12. meteor. cap. 6. Vifus, qui minoris est, excedit, velocitas autem quæ est, maioris. Arist. 1. de cæl. l. 17. Vifus quædam videt luce propria, vt per se lucentia, quædam ut ce alienant vt colorata. Alb. Magn. in poster. Vifio differt à somno, & à propheta, & quum hic loquitur de prophetia, non de ea, de qua Theologi loquuntur, sed de ea, vt philosophus placet. Albert. Magn. de somno. Et sigil. lib. 3. tractat. i. cap. 3. Vifus est aqua, & non accidit ipsum videre, vt est aqua sed secundum quod est perspicuum, quod & aeri commune est, sed magis sensibilis est aqua aere, & magis susceptibilis: ideo pupilla & oculus aquæ sunt. Arist. de sen. & fem. c. 2. Vifus in omnibus aquæ tribuendus est, non igni, nec aeri. de gener. anim. 5. c. 1.

Vifio fit secundum quandam dispositionem in oculis, per quod videtur ad ipsum videns, quæ habet in se, est, videtur, & longinqua, & propinqua. Alexander. Aphor. 1. de reor. c. 9. co. 5.

Vifio fit eo, quod sensorium coloris exceptum modo colorib. simile præbet. Alex. Aphor. 1. de reor. c. 9. co. 5. Vifio non est secundum aliquem motum, nec per rationem, nec per simulachorum defluxum, nec per idem ibid. c. 37.

Vifio proprie illud est, quum in ipso vifus, & terliminio positus, ista quæ vere sensu acceptum somni impressa, atque illita nostro animo intuerunt sese, ita vt videamur aspicere, & adhuc difformitas eas, quas in prima illa somni nebula acceptum de somno. c. 33.

Vifus duplici modo est oculi forma. Primo vt videtur ipso. Secundo, vt organum ipsum oculum in oculo cum tali aspectu sine vifus materia est vifus, & deficiente ea parte vifus, quæ vifus, quia vna deficit vifus i. le, qui oculum vt in somno. Simpl. in 2. de anim. sex. 9.

Vifio non fit per radium ab oculo excurrente, ab oculo non fit extra mittendo. D. Thom. 2. de reor. l. 1. Vifus pari priori mandatus est, certum enim per vifus enim fit ante: perspicuum enim est eodem vt tur. Arist. de partib. anim. 2. c. 8.

Vifus prior est tactu, & obiectum vifus est prior tactu. Gen. & cor. c. 2.

Vifus certior est tactu. de Sen. in cap. Vifus anticipat auditum, quia auditus vifus quum omnis motus in tempore fiat, receptio autem vifus non est in tempore. Alexander. Aphor. 1. de reor. c. 15.

Vifus sensus perfectior est auditu, quia videt in somno. Thom. in 2. met. l. 15.

Vifus longe porrectus voluitur per imbecillitatem. Cael. cap. 2.

Vifio est, cum id quis videt, quod eodem modo videt. Macrob. in som. Scip. 1. lib.

Vifio vt fiat, non opus est corpore medio: nam si internum impeditur, fit tenue, minus impeditur. Plat. in 4. de reor. Chal. in Flor. Tim.

Vifio quæ in somno apparet, est, quod ex diuina Theophrast. c. 20.

Vifionem alii Platonici putant, vt super in præcedentibus ne siue extra, siue intus iudicium ita positum ut aliter nem eulmodi hinc excitari sensibus obiecta formaliter ralter instam, excitationemq; talem in se sentire, hanc hæc vibratum radium ad oculos vifus procurrente, alia Plat. Tim. c. 39.

Vifio oblata si à Deo est, etiam si renus cum homine cedit, sed tum perfunderis lumine, quo certior fiet, & multatus tibi pro futuris, qui humilias vt tunc cogitaueris, nec ambitiosa curiositate fluctuaueris, nec posse cogita, priuquam admittas aut recessas, quod Franc. Pic. Mir. de prano. lib. 9. c. 5.

Vifus est habitus, quo corpora discernuntur. Arist. in 1. de sensib.

Vifus in sublimi parte corporis velut ignis superne ne locatur, & lumen natura sua percipit, quod ignis. Fic. in 1. laton. comutus or. 5. c. 2.

Vifus longius prospicit, & momento fieri, quum prius enim consuetudo cernitur, quam audiat. Plat. in 1. de reor. c. 2.

Vifus naturaliter vitur post auditum. Idem in 1. de reor. c. 2. Vifus natura diaphana non mouetur à diaphano, nisi, nisi quodammodo iam colorato. Ibid.

Vifus haud vitæ quidem corporali, siue sensibili, vitæ, atq; intelligibili, quam maxime conducit. Lat. in 1. de reor. c. 3.

APOPTHEGMATA.

Thales olim interrogatus, quantum à mendacitate Quamuis, inquit, oculi ab auribus. Senec. vt prudentium esse indubitate fidei, quæ hominum constantia quæ auribus percipiuntur. Erasim. lib. apoph. 8. Diogenes animaduertens, Olympiicem quædam scortum formosissimum intuentem: Ecce, inquit, puella publica oborto collo vincit abducitur. Nihil minus oculos incemperantissimos, quibus scortum collo, quam diu poterat, intuebatur. Luert. lib. 5. Xenocrates dicere solebat, nihil interesse, quod

omni modo peccare tam eum, qui...

us est Sophoclem poeram, cumq...

um bellicarum rerum scripto...

ostenderit feminam, inter...

andis diuelli solet specta...

atum natura dedit capi...

ulo nidoris pleno, in quo...

videntis, sua quadam...

iduis ofscare, aut mor...

apprehenderit, si cito...

is visibus negant...

iduis insignia possi...

derent, at vero quia cupiditate possessi sunt...

Seneca. Quemadmodum ei qui amorem exere conatur...

Roterodami Catoblepas & basiliscus solo aspectu necant...

Sunt qui aspectu effascinant hominem: Ita inuidus oculus...

EXEMPLA BIBLICA.

Visiones feruis Dei olim valde frequentes. Num. 12. 6. Exempla...

Vita.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vita, Graece bios, & biosis, viuo dicitur. Hebr. Chaiim, & plu...

SENTENTIAE BIBLICAE.

Ne gloriaris in crastinum: ignorans quid superuentura pariat...

LOCI BIBLICI.

Vita, pro perduratione in periculis, pro Christo ad eundis, 2. Co...

AAAAAA

Vita

Vite longitudo quibus promissa, *Exod. 20, 12, Deuter. 25, 15, Reg. 3, 14, Psalm. 91, 16, Prou. 3, 2, 16, 18, 9, 11, 10, 27, 11, 30, 12, 8, 16, Eps. 2, 20, Eph. 6, 23*. Vita aeterna est agnoscere Deum, & Iesum, *Ioan. 17, 3*. datur gratis, *Roman. 6, 23*, datur ex obseruatione mandatorum, *Matth. 19, 17*. Vita Christianorum abscondita in Christo, *Col. 3, 3*. Vita arbor, *Gen. 3, 9*, ostenditur, *3, 9, 22, 23*. Vita aeterna & praesentis aeternitatis, *Luc. 10, 24, 35*. vite antea factae memoria haud inutilis, *Deut. 5, 15, 16, 12, Eccl. 3, 31, Ioan. 4, 29, Act. 22, 4, 26, 10, Rom. 6, 17, 11, Corinth. 6, 11, 12, Galat. 1, 13, 4, 8, Eph. 2, 11, 1, 5, 8, Col. 1, 21, 2, 13, 3, 7, 1, Thessal. 1, 9, 2, Timoth. 1, 13, Tit. 3, 1, Petr. 2, 10, 25, 5, 4, 3*.

Vita sanctimonia electionis scopus est, *Eph. 1, 4, 2, 10, 1, Thessal. 4, 7*. Itaque fideles vite sanctitati studere debent, *Gen. 17, 1, Psalm. 15, 1, 2, 24, 4, 5, 37, 27, Matth. 23, 26, Rom. 6, 4, 8, 1, 2, Cor. 6, 17, 7, 1, Eph. 2, 10, 4, 17, Phil. 1, 27, 2, 15, Hebr. 10, 22, 12, 14, 14, 1, 2, 3, 13, 1, Petr. 1, 15, 2, 11, 2, 2, 4, 3, 16, 2, 24, 2, Petr. 1, 4, 3, 11, 14, 1, Ioan. 2, 3*. Vita aeterna pro modo possideatur, quaerit diues ex Christo, *Matth. 19, 17, Marc. 10, 17*. Vita per Christum parata, cum morte per Adamum introducta comparatur, *Rom. 5, 17*, vita nostra stadii inferior est, *1, Cor. 9, 24*, vapor est, *Iacob. 4, 14*.

Vite sermo qualiter recipiendus, *1, 22*, vite sanctimonia probanda est Dei cognitio, *1, Ioan. 2, 3*. vite nouitas bonis operibus testanda est, *1, Ioan. 3, 7*. in vitam reuocati ad caelum euocantur, *Apoc. 11, 12*. Vitae liber, *Apoc. 2, 14, 2, 27, Exod. 32, 33, Phil. 4, 3*. Vitam videre pro vita frui: & vitam non videre, pro vita non frui, *Ioan. 2, 35*. Vita, panis, Hebraeus, pro viuifico, seu vitali pane, *Ioan. 6, 35*. vitam pro fratribus ponere. *Iud. 13, 3, 25, Eps. 4, 15, Ioan. 15, 13, 1, Ioan. 3, 17*. Vita nouitas, pro noua vita, Hebraeus, *Roman. 6, 4*. Vita aeterna merces est. *Matth. 5, 12, 20, 8*, donum Dei est, *Rom. 6, 23*.

Viueri, Hebraeus pro valere, *Ioan. 4, 50*. Viuere ex omni verbo prodeunte per os Dei. *Matth. 4, 4*. dicuntur homines, omni eo viueri, quod egressum fuerit ex ore Dei: siue, quod Deus constituerit, & de reuerit hoc est, non viueri ex solis causis physicis, cum Deus non sit illis adstrictus, testantibus id Moyses & Eliae exemplis, *Exod. 24, 28, 34, 28, 18, 1, Deuter. 9, 9, 1, Regum 19, 8*, sed omni re cui Deus verbo suo alendi nos facultatem indit, quasi imperans ei vt hoc faciat, & suo verbo praestans, *Vide Deuteronomio 8, 3*.

Viueri Deo, est opera Dei facere, *Roman. 6, 11, 12, Galat. 2, 19, Dominio, Roman. 14, 8, 2, Cor. 5, 15, 2, Thess. 5, 10, 1, Petr. 4, 2*, in Christo, *2, Tim. 3, 12*. Viueri secundum carnem, incedere secundum carnem. Esse in carne, *Roman. 7, 5, 8, 4, 5, 8, 12*. de iis dicitur, qui cum vno sint spiritu donati, se se cupiditatibus carnis immergunt. Viueri autem in carne, *Galat. 2, 20*, vel ambulare in carne, *2, Corinth. 10, 3*. nihil aliud declarat, quam in hoc caduco corpore vitam degere tantisper, dum coelesti & aeterna vita potiamur, *vt Galat. 2, 20, 1, Pet. 4, 1*.

Viueri sibi latius dicitur, qui se vnum respicit, vt ex suo vnus arbitrio ac voluntate viuat, pro quo Hebraei dicunt, Benefacere animae suae, *Psalm. 49, 19*, cum ergo negat Paulus fideles sibi viueri, *Roman. 14, 7*. hinc quid velint intelligitur, nempe quod fideles non iuram, sed Domini voluntatem faciantur ex gratiarum actione se habere pro vite regula, quod denique ita viuant, vt Domino sibi reddendam vite rationem cogitent, cuius vnus iuri & potestati subiant: Vita anima tua: Aseueratio Hebraeus, *1, Samuel. 1, 26*, Viuit Christus in Christianis, *Galat. 2, 20, 21*. Viuit Dominus iurantis *1, Cor. 10, 31*.

Viuit homo fide, etiam in fame, *Deuteronomio. 32, 8*. Viuimus in gloriam Dei, *Roman. 14, 8*. Viuunt omnes Deo. *Luc. 20, 38*. Viuat Rex, *1, Sam. 10, 24*. vt viuamus, mandata seruanda, *Deuter. 4, 1, 2, 32, 47*. Viue facit Deus, & occidit, *3, 49*. Viuens Deus, *1, 3, 10*. Viuendum Deo, non sibi. *Rom. 14, 7, 2, Corinth. 10, 5, Galat. 2, 20, 2, Thessalonic. 5, 10, 1, Petr. 4, 2*. Viuendum in letitia, *Eccles. 8, 15, 9, 7*.

¶ PATRVM SENTENTIAE.

Longitudinem vite huius sentire non facit, nisi spes viuendi: nam nihil videtur esse celerius quam quicquid in ea tam praeteritum est. Quum ergo dies iudicii venerit, tunc sentient peccatores, quoniam non fit longanimitas vita, quae transiit. *August. super Psalm. 6.*

Si toto tempore illo viueres, ex quo Adam de paradiso emissus est, vique in hodiernum diem, certe videres vitam tuam non fuisse diuturnam, quae sic euolasset, vnus autem cuiusque vita hominis quanta est? adde quantoslibet annos, due longissimam senectutem, quid ergo? Nonne hora matutina est? ergo longe sic dies iudicii, quando erit retributio iustorum & iniustorum: tuus certe vltimus dies abesse non potest longe, adhuc te prepara: qualis enim exieris de hac vita, talis redderis illi. *in Psalm. 39.*

Longam cenam, malam nemo vult habere, nec ferre longam vitam, malam pene omnes volunt habere. Vtique si grande est, quod viuimus, bonum sit omnium grande. Quid enim vis male, dic mihi? Puto nihil in omnibus actionibus, cogitationibus, cu-

piditatibus nihil male vis, terram lam non vis vtique, sed bonam: num, seruum bonum, amicum bonam, & quid haec magna, quoniam lam non vis habere, sed bonam re, nisi bonam, aut da mihi aliquam lam animam vis habere malam? te cuique meruit? Non vis esse malum.

Plentitudo est & beatitudo perfrui bene uiuat. Sed si forte vtique quere, quam cito intelligere. Qui plus intelligere: qui male uiuit, & quod magis Christiana.

Non est vera vita, nisi vbi felicitas in pto, nisi vbi salus nullo dolore corrompore.

Hac est iustitia hominis in hac vita: certatio: penitentia cruciat, iustitia traxit, *Ibidem.*

Vita hominum media est inter vitam etiam Si viuit homo secundum carnem, peccatorum cundum spiritum, angelis sociatur. *Idem.*

Qui aeternitate Dei perspecta, breui humanam vite spatium cogitauerit, antea vitam per interitum, & exit humilis atque delectat. *Ibid.*

Secreto Dei consilio agitur, vt vitam perfrui re electorum vita turberetur. Va quippe est patriam tendimus, & idcirco hic occidit turbatione contentumur, ne vitam pro patria in Moral.

Quot dies vite peragimus, quasi in titore tot partib. propinquamus. Praesentem vitam quam transimus. *Ibid.*

Mala vite praesentis tanto durius animam bonum quod sequitur, negligit: nequam nos tate deserit quia quo nos datus est dispensatione us ex pietate custodit. *Ibid.*

Breuis est vita, & ipsa breuitas semper incerta. *Dom. serm. 16.*

Quid est aliu viueri, nisi diutortuque. *Ibidem de mon. 17.*

Diu viueri quid est, nisi ad finem currere. *Ibidem de gesimo.*

Neg. in tempore vtiliter viuimus nisi ad compari quo in aeternitate viuat. *Ibidem epist. 17.*

Vita haec est vita dubia, vita coeca, vita incerta, restimulant, dolores extenuant, ardore excoriam eice instat, ieiunia macerant, ioci distillant, munt, sollicitudo coarctat, securitas hebetat, & pauperas deicit, iuuentus extollit, senectus murtas tangit, mors depimit, & post haec ommit, vniversis gaudiis finem imponit, ita curu fuisse putetur. *August. in original. tractatu lib. 1. est Vita nostra.*

Nihil fugacius seculo, rebals; seculi: quis, mittimus & per infantiam, puteritiam, iuuentutem graueletatem, ac maturam aetatem, annosque vni quae vtiq; septem spatia Philo vitam describit: mur & currimus, & nescientes ad mortis terminum. *D. Hieron. super Amos. 1, 3.*

Nihil ita decipit, quam cum ignorent homine longiorem sibi vitam tamen reputant. *Hieron. 1.*

Tantis in alis haec vita repleta est, vt comparati medium putetur esse, non penna. Nam iusto facit, vt molestia eius, quae prospiciente vici rant, temporis exiguitate finiuntur. Denique heia est vita hominis super terram. *Ambrosius de sima.*

Reproborum mentes idcirco multa nequitie viuere diutius arbitrantur: iusti vero, dum bi confidant, clationis & immundae culpas decilral 1.

Gloria iniquorum, quum plerumq; in anno tenditur, ab infirmorum mentis esse longa, & matur. Sed quum hanc repentinus finis interceprehendit, quoniam determinans innocetate re potuit, modicum fuit. *Gregor. 17. Mor. super in sunt ad modicum. 8. non subsistent.*

Infinita est volubilitas temporis, per quod cito nec. *epist. 51.*

Vita nostra nauiganti similis est: Iesum, qui iaceat, temper vadit, quia impulsu nauis dacturtes, siue dormientes, per momenta temporum tendimus. *Greg. in Regist.*

PC

POLYANTHEA

Quis beatus cernit quoscumque, relinquere seculum,
 Per carum & quos mors dira ministrat rapit.
 Nam vitam vario laetantur turbine semper,
 Quae moritur, sinem reperit ille mali.
 D. Lucinius aliter sic vertit
 Laudantur Thracas, maros quod viscera matrum
 Egredios egessu protinque excipiant.
 Quoadque relinquentes vitam sine fine beatos.
 Credunt incertos, dum ferat Parca rapit.
 Illos vita malis quia destinat omnibus: hinc hos
 Pharmaca quod mortem tot repetere malit.
 Vita nostra & luctuosa ac simul rid cula est: Ergo si
 mul defleri ac ridendi digna In-
 certo auctore ad idos.

Τὸ βίον ἡγεῖται πάλιν πάλιν ἢ πρὸς ἄλλο
 Δάειν ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο
 Τὸ βίον ἀγρὶ ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο
 Νῦν ὁ βίος ἀγρὸν ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο ἢ ἄλλο
 Εἰς οὐρανὸν δὲ καὶ ἀπὸ οὐρανοῦ τὸ ἴδιον ἢ ἄλλο
 Πᾶσι δὲ αὖτις οὐρανὸν καὶ ἀπὸ οὐρανοῦ ἢ ἄλλο
 Barthol. Simoneta sic transitūti.

Defle hominum vitam, plusquam Heracleite solebat:
 Et lachrymas totos salite age nunc oculos.
 Contate matori splenem Democrite risu,
 Et toto resonans ore cachinnus hiet.
 Vita fuit nunquam post condita secula mundi,
 Et risu pariter dignior, & lachrymis.

Vita diuerſa officia & studia,
 Viuere diuerſo moſtiales nōna videntur:
 Nam ratio cunctos, non regit ſena ſiros.
 In ſtudia hic ſana veniuntur plurima mentes,
 Necce artili curſum trantite mundus habet.
 Hic opibus vacat innumeris, ille ambitioni:
 Hic per agrat ea rēpos, nauigat alter aquas,
 Ingentes alius merces condant, ad ille
 Gaudet in Eleo carcere ſectus equo
 Sunt qui bella perunt, ſunt que ſeruate rogatis
 Conſigit, aſt alios oria lentia iudant.

Vnus amat Venere, ſi ſeno ſe ingurgiat alter.
 Hic hilariſ ridet, triſtus aſt ille genit.
 Hic citharam mouet, hic cantus emittit amanos,
 Viribus ille vult, libris ille vacat.
 Sunt qui mundanos tantum ſenantur honores,
 Sunt qui in præruptis montibus adſciant.
 Hunc probat argutum præſians Sorbona ſophiſtam,
 Hunc ſouet in dulci Theologia ſinu.
 Ille eſt aſtridicus tellurem ſed meſt alter,
 Hic numerus curat, diliget ille notat.
 Suntque ſalutiſeras qui callent Pæoni artes,
 Hic fieri rhetor, ille poetæ chrip.
 Sic variis diuerſa placent, ſua cuique ſoluptas:
 Aſt fibres gratas quemque, libido trahit.
 Omnibus aſt eadem triſti concedere ſaro
 Conditio eſt omni cuique, timenda die.

Vita humana curſus ad mortem.
 Fallimur, & cæci mortem procul eſſe putamus:
 Illa: amen medio corpore clauſa latet.
 Quando quidem ex illa primum naſcitur hora,
 It ſua eſt: Nihil mors comes atr a pede.
 Partem aliquam vitæ ſemper ſuratur, & ipſam
 Dimittit vitam qualibet hora ſuam:
 Et morimur ſenſim & momento extinguiſmur uno,
 Non ſecus ac lampas deſiciente oleo.
 Mors nihil vitæ permittit, tamen ipſo in tempore præſto eſt,
 Quin non, ah in ſeris, dum loquimur, morimur.
 Ariſtotelis ſententia eſt Græco
 Hic prope dimidium vitæ dormitur, & ipſum
 Per ſimul ſimiles dies inopſque ſacent.
 Aſt ſe igitur regum diſtiſime num triba ferme
 Dimidio vitæ a par ſunt Iris egeſt
 Verſus Martialis de vita beata,
 lib. 10 Epigr.

Vitam qua faciunt beatorem,
 Incun diſſime Martialis, hæc ſunt:
 Res non parta labore, ſed rebella:
 Non ingratus ager, ſocus perennis.
 Lis nunquam, togæ rara, mens quietæ,
 Vires ingenue, ſalubre corpus,
 Prudens ſimplicitas, pares amici,
 Conuictus ſacris ſine arte menſa:
 Nox non ebria, ſed ſolus a curis:
 Non triſtis thorax, aſt tamen pudicus:
 Somnus qui faciat breues tenebras:
 Quod ſi eſſe velis, nihilque malis:
 Summam nec metuas diem nec optat.

PC

POLYANTHE

Vitam humanam marifimilem est

Antholo. fac. lac. Bill.
 Vita mari eſt ſimilis, namque ſit mare, ſita
 Hæc habet, & ventos, nauſt fragumque, freſ
 Nil ſtabile in vitæ, nec in æquore ceruittur
 Saxa habet, & conchas, vitæ mare, vitæ
 Qui proſus grauitate carent, rebique ſimil
 Franguntur, conchas hoſ ego vire ſeco.
 At mihi ſunt ſirma vmpes ſunt ſaxa, moueri
 Quos nequus ſectis ſana præcella grada.
 De fallacia vitæ præſentis.

Vita breuem ſe dicit (& eſt) cum temporæ
 Tranſigimus, cum nos ſina Penſuſque
 At longam falſo licet id ſe frugis, aſtign
 Ponere cum ſutus mens cupit atræ mad
 Sic miſeros fallax homines deludat vrrine
 Dum longam ſeſe clamat, & eſſe breuem
 Qui phtat eſſe breuem, breuis hinc quoque
 Quis longam, hinc citius, quam patet
 De miſero & calamitoſo huius
 ſtatu.

Inſantem tumida mater dum geſtat in
 Carceris in tenebris conditus ille later
 Sic quodque vitales miſeri dum carpinus an
 Orbo nos regidus lumine carcer habet
 At ſcerra fides, ſe ſpes in ſinere ſandia
 Sinceraſque, Dei nos comitetur amor:
 Nil erit anguſtum nobis: mirandum, beate
 Cernimus Truidis tempus in omne die
 Viuendum hic eſſe more peregrini, vitæ
 fructum ſentiamus.

Quamuis pro toto nec enim ſine crimine
 Sancta Dei ſoles pertulit orbe nec
 Ius tamen eſt nullis, peregrinos prator in
 Qui chato eſt Dominus, anguſtæ portæ
 Ergo in eo certum tibi ſiſt eſſe ſpaliſ
 Expetis, hic cuius viuere mare cau:
 Sed potius merens: velut peregrinus &
 Ad patriam celeriſ qui pede tendit
 Vita paucorum indigna.

Indignus quiſque non ſis incurtere cau
 Inmediſ raris occiditſque, caue.
 Mortalis vitæ breuis aſt non nuluſtæ
 Paucorum exegit temporis reſuſſe
 Viad veram vitam.

Arta vita eſt, vera e qua ducti ad arria
 Nec recipit carnis gaudia menti
 Amplis incedit ſtatus terrena volupta
 Anguſto vitæ tramite cella petit:
 Et tamen hic calles, quos mundi ſana p
 Quadam magnificis aquera ſunt am
 Difficiliſque, nemp per dura, per ardua
 Commendat ſides, quod toleratæ

SENTENTIAE PHILOS.

Vita eſt mentis actio lib. 11. Metaph. c. 7. T. 3.
 Vita ipſa, etiam ſi nullum aliud bonum conſi
 menamatur, optatur, expetitur li. 1. Rhet. c. 6.
 Cum de quaque vita & principio agitur, pri
 que principium cæteriſ multo antecellit. libro
 T. 68.

Cum multis modis vita dicatur, id viuere
 quid horum modo reperitur, vt mens, ſentius
 co: præterea moris iſ, qui in alendo eſt, acceſſo
 animi c. 2. T. 13.

Necelle eſt ſimul & vitam ſuppere, & caloi
 uationem. lib. de adoleſcent & ſenect. c. 3.

Vita in actione, non in effectū conſiſtit. lib. 7. d
 iucunda. lib. 8. de Repub. c. 5.

Viuere eſt proprie ſentire & intelligere. Vita
 per ſe bona & iucunda. lib. 9. Eth. c. 9.

Incertum ac fragile nimirum eſt hoc mūdo
 datur nobis: malignum vero & breue, in ſicu
 me coatingit, vniuerſum vitæ: æui tempus in
 quod aſſimat, one nocturnæ quietis dimidio q
 viuirt. Pars æqua morti ſimilis exigitur, aut p
 quies: nec reputantur infantis anni, qui ſentit
 in poenam viuacis, tot periculorum genera, tot
 curæ, toties inuocata morte, vt nullum frequen
 tura vero nihil hominibus breuitate vitæ præ
 ſeunt ſentus, membra torquentur, præmoritur
 cellus, dentes etiam ac ciborum inſtrumenta:
 tempus annueratur, &c. Plin. lib. 7. elegantiſſi
 lem vitæ, breuitatem.

sub diuersa specie latent. *Plut. in Panegy.*
 Vita Principi censura est; eaq; perpetua. Ad hanc dirigimur, ad
 hanc conuertimur; nec tam impio nobis opus est quam exemplo
 Quippe in felis recti magister est merus. Melius homines exemplis
 docentur, quae in primis hoc in se boni habent, quod approbant
 quae praecipiant fieri posse. *Idem, ibid.*

Non iam mentio longa vita fruuntur qui pietatis officia relin-
 quunt. *Cassiod. l. 2. c. 14.*

Humanae vitae conditionem praecipue primus & vltimus dies
 conficiunt: quia plurimum interest quibus auspiciis inchoetur, & quo
 fine claudatur. Ideoq; cum demum felicem fuisse iudicamus, cui
 & incipere lucem prosperè & reddere placide contigit. Medii tem-
 poris cursus, prout fortuna gubernaculum rexit, modò aspero, mo-
 do tranquillo motu peragitur: spe semper minor, dum & cupide
 votis extenditur, & fore sine ratione consumitur. Nam & si eo
 bene vti vellet, etiam primum amplissimum efficies, numerum an-
 norum multitudinem operum superando. Alioquin, quid attinet
 inerti mira gaudere, si magis vitam exigit quam approbas? *Val. Max.*

l. 9. c. 12.

Omnes homines qui sese student praestare ceteris animantibus,
 summa ope nitentur, ne vitam silentio transigant, veluti pecora:
 quae natura prona atq; ventri obedientia finxit. *Salust. de Coniur.*

Is mihi viuere demum atque frui anima videtur, qui aliquo ne-
 gotio impensus, praecleari facinoris aut artis bonae famam quaerit. *I-
 dem, ibid.*

Nullus mortalium vniuersam vitam peccati expertem degit. *P.*

A. Emil. lib. 2.
 Vitam hominis quandam in theatrum actum abiremini. Quic-
 quid homo cogitat, moliturq; id non modo posteritatis (quae in-
 corrupte iudicabit) oculis patecet, sed iam perspicitur ab ipso ce-
 lestis ad spectaculum circumfuso, cuius oculis vos ita componite, vt
 vita breuitatem tanquam vltimus diei ludos, si spectatoriibus proba-
 ueritis, maiora quam concipi animo in praesentia possint praemia per-
 ceptum iri sciat. *Idem, lib. 3.*

Non corpore vita constat, sed mille quotidie casibus obnoxia. Spi-
 ritu, animo, mente, quae numine assatur, impleturq; auium degunt.

Idem, lib. 4.
 Antonicus Palaeologus imperator Deo frater & fiducia plenus
 vixit, vt maxima ex parte sine custodia ageret: & sine im-
 peratoris satellitibus. Saepe etiam eos quos retia & laqueos contra
 se inuicere sciret, in eadem aedes admittere & mensa adhibere so-
 litus est. Dicebatur enim, vitam hominis in manu Dei esse positam:
 à quo vbi eius destructio permittitur, tunc omnibus periculis patere
 fores. *Niceph. Greg. hist. lib. 11.*

Vita indignus est, qui omnè clementiae spem, vltro ipse sibi pra-
 cidit. *Zonar. in Herod.*

Virtute in longiorem aetatem quam vitio peruenitur: ea namq;
 & facilius est & iucundior, & expeditior, & fortior. *Sen. de rep. &
 leg. Laed.*

Multi mortales dediti ventri atq; somno, indocti incultique, vi-
 tam sicut peregrinantes transegere, quibus profectò contra natu-
 ram corpus voluptrati, anima oneri fuit. Eorum ego vitam mor-
 tuam iuxta aeterno: quoniam de vtraq; siletur. *Salust. de Coniur.*

lib. 1.
 Victoribus vita felix & suavis est: victis autem nihil acerbius est,
 quam toto tempore spem in hostium misericordia collocare. *Pro-
 cop. de bell. Vandal. l. 2.*

Qui partibus non cedunt, & erga superiores honestè se gerunt,
 erga inferiores verò moderate, hi plerunq; habent felices rerum
 successus. *Thucyd. l. 5.*

Supremus dies suo cuiq; tempore, alii ferius, alii ocys aderit, si
 quid seruum est in hac vita breuitate. *P. A. Emil. l. 3.*

Tempit agentis tenebrae conueniunt, sed honeste vitae plus or-
 namenti lux adfert. *Xenoph. orat. de Agesilao laudibus.*

Si cuiq; mores plerunq; fortunam conciliant. *Corn. Nepos in vita
 Pomp. Attici.*

Dignarum rerum contemplatio & reipublicae administratio,
 haud se coniungi solent: atq; adeo optandum est, ne magna inter
 eas pugna vt inter carna & spiritum, & sensum atq; mentem ap-
 pareat. Nil vero placet eum qui ad principatum aspirat, ex v-
 traq; temperatum esse: sed aliae ad grauiorem, aliae ad acutior-
 traq; conueniunt. Qui enim soli diuinarum rerum speculationi
 effertentus, in montibus & speluncis debet viuere: vt cuius mores à
 ciuili consuetudine prorsus abhorreant. Qui vero morum ciui-
 litatem cum virtute coniunxit, & viu variarum rerum perpolitus est
 is populum ad res optimas & salutare facile deduxit. *Niceph. Gre-
 gorii, hist. l. 3.*

Qui vitam suam proferunt, eos tanquam ex insania quadam rem-
 aliquam magnam tentaturos, reliqui omnes suspectos odiosq; ha-
 bent: quos autem plurimam salutis propriae rationem habere vi-
 dent, eos laudant, & praedicant, tanquam nihil morti dignum com-
 missuros. *Dion. l. 46.*

Mala res est vitae cupiditas, cum non omnia diuinae providentiae
 mandantur, sed terrenis rebus quasi aliquid firmi habeant, inhae-
 rant.

tur. Inde enim sciantur examina virtutum. *G. P. A. Emil.
 br. 12.*

Omnis actio ab hominibus, ex iporum commutatione
 debet: peccatum quod admittit nullo vniquam tempore
 sit infectum: sed autem bonis actionibus corrigi
 bus maxime facit, pristinamq; famam erroris obliuio-
 na restituit. *Procop. de bello Vandalic. lib. 2.*

Qui in his quae admiserunt retractando probantem
 mam praeteritorum exculationem praefert, non
 bro.

In lucem prodeuntibus vniuersis haudquaquam
 finis, & mortis genere ipso, vt in aliis multis inter-
 mines. Si quidem vel ignaui imbellesq; contumacia
 est, & risum de se hostibus exhibendo, ad praeterea per-
 pora, fatum nihilominus complet: quod tamen gen-
 tib; viris, cum virtute & optima abundantiaq; gloria
 tianur, contingit. *Procop. de bello Goth. l. 2.*

Apud mortales eodem statu permanere diu nihil po-
 bello Goth. lib. 3.

Quum Xerxes innumerum illum exercitum
 lachrymas funderet, ab Artabano rogatus quid fieret
 respondit. Reputantem me quam breuis sit omnia
 sibi miseratio: quorum, quum tot sine, et
 num annum supererit. Excipiens Artabano, Art-
 lia, quam istud est, viuendo miserabiliora patitur.
 breui vita nullus hominum adeo felix existit, neq;
 lorum, cui non crebro, necdum semel, subita sit
 voluntas potius quam viuendi. Incidit enim
 morbi vitam perturbant, efficiuntq; vt quum breuis
 longa videtur. Ita mors optatissimum est periculum
 vitae, quam Deus dulci gestu aspergens, ob id homines
 deprehendit. *Herod. lib. 7.*

Verfatur in incerto vita mortalium, retumq; hinc
 sursum ac deorsum currens omnia volutat, & com-
 Conf. Marcell. Annal. pag. 165.

Quis enumeret incommoda, quae vix in seculo
 rum mortalium aeternitas natura non fecit ac tan-
 secum trahit? *G. P. A. Emil. hist. lib. 8.*

Omnis splendor, vnius horae momento in habita-
 tur. *idem, eod. lib.*

Si quis intueatur omnia propius, competere magis
 tae nostrae conditionem, qui tantis laboribus, vigiliis
 bis cogitationibus nos defatigamus ipsi & alligamus. *I-
 dem, lib. 5.*

Leuissimo momento salus perit, summorum
 pendet. *P. A. Emil. lib. 10.*

Plerunq; res paruae non minores habent diffi-
 minus inexplicabiles, quam maxime. *Pr. Corn. Nepos
 lib. 10.*

Is melior habendus est, cui mutatio vitae in meliorem
 enim ea natura praestantior, in qua deteriora conditio
 hora videntur atque adolefunt. *Plutarchus in comp. mor.
 c. 11.*

Nihil est in hac aeternitas vita potius quam vt
 num iudicium, & studeamus in rebus omnibus, & a
 sumus mediocri vitae genere, neq; defangimur in
 suscipiuntur à multis, nimia quadam cupiditate
 scendi. Hanc viam si possemus ingredi atq; conser-
 us viuere, & minus aspergerentur valemus ad
 tem non adeo formidare. Preterea quae in
 lena, facile potest ex eo colligi, quod simul atq; motus
 quicunq; sit ille, statim omnes abominantur & abhorrent
 cadauer, & euolat anima, sicuturq; mox iudicio
 min. lib. 10.

Vt eos qui pulcherrimas & elegantissimas formas
 quid illis adit minus venustum, neq; omittit: plerunq;
 exprimeret exactus quod hoc turpem, illud propositum
 milem aspectum esset praebiturum: ita quando in
 ne fieri nequit, vt hominis vita inculcata prorsus
 te pura sit, in his quae haudem merentur, est veritas, in-
 litudo, planè exprimentia: si quae autem & veritas
 aliquo, seu ciuili necessitate incurrunt in ipsa actio-
 mare debemus, defectus potius virtutis esse, quam ne-
 atq; ideo nequaquam nimio studio in huiusmodi
 quali pudore humanae naturae moueri, quae nullam
 genium sincerum, & perfectè virtuti decurram praestantem
 in Cimone.

Rectè dictum est à Xenophonte, praestantiam virtutum
 iam, & quae inter potandum animi causa aguntur, in
 in se habere: at verò etiam magis est opera, praeterquam
 re, quam in aduersa fortuna in agendo loquendo
 uent. *idem, in Agesilao.*

Clarorum virorum facta moreq; posteris tradita
 vificum, ne nostris quidem temporibus quae
 suorum aetas omisit, quibus magna aetate
 viciae supergressa est vitium, parus magis

PO

POLYANTHE

penam recti & inuidiam. Sed apud priores, vt agere
magis graua, magis ingratum, ad prodendam virtutis
hinc graua aut ambitione bonae tatorum conscientiae
habetur. Asperius: suam ipsi vitam narrare, fiduciam po-
nunt, quam arrogantiam arbitrii suat, necin Rutilio &
idem aut obretractationi fuit: adeo virtutes isdem tem-
porum adimantur, quibus facillime gignuntur. Tacitum.

De ratio vitæ. DIAL. XCVIII.

Francisc. Petrarch.

D O L.

medium ingenis tenet. R. Expremissis ortum malum,
vix aliud periculosus, quippe molestissimum per se,
quos; conuictum, atq; ad illam via est, pro quo nomi-
natum est, velis in templis auxilium implorare felici-
tatis, que terrenis tediis vinculisq; corporeis resoluta,
perfruntur gaudis, ac securitate mentis æterna. D. Mul-
tae tædæ circumdant. R. Propellenda tædæ cogi-
tationis, ac spe bona amicorum solatio, & librorum, & de-
betur honestarum alterna varietate, atq; exercitiis iucundis,
sed imprimis patientia rerum, & longanimitas inui-
dentiam odio, vel futuri desiderio, nec metu de-
spicienda ante pandus vitæ finis, quod stulti quidam, ac mi-
seri, dum paupertatem, vitæ que tædæ, ac labores rem-
ittunt, in æternos incidunt. Sine Ciceronem nostrum
Catonis huius vitæ fuit in libris Officialibus excu-
tione loqui Senecam, & hanc ipsam miris laudibus cele-
brat, & multis in locis disputant, multo que melior Ciceroniana
est, & tibi & piis omnibus, retinendus est animus in custo-
diis, nec in illucis, a quo ille vobis est datus, ex hominum
genitum, ne fallere assignatum munus diffugisse videami-
s. Quod e celo tibi etiam dictum crede, nisi Deus is, cuius
hoc omnia, quod aspicias, istis te corporis custodiis libe-
rati aditus parere non potest, & ad summam eue ne aut
quam vitæ tædæ ita mortem cogites, vt occupare illam tibi
opotes, aut villo gaudio ita non cogites, vt incautum illa ani-
mopposita deiciat.

ΑΠΟΡΗΤΗΓΜΑΤΑ.

Vitam humanam dicebat esse similem panegyri. hoc
est hominum contentum, ad quem alii conueniunt certatu-
gentur, nonnulli spectatores modo futuri. Et cæteros
omnes esse sollicitos: solum spectatorem tranquillum fuit
lib. 1. c. 1.

Alex. Iudo vitam similem esse dicebat: & quicquid e-
tandam reserant aliter oportet. Non enim de-
portet, neq; reserant aliter ponere. Stobæus sermo.

Vitam sine seculiuitatib. dicebat longam esse viam fi-
nem. Stob. serm. 15.

Vitam fortunæ coniunctam torrenti similem esse,
Turbulenta enim, plena cæno, ingressuque difficili, vito
collapsa est, & breue tempus durat. Stobæus sermo.

dicenti, miserum esse viuere: Non, inquit, viuere mise-
re, sed male viuere miserum est. Vulgus miseriam appellat vi-
tam, doloribus, morbis, damnis, exilis, multiq; hoc ge-
neris obnoxiam: at philosophus nihil malum aut mi-
seriam, nisi quod cum turpitudine coniunctum esset. La-

dicebat, aliquem vitam bonum nobis esse eligendum,
non oculis habendum, vt sic tanquam illo spectante vi-
& omnia tanquam illo vidente faceremus. Eo modo
error facile corrigere. Seneca epist. 11. ad Lu-

Nonem non ita exire de vitâ dicebat, tanquam modo in-
terem: Neminem aliter, quam quo modo natus est, exi-
re molestem esse semper vitam inchoat. Senec. epist.

inquit, nati sumus, bis nati non licet: sed necessari-
um finis: Tu vero, qui ne crastinum quidem in tua pote-
re tempus differes. Omnium vero vita cunctando perit,
quod vniuersiq; nostrum inter negotia moritur. Stob.

Non vitam, sed bonam vitam maximi faciendam esse, di-
cit. Stob. serm. 7.

Viros bonos non longa vita, sed clara & illustri o-
portet. Stob. serm.

Seneca solebat illum Homeri versiculum præ cæte-
ris præferre: *ὄφρα γὰρ ἴδωμι γένος ἑοικὸς ἀνδρῶν.*
Quod genus est hominum, quale est foliorum.

Quod aliis defluentibus alii succedant. Seneca, in rebus huma-
nis nihil esse diuturnum aut stabile. Lucret. lib. 9. c. 11.

Epicharmus, Inter confabulandum cum amicis quum audisset
discipulantes de viuendi ipario, & quidam tres, quidam quatuor, a-
lii plures annos sibi tribuerent adhuc viuendos, deesse fertur.
Quid mutuo contenditis & litigatis de paucis diebus? Omnes e-
nim, qui conuenimus, quodam sero propinqui sumus morti. I-
taque tempus est nobis omnibus, vt discendi, aut quam ali-
quod senectutis damnum experiamur. Aelianus lib. 2. de Var.
histor.

Anonymus Philosophus quidam interrogatus, qualis esset ho-
minis vita? quam parumper se ostendisset, mox se abscondit.
Quo indicare voluit, momentaneam & per breuem esse hominis
vitam. Radolphus Agricola libro primo, capite vigesimo quarto
de luuent.

Hierocles dicebat, longe tædioseque vitæ maximum imminere
periculum: partim propter ipsarum rerum naturam, neicio quid
aduerse contumaciae habentium, propter subitas & inopinatas ani-
mæ perturbationes, maxime vero propter ipsam hominum multiti-
am, quæ nec vlla vi, nec dolo malorum stratagematum absintet
Stob. serm. 82.

Aristonymus, Vitam humanam similem esse theatro dicebat, vbi
sapies pessimi quiq; honoratissimi inter homines locum obti-
nent. Stob. serm. 104.

Idem, Pauperum vitam aiebat, similem esse nauigationi iuxta
litus: Diuitum autem ei, quæ in profundo pelago sit, illis enim facile
esse funem eiecere, appellare, & nauis extrahere, diuitibus non i-
tem. Stob. serm. 95.

Socrates, De vita malorum & vitiosorum hominum hæc eius
scite dicta occurrunt: Indotum vita tanquam histrio, multa fa-
stus & arrogantia gerit iudumenta: Neq; nauigantes præter loci
commoditatem appellere tutum est, neq; viuentes præter legem
vitam agere periculo yacat. Auarorum vita similis est funerali
conuiuio. Omnia enim quum habeat, hominem, qui præsentibus hi-
lariter fruatur, non habet. Stob. vide X. Soph. in comment. & Diog.
Laert.

Idem, In vita perinde, vt in simulacro, omnes partes pulchras
esse oportere dicebat. Item: Vitam instar organi multum, dum in-
tentione & remissione sibi concinna redditur, suauiore fieri. Stob.
serm. 1. c. 3.

Diogenes, aiebat, de necessariis quidem ad viuendum homines li-
bi propicere: quæ vero ad bene viuendum pertinent, non compara-
re. Stob. serm. 4.

Epictetus, Longior vitæ, sed deteriori, breuiorem, sed meliorem
ab omnibus omnino præferendam esse dicebat. Stobæus

Aphthonius, Homini fortunato, inquit, breuis est vita: infortunato
longa. Stob. serm. 110.

Simonides interrogatus, quantum temporis vixisset, tempus qui-
dem exiguum, respondit, annos vero multos. Stob. serm. 96.

Anthon, Vita similis est, inquit, carceri vnus diei, & totum vitæ
spatium vni diei æquale propemodum dixerim, per quem inuitu
lucem posteres deinde vitam tradimus. Eod. serm.

Socrates, In vita tanquam in theatro permanendum esse dicebat,
quamdiu rerum & operum huius vitæ iucundum fuerit specta cu-
lum. Stob. serm. 120. Addamus & illud Pythagoræ: Quam
Summo rerum Domino visur fuerit, qui est statione nos in tempore
euocabit.

Philippus, cum appareret in loco antæno casti metari, & mo-
neretur, illic non esse pabulum pro iumentis: Qualis, inquit, est no-
stra vita, si etiam ad asinorum commoditatem viuere cogimur?
Plut. in apoph.

Julius Cæsar, cum vndiq; viderentur imminere insidiæ, atq; ad-
moneretur, vt sibi caueret, respondit: Satius subire semel, quam sem-
per cauere significans, eum non viuere, qui viuit in perpetuo mortis
metu. Eras. lib. 4. apoph.

Aratus, laudante quodam virum desperatum & audacem, ac id-
circo & in bellis eximium, Aratus Sicyonius respondit: Multum in-
terest inter magnificare vitam, & vitam contemnere. Stob. ser. de
militia.

Spensippum crucibus resolutum Diogenes heritabatur, se ipsum
vita priuare. Cui ille: Non crucibus, inquit, viuimus, sed mente. Stob.
serm. 116.

Theodorus Cyrenæus, Nullam satis magnam causam sapienti
esse dicebat ad vitam finiendam, quod hac ratione probabat: Quis
enim, qui calus humanos contemnit, vitam propter eos re-
linquere, quomodo non contrarium fuerit illi, qui nihil bonum,
quam honestum, & solum turpe malum asseruit? Stobæus sermo
ne 118.

ΣΙΜΙΛΙΤΥΔΙΝΕΣ.

Chrysostomi, Sicut ad seruandam prolis successionem Deus pe-
candi cupiditatem hominibus indidit, non tamen prohibens alio-
continentiæ viam: Ita & vitæ nobis iniecit desiderium, prohibens,
ne quis se interimat, non impediens tamen, vt præsentem vitam
contemnat. Hom. 84. in Ioa.

AAAAAA 4

Siceroni.

Ciceronis. Vt in rebus ac tibi, quamuis paululum discrepent, nam, n. id sciens animaduerti solet: Sic videndum est in vita, ne forte quid discrepet, vel multo etiam magis, quo maior & melior actionum, quam sonorum concentus est. *Libro. 1. Officiorum.*

Histrion. si paulo se mouit extra numerum aut si versus pronuntiat, est syllaba vna breuior aut longior, & bilatur, & exploditur. Vita autem omni gestu moderatio, omnique veru aptior esse debet. *Parados.*

V. histrioni. actio, saltatori motus, non quiuis, sed certus quidam est datus. Sic vita agenda certo genere quodam, non quolibet. *L. b.*

Chrysostr. Vita nostra ludus est, & forte quid deterius: non enim tendit ad risum, sed ad intolerabilem quoque protrahit dolorem eos, qui mores suos non mature & diligenter instrunt.

Quo enim distans a pueris lugendi gratia, castitas adificandis, nos qui ampla pratoria, & clara constituimus? Quae autem est dissimilitudo inter eorum praetoria, ad ludum parata, & nostra haec splendor & delicate apparatus conuicia? Nulla plane, nisi quod ea, quae nos ad supplicium nostrum saepe facimus, quae illi imitantur ad ludum. Nondum venimus ad maturitatem virorum, quo

ad venerimus, intelligimus, haec esse omnia puerilia. Nam & illos certe ad virilem aetatem transimus, ridere consueuimus, ob ea quae ipsi, quae cum pueri essemus, etiam studiose credidimus esse faciendia. Nam & testas aliquando, & lutum saepius aggerentes, non magis gloriabamur, quam hi, qui certatim amplas porticus & trichina gaudent superba construere. Sed tamen peribat illa continuo, & corruunt. Et sicut nos paruulos de illa fientes stru

ctione ridemus: Sic quoque nobis de hac submersione incertibus non modo non rident, sed desent. Quousque lucibus occupamur, ac saltem nostram ipsi despiciamus ac prodimus? Vt pueri, quam neglectis literis ad huiusmodi nugas studia sua conuertunt, durissimis verberibus subiacentur: Sic nos quoque, qui in his rebus studium omne consumimus, cum a nobis spiritualium exigerit operum disciplina, nisi quae reddenda erunt, habuerimus parata, horrenda illa supplicia perferemus. Et haec quidem, quibus nunc deliti sumus, & cuncta pariter euanescent: quae vero ex illis poena colligitur, immortalis erit & perpetua. Quod quidem accidere solet in paruulis, quorum puerilis illa constructio

partem tota subuertitur, ipsi etiam verberati postlusi ad lacrimas conuertuntur. *Homilia 24. in Matthaeum.*

Cassius. Regis milites sumus, spiritualia arma induci. Cur igitur caponatum abiectionum personarum, immo vernium vitam eligimus: quum ibi oporteat esse militem, vbi & imperator est? Militamus sub eo qui prope adest. Mortales Imperatores non omnes in praetorio, & ad latius suum esse patiuntur, at vero coelestis omnes prope sedem suam esse dederat: Sit conuersatio tua in caelis, & ades ei. *Homilia quinquagesima quinta in Matthaeum.*

Pelagus. est late longaque protensum haec vita: & quemadmodum in mari vniuerso sinus diuersi, alius atque alius tempestatibus commouentur, praecipue veluti Aegaei ventis exasperatur, propter angustias Charybdis, quae Libyen versus, propter stagna Syrtis, & breuia portus, magnitudine fluctuum atque impetu Hippaeris Oceanus, quia iniuis carentia portuum & locorum ignorantia intricatus, difficilis nauigationis est, similiter alii aliis de causis: Sic & in vita nostra fieri videmus: nam praemium in ea pelagus statim videre licet puerum, aetatis conditione, quae multis ac magnis procelis exagitur, tum quia mens imbecilla est, tum quia nulla firmitate adhuc roboratur, sed haec atque illuc facile declinat. Quapropter pedagogos illi & magistros praeficiamus, vt defectus naturae diligentia suppleat, veluti & in nauigando gubernatoris officio maris asperitas superatur. Adolescentium aedus pueritiae succedunt, qui vehementioribus, sicut Aegaeum pelagus, exagitantur concupiscentiae ventis: quae quidem aetas, quanto magis coniectione indiget, tanto minus instruitur, non solum quia magnis fluctibus caditur, verum etiam quia peccantes non redarguntur, quum & magister & pedagogus subrahantur, magnitudine tempestatum, quum maiore turbine venti spirent, & gubernator sit imbecillior, nemoque alius tutor adsit, atque defensor. *Homilia octuagesima secunda in Matthaeum.*

Scena. quaedam est vita nostra atque somnium. Sic enim in scena sublato velamine, vana illa soluentur. Et somnia, vbi solis illustrat radiis, abuolant omnia: Ita & modo consumptione propinqua, & omnium singularum cuncta soluentur, atque euanescent. *Homil. 15. ad Hebr.*

Santi. peregrini fuerant his liberati postulantes ab hac peregrinatione, & ad patriam suam venire. Nos contra facimus: Si febris accedat, omnia relinquimus, sicut pueruli planctuosi mortem timeamus. Et haec patimur memores: quasi peregrini conuersamur in hac vita, & non veluti qui festinat ad patriam, sed veluti ad poenas iuri. Dirigimus quasi hominibus & duces latronum, quum producendi sunt ad tribunal, & mala confidantes, quae gesserunt, ideo timent, tremunt. *Hom. 24. ad Hebr.*

Vita praesens non est melior carcere. Sicut illud in

micium, omnes videmus catenis obducos: Sic & in exteriori phantasia separati, cuiusque vitam intrinsecam

nam cuiusque vinculis ferro sauioribus vincamur, maxime, si diuini animas ingrediari. Nam quanto

induti fuerint, tanto magis sunt compediti. Sicut & in

uuum quum & dorso videns, & manibus, & quanto

ferre depressum, ideo maxime miserum vocas. Sicut

cum infinitis rebus circumdatum videns, non propere

tem, sed propter ipsam, miserum esse puta. Nam & parua

vincula custodem etiam habet infelissimum perentem

rem, qui prohibet hunc egredi carcerem, sed immo

pedicas, custodes, fores & obices, & in interiorum

stodiam, etiam habet ingruentibus multis liberari. Et cogit

ueniat ipem reuelauerit, non vult, sed & equalitate

dam, & pediculis plenam videtis. Ideo animarum

demptorem deprecemur, vt & vincula dirumpat. Hanc

nobis custodem arceat, & ab illorum absolutens

catenam, pennis leuiorem nobis sensum efficit. *Homilia*

Hebr.

Omnia. vmbra, somnia, cursus. Curior est vita. Vt

rupis excellit verticem tenens, pelagus omne despicit

inde nauigantibus crebris fluctibus ferri, vna fiamur

praecepti montis saxo collidi, nonnullos ad alta

propere, alius tabula vnius auxilio ex fragmento

uenae a morte defendi, aliquando pro gubernatore

manibus tantummodo suis vi, alius autem videri

chus multiformi atque multiplici genere cadavera

qui uoluit Deo, cum se a tempestatibus atque

stus separabit, consistit in arduo semper ac

co. Quid enim celus potest esse: quid curus, quum

tum nos sollicitudinem gerere, quomodo Deo

Vidisti naufragia huiusmodi: pelagus vndique

illum huiusmodi pelago quare nauigarem: excelsa

cupa, a periculo captiuitatis immunem. *Homilia*

monachum.

Non. est theatralibus scenis praesens vita diffinita

lic, ille imperatoris, ille iudicis, alter milis impleto

...eritatibus resistere possent incidentibus. Quidam au-
tem petra, petra illa digni supra quam firmari sumus, &
...as, quicunque sapienter vi ratione, & multorum expe-
...antiam, omnia tolerant constanter & inconcussa, odo-
...er corum, qui concutiuntur: hoc qui-
...er sapientiam, illud autem propter humanitatem. Ipsi
...ntia esse, presentia vero inculpare: & quantum ex his
...ntia nemp, non secus ac stabilia, & extra tempus philoso-
...at in necessitatibus omni carere prudentia: quemadmo-
...quis se optimum athletam censet, quum tamen nun-
...adum descendit: aut gubernatorem eximium, qui
...pitate multum de arte gloriatur, in tempestate autem
...ula relinquit. *In oratione, postquam reuerteretur ex a-*

Indis. Sicut in somniorum visionibus videntes non
...udentes non audimus, gustantes aut tangentes nec gu-
...cimus, loquentes non loquimur, deambulando
...bulamus: sed quomodo videmus vi moribus & habiti-
... prioris vitium, mente inaniter sine vniuersis obiectis
...os simulachra rerum non existentium, tanquam exi-
...odem modo etiam in hoc mundo corruptibili vigilan-
...gnationes hominis sunt similia: veniunt, abeunt, oc-
...fugiunt, & priusquam comprehendantur, auolant. *lib. de*

...a, que sub mundo sunt, vmbra spectrisq; sunt similia: &
...m pompe traducuntur, prima quaque conspectum præ-
...em in torrentibus, fallente vitium celeritate vnde præter-
...vix totius negotia currentia præterlabentiaq; videntur
...quam ne momentum quidem maneant, nunquam non
... *ibidem.*

Modori. Rota accipitur pro nostra hac vita, ob ipsas reuolu-
...moribus iuxta illud: Vox contriti tui in rota. Inquit ergo:
...am rota huius vitæ nos secum præcipites deuoluit in la-
...nam curamus salutem. *In Eccl. c. 12.*

...vancatis diæ presentem vitam: primo quidem, quia vi-
...omines plerique, quod fas pinax est, minus sequuntur:
...ociam, quia fugit velut umbra, neq; consistit. *In Eccl. f.*

vi. Vmbra enim (inquit ille) continens lex futurorum bo-
...Possumus id, quod modo relatum est, etiam in nostro in-
...corpore. Umbra enim nostra vita est, quam hic agimus.
...cipitur imago diuina & in spiritu similitudo. *In Gen. cap.*

vi. *Cyrenis.* Quemadmodum in scena tragædos videmus,
...ocesse bene exercitata, eum pari modo & Creontem agere,
...neque enim puppari panis ad vocis claritatem aut
...aliquid faciunt, aut ad theatrum carminis sono occu-
...entiam famulam. Et hæc eadem musica præsentia
...quamcuq; ei personam fabule choragus imponit, hanc
...agere postulat. Ita igitur Deus nobis, & fortuna, di-
...genera, quasi personas quasdam in hac ingenti mundi
...nt, neque vnus conditio, quam alterius, quicquam est
...vel deterior. Eam vnusquisq; gerit, vt potest. Po-
...vit bonus omni loco se recte gerere, sine mendicium il-
...gen agat: neq; de persona alterari solet. Nam & in tra-
...culum fuerit, hanc illum refugere, aut alteram eligere.
...e enim persona, si placeat, corollas, & præconia confu-
...tra vero, si in regia se tarpit det, & expulditur & exhibi-
...tam nunquam lapidibus peritur. Neq; enim vllum
...nobis proprium est, sed alienis his extrinsecus circum-
...Non autem si sumus, qui huius vitæ sumus: qui cum ope-
...ræsentatione nostra ipsi alicui illi aut detiora effici-
...tores quidam viarum fabularum. Quapropter non
...velles illa & sumantur, & mutabuntur. *De prædicator.*

vi. Vita fortunæ coniuncta torrenti similis est. Turbulen-
... & plena ceno, ingressuque diffractis, violenta & obtre-
...breue tempus durat. *Apud Sib. serm. de temper.*

vi. Neq; aliter in vita fieri potest, nisi tanquam in conui-
...vino madii, vertiginibus & in finitimum doloribus ab-
...velitis. *In epist. ad Græci.*

vi. *Nicæi.* Quemadmodum in bellum exercitibus nulla est y-
...nadi ad habitos accedant, & postea thorum volantium v-
...dq; declinare velint (non enim seripotes, vt omnia vi-
...us est autem thorax solidus, & alia omni armatura, vt et si
...quod incidat, non penetrare possit: Eodem & vitæ, qui in
...tan procedant, possibile non est, vt omnia declinent & cur-
...a nullo terantur, eorum quæ secent in vnumquemq;
...fortuna, sed opus est animo firmo, & maxime impetra-
...cedente, aut certe haud facile, quicquid qualibet a re-
...par, quandoquidem necesse est phingi, & parim accipere
...Etenim qui pedes habent tenues & peluis non attri-
...de nudis incedant, nunquam talem inueniunt viam, vt non
...ar dolentis, quin & leuia illis erunt moleste: exercitatus
...peritima quidem via difficilis est. *Orat. 15. de prædicator.*

Plutarchi. Plato conferri hominis vitam iudo tesserarum quid ja-
...tu cadat, non in nobis situm: at quod cecidit, recte disponere, in ho-
...bis est. Sic euentus in nobis non est, quod obuenit id in bonum ver-
...tere, nostri muneris est. *In Moral.*

D. Augustini. Quomodo si essemus peregrini, qui beate viuere
...nisi in patria non possemus, eaq; peregrinatione vtiq; miseri &
...miseriam finire cupientes, in patriam redire vellemus, opus esset vel
...terrestribus, vel marinis vehiculis: quibus vtendum esset, vt ad pa-
...triam, qua fruendum erat, peruenire valeremus. Quod si amœni-
...tates itineris, & ipsa gestatio vehiculorum nos delectaret, conuersi
...ad fruendum his, quibus vti debuimus, nollemus cito viam finire, &
...peruersa suauitate implicari alienaremur à patria, cuius suauitas
...faceret beatos: Sic in huius mortalitatis vita peregrinantes, Do-
...mino, si redire in patriam volumus, vbi beati esse possumus, vt en-
...dum est hoc mundo, non fruendum: vt inuisibilia Dei per ea,
...quæ facta sunt, intellecta conspiciantur: hoc est, vt de corporalibus
...temporalibusq; rebus æterna & spiritalia capiamus. *De doct. Chri-
...li. c. 1.*

*Quomodo sic ametur ista ærumnosa vita, quam sit amanda æterna
...vita?* Amas istam vitam, vbi laboras, curas fatigas, anhelas, & vix
...enumerantur, quæ necessaria sunt in misera vita. Seminare, a-
...rare, nouellare, nauigare, moles, & coquerè, texere, & post hæc o-
...mnia finire habes vitam. Ecce quæ patris in misera ista, quam
...diligis, vita: & putas te semper viditurum, & nunquam moriturum:
...Templa, saxa, marmora ferro plumbosq; consolidata, tamen ca-
...dunt, & homo nunquam putat se moriturum: dies mali hic sunt.
...Non sunt mali, quos agimus in corruptela huius carnis, in tanta
...vel sub tanta sarcina corruptibilis corporis, inter tantas tentationes,
...inter tantas difficultates, vbi tanta voluptas, nulla securitas gau-
...dij, timor torquens, cupiditas auda, tristitia arida? Ecce quam ma-
...los dies, & nemo vult finire dies malos, nullumque rogant hinc
...Deum homines vt viuant. Quid est autem diu viuere, nisi diu
...torqueri: Quid est aliud diu viuere, nisi quam malos dies malis
...diebus addere? Et cum crescant dies, quasi accedunt illis dies, &
...nequeunt, quia minuantur, & ipsa est falsa computatio. Crescen-
...tibus enim decedunt dies potius, quam accedunt. Constitue ali-
...cui homini nato, vbi gratia, octuaginta annos: quæquid viuit, de
...summa minuit. Et inepti homines gratulantur plurimis natali-
...tiis, tam suis, quam filiorum suorum. O virum prædicator! si
...tributum minuat in vitæ, trilaris? dies perdis, & gaudes: & ac-
...li ergo sunt dies, & copiores, quia diliguntur. Sic blanditur hic
...mundus, vt nemo velit finire ærumnosam vitam: vitæ bona non
...est, nisi beata. Vita beata esse non potest, nisi æterna, vbi sunt dies
...boni, non multi, sed vnus. *De Verbis Domini in Matt. haum. sermo-
...ne 17.*

Beati Gregorii. Vita nostra nauiganti similis est: is qui nauigat,
...stat, sed et iacet, vadit, quia impulsu naus ducitur: ita & nos sumus,
...qui sine vigilantes, sine dormientes, sine tacentes, sine loquentes,
...per momenta temporum quotidie ad finem tendimus. *Lib. 6. e.
...ps. 26.*

*Homines nati in mundo sunt quasi flores in campo. Vita in
...carne flos in foeno est: homo more floris ex occultis, & apparet sub-
...bito in publico, qui statim per mortem trahitur ad occultum. Ori-
...nis viriditas nos ostendit, sed ariditas pulueris ab aspectibus re-
...hit. *Moral. lib. c. 7.**

Lactantius. Vt lux esse sine igne non potest: sic vita sine luce. *lib.
...7. c. 1. de diuina præmia.*

Seneca. Quemadmodum per frequentia verbis loca properant
...in multos incurstrandum est, & alicubi tibi necesse est, alicubi
...retineri, alicubi respici: Ita in hoc vitæ actu dissipato & vago
...multa impedimenta, multæ querelæ incidunt. *Libro 3. de tra. ca-
...pit. 6.*

*Vi qui variis tempestatibus, huc & illic iactatus est, nec tamen
...peruenit, non multum nauigauit, sed multum iactatus est: Sic qui
...diu vixit, nec profecit ad bonos mores, non diu vixit, sed diu fuit. *A-
...pud Eras.**

*Quomodo fabula, sic vita: non quam diu, sed quam bene acta sit,
...refer. *idem.**

*Vi in eundem annum nemo bis descendit: Sic ab rapida
...cursum vitæ homo ad singula momenta alius est. *Apud Eras.
...mum.**

*Supra modum deditus vino secem quoc; exhorbet. Sic ad-
...modum vitæ audus, qui ne extrema quidem senecta vult mori, *apud
...Eras.**

Vitæ Pontificis. Vita nostra reuera nihil aliud quam comædia:
...cuius vltimus actus de morte agitur. *Comment. in Pænormita. lib.
...tertio.*

*Vita breuis est homini, quasi somnium fugax. Nulli craftina
...dies certa est: nihil enim nisi vencus & vmbra sumus. *Epistol. lib. E.
...ps. 110.**

*Puillus est animi, lucris inhare terrenis. Mens generosa & alta
...coelestes adspirat in thesauros. Breuis est vita hominis super ter-
...ram. Fugunt anni nostri licum: vitæ nostræ sunt ara nearum tela,
...quæ cito dirumpuntur. Curricula æui nostri incertum est: pere-
...gunt ambulamus in hoc mundo, ac ignoramus, quod ferus vbiq;
...vehat. *Epist. h. epist. 131.**

Non hæc

Non haec, quam vivimus, vita est, sed potius mors, quae fugit vel
ur umbra, & nunquam in eodem statu permanet. Sicut illa, &
flos deficiunt. Leuissimaque res est, quae hominem extin-
git. B. folia minima nobis insidiantur, & parvuli serpentis
mortu, aranea nonnunquam ictu perimus. *Epistoliarum libro, e-
pistola 411.*

Idora viri antistipii, Vita praesens laboribus ac tribulationi-
bus plena est: nam cum luctu agitur, ac lachrymis amittitur.
Tanta est igitur tribulatio huius miseræ vitæ, ut nec vita sit dicen-
da, sed potius mors, vel quippiam aliud morte deterius: semper e-
nim in hac mundi dum vivimus malitia, luctandum, in qua nulla
erit ymo iam requies. *De patientia vera contemplatione, s. se-
cunda.*

Engelberri Abbatis, Praesens vita non habet ex se sufficientiam,
sed multimodam indigentiam: propter quod (secundum
Philosophum ibidem) felicitas huius vitæ indiget rebus exteriori-
bus ad operationes felicitantes; sicut amicitia; pecunia; potentia,
sanitate, & huiusmodi multis. Item non est stabilis praesens vita
sed mutabilis à natura, & à casu, & à fortuna. Item non est dura-
bilis, sed transitoria: quia est umbra quaedam, & transitus, & via
ad futuram vitam, quæ est immutabilis & perpetua. Propter
hoc praesentis vitæ felicitas est imperfecta simpliciter, & perfecta
secundum quod solium: scilicet quantum est huius vitæ & eius con-
ditionibus possibile suo modo. *De ortu & fine Romani Imperii.
cap. 17.*

Ioannis Dugonis Philonis, Brevis est vita mortalium: brevio-
rem facit somnus. Surgendum itaque noctu, atque vigilandum, &
spatium vitæ per se brevis vigiliis nocturnis promovendum: Prae-
cipuaque danda opera, ut non solum dies, verum & noctes con-
ciliande gratiae diuino studio transigantur. Atqui tu quiesces se-
curus, & in modum somni, gratia iopore sepultus iaces. Vetum
si scires, quantum tibi praesentis huius immineret periculi, protu-
res excussio torpore; melius aliquando rebus tuis consule-
res.

Asiat enim soribus chara mors lurida vita.
Christiana lux febrem, certum feret altera lethum.

In Tiliandis sicut de scientia bene moriendi.
*Mihi sane id, quod res est, expendenti, vicissim deplorandi vi-
dentur, ut reuera miser, ipsi viventes & sani, qui a grotantes &
morituros, horrosque ut miseros deplorant. Faciunt autem hoc
inhumanitate quadam, ac propterea bruta veritatis ignorantia, qua
mundi huius amatores obcecantur, ut qui doctrinæ Christi ne-
quæ student, neque credunt, exitimantes, vitam hanc esse felici-
tatem aliquam, quæ nihil aliud est, quam mera miseria. Vera
dicere me tum dices, quam per singulas ætates illam arbitratus
fueris. *ibidem.**

Miseria est hæc vita, quamlibet solus non felicitas. Et hoc
homine vallis lachrymarum vere dicitur hic mundus; non campus
Elysus. Nout Hædodus, nout hoc Homerus; nout viro-
que antiquor Orpheus, nouerunt & alii, vel paris aut maioris ve-
tustatis, vel Ethnici, qui homines in hoc mundo viventes; quam-
libet felices & vulgo iudicatos, peculiari semper epitheto notaue-
runt; & adhuc in suis monumentis vocant miseros mortales.
Quæ hæc se sentiant Ecclesie Doctores; meo iudicio non ope-
ra pretium est referre, quum omnes paribus placitis doceant,
in hac vita quemadmodum nihil esse felicitatis, ita calamitatum &
miseriarum plena esse & cetera omnia. Et ipse Seruator Christus,
promissionibus vitæ beatæ nihil aliud innuit, quam huius præsen-
tis miseriam. *ibidem.*

Rele sane hominem simulachrum Sophocles, atque vmbra vocat,
*rem sane & vanam & contemnendam. Hunc autem propemo-
dum secutus Horat. Flaccus inquit:*

Pulsis & umbra sumus.

Sed longe id aptius & apertius Pindarus expressit: Quid autem
est vltus? Quid nullus? Vmbra somnium. Nam quum vmbra
debilis nihil sit, quale sit vmbra somnium, non est intellectu
difficile. Vnde igitur tanta sit nobis animi elatio, nescio: ut qui
cæteris animantibus sumus fragiliores, soli velimus ex omnibus
delectare ius mortis: quæ ut natura rationeque debetur, ita ne-
cessario communi est omnibus. Quod si intelligeremus, quan-
tum inest in ea boni: nunquam adeo nobis essemus aduersi atque
inimici. Quæ enim imprudentia nostra est, ut ignoremus ad fi-
nem omnia referri oportere: finem vero ut bonum appeti? Finis
autem vitæ huius, quam mors, alius est nullus. Quod si sum-
mum bonum & finis vltimus conuertuntur, mortem habendam
esse in ratione felicitatis, qui negarit, quæ sit felicitatis ratio non
intelligit. Simul enim cum morte & vita humana omnis fini-
tar actio. *In consolatione ad Iacobum Antiochiam Marcellinum, de
obitu filii.*

Ioannis Pici Mirandula, Fac cogites semper instantem mor-
tem, & punctum scilicet esse, quod vivimus, & adhuc puncto mi-
nem, quam sit malus hostis antiquus, qui nobis regna mundi pro-
mittit, ut nobis regna celorum eripiat: quam fallæ voluptates,
quæ ideo nos amplectantur, ut strangulent: quam dolosi hono-
res, qui nos sublimant, ut deinde præcipitent: quam lethales di-

uitæ, quæ quanto nos magis pascunt, tanto magis venentem
breue, incertum, vmbraile, falsum, imaginarium est esse
quod hæc omnia; simul etiam si ex voto, affluant, non potest
possunt. Quam magna hæc & promissa parata sunt, quæ
praesentibus illam suspirant patriam, cuius Rex diuinita conser-
dus æternitas. *In Epist. ad Ioan Franc. Pic. nepotem.*

Ioannis Ludouici Viuis, Sic agamus semper, tanquam
armati vigilantes, accincti, intenti, occasione nobis
dormientes. Et cum tanta sit vitæ fugacitas, in tanta incertitu-
ne, ut ne crastinum quidem possit quicumque sibi polliceri
est & periculosissimum, si spes nostras in longum tendamus
ramulque nos adornare futuro itinere, quo singulis motibus
camur, inciti quando (velimus nolimus) in illud perueni-
Quamobrem paremus nobis thesaurum ad futuram vitam
liquid quotidie accretat: quo instructi & confisi, in
legnitium aut socordiam inopinantes opprimamur, cum
bis moesti; sed parati abire, & vitæ huius pleni agere
bis magnam & optimam spem vitæ, innocenter sanctæ
actæ per fidem filii Dei, & peritæm quo munere nullum
homini à Deo maius aut pulchrius dari: quo Deum
quantum officii à mortali potest, amulamur, sequemur
quimur. *In introduct. ad sapientiam, cap. vltimo, solum
mo nono.*

Laurentii Iustiniani Patriarchæ, Quisquis sapit, quod
delibus oportune sciendum est, minime ambigit se in
peregrinari exilio, quo ex quotidiana experientia immen-
spicit subiacere periculis. Hinc est, quod saculorum
non potest, tanquam horis singulis emigraturus ex ipso
vis quippe more se præparat, farinulis suas colligit, laurum
Propheca per singulas noctes lectum suum, ac firmiter
mis humiliter rigans. *De contemptu mundi; capite
primo.*

Ferri Galatini, Homo est quasi folium, quod in parva
bore vitæ cecidit, quodque vento tenationum rapitur
rum flabit. leuatur, ac suorum peccatorum pondere ad infer-
huc. *Rabbi Salomon in gl. super illo P. 143. Et non vult
um cum seruo tuo Domine. Lib. P. 5. c. 6.*

Folentii, Quemadmodum Sole ad occasum prope
lixæ augentur vmbra, ut cum dici inire: ita in noctem abar-
ta est hominis, cito nimirum ad occasum declinat
tur, & in nihilum tandem resoluitur. *In P. sal. 109.*

Quemadmodum vmbra, est grandior Sole occidit
magnitudo tamen illa eo propior sit nocti, quo magis
secus sane est vita hominis, fugax nimirum, vana, ac
infortunis & morti, cum felix, magis; beata vulgo
P. sal. 102.

Erasmi Paterod. Ceruæ pastu dictamini excurant
gittas à rohalgio percussit, cancerum est sibi moderat.
ta à serpentibus icti, herba quadam se resouat. Hæc
xaris pulorum oculis chelidonia succurrat. Tethyde
pastu vires aduersus serpentes reficit. Mellea in munit
ruta se confirmat. Ciconia origano, hederæ spin sibi
morbis, item cancerum est. Angus feniculi succo
uium. Draco veriam naualem syluestre lactucis succo
guit. Panthere aduersus aconitum hominum excreta
medentur. Elephas chamæleone fronde (nam similia
manti color) decorato. Vrsi, cum mandagore modica
re, formicas lambunt. Ceruus venenatis bubulis herba
sistit. Palumbes, graucis, merula; perlices laurifolia
stidum purgant. Idem faciunt colymbæ, turtures, & gal-
herba, quæ vocatur Helxine. Anates, aniles, cæteræque
chamæleonte, qui etiam victori nocet, lauro insectum
guit. Breuiter, nullum est animal, quod non intelligat
Solut homo nescit, vnde vitæ corporis vel animi remedia
beat. *Ex Plin. lib. 8. cap. 27. Arist. lib. 9. de nat. anim. cap. 6.*
Thimeri, Vitrum quo et pulchritudo promptus
hominis vita præ aliis animantibus facilis ostendatur
in apoph. 125.

ADAGIA.

Homo bulla. *πρόβατον ἐν ὕδατι.*
Admonet ad agendum, vitæ humana nihil esse fragilius.
in animis. *Der Mensch ist ein wasserblas.*
Spirithama vitæ. *ἄνεμος ἴσθ' ὅτι.*
Significatur mediocris vitæ humana perperillitas. *Metaph.*
à mensuris. Germani quoque dicunt: *Wasser leben.*
Spannen lang.
Temporis punctum. *ἡν ἡν ἡν.*
Et hoc ad agendum a breuias fugacitas, metatur. *Plot.*
Optimum nati proximum cito mori.
To me, vno diei per negatior est. *Plot.*
Eorum, vno diei, ut tunc sine videri.
Admonet ad agendum, tantum esse vitæ humana
mum certum, ut, si non quam nati, solo solum obitum,
in praefat. li. 7.

PO

POLYANTHEM

vitæ nihil differunt felices ab infelicibus. Sed in diuina...
...vita. Et quædam sunt...
...vita. Et quædam sunt...

nostram videre, ut parentes salutare possimus? Magni illic nos...
...Christianorum est, pressuram pati in hoc seculo, & lucei...
...Christianorum est, pressuram pati in hoc seculo, & lucei...

HEROGLYPHICVM.

Agnam vitæ Heroglyphicum esse, autores docent. Sci...
...capimus, conferuare. Peter. Valer. lib. 46. pag. 455.

EMBLEMA.

In vitam humanam.
Emblema C. L. I. Andr. Alcīat.
Vita sitio humane nunc de se incommoda vita.

Vita æterna.

LOCI BIBLICI.

Vita æterna quomodo possideatur, quæ: ut dicitur ex Christo. Mat...
...Vita æterna metonymice dicitur Chri...
...Vita æterna metonymice dicitur Chri...

SENTENTIE PATRVM.

Quis inquisitus fuit semper Deus, aut totus nunquam exiit...
...fuerit, non putrescat amplius: perpetua sanitas, felix æter...
...fuerit, non putrescat amplius: perpetua sanitas, felix æter...

quæ: ut dicitur ex Christo. Mat. 5. 12. Vita æterna metonymice dicitur Chri...
...Vita æterna metonymice dicitur Chri...
...Vita æterna metonymice dicitur Chri...

ne coccus: fulcietis eum, ne deficiat: possidebit totum integrum...

In aeterna vita nullum habebimus aduersarium, nullum metum...

Premium est videre Deum, viuere cum Deo, viuere de Deo, esse cum Deo...

Cum Deo homo beatus erit, in cuius conscientia peccatum inuentum non fuerit...

Omnitas coelestis mansio tenera, patria fertilis & ampla, totum continens...

Ipsa per sese placet, & per se sufficit ad meritum, sufficit ad premium...

Quae ergo nos angit uelania, uitiorum sitire abstinthium, huius mundi sequi naufragium...

Patriam nostram, paradysum computemus: parentes patriarchas iam habere cepimus...

Facilius possumus dicere de illa vita aeterna, quid tibi noniam quam quid tibi non...

Illic festinate, ubi semper uiuatis. Si enim sic amantissimum sciam fluidamque vitam...

Haereditas Christi, cuius coheredes sumus, non minime est possessio...

Diuitiae si diliguntur, ibi sentiantur ubi perire non possunt: nos si diligitur...

Talis erit illa delectatio pulchritudinis, ut semper tibi pariter sit, & nunquam fatietis...

Regnum caelorum vim patitur: ideo quia reatus, quem laetitia spiritu tubendo faciebat...

Non erit aliqua inuidia disparis claritatis, quoniam regulari omnibus uitas charitatis...

In ciuitate Dei rex ueritatis, lex charitatis, dignitas aequitatis, uita aeternitas...

Ibi hymnifici Angelorum Chori: ibi societas ciuium speculum: ibi dulcis solemnitatis peregrinationis huius...

Si confideremus quae & quanta sunt quae sanctis debentur in iudicio...

Temporalis uita aeternae comparata, mors est dicenda quamquam uita...

Ibi quicquid amabitur aderi, nec desiderabitur quod non amaretur...

Quod Deus preparauit diligentibus se, fide non capitur non attingitur...

Ibi tota uirtus erit, quod amas, & summa felicitas amare uidebis...

Regnum caelorum vim patitur, grandis uolentia est generata in terra...

Quantalibet intentione se humana mens extendit, cum phantasia imaginum...

Tanta uis in illa pace nos facit, ut quod in se quisq; mouerit, hoc se accepisse in alio exulter...

O beata regio paradisi! o beata regio deliciarum! ad quam uispiro de ualle lachrymarum...

PC

POLYANTERA

fericordiam, dehiinc vitam speres, vtranque se ac modeste. Spero æternam vitam. R. O felix, nisi te spes ista detulerit.

SIMILITUDINES.

Pauli Apostoli, Nescitis, quod ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit præmium: Sic currite, vt comprehendatis. Omnis autem, qui agone contendit, ab omnibus se abstinere: & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. 1. Cor. 9.

Chrystostomi, Suspiciamus in cœlum, quoniam nulla se inserponit dubes, & clara est omnis eius corona. Solum habemus non talis, quale nunc est, sed tanto melius effectum, quanto lucis testis aurum est melius. Et post illud non superius tectum, deinde angelos, archangelos, &c. Sed nos valeat sermo exprimeretorum: experimento opus est: per experimentum quippe melius agnosceretur. Quomodo putas (dic mihi) Adam fuisse in paradiso: Ab illo multo erit melior ista conuersatio, quantum terra melius est cœlum. Attamen & aliam similitudinem inquiramus. Si contingat eum, qui non modo imperat, omnem mundum obtinere, deinde neque bellorum, neque curiarum habere vllam molestiam, sed in honore esse tantum, & deliciarum, & multâ quidem habere tributâ, & aurum illi affluere, & reconditum esse, quale illi putatis aurum habere, si omnia terræ bella quiescere videat: Tale aliquid erit: Magis autem nequam ad similitudinem illius regni perueni: Propter quod operet & aliam inquirere intelligentiam. De nihilo aliquid, qui sit sicut infantulus regis. Vsquequo quidem in vultu est, nihil sentit: si autem contingat eum inde egredi, & in thronum regale ascendere, non paulatim, sed confestim multa accipere: Sic est etiam ille status. Hom. 6. ad Hebr.

Si quis vincit, & multa mala perpessus, repente ad regale solium rapiatur: sed neque sic integre pertingere potuit ad illius regni similitudinem. Hic quippe, quæcunque quis percepit bona, in prima quidem die, ac si ipsum regnum dixerit, viget in eo amor & gaudium, & in secunda die & in tertia, tempore vero procedente permanet quidem in voluptate, non tamen tanta: minuetur quippe semper ex consuetudine, quæcunque bonum istud sit. Illic autem non solum non decreuit, sed etiam augmentum accipit, intelligentiamque, quantum sit animam illuc pergentem, nequaquam hæc bonorum illorum expectare, neque mutationem: quoniam incrementum & vitam finem non habentem, & vitam omnino periculo liberam, omni in ore & cura alienam, plenam gaudij, & mille bonis. Si enim hinc campum exeuntes, & tabernacula militum spectantes, ex velaminibus confecta, & tela, & galeas, vel umbonibus & vmbilicis scutorum resplendentes, & rapitur spectaculi miraculo: si vero & iam iam imperatorem nobis contingat medium videre, siue currentem, siue equitantem in armis aurcis, vniuersitatem nos habere putamus. Quid ergo putas, cum videris sanctorum tabernacula æterna, in cœlo confixa? Cum videris vnumquemque iustorum super radios solis resurgentem, non ex ære & ferro, sed ex illa gloria, cuius candorem & coruscationes oculus humanus non potest inspicere. Sed quando non quiescam in requie incomprehensibili? Quæ oculus non vidit, auris non audiuit. Homilia 6. ad Hebræos.

Si patria quis expulsi, ab hominibus miserabilis iudicatur, & quisquis hereditatem amiserit, videtur omnibus esse dolendus: qui cœlo priuatur, qui illis repositis bonis, quantis lacrymis plangendus est? Magis plangendus plangeatur quisquam, cum pallus fuerit aliquid, cuius ipse causa non est. Cum autem propria voluntate semetipsum quisquam infigit iniquitati, neque lacrymis dignus, sed lamentationibus dignus, magis autem luctu. Decem millibus lamentationibus dignus sumus. Si omne, quod in mundo est, vocem erinitat, ad lamentandum eos, qui ab illis bonis excidunt, nihil dignum lamentandum est. Si nobis statim ad huc nihil agentibus tanta bona largitus est, paradysum confabulationem suam, immortalitatem, promisit vitam beatam & à caris liberam: is, qui tanta fecerint, qui certauerint, pro eo sustinerint, qui non præstaturus est? Homilia in ep. ad Hebr.

Sicut in arboribus accidit, est qui fructum cum folijs auferat, & ramos omnes amputet, radice manente, tota, cum maiori etiam ornatu arbor resurgit: Sic quidem & nobis, si pietati radix permaneat, & si diuinit aufferantur, & corpus contumparatur, omnia rursum nobis cum maiori gloria redeunt. Homilia quarta de penitent.

Hic non domus modo, sed & mancipia, atque vniuersa sæpe hereditas ad inimicos deuoluitur. Eiusmodi enim humana sunt bona. In cœlis vero nihil timendum est tale, neque vt emolentis finna. In cœlis vero nihil timendum est tale, neque vt emolentis finna. In cœlis vero nihil timendum est tale, neque vt emolentis finna. In cœlis vero nihil timendum est tale, neque vt emolentis finna.

Non eadem est ratio currentium in Christiano stadio, quæ in Olympico. Nam hic solum vnus coronam autert, eamque corruptibilem, cæteris sine honore dimittit: At in agone Christiano, tametsi alius alio maiorem reponat honorem, omnes tamen perpetuam consequuntur coronam. B B B B B futuri

fulgebunt. Beati qui habitant ibi: laudabunt Deum in seculum. Amen. Regnum Dei conceditur, promittitur, ostenditur, conceditur in prædeterminatione, promittitur in vocatione, conceditur in iustificatione, percipitur in glorificatione. Bern.

Beati qui habitant ibi: laudabunt Deum in seculum. Amen. Regnum Dei conceditur, promittitur, ostenditur, conceditur in prædeterminatione, promittitur in vocatione, conceditur in iustificatione, percipitur in glorificatione. Bern.

habemus hostem cum quo pugnemus, tabernaculum habemus. Quam autem transierit tempus pugne, & venerit tempus pacis, quæcunque quis percepit bona, in prima quidem die, ac si ipsum regnum dixerit, viget in eo amor & gaudium, & in secunda die & in tertia, tempore vero procedente permanet quidem in voluptate, non tamen tanta: minuetur quippe semper ex consuetudine, quæcunque bonum istud sit. Illic autem non solum non decreuit, sed etiam augmentum accipit, intelligentiamque, quantum sit animam illuc pergentem, nequaquam hæc bonorum illorum expectare, neque mutationem: quoniam incrementum & vitam finem non habentem, & vitam omnino periculo liberam, omni in ore & cura alienam, plenam gaudij, & mille bonis. Si enim hinc campum exeuntes, & tabernacula militum spectantes, ex velaminibus confecta, & tela, & galeas, vel umbonibus & vmbilicis scutorum resplendentes, & rapitur spectaculi miraculo: si vero & iam iam imperatorem nobis contingat medium videre, siue currentem, siue equitantem in armis aurcis, vniuersitatem nos habere putamus. Quid ergo putas, cum videris sanctorum tabernacula æterna, in cœlo confixa? Cum videris vnumquemque iustorum super radios solis resurgentem, non ex ære & ferro, sed ex illa gloria, cuius candorem & coruscationes oculus humanus non potest inspicere. Sed quando non quiescam in requie incomprehensibili? Quæ oculus non vidit, auris non audiuit. Homilia 6. ad Hebræos.

SENTENTIA POETICA. Vita æterna pijs expectanda. Quisquis flagrat amore veritatis, Oseruans fides, atq; perseverans In vera pietate: qui labores Pro Christo patitur libenter omnino, Stereum superest iustitiam: Illam regnauerunt beata cœli.

PHILOSOPHICA PLACITA. De spe vitæ æternæ. DIAL. CXXII. Francisci Petrarchæ. G A V D.

Spero æternam vitam. R. Nulla maior, nulla pulchrior, nulla sanior spes modo non cœca præcepit. Sunt enim, qui temperantiam bonam sperant, quo nihil est iustius. G. Spero æternam vitam. R. Est virtutum conuulsio, atque connexio, sicut & philosophia sperantur esse, necesse sit, eum, qui vitam habet, opines virtutes, cui illis est conuulsio, vna virtutum eandem virtutem virtutibus, quod si de moralibus verum est, quid de philosophicis opinemur? Itaque si spem habes, si pietati simul habere oportet ac fidem, si qua harum desit, non tam spes vita, sed vana opinio in conspectu est. G. Vitam spero æternam. R. Rem bonam opinio speras. Illud vide, vt quod bonum agis, agas. Sunt & qui bona male agant, nec minus infallibilis æstimatione qualiter quis fiat aspicit, nec minus aduerbia quam peccata ac nomina. G. Spero vitam æternam. R. Non cœlestes terræ, sed terrestres domini de se sperari amant, sed à quibus? profecto his, quibus se charos ac dilectos sciunt, aut qui, si quando in cœlo fuerint, ac rebelles, redire in gratiam optantes, ad cœlestem domum conuulerunt. G. Vitam æternam spero. R. Vitam æternam spero, hac ad illam pergitur. G. Spero vitam æternam. R. Vna omnium spes est, quæ, si rite illam concipis, & feliciter, & iam fecit. G. Spero vitam spero. R. Primum est, vt mi-

futuri beati & illuſtris. *Libro tertio contra uſurpatores uita mo-
nastica.*

Quemadmodum qui iniuria aſſiciunt, qui uſurpant aliena, qui ra-
pant qui mala innumera proximo inferunt, quum illuc uenerint,
eoſque uiderint, qui hæc paſſi ſunt: uidebunt enim, uidebunt in:
quam omnino (id quod perſpicuum eſt ex diuſe illo & Lazaro) ne-
que oſpſire poterunt, neque habebunt, quod dicant aut excuſent,
ſed multo pudore ſepleti, maguaque condemnatione ex illorum
adſpectu ad ignea flumina adducentur: Itidem qui bene uiuunt,
qui docent, qui inſtituunt: ubi uiderint eos, quos ſeruauerunt, illic
patrocinantem iſtis, multa fiducia replebuntur. *Orat. 4. contra Iu-
dæos.*

Et quæ te in regias duxit aſſa, & de parietibus aurum undique
fulgens, & omnem alium ornatum tibi demonſtraſſet poſtea te inde
in pauperis cellam induxit, & te poſt breue tempus in regias de-
ducturum aſſa, & perennem manſionem ſe tibi darum promi-
ſſet: nunquid non de tres aſſi deſiderio, uel ipſos dies paucos
ægre ferre hoc quoque de celo, de terra cogites. *Auguſtine cum
Paulo non propter mortem, ſed propter præſentem uitam. Hom. 5. de
diuerſiſ.*

Regiſ rex tergenus aliquis aſſumens te pauperem ac mendic-
cum, repente ſibi adſtratet illum, tu iam ad tugurii tui reſpice-
res uilitatem. Et certe non hæc diſcrimine ſeparantur. Longe tamen
maiora ſunt, ad quæ uocatus es, capieſſenda. Non te in terra transpo-
nit in terram ut tergenus ex, ſed in terra in celum, à mortali ad im-
mortale, naturam. An forte putas omnia iſta, quæ cernimus, com-
paratione celeſtis regni, mendicorum panniculis eſſe uilitiora? *Ho-
mil. 12.*

Quid ſunt decem miſſia anni, & ſæcula cogitas infinita? Nonne
quantum eſt ſilicidium minimum abyſſo comparatum? Si in hac
uita ſic clarus eſt thalamus ſpoſi, ſic clara ſunt habitacula atque fe-
ſtina, ut nullus poſſit intuentis fatiari: multo amplius ille thalamus,
hoc eſt, celum, & qui in celo eſt ſpoſi thalamus, melior extat. *Ho-
mil. 28. de diuer.*

Si quis uel ſenio conſectum, & uiuentem in paupertate, ſubito iu-
uentem ſe facturum promiſſiſſet, & in ipſum ætatis ſtorem reducere-
tur, & ſuper omnes præualidum, & ſpecioſum redditurum eſſe, &
regnum in mille daturum annos, regnum, inquam, pacem firmiſ-
ſimam, & ſidens, quid pro hac promiſſione non eligeres facere & pa-
ſſe. Chriſtus non hæc, ſed his multo maiora promittit. Non e-
nim quantum eſt ſenectutis & iuuentutis medium, tantum eſt corru-
ptionis & incorruptionis interuallum, neque quantum eſt regni &
paupertatis, tantum eſt gloriæ præſentis & futuræ: ſed quantum ſo-
mniolorum & ueritatis. Quinimo nec adhuc quicquam dixi. Quomo-
do enim præſentibus aliquis uitam comparet ſine carentem? Pacis
autem illis tantum eſt medium ad præſentem, quantum pacis &
belli diſcrimen, & incorruptionis, quantum gleba lutea melior mū-
da margarita. Immo uero quantumcunque quiſque dixerit, nihil
par exprimere poterit. Nam ſi ſolari lumini comparo futurorum
pulchritudinem corporum ſue ſplendidiſſimo fulguri, nondum
quicquam illa claritate dignum dico. Propter hæc, quæ pecunia, &
quæ corpora non ſunt impendenda? Imo quorū animas exponere
dignum fuerit? Nunc uero ſi quis te in regiam aulam deduxit, & ut
onibus præſentibus regem alloquereris effectit, & illi te reddidit
commenſalium, & conuiuium, omnium te dicis eſſe beatiffimum. In
celum autem adſentiuſ, & omnium regaliter, & patem an-
geli debeas habere ſplendorem, & illa frui ineffabili gloria, ſubir-
tas an pecuniam erogare poteſt? Cum opus eſſet, etiam ſi uita ex-
tenda eſſet gethire, exultare, & præ uoluptate eſſet. *Homil. 35. de di-
uerſiſ.*

Cyprius. Quamuis naturaliter aqua frigidior ſit aduentu tamen
ignis, frigiditas ſuz oblita æſtuat. Hoc ſane modo etiam nos, quā-
uis propter naturam carnis corruptibiles ſimus, participatione tamen
uitæ ab imbecillitate noſtra reuocati, ad proprietatem illius ad
uitam reformamur. Oportuit enim, ut non ſolum anima per Spiritu-
m ſanctum in beatam uitam adſcenderet, uerum etiam ut rude at-
que terreſtre hoc corpus cognato ſibi guſta, tactu & cubo ad im-
mortalitatem reduceretur. *In Ioan. 1. 3. c. 39.*

Gregorius dicitur Janſens, Quemadmodum uibrum noſtram ſupe-
rare nobis non datur, quippe quæ tantum præit, quantum progre-
dimur, & æqua poſitione ſemper antecedit: neque ſupra caput eſſe
poteſt corporis magnitudo, cum illud ſemper corpori ſuperpoſi-
tum ſit. Sic neque Deum largiendo vincere poſſumus. Neque enim
quippiam largimur, quod illius non ſit, aut magnificentiam & li-
beralitatem antecedit. Conſidera, uade ſit tibi idipſam quod es,
quod ſpiras, quod ſapis, & id, quod maximum eſt, quod Deum co-
gnofcis, quod ſperas regnum celorum, æqualcm angelis dignita-
tem, perfectam paramus gloriæ, quam nunc in ſpeculis & ænigma-
tibus cernis, contemplanonem, quod factus es filius Dei, coheres
Chriſti (audacter dicam) & Deus ipſe. *In Orat. de pauperib. amand.*
& benignitate complectendū.

Olympiodori. Qui agriculture ſunt periti, aiunt ante cæteras ar-
bores efflorere amygdalum, & reliquarum poſtremam folia exue-
re, ut uideatur quodammodo ſionibus uirere perpetuis. Scimus

autem, nuceſ amygdalſtriplices eſſe. Nam extrinſecum
titem, lignea teſta, ſue duriori putamini impoſitam
nucleus ineſt, quem comedimus. Talis uero eſt homi-
ma, ſpirituque compoſitus. Inquit ergo: Tunc florere
amygdali, habentes in uigore & gloria corpus, animam
in Eccl.

Plutarchi. Vt athleta non ferunt coronam, niſi uero
nis uiris præmia felicitatis non ante contingunt, quam
ius uitæ certamine in mor.

Auguſtini. Et quanto maius periculum fuit in præ-
ius eſt gaudium in triumpho. lactat tempeſtas naufragio
que naufragium, omnes futura morte palleſcent. Ita
lum, mare, & exultant nimis: quoniam timuerunt
carus, & uena cuius malum renuntiat: omnes, qui
piunt, ægorant ſimul animo. Fit ei reſte, & non dum
ſtibus uiribus: & ſit iam tale gaudium quale non ſu-
ſaluſ & fortis ambularet. Eaſque ipſas uoluptates
etiã non inopinatis, & præter uoluntatem irruentibus,
tis, & uoluntatis moleſtis homines acquirunt. Eaſque
uoluptas nulla eſt, niſi præcedat eſturiendi & ſituri
ebriofis quædam ſaliſcula comedunt, quod ſit
quem dum exinguit potatio, ſic delectatur. Et inſiſtunt
iam pacæ ſponſæ non tradantur ſtiram: ne uilem
daram, quam non ſuſpirauerit ſponſus dilaram. Hoc
cranda lætitia hoc in ea, quæ conceſſa eſt, licita eſt. In-
riſtiſſima honeſtate amicitia: hoc in eo, qui mortuus eſt,
perierat, & inuentus eſt. Ubique maius gaudium
preceditur. Quid eſt hoc Domine Deus meus, cum
tibi tu ipſe ſis gaudium, & quædam de te tirate ſem-
Lib. 3. Conſeſſ. c. 3.

Cyprius. Si in habitaculo tuo parietes uentilant
de ſuper tremere, domus iam fatigata, iam laſſa, ad
labentibus, ruſnam proximam minaretur, nonne
migrareſ? Si te nauigare turbida & procellaſa tempe-
li uenti excitata, prænunciaret futura naufragia non
lociter peteret? Mundus ecce nutat & labitur, & ſtira
iam ſenectute rerum, ſed fine reſtatur: & tu non Deo
non tibi gratularis, quod exitu maturiore ſubacta
fragis, & plagis imminentibus exaris? Conſidera
diſtictiſſimi, & identidem cogitandum, remanentiaſ
tanquam hoſpites & peregrinos hic interire degere, die
diem, qui aſſignat ſingulos domiſio ſuo, qui non
laqueis ſecularibus exutos, paradifo reſtituit, & regni
non peregre conſtitutus, propter in partem regere
ſuos nauigare ſeltinans uentum proſperum cupidum
citer ebaros liceret amplecti Patriam ſaltram paradifo
mus, parentes noſtros, patriarchas habere iam carum
proprietatis & curimus, ut patriam noſtram uideat,
lutare poſſimus? Magnus illic nos charorum numerus
rentum, fratrum, filiorum, frequenſ noſ & copola
iam de ſua immortalitate ſecura, de noſtra ſollicita.
ipectum & complexum uenire, quonia & illi, ad
iætitia eſt. *Serm. de immortal.*

Sicut uidentem ſpeculum, homo uidet ſeipſum, & no-
dem præſentia ſeipſi & beatas uidentem Deum, ſimul &
ſione uidet ſeipſum, & omnia ad beatitudinis integritatem
ceſſaria. *De ſingul. Cleric.*

Gregorius, lultorum uita palmæ comparatur, quia palme
tacta alpeia eſt, & quaſi aridis corticibus obuoluta, ut
uſu & fructibus pulchra: inferius corticem ſuorum inuoluit
angultatur, ſed ſuperius amplitudine pulchre uiridat
tur: Sic & electorum uita, deſpecta inferius ſitum
tuo quaſi multis corticibus obuoluitur, dum immu-
tationibus angultatur: in ſummo uero illa quaſi pulchre
tus, ſolis amplitudine retributionis expanditur. *Homil.
palmæ, quæ à cunctis arborum generibus diſtinet. Lib.
cap. 25.*

Seneca. Quemadmodum ſummum adſectionem
(quid enim ſupra ſummum erit?) Ita de beata quædam
ſummo bono non eſt. *Lib. 2. epiſt. 76.*

Quemadmodum omnis ſcientia atque ars aliquid
manifeſtum, ſenſus comprehenſum, et quo ſentitur de
beata uita fundamentum & initium à maniſteſtati
ſub ſenſum cadit. *Lib. 2. epiſt. 125.*

Auguſtini Philonij. Nihil in his terris rerum terreſtris
pretioſum, ut calore ſuo uel minimam felicitatis ætate
portionem. Neque meritor Chriſtus eſt, qui meritorum
uerat eccleſiaſticam, neque tam egenus rerum, ut ætate
commutet. Non vendax eſt rerum celeſtium, multo
terrenarum. Gratuito largitur, quæ gratuito promittit
mmium Dominus non uult non noſtra: animam con-
ſuis uerbis credulum & audientem exigat, non pretium
uerſus ab harum tenebrarum principibus, qui nihil deſiderant

receptis pecus muneribus. In Ciriano, Sel de scientia be-

... mortalis eo efficitur virtutisque promoueret, vt
... in manum fera um vt res, maria traiceret, extruderet
... confisteret, suspiceret in cœlum, aliorum reuo-
... Solis & Lunæ cursus, ortus, & occa-
... celeres resurraiones, æquinoctia, solstitiaque dupli-
... hœmis & ætatis, ventorum & imbrium impetus, in-
... tractus, mundi denique passionēs, laboresque
... posthumis sæculis pro-
... reuera spiritus aliquis inesset animis nostris, per
... reum intelligentiam cognitionemque assequere-
... in mortem Axioche, sed in immortalitatem tran-
... sedyncerum fructum bonorum: neque admi-
... meras, & ab omnibus molestis liberās vo-
... peruenies ex hoc carcere solutus,
... sunt omnia: & vbi tranquillitas
... quæque expertia sunt omnia: & vbi tranquillitas
... in concussa viuens rerum natu-
... non ad ostentationem theatricam; sed
... cognitionem contemplaberis. In Ti-
... bene viuenda.

... Distingenda est omnis animi intentio in spe futuri, per
... aperire eam etiam sub
... ac maifestissus consequaris, vt non ad oblectatur
... non abnuam. Si cui aliquis quinq; ho-
... denarios offerat, quingentos vero aureos in crastinum
... offerat, vt non ad præsens sumere, an au-
... dubiumne id est, quin præoptet grandia
... breuis huius atque æter-
... eligas capere vilia, cum capere

... Tantum cœlestia gaudia vincunt terrestria, quantum
... Nam hic magis ipsam corpus, illic vero oblectatur
... qui has mundi illecebras pro
... detestantur in apoph. 79.

Vitium.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Græce διαρρηκτικόν, id est, quia rumpit. Videtur quando
... esse habitus animi in uice, non rationi repu-
... Nonnunquam sumitur pro errore. Plin. Librum nuptijs ple-
... Vitium Rab, & Rahab, malum culpæ, malitia, vitiositas;
... malus fuit, male facit, habitum affectum, & effectum
... in tota vita inconstans, & à
... Tullium, ex B. Thom. 1. Sec. q. 71. art. 1. Dicitur
... as, quod est caueo, &c.
... quod morbus est habitus quidam con-
... vt febris, infamia, claudica-
... Vitium vero perpetuum est, vt cœcitas, claudica-
... Morbus igitur cum accessu discellaque est, vitium ve-
... manet.

LocI BIBLICI.

Vna aliena luganda, Exech. 9. 4. 1. Cor. 5. 2. 2. Cor. 12. 21.

SENTENTIAE PATRYM.

Non in feminibus, sed in voluntate nascens causa vitiorum est
... contra a Ruffin. S. hab. distim. 56. cap.
... non tantum expellenda sunt vitia, quantum refellenda, quia
... quam suscepta semel deponere.
... vice amplexantur, & sul-
... fallacia ac pessima simili-
... virtutibus gloriantur. Idem, ad Demetria.
... ducunt, adulationem pro hu-
... vice amplectuntur, & sul-
... vitium naturæ creatæ,
... semper amare dedit.
... vitium naturæ creatæ,
... semper amare dedit.
... vitium naturæ creatæ,
... semper amare dedit.

SENTENTIAE POETICAE.

Horat. 1. Serm. 3.
Deniq; te ipsum
Concute: num qua tibi visiorum insueris olim
Naturæ, aut etiam consuetudo mala namq;
Neglectis vrenda filix inuascitur agræ.

Boc Metro. 1. lib. 3.
Qui severe ingenium vult agrum,
Liberat prius arua fructibus,
Falce rubos, silicemq; resecat,
Vt nona fruge grauis Ceres eat,
Dulcior est apium mage labor,
Si malus ora prius sapor edat,
Gratus astra nitent, sibi Notæ
Definit imbris ferocitate sanos.
Lacerat vt tenebras pepulerit,
Pulchra dies vobis agit equos,
Tu quoq; felle, quæ bona prius,
Incipe cello iuga retrahere:
Vera dehinc animum subseruim.

Claud. 2. Eutrop.
Sed quia cœcus inest visio amor, omne futurum
Despicitur suadent breuem profrensa fructum,
Et rurs in vetustis damis secur a libido.

Horat. 1. Serm. 3.
Nam vitij: nemo sine nascitur, optimus ille
Qui minimis vrgetur.
Pers. 1. Satyr.
Auriculari assis qui non habet?
Propert. 2. Eleg. ad Heren.
Pnicisq; dedit vitium natura creatæ,
At fortuna aliquid semper amare dedit.
Mart. 12. lib. Epig.
Crine ruber niger ore, breuis pede, lumine lauis,
Rem magnam praestas, tolle si bonus es.

B B B B B 2 Ouid.

randum sint faciliora, raro tamen, à quibus videatur, inuenies

ibidem. Quid, oro, inuidia delectationis præstat inuidia? Qui alter ab o-

dio mercedis accipit? Quid iracundo furor suus confert? Similiter

curre per singula, & inuenies tot animæ tormenta, quæ vitia, quæ

vtique eo facilius vinci possunt, quo nulla nos allicunt voluptate,

ibidem. Summa tibi scientia, summa iustitia sit, vitia virtutesque distin-

guere: quæ quanquam sibi contraria semper sint, aliqua tamen ex

cis tanta iunguntur similitudine, vt discerni omnino vix possint,

ibidem. Sæpe se vitia ingerunt, & se esse virtutes mentiuntur, vt tenaci-

tas, parsimonia, effusio, largitas, crudelitas, zelus iustitiæ, remissio,

pietas velit videri. Gregor. S. hab. distim. quadragesima prima. Dicitur

Sæpe se. Si forte nos studio contra vitiorum incentiua stringimus, ipsa etiam

vitia ad vsum virtutis immutamus. Nonnullos tamque ita pos-

sideri: sed hanc defensionem iustitiæ in vocem libertatis authoritatis

immutat, nonnullos fortitudo carnis illecebrat, sed dum exercendis

piis oneribus corpus subduunt, vnde iniquitatis stimulum passi sunt,

inde pietatis lucra merentur. In mor. Quamvis per omne vitium, quod accipitur, humano cordi anti-

qui hostis virtus infunditur in hac tamen nequitia, id est, inuidia,

totia sua viscera serpens concutit, & imprimendæ malitiæ pestem

vomit. ibid. Prima vitia deceptæ menti quasi sub quadam ratione se ingerunt:

sed quæ sequuntur, dum mentem ad omnem insaniam protrahunt,

quasi bestialium clamore mentem confundunt. ibid. Capitalia vitia tanta sibi cogitatione coniunguntur, vt non nisi

vnum de altero proferatur: prima namque superbiæ soboles inanis

est gloria, quæ dum oppressam mentem coarctat, mox inuidiam

gignit: quia nimirum, dum vani nominis gloriam appetit, ne quis

hanc alius adipisci valeat, tabescit inuidia, iram generat: quæ quanto

interno liuoris vulnere animus faucitur, tanto etiam mansuetudo

tranquillitatis amittitur. Ex irâ tristitia oritur: quia turbata mens,

quo in ordinate se conuertit, eo adicienda confundit, tristitia ad a-

uaritiam deriuatur, quia dum consilium cor bonum lætitiæ in se-

metipso intus amisit, vnde consolari debuerat, foris querit, & tanto

magis exteriora bona adipisci desiderat, quando gaudium non ha-

bet, ad quod intus recurat. ibid. Vitium est affectus naturalis præter ordinem, & supra men-

suram ordinem transgrediens, quando mouetur ad ea, quæ non

debet: mensuram excedens, quando mouetur plus quam debet.

Hugo. Iniqua via est, quæ nos perducit ad vitam, recta vero virtutum

quæ nobis indulgentiam tribuit ad salutem. Cassin. Psal.

SENTENTIAE POETICAE.

Horat. 1. Serm. 3.
Deniq; te ipsum
Concute: num qua tibi visiorum insueris olim
Naturæ, aut etiam consuetudo mala namq;
Neglectis vrenda filix inuascitur agræ.

Boc Metro. 1. lib. 3.
Qui severe ingenium vult agrum,
Liberat prius arua fructibus,
Falce rubos, silicemq; resecat,
Vt nona fruge grauis Ceres eat,
Dulcior est apium mage labor,
Si malus ora prius sapor edat,
Gratus astra nitent, sibi Notæ
Definit imbris ferocitate sanos.
Lacerat vt tenebras pepulerit,
Pulchra dies vobis agit equos,
Tu quoq; felle, quæ bona prius,
Incipe cello iuga retrahere:
Vera dehinc animum subseruim.

Claud. 2. Eutrop.
Sed quia cœcus inest visio amor, omne futurum
Despicitur suadent breuem profrensa fructum,
Et rurs in vetustis damis secur a libido.

Horat. 1. Serm. 3.
Nam vitij: nemo sine nascitur, optimus ille
Qui minimis vrgetur.
Pers. 1. Satyr.
Auriculari assis qui non habet?
Propert. 2. Eleg. ad Heren.
Pnicisq; dedit vitium natura creatæ,
At fortuna aliquid semper amare dedit.
Mart. 12. lib. Epig.
Crine ruber niger ore, breuis pede, lumine lauis,
Rem magnam praestas, tolle si bonus es.

B B B B B 2 Ouid.

Quid. 3. Amor. 8.

Si sapientia et nobis aliquid nisi nomen, & umbra
Reflat in Elysia valle Tibullus erit.

Idem 3. Amor. 19.

Multa, diuque ruli, & sic patientia vicia est,
Cede fatigato peccato rursus amor.
Scilicet a se ferri iam me, suscipere, carenas,
Et que non puduit ferre, nullo pudet.
Vicimus, & domitum pedibus calamus amorem,
Venerunt capiti cornua serua meo.

Antholog. sacr. Jacob. Bill.

Flagitiosam vitam plus molestia quam vo-
luptatis habere.

Cui dicam, huius similes, quibus est damnosa voluptas
Chastior, aterris, quam bona cuncta domus?
An phrenesi capiti? aut ei qui patre relicto
Optabat filius, quos pellere posse, sementem?
An iacobae portus de stirpe creatus,
Quos dabant arbera Christus ab at, & cibum?
Huius tamen (si) miseris hermines, o peccatorum lana!
Hac dape porrus erat, caput nocentis, prior?
Frustra nos ab aliis vitiis abhorret, si vno eiusmo-
di labore remus, quod nos in eternum
exilium coniciat.

Cetera quid prodest depellere crimina, celi
Vana manens labe, si tibi obpudat ver?
Quid iuvat aggeribus fluvios ferire furentes
Si pars ad segetes praebeat una, vicia?
Vrbem quid vultu prodest, cinxisse, quid aliis
Mentibus, una hostis parte patente tuo?
Quid iuvat infectum lepae color & vicia, candens,
Arceat hunc castris cum maculosa curis?

PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Vitia nostra, quae amamus, defendimus: & malum excusare il-
la, quam excutere. Senec. epist. 117.

Serua vitia, & contactu nocent, & in proximum quemque transi-
liunt. Idem. De tranquill. vicia.

Multum prodest vicia proiecisse, si cum alienis rixandum est.
Idem epist. 12.

Vitia de mercede sollicitant. Avaritia pecuniam promittit. Luxu-
ria multas ac varias voluptates. Ambitio purpuram & plausum, &
ex hoc potentiam, & quicquid potentia ponit. Idem epist. 59.

In vitia alter alterum tradimus: quomodo ad salutem reuoca-
ri potest, quem nullus retrahit, & populus impellat? Idem Epi-
stola 29.

Vitia semper facultatibus, licentiaque & assentationibus alun-
tur. Vel Patere lib. 3.

Vix artibus honestis pudor retinetur: quanto minus inter certa-
mina virtutum, pudicitia, aut modestia aut quicquam probi moris
releuatur? Tacit. Annal. 1. 14.

Nihil prodest foris esse strenuum, si domum male viuatur. Valer.
Max. lib. 2. c. 9.

Omnino ex alio genere impotentia est, ex alio vitium. Vitium
enim omne suae culpae ignarum est, non ignara impotentia. Arist.
lib. 7. Ethic. c. 8.

Vitium omnium principium conferuat, & vitium labefactat.
Ibidem.

Minus mala est feritas & immanitas, quam vitium, sed terribilior
tamen. Lib. 7. Eth. c. 6.

Vitium aliud est, quod naturam attingit humanam: quod idem
absolute vitium dicitur: aliud cum adiunctione, ferinum aut mor-
bosum vitium non absolute. Lib. 7. Ethic. c. 5.

Oranis per insignis vitiositas, amentia, timiditas, intemperantia,
& duritia, vel feritas, vel morbo tribuenda. Ibid.

Malignitas vitio non est ignoscendum: neque vili eorum, quae ipsa
vituperanda sunt. Lib. 7. Ethic. c. 2.

Quae criminis datur vitia, in nostra sunt potestate. Lib. 3. Ethic.
cap. 5.

Quae vitia corporis in nostra sunt potestate, culpantur: quae non
sunt, non item. Ibid.

Est in vitio magna vis ad labefactandum principium. Lib. 6. Eth.
cap. 5.

Peruerit iudicium vitiositas principiorumque inducit eorum
errorem, unde actiones & officia proficiuntur. Libro 6. Ethicor.
cap. 12.

Vitiosissimum nullum est vitium, nullaque virtus: sic nec Dei sed hic
virtute praestabilior est: illarum aliud est genus vitii proprium. Libro
7. Ethic. c. 1.

Videndum est diligenter, ad vitia vitia sumus procliuiores. Alii
enim ad alia natura procliuiores sumus. Quod facile ex ea voluptate
& agitudine, quae nobis accidit, intelligimus. Se autem quisque

ab ea debet in contrariam partem deducere. Libro 2. Ethicor.
tem longius euagatur, is quoniam minime lateat postea
reprehensione. Ibid.

In summo ingenio atque optimis Republic. moribus
parua vitia elucet magis, eoque notantur facile: quin etiam
saepe officiant, cum ob auctoris decus in virtute possunt
piuntur, atque ad imitandum inuitamento sunt. Arist. lib. 3.
Casaribus.

APOPHTHEGMATA.

Crates negabat inter hominem quempiam inueniri
non aliqua in parte liberetur: addens, nullum inueniri
punicum, in quo non sit aliquid granum supplicii. Laertius
6. cap. 5.

Leo Byzantius, Pasiades, cum Leoni Byzantio
obiiceret oculorum, Leo respondit: Corporis mei vitam
exprobras, haud videns filium tuum Nemesium humeris
tuis. Erat enim Pasiadi filius contractus humeris. Nemesius
dixit redargutionem insolentiae, quam veteres huius
Deam. Philost.

Dionysius inuicem regno pulsus, eadem diebat se parum
scientes: quemadmodum enim illi, cum peccauerint, ad labor-
trium consuetudine videntur, patris autem pro pudore
sibi euentis, ut in metropoli vitam agens vercundus
Laucaede cum voluptate viuere. Bras. lib. 7. c. 1.

SIMILITUDINAE.

D. Chrysofomi, Quoties diutina quaequam ac dura
poribus inhaerit, cum & longo tempore, multoque labore,
sapiencia in admoventis remediis est opus, vel collectis
que vitia periculo dissoluantur. Idem videre est in anima. Qu-
nim aliquis morbum qui iam radices egit in anima multo
pore concretus sit radicibus vellere volent, non satis est
etionem vnius duorumve dierum admonitio, verum oportet
quentes ac diebus compluribus in hac cura versari: si modo
ambitionem ac voluptatem, sed ad fructum, & vilitatem
hoc publicum gesturum sumus. Hom. 1. de David & Saule.

Sicut ex parte Dei, quamvis plures sint spiritus vitiorum,
septem dicuntur, quia ex illis septem omnes species vitiorum
cedunt: quos spiritus enumerat Esaias, & Salomon signat. E-
pientia edificauit sibi domum, & subdidit columnas ferreas
parte diaboli, quamvis multi spiritus vitiorum, tamen ex
cuntur, quoniam ex illis principalibus vitis vitia videntur
tur. in Mart. 12. hom. 13.

Origenis: Sicut ex iustitia generatur iniustitia, & ex casti-
tas, si quis enim primo tenuerit castus esse coepit, ac ce-
tis fermento quotidie castior efficitur: ita & qui semel
paruum poluerit fermentum, quotidie semetipso nequam
ac deterior. Hom. 11. in Num.

Naz. san. 2. emi. Quemadmodum in corporibus, quum
duo membra male sunt affecta, haud diffuciler reliqua
tur, sanataque bonum maioribus subuenit partibus, quo-
ter & illa conualescant: quum vero plura distent & male
nullo remedio subueniri potest quin omnia agrotent, per-
illud iam manifeste se ostendit: Ita morbi etiam, qui longi-
dunt, a communi populo, qui melius habet, sunt abduci
quam vero maior pars corrupta est, tum vniuerso immu-
lum. Contra Iul.

Philonis Iudaei: Quemadmodum coloris corpore huius
brem indicat. Sic vitium animae morbum. Lib. de
sententia

Sicut qui febre decumbit, non vna quaequam parte, sed
pore agrotat: ita totus animae infirmitas est vitium. Lib. de
sipsentia.

Saluati episcopi Sicut in sententiam profunde mor-
ones sordum omnium, sic in mores eorum quasi ex omni
vitia fluxerunt. Nullam enim improbitatem suo, quae
redundauerit: cum vitique etiam paganae ac ferinae gene-
beant specialiter mala propria, non est tamen in his hoc cor-
nium Galliarum, sed paulatim id ipsum tamen, vtrumque
caeditur, pars exemplo emendetur. De veridicis & prae-
Dei.

Marci Eremitae: Sicut virtutes laboribus & ignominia: Sic
vitia voluptatibus & gloria procreari consueverunt. Omnis
ralis voluptas praesumpta licentia prouenit. Porro licentia
dulita generat. De lege spirituali.

Lyfidi Pythagorici. Nominabo primum matres earum,
sens intemperantiam & avaritiam: ambo vero sunt scelerum
mae. Ex intemperantia igitur germinant scelera, vitiis
proditiones, & abhorrentes a natura voluptates, atque
quidam vehementiores, ad mortem & praecipitium impellunt.

PO

POLYANTHROPOS

quod illa se iniquam gignere, atque arduissime complexi contuere. Pier. Val. l. 48. pag. 474. E.

F A B U L A.

Fur & carnifex.

Dampnatus quidam furti, ad supplicium ducebatur, qui suam infelicitatem deplorans: Me miserum, inquit, exi moriedum superflite magistro meo a quo hanc artem didici, quem scilicet plecti oportebat prius. Huic carnifex: imo te, inquit, quita male didiceris inertiæ penas dare æquissimum est. Cui fur: At inquit non fuisse me imperitum furandi, confessio mea indicat. Debueras igitur, inquit carnifex, te exercendi finem facere.

Docet fabula optimum esse à malis facinoribus celeriter desistere. Nam quis non peccat in vita, & de his nulli tenetur: Sed optimus ille est, qui non solum minimis, sed etiam paucissimis vitetur, hoc est, qui quod fieri non oportet, id facere cito desinit.

Fatui cribrum.

Fatuu cum cribrum reperisset, arbitratus vitiosum redditum neglectione, cepit obturare foramina ut aptum vsui, quemadmodum putabat, redderetur. Sed cum in opere periret denique foraminum crebritatem, parumque recederet inceprum, abiicit cribrum indignabundus. Neque enim, inquit, video qua parte obturare quæ pertusum relinquere debeat.

Docemur, in cogitantes in ipso deum opere difficultatem sentire, non prospicere animis suis, iactare & in agendo deo nigan plurimum, & aggredi sepe quæ absolui nequeant. Docemur & nos, fatius esse extreme vitiosa non attingere, quam frustra emendare velle.

Fœneratores.

Qui quæstum faciebat detrahendis pellibus mortuorum animalium, quorum vendere coria solet, obuiam forte factus fœneratori, salutatum hunc ita compellauit, ut sui ordinis & gregis hominem quorum vterque idem opificium faceret. Ac admiranti fœneratori, qui sibi primarius in populo cuius videretur, & istum nosset: percontantique quoniam modo idem opificium ambo exercerent, respondit ille: Quæ ipse mortuis animalibus pelles, fœneratores autem viuis hominibus res & bona detraherent, quæ dirperent.

Fabula docet, in mores sepe tanta vitia inuadere, ut pessima facinora non solum impunita, sed etiam honorata esse reperiantur. Nonne autem interrogatus apud Ciceronem Cato, quid fœneratio? Quid, inquit, hominem occidere? &c.

Vide Virtus, Item, Malitia.

Vituperium.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Vituperium, Græce *ψύχος*, & *ψύχω*, vitupero dicitur. Heb. *Gua daphab*, conuictum, vituperium, contumelia, detractio, a verbo *Quiddaph*, vituperari, conuictus est, inuectus est in aliquem verbis atrocibus. Cognationem habet cum *Nadaph*, propulsauit, & cum *Nughaph*, conseruauit, qui vituperii effecta designant. Venit autem vituperium sine vituperatio à vitupero. Vituperare enim est, vitio aliquid dare. Terent. *Nunc quam rem vitio dent, qua animaduertite.* Et subiungit *Id est vituperant factum.* Venit autem vituperare & vituperium à vitium, scilicet Ang. quæ hoc quælibet res vituperatur. Ex B. Thom. 1. Secunda, 6, 71, art. 2. cap.

SENTENTIAE POETICAE.

Ex Comiciis Græc.

Attigere probos verba non queunt mala.
Nihilque dei diuobis in uerba uerba.
Calumniam silet opprimere quod eminet.
Tot aures aures uisus, sed quis roxat.
Laudare & infamare eundem est improbi.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIAE.

Vituperationes & laudes sunt viri uisus sapientis, & non multo sum insipientium. *Plat. in Crit.*
Vituperatio est clarissimarum rerum extenuatio. *Franc. Patri eius de regno, 9. c. 19.*

SIMILITUDINES.

D. Chryssostomi: Quemadmodum nullas nos ledere poterit, nisi à nobis ipsis laudamur: Sic nisi nos ipsos vituperemus, nemo alius nos inquam dedecorabit. *Hom. 88. in Math.*

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

...vitiis...
...libidines...
...matri...
...quod illa...
...F A B U L A...
...Fur & carnifex...
...Dampnatus...
...Docet fabula...
...Fatui cribrum...
...Fatuu cum...
...Docemur...
...Fœneratores...
...Qui quæstum...
...Fabula docet...
...Vide Virtus...
...Vituperium...
...DEFINITIO...
...Vituperium...
...SENTENTIAE...
...Ex Comiciis...
...PHILOSOPHICÆ...
...Vituperationes...
...SIMILITUDINES...
...D. Chryssostomi...
...HIEROGLYPICVM...
...Theologi nostri...
...Catenas...
...Vitia...
...contendant...

Die quæsi si quis solem tene... raturum auctorem æstimet, soline an sibi detraxit sibi videlicet ipsi, cum furiosi & insanientis opinionem sequatur. Eodem profecto modo, qui prauos bonos esse putat & contrario seipso vituperant. Ibid.

Plutarch. Palestina corpus humilitate, vt alios deiciat: Ita quidam seipso vituperant, vt videantur ad parari familiares, in mor.

Vltio.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Vltio vindicare est, & iniuriam non impunitam relinquere. Vltio sciamus. Cura altere ad leg. Aquil. Heb. Nakam, & Dekamah vultus, vltio, vltio actus: a verbo Nakam, vindicauit, vltus est, stetit ad vltioendum: & in 4. coniugatione, Hithpaal, vindicauit se, vltus est seipsum.

LOCUS BIBLICI.

Vltio David iniuriam seruis factam. 2. Sam. 10. 17. Vltio non querenda. Leuit. 19. 18. Luc. 9. 34. vltioem capere, Dei est. Dicitur. 32. 33. Rom. 12. 19. Heb. 10. 14.

SENTENTIAE HIST.

Vltiois quemadmodum acres, & iusti aculei sunt, qui laceffiti concitantur, acceptum dolorem penitus cupientes. Val. Max. lib. 9. cap. 10.

Quid forti suauius quam vltioem manu sumere? magnum munus à natura corrupta animi vltioem satiare. Iornand. de reb. Geticis.

Vltiois desiderio res proprias in tantum discrimen conicere, minime prudentium est, neque decet casus & occasiones, quas re publica sperare potest, ad vltioendum expectare: imo admodum turpe est indignatione vinci, & in rebus ad imperia spectantibus, summa infamia est, quum imprudentiam detrimentum comitatur. Er. Cypri. d. hist. l. 4.

APHORISMA.

Diogenes interrogatus à quodam, quo pacto maxime posset vltioem inimicum? Si te ipsum, inquit, probum & honestum virum præstiteris. Hoc qui facit, & sibi prodest maxime, & inimicum maxime discruciat. Nam si fundum conscientis bene cultum, discruciatur inimicus, quid fiet si te ipsum viderit veris ornatum bonis? Laert. libro 6.

Idem ingressus aliquando iuuenum conuiuium, capite semitonso, non solum non comiter exceptus est, sed multis plagis & aultus dimissus est. Quos ille hac ratione est vltus. Nomina iuuenum à quibus fuerat casus, albo inscripsit, itaque obambulabat soluto pallio: plagarum notæ loquebantur, quid esset passus, & album prodebat autem. Hoc pacto iuuenes inhumanos omnis oburgandos ac reprehendendos exposuit. Laert. l. 6.

Idem. Mithras cum Diogeni colaphum dedisset, Diogenes continuo exiit, Tria millia tibi in mensa sunt posita: per ludibrium illi gratulans, quod pro colapho tantum nummorum ex multa ad ipsum esset reditum, si lege ageret. At Diogenes postredie sumptu pingulum loro, eoque in pacto Mithra, totidem verbis dixit: Tria millia tibi in mensa sunt posita. Aulus Gellius narrat de quodam, qui pro delictamento habebat, manu depalmare homines: moxque & crumena quam in hoc circumferrebat, numerabat multam: At Diogenes declarauit, non omnes esse ea patientia, vt multa contenti sint. Laert.

Tiberius Imperator. Diogenes Grammaticus sabbathis Rhodi disputare solitus, Tiberium ad se venientem, vt ipsum extra ordinem audiret, non admisit, sed per seruulum suum in septimum distulit. Is quum Romam venisset, & pro Caesaris foribus adlaret, cupiens illum salutare, Tiberius iussit, vt post septimum annum rediret. Nec alia poena tantam Grammatici superbiam vltus est. Eras. in lib. 6.

Timotheus Atheniensis quem iuxta Diogenem appellat Lucianus, quum egra & cæcos esset inhumanissimis moribus, fugeretque consuetudinem hominum, solum Alcibiadem adamabat, ex osculabaturque. Id admiranti cuidam, causamque roganti, respondit: Ideo sibi charum esse adolescentem, quod perspiceret illum aliquando magno malo fore Atheniensibus, à quibus multis contumeliosis affectus esset. Eras. l. 5. apoph. Fulg. l. 9. c. 12.

Alcibiades nunciati, quod ipse eum comitibus morte damnatus esset Athenis: At nos, inquit, demonstrabimus illis Alcibiadem viuere, simulque sese ad Lacedæmonios contulit, ac bellum Decelium, ab vrbis Decelia cognominatum, excitauit in Atheniensibus. Plut.

Philoxenus quum audisset suos versus à laterariis perperam recitari, lateres ipsorum comminuit, dicens: Vos mea corrumptis, ego vicissim vestra. Eras. l. 6. apoph.

Agellus. Quum puer quidam Agellio rege videtur captum è cauo pronaheret, musque conuersus monomantis manus, atque effugisset: Agellus indicauit his quibusdam xitq: Posteaquam minimum animalculum sic vltioem vndeque captata occasione animum addere fludebat, vltioem ditiones fierent aduersus hostem. Sed idem exemplum vltioem valet, ne quis quamlibet potens, iniuria pronocet infirmum, enim sapenmero, vt qui, sicut ait Flaccus, fragili quum dntem, infrangit solido. Plut. in Laco. apoph.

Demonides amissis furto crepidis, precatus est, vt eius quum rat pedibus conuenirent. Vltus est bene precari, quum illi precaretur malum vltioem pedes distortos, quales habebat. ni des. Plut. in Laco.

Chilon fratri querenti, quod Ephorus ipse non crederet, quum le esset: Ego, inquit, iniuriam ferre noui, tu non. Diogenes in vltio.

Thales rogatus quo modo quis facillime ferret informem? Si quis videat hostes maioribus malis obnoxios. Quum contemplatione felicitatis alienæ, suam calamitatem contemneret. Laert. l. 6.

Pitracum. Habens potestatem puniendi quempiam meliosius in ipsum exiterat, dimisit, inquit: Venia vltioem est. Illa namque mitis est ingenii, hæc autem ferri. Sicut in Meliss. par. 1. ser. 27. Max. ser. 7.

Bion familiares suos admonerat, vt hoc argumento proficere in philosophia, si iurgantes & conuulgentes parerent, ac si recitarent versus illos Homericos.

Quæsi, inquit, quomodo dicitur? Quæsi, inquit, quomodo dicitur? Quæsi, inquit, quomodo dicitur? Quando vir haud nequam, nec stultus amice vltioem Per multum salua atq; vale. Dii presera demet.

Laert. lib. 4.

Xenocrates à Bione dictis laceffitus. Non sum, inquit, aliquid furus. Neque enim Tragedia, cum à Comædia taxatur, eam responso. Laert. l. 4.

Democritus dicere solebat, Prudentis esse futuram iniuriam cauere, indolentis vero, quod factum est non vltioem. Sicut in Prudentia.

Heraclitus dicebat, iniuriam magis extinguendam quam dium: Ex leuissimis offensis, si negligentur, nascuntur vltioem gædiz. Sed ad refingendum incendium, accurrunt contenti vero similitati citius addunt irritamenta. Laert. l. 6.

Socrates frequenter dicere solitus est. Peius esse iniuriam re, quam ferre, sentiebat eum non semper malum esse quum afficitur: sed potius huic qui bonis iniuriam inferat. Eras. libro 3.

Idem. Quum in via quidam illi per lasciuiam calceam impingentibus quod id pateretur? Quid facerem, inquit, quum illi tibus, vt vocaret hominem in ius: Ridiculum, inquit, quum me calce percussisset, diceretis mihi. Voca illi in ius: Nil pro inere esse inter asinum & hominem brutum, nullaque vltioem ditum: ac vehementer ab iudum videri, non pau ab homine ab animante bruto passurus sit. Laert. l. 2.

Idem. Cum non iudicaretur illi à quo conuictus multum esset, oburgatus cur taceret? Mihi, inquit, suis dicitur quando quidem talis non sum, qualem ipse me esse dicit. Eras. apoph.

Idem. Cum Xantippe, in publico pallium marito detrahit familiares admoneret, vt tantam iniuriam manu vltioem dicitur, inquit, nimirum vt nobis colluctantibus acclamet. Eratratas: Eia Xantippe: Nam huiusmodi vocibus spectatores deos inter se commissos. Maluit autem vir sapiens tolerare tantum de se præbere, quam ridiculum exhibere spectantibus cum vxore certantis. Laert. l. 2. c. 1.

Idem. Quum Xanthippen diu rixantem tulisset in eadem domo sessus confedisset ante fores, illa magis irritata quædam fenestra perfradit eum socio. Ridetibus qui præteribant, & Eratratas arridebat dicens. Facile diuinabam post tantum conuictum quaturam esse pluiam. Laert. l. 2.

Idem. Sunt qui putent Socratem simul aluisse domi dicitur Myrtho & Xanthippen, proinde demiranti cuidam, in quodam dem vsu aleret duas mulieres, præferim nixolas, nec eas dicitur gereret? Hæc, inquit, me domi docent tolerantiam: quum vtendum est: harum moribus exercitatus commo dior ero vltioem consuetudinem. Hunc percontatorem A. Gellius facit. Eras. dem.

Idem. Alcibiadi demiranti, quod Xanthippen supra modum fam domi perperetur? Ego, inquit, iam pridem his sic aluisse non magis offendat, quam si rotæ, quæ aquam elucet è parocidorem audiam. Nam is stridor molestissimus est infertis: cui qui quotidie audit, adeo moleste non fert, vt se audire neciam. Eras. libro 2.

Idem. E palæstra redeuntem Enthydæmum casu factus obduxit ad coenam. Illis autem inter se multa commentantur.

PC

POLYANTHES

Alexandrum cum nota deditur publico decreto accepisset puniendum, nec vltio affectu in com modo, nec incusavit: sed cum illum sui iustitiam locum haberet, effecit, & ipsum Lycurgum, & vitæ rationem quam cum eo egerat, prædicaret nec vitium modo, sed virtutem civium educationem amaret, quam Lycurgus induxerat. Porro mali quod acciderat monumentum loca dicitur in templo Minervæ, cui ab æreo delubro nomen Chalciæco deæq; cognomen tum addidit, ut Opiletis diceretur; nam Doræ Lacedæmonem incolentes, oculos opulos vocant, ab æreo quod Græcis sonat video. Insignis tolerantia exemplum, quæ ex hoste capitali reddidit amicum ac propugnatorem: quem etiam si necasset, ut ipse licuit: nihil tamen minus ipse fuisset iustus, & vno legum statum defensore minus habuisset. *Plut. in Lac. Stob. serm. 17.*

Anonymus. Duo pueri inter se pugnant, quorum vna alteri lethale vulnus infixit. Puerorum autem sodales, cum saucius ille moriturus esset, possiciti sunt illi vindictam, sicque vulneris auctorem interfekturos. At ille: Nequaquam, inquit, per Deos. Non enim æquum est; quandoquidem & ipse hoc facturus eram, si antevultissem, si que strenuus fuisset. Indolem vere Læconicam, qui vitæ ac moribus, iusto tamen victori faucebat: quod virtute non dolo superasset aduersariis. Quid talibus ingemis felicius si à teneris ad veram virtutem fuissent instructi, potius quam militarem duritiam? *Plut. in Læcon.*

Alia quidam Læconi dicit, Mentiris: ille contra, Nimirum, inquit, liberi sumus, alii vero nisi vera dixerint, vapulant. Nihil commotus est Lacedæmonius, sed, utrox conuicium elisit iocobiter raxans maledicum quod ipse non esset Lacedæmonius, atque ob id nec liber. Porro serui si quid fallant mendacio, locis emendantur. *ibid.*

Læconis cum Deos comprecatur, hoc veris addunt, ut possint iniuriam pati: quod nec enim iudicarent ad gerendum imperium, aut alioqui ad magnas res obundas idoneum, qui quavis iniuria commoueretur. *Plut. in Læcon. apoph.*

Archelaus, quem à quodam aqua conspersus esset, amicis illam aduersum eum qui hoc fecerat inflammantibus: Imò, inquit, non me conspersit, sed eum quem esse putavit. Quid hæc moderatione civilius? Hoc exemplo, facile decet iis ignoscere, qui licet in præpotentem, tamen imprudentes delinquant. *Plut. in apoph.*

Demetrius, Quum athletam reprehendisset, quod victor in Olympiis cultu illi vteretur, lapidem illi iracundus inculsit in caput, ita ut sanguis ex vulnere profunderet. Id factum indignè ferentes qui ad erant, hortati sunt, ut adiret proconsulem, sed ad medicum potius. Prius esse debet homini, ut malo accepto medeatur, quam regerat in alterum. *Eras. Rorer. l. 8. in apoph.*

Paulanias, Quum Atheniensium exules hortentur Paulaniam, ut aduersus Athenienses moueret exercitum, dicerentque, quod quum in Olympiis præconis voce pronuncietur victor, soli Athenienses ipsum exhibissent. Cum hoc, inquit, fecerint, in bene meritum, quid facturos et editis, si illis male fecero? Insigne moderationis exemplum, nihil tam atroci commoueri contumelia, at idem ingenii mire solertis argumentum, quod offerebatur, velut instigaturum Paulaniam animum ad suscipiendum bellum, id in partem diuersam retorqueret. *Plut. arch. in Læconicis. Idem supra tit. de Alalitia. attribuitur Philippo Regi Macedo.*

Agathocles, Obsidens urbem quandam nonnullis à muro conuicia in ipsum iaculantibus, dicentibusque, Figule, unde militibus tuis perfoluis stipendium? Ille pacidus ad rideas respondit, Quum hanc cepero. At cum vrbe in potius esset, venderetque captiuos dixit: Si me denuo conuicis affeceris, apud heros vestros querar de vobis. Cuiuslibet illis exprobrans & intemptuam maledicentiam, & seruitutem maledicentia præmium. *Plut. in apoph.*

Epaminondas, Cuium suorum iniurias patientissime ferebat, dicens esse nefas irasci patriæ: que modicum parentum iniurias vlticisci pietas vetat. *Eras. lib. 5. apoph.*

Alexander, Cum accepisset esse quandam qui conuicis ipsum impeteret: Regium est, inquit, quum facias bene, audi e male. Nihil hoc dicto generosius, quamquam idem & aliis attribuitur. *Plut. arch.*

Antigonus, Postquam quidam milites imprecantes regi audiens, nil dixit aliud, postquam incognitus eos è luto à via extraxisset, quam: Nunc conuicis aspergite Antigonum, cuius virtus nunc laboratis: & benedicite eidem, qui ex his vos ærumnis liberavit. *Erasmus lib. 4. apoph.*

Idem, Cum in exiguo quodam castello Græci obsiderent, & loci fiducia contemnerent regem, ob corporis deformitatem, ac nunc staturam humilem, nunc collisum nasum deridentes, Gaudete, inquit, & boni quippiam spero, quandoquidem & Silenum habeo in castris. Quasi diceret, sensuros eos esse suo tempore virum quem nunc derident. *Erasmus lib. 4. apoph. Vide proverb. Silenus Alcibiadis.*

M. Cato à quodam in balneo percussus, obiurgatus ab amico, cur hoc pateretur: ait: Non memini me percussum esse. Sensit eam iniuriam aquo animo ferendam esse, cuius dolorem non diu sentias. *Plut.*

Idem, Quum Catoni causam in foro agenti, Lentulus attracha

pingui salina in mediam frontem quantum poterat capere, sit Cato faciem, ac dixit: Affirmabo omnibus Lentulus, qui te negent os habere. Os habere negantur, quos nihil potest, quum eo facto maxime declarasset Lentulus, tamen Cato purulentiam eiularatur. *Erasmus l. 5. apoph. Idem supra de Doro.*

Tiberius Cæsar, in senatu dicitis quorundam hominum honestis asperfus, admonitus ut maledicos puniret: Non tamen, inquit, habemus otii, ut implicare nos pluribus negotiis debeamus hanc fenestram aperueritis, nihil aliud agi sinetur. *Erasmus apoph.*

Idem, Quædam modum iocis, conuicis, famosis carminibus rumoribus frequenter impeteretur, amicis ad vitium huius respondit: In ciuitate libera, linguam mentemque liberam debere abis.

Theodosius ab amicis interrogatus, cur neminem coramibus afficeretur iniuria, capitis supplicio damaret? Vitam mihi daretur, & mortuos ad vitam reuocaret. Docuit hoc centissimus princeps ad priuatas iniurias hominem debere cilem ad ignoscendum. *Erasmus lib. 8. apoph. h. g. m. 2. p. 1. c. 1. c. 1. c. 1.*

In Fridericum Cæsarem tertium, cum nonnulli dicerent iactantem, referentibus aulicis: An nescitis, inquit, Fridericum pes quasi signum ad sagittam expositos esse? Turres quibus prælatas ferunt, humilia te præterreunt. At nobiscum sagittis, si verbis tantum impetitur. Inueniens cum qui conuicium dicit, quibus nihil leuius, formidat, vix toleraturum populum impetitur. *Eneas Sylvius lib. 1. Commentariis. de rebus p. 1. c. 1. c. 1. c. 1.*

Alphonfus non nauis de se bene meritis, sed ipsum probum solitos lacere, cum sudisset: Regium esse, inquit, non solent facere, sed mala eam patientes audire. Legat nimirum mendacitissimum, Læcones Deos comprecatos, ut possent tantum quod neminem iudicarent idoneum ad gerendum imperium, quavis iniuria commoueretur. *Panorutianus lib. 2. de rebus p. 1. c. 1. c. 1. c. 1.*

Idem audiens à suis, quantum maledictis profunderetur aulicis suis respondit: in huiusmodi iniuriis non quid dicitur quo dicitur, in primis animaduertendum. *Idem lib. 2. de rebus p. 1. c. 1. c. 1. c. 1.*

Idem intellexit se multis maledictis à quodam apud eum ductum esse, qui tamen mox accessit imploraturus eius auxilium. Nec tamen indecore se gessit: imo parum hoc referre dicit, beneficentiam potius, quam vane dictionum memoriam esse. *lib. 1. de rebus p. 1. c. 1. c. 1. c. 1.*

Ludouicus XII. Gallus rex, Lutiduni, viuentæ Caroli VII. ge, deprehensus à quibusdam aulicis, multis verborum contumacitæ vexatus est: Carolus mortuo, propter Ludouici ad regnum reuocatum turbati aufugerunt: sed ille absentes sua sponte reuocatus, sine que restituit dignitati, dicens, Priuati personam exarbitratus hæc maledicta non curo, neque vicili decreui. *ibid.*

Alexander, cum in Hammonis templum venisset, inter sacerdotes senem, à quo filius appellatur erat, nam quis eorum peresset qui patrem Philippum interfecissent? Quid hæc rex potentissimus, insitum & fixam animo suo vitium, quam rabat erga eos qui Philippum patrem offendissent. *Plut. in Alex.*

M. Ermus, Rebus in summam desperationem adductis, quibus atque amicis paucos apud se habere, sublati oculis illum stellis plenum, dixit hunc versiculum Græcum et tragædiam:

*Ὁδὸν δὲ δόξω εἶναι τὸν οὐρανὸν ἀστερόεντα
Nec ro lacuerit: & supreme lapsuer!
Horum malorum quisquis auctor extiterit,
Veluti imprecans Cæleri vindictam à diis. *Erasmus lib. 4. apoph.**

C. Figulus in petitione consulatus repulsam passus est. Mæcius tult, quod patrem haberet bis consulum. Ad hunc eum die comitorum complures venissent consulendi gratia (namque iuris civilis peritissimus) omnes dimisit, ite præfatus: Omnia fulere scitis, consulum vero nescitis. *Erasmus lib. 5. apoph.*

Seuerianus, Hædrrianus Imperator, Seuerianum, & Fulcum nepotem, eo quod moleste ferre viderentur, Commodum Læconis imperii successorem designatum, iussit occidi: quorum ille generarius erat, hic annos natus decem & octo, Senex autem cum leti iugulandus poposset ignem, in senioque thure dixit: Vos istor, me nihil sceleris commisistis: nec aliud improcor, Hædrrianus, ut quum volet mori, non possit. Idque euenit adeo ut barbarus ductus qui feris mortem pro beneficio daret, aufugerit. *Suetonius in Hædr.*

Theodosius, Aliquando ex familiaribus cuidam dicens:

PO

POLYANTHES

ab eo morte multatorum esse qui iniuri ei fuisset. Vnam etiam eos in vitam reuocare possem, qui...

aut alium tyrannidis successorem adiungunt. ne desitior si quid acciderit. Lib. 8. c. 25. Roterodami. Quaedam remedia tristiora sunt ipso morbo...

SIMILITUDINES.

Sicut malefactorum plurimos carcerem distulisse. Sicut iudex, adeo ut plerumque vitam illic finiant, &...

ADAGIA.

Canis vindictam, xviii. dicitur. In eos, qui prater expectationem penas dant is, quos aliquando laferunt.

Oinatus ex tuis virtutibus. Terentius in Adelphis ironice loquitur: Si regni possiderem orator...

Quam sero contigit improbus, quasi deum non iurasset. Sero Iupiter dignitatem in seipsum.

Senarius proverbialis in eos, qui sero quidem, sed aliquando tamen pro male factis dant penas.

Semper virgines tutae, ac a peccando. Ervinus enim malefactorum scelus corrumpi non queunt, quo minus penas sumant de is, qui commiserunt, atq; hoc a se dicitur virgines.

Mali bibunt improbitatis fecem. Dicit solent, ubi penna maleficus digna meritis contigit. Darnach man ringt da nach gelangt. Darnach werck, darnach lohn.

Sus acina dependes. Quadrabat ubi pusillum commodi magno dependitur malo. Es wird dir bekommen, wie dem Hund das gras. Es wird dir dein liebter Hahj toten. Du wirst es noch mit der Haut bezahlen.

Placiada, maxia ad regem dicitur. Plus archus offendit, dicit consueuisse de deprehensis adulteris & contumeliose sicut merentur, et actus.

Hipparchorum tabulas. Dicit conueniet, quosque haud impune significabimus si se ad peccata.

Habet. Quam obrigit alicui quod expectat, aut quo dignus est, Terentius. Longa regum manus. Quod ab Ouidio scriptum est.

An nescis longae regibus esse manus? Nimirum quod per suos, quibus brachiorum vice utantur, possunt etiam procul distans assurgere.

Scarabaeus aequilam quatit. Quum imbecillior atq; impotentior mali quippia mollior, struisque insidias inimico longe potentiori.

Piomeri canes. Dicit solent, ubi quis nouo casu panis daret is, quos aliquando lafferet. Diogenes.

Improbis consilium in extremum incidit malum. In enim qui posse quatuor diu peccatis impune tandem in calamitatem incidit. Sic panis omnium scelerum dependat. Der Krug geht so lang zur bach, bis er endlich zerbrach.

Ibyci grues. Quod dicit consuevit, quosque sceleribus nouo quodam & improprie casu probris selestis penas dant is, quos laferunt.

Dii lanceo. Anigma prouerbij indicat, Deos ad scelerum & inonem lente quidem procedere, sed tamen aliquando de malefactu panam sumere. Sel inopinato.

Oreus genius. Diogenianus inquit, hunc seociam & arrogantiam non sinere ullam. Adrastra Nemesis. Rhamnusia Nemesis. Ad quosda Nuisos.

Licebit sit, vel in eos quibus ob insolentiam arrogantiamq; fortuna ad commutationem mutatur: vel qui a rebus florentissimis ad calamitatem fortunam redacti sunt.

Ad Deorum aures peruenit, eis dicitur. Pbi facinus aliquod clanculum patratum resciscitur ab is, quo possunt sel remoueri recte factum, vel punire secus admissum.

Bos lassus fortius higit pedem. Potest allusum & dicitur ad hoc quod iuuenes corporis agilitate praepollent. Senes in statua pugna ac viribus superiores sunt. Hieron.

Euenit malo male. Quum scelerato casum euenit, quod omnes imprecabuntur & operantur. Sui patitur illud Homer.

Oio dicitur in traq; Expulerunt inimici precamina Diu. Mala

Mala malis eueniunt. Sciriom effillia de crati. Et se quisque praestaret re, qualis haberi cufciet. Vnde Eurip. in Hecuba re gysime.

Κακὰ δὲ πᾶσι καὶ τὸ δὲ κακοῦ τὸ κακόν. Bonis bona euenire sed malis mala. Salis onus, vnde vgenat, illucabit. ἄλλω φέτος ἰδὲν ἡδὲν ἰδὲν.

In eos, qui parua tueri nequeunt. Aut in eos quibus male parua male differunt. So getuunen/so feruunen/twe es tomp/so fâlet es auch dabin.

Habet multa plenem. ἔχει καὶ ἰουλα ἐπὶ δὲν. Simillimum illi: Est pueri nasum Rhinoceros habent: Item illi: Inest & formica bilis.

Ductus per phratres canis. ἀγέμενος δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ κλέων. Vbi quis incidit in eos, quibus panas det. Φεατία erat terra pars cuiusque tribus apud Athenienses. In comitijs autem si quis canis incurritur, continuo petebatur a populo.

Inuitus Iupiter nouit. ἀναγ' ἰνὸν ὁ Ζεὺς αὐτῷ. Vbi quis pollicetur quippiam sed inuitus. Mihi videtur recte quadraturum, vbi serui pœnas dant nocentes.

In tergoze bouis succedit. ἰνὸν ἀγοῦν ἐπὶ δὲν. Id est: Supplex implorat auxilia. Natum adagium a consuetudine uernacula Scythia. Nam apud bos si quis forte lesus esset, neque suppeteret uolensendi facultas, immolato boue carnes minimum seibus coquebat, ipse in tergoze uini strato sedebat, manibus in tergoze redactis. Accedebat quicquid, uellet optulari, & carnum portio ne gustata, dextroq; pede tergoze imposito pollicebatur pro uiribus auxiliis. Atq; hoc factum apud Scythia sanctissimum habebatur.

Inest & formica serpho bilis. ἰνὸν καὶ μὲν καὶ καὶ οὐκ ἔστιν ὁλόθ. Nullum est animal, in pœnitentia, neq; iam inualidum, quod lacertum non cupiat uilesi sese.

Stultus qui patre caeco, liberis pepercit. νῦμος, ὅς πατρίαν κτεῖνος παῖδες κατὰ λειπῶν. Erat uisus adagio, quoties admocebimus, aut non promouendo homines, aut in confitendos, ne in posterum reliqua nos exerceant, Non bōer. Ut soli man auch teine Jungen lassen bleiben.

Nunc di beati. Νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἀδελφός. Vox est ad aduentum & ad gratulantis, quoties nocentibus supplicium impetris dignum contigerit, perinde quasi Dīs & mundum & honestum sit, ut scelerati dent pœnas. Da lebei Gott. Da freu sich die lieben Engel.

Super te hec omnia Lepage. ἀνὰ δὲ τὰ δὲ δὲν ἀπὸν ἀπὸν. Hemistichion Hericuzi, dies solitum in eum, cui ne post laborem quidem exhaustum datur respiciare.

Anus simia sero quidem capitur, sed tamen aliquando capitur. Vbi uersus aliquis, qui dijs eluserit, tandem dat pœnas. Boliti pœnam. Βολίτι δὲν.

Dicitur vbi quis de re frivola, nihilq; plebitur. Vel capta in di dat nocentem. καὶ αὐτὸ δὲ καὶ ἀνδρῶν πονηρῶν. Nam capta maxime alioque mor dax est, nisi quod improbis omnia sunt infesta.

Virum in robura vel mus mordcat. καὶ μὲν δὲ καὶ ἀνδρῶν πονηρῶν. Quo significatum est quacunque ratione vindictam non deesse malis, sed eos aliquo pacto meritis dare pœnas. Comperit & in eos qui de re quantunus frivola, ita am mouent, se q; lasos queruntur.

In me hæc cuderet faba. Tercentus in Eunuchis. At enim isthac in me cuderet faba. Hoc est: In me malum hoc recidet, in me hoc vindicabitur culpa. Es wird nit ober meis hals oder Nucken gehen. Es wird ober mich anfigen.

Ob tectoris erratum. ὁ φάρμακον ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν. Id est: Ob tectoris erratum Hyperes uapulari. Quomodo hic peccauit, alius dependit. Qui sit Hyperes nondum constat.

Alopicus sanguis. Αἷμα ἰσχυρῶν. Delphi in scopum quorundam, nihil commertum, interemerunt, unde & ipse graui pestilentia immisit a Dijs puniti sunt.

Auriculam mordicus. Quam impotentem inimicitiam significamus, impatiens emq; vindicta crepiditatem, dicimus, vel auriculam illi libens mordicus amparasse.

Qui prior læsit. Homerus ei qui prior læsisset, mimitatur vindictam hoc uersu: Ἐπὶ τὸν ἀλλοτρίου. Αὐτὸς ἑαυτοῦ τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἑαυτοῦ.

Denuntio. Vltimum me hominem qui quis prior iruit aris. Sortem & vlturam petolueret. καὶ τὸν τὸν καὶ τὸν ἑαυτοῦ τὸν.

Dicuntur qui serius quidem sed grauius puniuntur, aut qui differunt vindictam, ut per occasum ladanant grauius. Nam prorogatione crepescit & sura. Deus vlciscetur.

Quam significabimus nobis in presentia deesse facultatem depel-

lendi, verum optare, ut superi puniant aliquando, Homeri: Ἐγὼ δὲ δὲν ἰσχυρῶν καὶ ἰσχυρῶν. Αὐτὸς ἑαυτοῦ τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἑαυτοῦ.

Flagitiorum turpis exitus. Quum res perperam instituta male cedat, conuersi: Οὐκ ἀπὸν κακὰ ἰσχυρῶν.

Male parua male dilabuntur. Plautus in Penulo: Male parua male differunt. Vbi ex Nesto citat: Vbi getuunen/so feruunen/so herkommen/so ghet es wider dabin.

Mala perditio. κακὰ πᾶσι δὲν. Vbi quis pactam mercedem non accipit, quum tunc conditionem. Malis ter mala. τοῖς κακοῖς τοῖς κακοῖς.

Hoc est: Dignis digna eueniant. Miseram mellestem metere. πᾶσι κακοῖς ἰσχυρῶν. Est pro male factis liere panas. Vt semen confecerit. Was du schreist, das wirst du eincenden. Wie du schreist, Erdenst.

Canis læuens in lapidem. In eos, qui mali sui causam impurant non ipsi autem culpam. Canis peccatum suu dependit. τὸ κακὸν κακὸν ἰσχυρῶν. Canis malum suu dependit. Quoties pro quo peccatum dabit panas. Manent muji quicquid dicit de mi quod Fortis in alium fortiozem incidit. ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν.

Dicit solitum, vbi quis minimum fretus sua uiribus aduocatur a quo vincatur Zenodotus. Ne pœna quidem vulnerabit bonos, uel, uicibus dicitur.

Nemo male factus fuerit innocenti. Nam synanaturam libet, sed obique tui a est innocenti, utaq; integritate. Sui cuique mores fingunt fortunam. ὅς αὐτὸν ἰσχυρῶν.

Emedio uulgo uidetur sumpti a sententia Nam plerumque mala malis euenire, digna dignis, idq; uolgo dicitur malam reperit. Attestatur & uersiculum proterbalis: Δὲ δὲν καὶ δὲν ἰσχυρῶν καὶ δὲν ἰσχυρῶν.

Pro bono fortuna suppeditat bona. Fumantem nalum vbi ne tentauerit. Admonet non esse tentandos, qui possunt nocere. Martini Rabido nec perditur ore.

Fumantem nalam vbi ne tentauerit. Vindicta tarda, sed grauis. Vbi qui diu multa parauit impune, tandem in certum adducitur, simulq; dependit superior a flagitio, ut Homeri: Νῦν αὐτὸ δὲν καὶ ἀνδρῶν.

Nunc cuncta a line semel adglomerata. Vitandæ potentum officina. Qui dicit formidandus disutum & principum officina. Καταραὶ δὲ τὸ ἀνατῶν ἐπὶ ἰσχυρῶν.

Sunt formidanda regum officina, miterq; Aratro iaculati. ἀνατῶν ἰσχυρῶν. Aratro iaculati dicuntur, qui quippiam iurisdictione sua haud profficientes, quid sit impossibile euenturum: in magna incommoda conantur aliterum ledere.

Dulce pomu, cum abell cultos. κακὰ ἰσχυρῶν φιλίας. Quam significamus impunitate malos: ad peccandum aqua furiosa dulciores sunt, inquit Sapiens Hebraeus. Sero molunt Deorum moia. ἰσχυρῶν τὸν δὲν κακῶν.

Dicit salutum de his, qui licet seruis, tamen aliquando malefactorum vindicta Deo. Es muss ein armer Mann sein. Ein Irten borgen tan. Lang gebort, ist nit gschicht.

EMBLEMA. Iusta vltio. Emblemata cxxxii. Andr. Alciati. Raprabat Volucres captum pede cornu in armis.

Scorpion, audaci premia parua gula. Atq; iste infuso sensum per membra tenens. Raprorem in Syngias compulsi vltor aquat.

Orysaes digna! alij qui facta parabat. Ipse peris proprijs succubimq; delis. F A B V L A E.

De Equo & Ceruo. Tenuerat equus pratum aliquando solus, postea ceruus & ceruus uenitaret, & pabulum confumeret, compendit, quæritab homine, vtrum ope ipsius adiutus, ceruus vlciferi possit? Cui respondit homo, polle, freuentat piat equus, & se concedat patriab ad armato. Annuat.

PO

POLYANTHEM

ab hinc, vt de ceruo speratas potius sumere liceret, vt
in feruntur deinceps viuere cogetetur.

Quo partem perituram potioris
liberare caret, dominum vehet improbum, atque
seruat aeternam qui paruo nesciat Srs.

Vipera.

non parere fetus suos, sed ab his perodi traditur, quod
esse multo negant. Sed quae morsus illos grauida quondam
accidisse impietatem suorum fertur, & multum quae
inmanitate se erga illorum. Quibus responderint hi: Fe-
delle ipsi a se, quod ab ipsa tulit mater. Quin etiam se pa-
terem vltici. Traditur enim ab hac maris caput mordi-
feram igitur, mater, sed & vos feretis inquit.

scelerum vindictas, & delictorum supplicia congruentia

Seruus fugitiuus & Pistrinum.

seruum aliquantisper questum conspexit quodam
dominus quem dum insequitur, vt traheret ad se, ille pe-
des delitit ceruus fugere, atque in pistrinum, quod proxi-
mo delitit abdere. Ibi dominus ipso inuenit: Quoniam, in-
dico deprehendi magis idoneo poteris?

inducit, diuinam vltionem sceleratos & tempore & loco
ante.

Vide Vindicta.

Vltio diuina.

POETICAE SENTENTIAE.

Vltio diuina.

Antholog. Sacr. Jacob. Bill.

Nulla Deum oblectat miserorum poena reorum,
Nec scelerum vindex ira mouet placidum.
Omnipotens cupit reata & tranquilla voluntas,
Quidquid decernit conuenit, hoc statuit:
Vt nullus peccat regis censura querelis,
Cum iuste accipiat debitis ordo malis.

SIMILITVDINES.

Quemadmodum Ischiacis medici pollicem inurunt,
non alibi dolens, alibi adiuuent remedium: Sic Deus nonnun-
quam patres laecat, sicut in filiis. In Moral.

medici quibusdam morbis occurrunt, priusquam appareant:
Sic quae iam puniunt, ne fiunt. In Moral.

Quamuis quidam repente se condunt sub terram, nihilominus
vltionem, quo tendunt: Ira numquam irae licet occulit, tamen
aeternae calamitates auferunt, al quando nocentes. In Moral.

Quemadmodum dolor, quo mulier parturiens afficitur,
vbiunque inuenit, denique nec cessandi, locus est: Sic
vltio vbi tunc, quam Deo vitium fuerit, diuinam vltionem
vltionem, vbi tunc, quam Deo vitium fuerit, diuinam vltionem
vltionem, vbi tunc, quam Deo vitium fuerit, diuinam vltionem

Plani terrificum est atq; horrendum, nunc videre onerariam
vltio, hinc inae a venis impetu, agitari, spondasque flasti-
pocent, iungemiscere, rimisque fatiscere, ac suo modo nauarum
vltio, hinc inae a venis impetu, agitari, spondasque flasti-
pocent, iungemiscere, rimisque fatiscere, ac suo modo nauarum

Quemadmodum exanimatum implorare subsidium: Sic etiam hor-
rentum, imo horribilius id esse spectaculum, si humani serm. pos-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-

Quemadmodum exanimatum implorare subsidium: Sic etiam hor-
rentum, imo horribilius id esse spectaculum, si humani serm. pos-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-

FABULAE.

Dominus aspectu feruis.

Quemadmodum in seruis magna seueritas, qui neq; illis quicquam
vltio, imo horribilius id esse spectaculum, si humani serm. pos-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-

Quemadmodum in seruis magna seueritas, qui neq; illis quicquam
vltio, imo horribilius id esse spectaculum, si humani serm. pos-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-

Quemadmodum in seruis magna seueritas, qui neq; illis quicquam
vltio, imo horribilius id esse spectaculum, si humani serm. pos-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-

Quemadmodum in seruis magna seueritas, qui neq; illis quicquam
vltio, imo horribilius id esse spectaculum, si humani serm. pos-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-

Quemadmodum in seruis magna seueritas, qui neq; illis quicquam
vltio, imo horribilius id esse spectaculum, si humani serm. pos-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-
vltio, cum Deus improborum corda multorum scelerum con-

inquit, here: Magnae enim res, & mirabiles euntis celeriter exi-
sunt. Abi, inquit, ille, negator, & quod iustus per ge. His dictis, nun-
tiatur scilicet quid in aedibus tumultus oriri. Ille praecurrens, vt rem
cognoscat & componat, de scalarum gradibus in festinatione praec-
pitatur, & ceruice fracta prius moritur, quam gustasse vindictae
suae mustum.

Fabula & diuinam vltionem praesto esse docet, & animi periuca-
ciam redarguit. Aristotelem aiunt, narraisse de Anaxo filio Parthe-
niae similem historiam. Cui deridentem seruum, quum poculum iam
manibus teneret, subito nugiatum fuerit, hortum in agro, vbi tum
forte esset, ab apro vastari, ibiq; illum procurrentem istum dente a-
pri interiisse: quum quidem seruus ante ei, fidens praedictioni suae,
versum commemorasset, qui postea in proverbium abiit: *καλλή
ισταζο πλεονεξίως, vel (vt alii) κατόπι και χείρας άγρας.*

Aquila.

Ea auis, quam Latini aquilam vocant a colore, Graeci *αετω*, a ve-
locitate, homo fuisse aliquando perhibetur, & quicem locuples,
multisq; diuitiis abundans, sed omnium mortalium inhumanissim-
us, & inhospitalitate execrabilis. Quare irati Dii, quibus hoc sce-
lus est in primis inuisum, cum in illam, quam dixi, auem conuer-
runt, hoc insuper supplicio addito, vt postquam consensisset, ita ei
rostrum incuruaretur, vt cibo sumepto non clauderet, cum
permitteret pascendo vitam sustentari, ipsa fedissima morte fame
iaterit.

Fabula hoc ait, meritis Deum poenis hominum scelera vltici:
Esseque, vt ait Herodotus, *Μελαιρησίν τών μυσθίων άδύνητος υψή
μεγάλους τών τιμωρίων παρά τών θεών.*

Aquila & Vulpes.

Iniit quodam tempore iocunditatem aquila cum vulpe, quae vt vsu
familiaritatis confirmaretur, etiam nidus illis vicinos habere vi-
sum. Et aquila quidem suum in arbore fixit, nocera, ac vulpes pro-
pinquas arbutulas occupauit. Accidit forte, vt arbutulus ius reli-
ctis domi vulpes ad querendum passum exiret: aquila, cui co die
non fuisse praeda oblata, eliciens visum cum pullis suis, arreptos ca-
tulos necessariae vulpis in suum nidum deportat, & illi se se suos
exaturat. Reuertit paulo post vulpes, vbi rem gestam cognouit, in-
credibili dolore affecta fuit, quumq; suorum interitum ferret ini-
quissime, cum hoc illam excruciarat, & in despectum se ab aquila,
& vindicandae tantae iniuriae nullam sibi viam apertam esse. Facile
enim intelligebat, celeritate illam atq; viribus longe praestare. Fecit
igitur, quod concedebatur, vt obsequeretur animo suo, & prope ar-
borem assitens, maledictis, & conuictis, non magis iam specularem
suam, sed hostem capitalem incedata, Deos ad tam indigni facino-
ris vltionem aduocauit. Aquila desuper hae ridere, & illam con-
temnere. Non diu autem post haec, quum forte eo in loco feriae es-
sent rusticae, & extra matuti pecoris adolerentur, aduolauit aquila,
vt consueuerat, ad extra, quae dum rapit, adhaesit de fauilla ex car-
bonibus aliquid, quo in nidum vna cum illis delato, & forte vento
exorto, materia, qua nidus congestus fuerat, flamma concepta, ex-
cussit, quumq; illa incendio dissiparetur, delapsi sunt & pulli aquilae
in terram, semivivi, quos tum vulpes, inspectante aquila, in sua da-
meta auferens, in magna laetitia vindictae deuorauit.

Fabula haec docet, peridos & sceleratos, quamuis iniurias & vim
potentia sua aliquantisper defendant, numinis tamen animadu-
sionem & vltionem euadere non solere: secundum Horatianum
hoc:

Raro antecedentem celestium

Deseruit pede parua claudo.

Accipiter & Luscina.

Inuolauerat in arborem accipiter, auras vt captaret. Ibi forte re-
perto nido luscinae, quum prehenderet iam pullos, superuenit ma-
ter, & vt suis parcat, illam oblectatur, per omnia diuina & humana
cum stitu miserabili. Quid stetu opus est, inquit accipiter, aut precibus?
pretio me citius moueris. Quodnam esset, rogantem, ipsa
quod persolueret posset: carmen accinere iubet, vt delectetur. Hoc
molestissima mater summo studio, de animo quidem tristissimo, sed
ab intimis praecordis promit. Cumq; cessasset, non mihi placuit, in-
quit accipiter, cantus tuus, neq; bellum carmen fuit, & arreptos pul-
los in conspectu matris deuorauit. Mox ab accipite, quem in illa in-
solentia & superbia insidiantem sibi non animaduertent, captus,
non mediocre gaudium praebuit miserae zuculae, quae plane diuini-
tus vindicari iniuriam suam potuit.

Fabula docet, seuitiam potentum, inferiorum dolores ludibris
habere, neque cogitare.

Vltionem post caput esse DEVM.

Vnctio.

LOCI BIBLICI.

Vnctio, pro Spiritu sancto, *Ioan. 2. v. 20. 27.* translatione sum-
pta a consuetudine vnctionum, quae in lege vsurpabantur
Christi, *Dan. 9. v. 24.* Spiritus sanctus, *Ioan. 3. 27.*
Vnctionis

Opus hominis Deus recedit: quantum ad legem, reus est: quia opera
ex querit. Hieron. & hinc 15. q. 1. cap. si quis.

Volens Deus rationalem creaturam voluntarii boni munere &
libere arbitrii potestate dotare, ut boni ac mali capax, virtumque natu-
raliter posset, & alterum voluntate deficeret. Licet quippe no-
bis eligere, refutare, probare, respicere: necesse, quo magis rationalis
creatura ceteris praeferatur, nisi quod cum omnia animalia condi-
tionis tantum ac necessitatis bonum habeant, haec sola habet etiam
voluntatis.

Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, &c. Apud eum,
cui nota sunt omnia, antequam fiant, voluntas perfecta facienda pro
opere reputatur facti. Hier. super illud Matth. 7. Vbi est ihesus
tuus.

Non est, quod cuiquam nostram ascribamus ærumnam, nisi no-
stra voluntati. Nemo nostrum tenetur ad culpam, nisi voluntate
propria deflexerit. Non habent crimen, quæ inferuntur reluctan-
tibus. Voluntaria tantum commissa sequitur delictorum, inui-
dia, quam in alios derivamus. Voluntarium sibi, militem eligit
Christus: voluntarium ferunt sibi Diabolus auctoriatur, & acqui-
rit suo iuri. Neminem iugo servitutis astrictum possidet, nisi se ei
prius peccator ære vendiderit. Ambros. de virt. a. beata, & habetur 15.
q. 1. cap. Non est.

Plurimum refert, utrum ex voluntate facias, quod placeat, an ne-
cessitate. Depiq; voluntarius minister habet præmium, coactus
dispensat obsequium. Vnde Apostolus: Si volens evangelizavero,
mercedem habeo, sin autem inuitus: dispensatio mihi tradita est.

Valde laboriosum est custodire, ne mala homo faciat: ne in bonis
actibus per intentionem titubet, & iuxta recta opera sinistra cogita-
tis illudat. Greg. Moral. lib. 10.

Deus non intuetur, quantum quilibet valeat, sed quantum velit:
Et quia Deus corda pectat, iam in eius oculis fecit quod cogitavit.
ibid. lib. 12.

Caro cum concupiscitur, pensetur quid sit exanimis, & intelli-
gitur quid amatur. Nihil quippe sic ad edamandorum desiderio-
rum carnalium appetitum valet, quam ut quisque quod vitium d. li-
git, quale sit mortuum penset. Gregorius libro decimo sexto Mora-
lium.

Humane aures talia verba nostra iudicant, qualia foris sonant:
diuina vero iudicia talia foris audiuntur, qualia ex intimis profe-
runtur. Certe mouerit ille, qui intentionem & voluntatem alterius
variis explicat verbis: quia non debet intentionem verbis defer-
re, sed verba intentioni. ibid. lib. 26. Moralium.

Nihil offertur Deo ditius bona voluntate. Voluntas autem bo-
na est, sic proximi aduersa sicut nostra pertimescere; sic de prospere-
ritate proximi sicut de nostro profectu gratulari, aliena damna no-
stra credere; aliena lucra nostra depurare; anticum non propter
mundum, sed propter Deum diligere, inimicum etiam amando
tolerare, nulli, quod pati non vis, facere: nulli, quod tibi iuste im-
pendi desideras, denegare. Necessitati proximi non solum iuxta
vires occurrere, sed prodesse etiam vitia vires velle. Gregor. in homil.
5. super Evangelia.

Non tam praeuicta Dominus, quam custodiam prauitatis in-
sequitur. In factis enim sæpe infirmitate, sæpe negligentia, in
studis verosæpe malitiosa intentione peccatur, ibidem libro
seperno.

Causa actum poterit decorare. Si autem necessitate subsistat
aut uilitate vigeat, aut honestate splendescat, aut cum affectu
mentis tota valeat substantia operis tolerari: opus non ex se, sed
ex causa fit crimen. Nec aliqua virtutis ostentatione clarescit, cui
voluptas originem præbet. Iohannes Chrysostom. de tractatu Sym-
boli.

Facile deuiat à iustitia, qui in causis non Deum formidat, sed ho-
minem. Hic peccandi differt facultatem, sed non aufert volunta-
tem.

Apud Deum, qui hominem occidere disponit, antequam occi-
dat, homicida habetur. Voluntas autem est, quæ aut remunera-
tur pro bono, aut condemnatur pro malo. Opera autem testi-
monia sunt voluntatis. Non igitur querit Deus propter se, ut sciat,
quomodo iudicet, sed propter alios, ut intelligant, quia iustus est
Deus, ibidem super Matth.

Tale erit opus tuum, qualis fuerit intentio tua. Isidor. soliloq. lib. 2.
cap. 10.

In initio resiste cogitationi pessimæ: si titubet prona cogitatio,
non consentias illi. Isidor. lib. 2. cap. 5.

SENTENTIAE POETICAE.

Quid. 9. Met.

Temerata est nostra voluntas:
Vt nihil adiciam, non possum moxia dici,
Quod super est, multatam est in vota, in crimina par-
uum.

Quid. 3. Pont. 4.

Vt de sint Sires, tamen est laudanda Voluntas:
Hinc ego contentos anguror esse Deos.

Hæc facit, ut veniat pater quos; gratum
Et placeat celo non minus agna iuoc.

Idem 4. Pont. 8.

Vt nihil præstet, animi sum se sine amici
Debitor, & meritum velle iurare voco-
libidem.

Parna quidem fatior pro magnis manere
Cum pro comesta Verba salute damus.
Sed qui, quam potuit dat maxima gratia
Et sine pietas consergit illa suum.

Rec qua de parua pauper Diti libat accera
Thura minus, grandi quam data honore
Agnat, tam lætens, quam gramine polle
Vidima Tarpeios inspicit æta furo.

Lucanus ad Pisonem.

Quod si digna tua minus est mea pergrina
At voluisse sat est: animum non carmina
Iuuenal. 13.

Hæc pariter panas peccandi sola voluntas
Nam scelus intra se tacitum qui cogat
Facti crimen habet.

Proper. 2. 10.

Quod si deficiant Sires, audacia certe
Lam erit, in magno & voluisse sat est.
Terent. Andr. 1. 1.

Quoniam non prestet id fieri, quod vis,
Id velle, quod possis.

Ter. Heaut. 4.

Non licet hominem esse sepe ita ut vult
Quid. 1. Art.

Pectoribus mores in sunt, quæ in ore
Qui sapit, innumeris meritis aptum erit
Hor. 2. ferm. 1.

Castor gaudet equi: uno prægnat in oculo.
Pugnis, quod captum vitium, seti decem habet
Milia.

Perfius 5. Satyr.

Mille hominum species, & eorum discolores
Velle suum cuique, est, nec voto quiritur unum.
Mercedibus hic talis mutat sub file terrore
Rugosum prope, & pallentis grana comæ
Hic satir irriguo manule turgescere sonat
Hic campo indulget, hunc alean decipere
In Venere est putri.

Ter. Phorm. 4.

Verum ita est:
Quot homines, tot sententiae sunt cuique, meo.
Anthol. Sacr. lac Bill.

Principium mundi Deus est, quo caetera mouet
Et que permittit, vel iubet, aut agit
Hinc mutabilium rerum immutabilis in di
Æternus feruit legibus æstifit.

Ibidem.

Non semper vere est felix impleta voluntas
Cum sepe iniustus sine mala vota animi.
Restra viget cupiens, etiam non si adeptus
Perfessendo tamen velle bonam homini est
At prauus quod fert animo si non habet actum
Tum miser est, quam si quod caput obmutat
In suo, sine procedit quæ voluntas
Nec variis meritis arbiter agnosci deest
Corda regens Sires tribuens, peccata tenens
Mitis subiectus, implacidus iuuat.

Vt nec parua malum queri quam, nec pueri
Suscipiat, nisi cum laude & honore Dei.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Finem potius spectat voluntas, consilium & c. ut sit
suaem pertinent: ut valere volumus, deligimus amorem
letudinem adipiscamur. Et beati omnes esse volumus
dicamus: at si illud nos diligere dicamus: in proloquo
cap. 2.

Idem est id, quod sub actionem cadit, & id, quod
cuique suscipitur. Lib. 5. Metaph. c. 1. T. 1.

Quod in potestate & voluntate est, erit. Lib. 5. Ethic.
deff. c. 19.

Omnia melius esset lege fieri, quam hominum, quæ
regula, voluntate. Lib. 2. de Republ. c. 8.

Hoc certe confitendum est, quarum rerum incho-
principia, eas in nostra esse potestate, nostraque esse volun-
tate. c. 5.

In iis rebus, quæ voluntate suscipiuntur, laudat & vitio-
quitur: in non voluntatis, venia, interdum etiam multatur
chic. 1. 3. c. 1.

Si quis non imprudens gerit ea, ex quibus inuoluntate
profecto voluntate sua efficitur inuisus. Ethic. 1. 3. c. 1.

PC

POLYANTHEM

FABVLAE.

Fur & Canis.

Fur allatranti cani offerebat panem. Cui canis: At nunc ego inquit, satius, quum tu domum nostram compilaueris, me silente, vnde: mihi mox cibum petam, aut quomodo sedaberet fames mea?

Fabula docet, cauendas frades fallacium, neq; facta illorum, sed consilia spectanda esse. Refertur & illud, quod a iurifera multis memoratur: Tolle voluntatem, nec erit discrimen in actu. Quae sententia in conuiuio Platonis elegantissime memoratur. Expolita & a Gellio, lib. 17. Nocturno Atticorum c. 20.

Coruus & Lupi.

Petebar a lupis partem praede coruus, quos torum diem sectatus fuisset. Cui illi: Non tu nos quidem, sed praedam sectatus es, eo quidem animo, vt ne corporibus quidem nostris velles parcere, si exanimarentur.

Fabula docet, spectari in actionibus non tantum quid fiat, sed etiam quo animo & voluntate fiat.

Voluptas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Voluptas, Graece ἡδονή, ἡδύ, & ἡδύ, ἡδύ, voluptas dicitur. Hebr. hedem, hedmah, & homegh, delectatio, oblectatio, deliciae, a verbis hadan, & himegh, delectate vixit, voluptuosus fuit, voluptatibus abundauit. Est autem voluptas iucundus motus in sensu. Cic. lib. 2. de fin. bon. & mal.

Voluptas est cum quadam lubrica suauitate ad illicita sordidae mentis inclinatio secundum Iudor. in synon.

Voluptas est motus quidam animae, & affectio tota simul & sensibilibus in naturam proficiens. Cuius contrarium est dolor, secundum Arist. lib. 1. Rhet.

Voluptas est praeter modum elata iactantia opinionis praesentis aliquid cuius magni boni. Diciturque voluptas, quod talia maxime volumus: Hinc voluptuarius, hoc est, voluptatis plenum, & voluptuosum, eiusdem significationis.

Voluptas est citra rationem ad oblectandum commotio, & animi, vt Zeno inquit, ad oblectandum cum proposito motus Plato voluptatem omnium malorum escam vocat.

Aristoteles, voluptas, inquit, & eorum, quae a nobis demum abfuerunt, cupiditati accessio, non eandem cuius afferens suauitatis rationem.

DIVISIO.

Animales, quae per se animae deputantur, quemadmodum quae circa disciplinas atque in speculationem omnem versantur.

Corporales, quae ex communicatione corporis acq; animae gignuntur, ob idque corporales appellantur: sicut quae circa cibos & coitus existunt.

Necessariae partemque naturales, sine quibus viuere impossibile est, vt cibi, potus, necessaria indumenta.

Naturales, ac non necessariae Legitimae Veneres: quod ad generis humani propagationem faciunt.

LOCUS BIBLICUS.

Voluptates fugiende, 2. Petr. 2. 10, 12. Voluptates huius seculi impediunt, ne qui verbum audierunt, referant fructum, Luca 8. 14.

PATRVM SENTENTIAE.

Minus voluptatibus stimulat, qui non est, vbi frequentia est voluptatum. Minus auaritia, molestias patitur, qui diuitias non videt, Aug. de singul. cler. c.

Semper voluptas famem sui habet, & transacta non latia, Hieron. epist. ad Damas. Papam.

Nihil prodigius latius est voluptati. Semper famem patitur sui, quae alimentis perpetuis nescit impleri. Ambros. sup. Luc. 6.

Licet saepe in medio carnalium Deus protegat vitam electorum, tamen saturatum est, vt quisque inter seculi voluptates positus, a virtutis maneat illibatus, in quibus est non cito implicetur, aliquando tamen attrahitur. Nec enim diu potest esse securus, qui periculo succit proximus, Iud. de fin. bon.

SENTENTIAE POETICAE.

Quid 7. Met.

Vsq; adeo nulla est sincer a voluptas, Sollicitumq; aliquando latet interuenit.

Idem 6. Fall.

Sic licet interdum mensuris tristitia letis, CCCCC

Dee

Nec populum toto pectore festu iuuant.
 Idem 4. Pont. 4.
 Nulla dies adeo est Auspiciibus humida nimbis,
 Non intermisit: Et fluat imber aquis.
 Nec feris locus Silius ita est, ut non sit in illo
 Mixta fere duris vitis herba rubis.
 Idem 1. Amor. 8.
 Impia sub dulci ruelle Venena latent.
 Horat. 2. Serm. 16.
 Latus in profens animus quod ultra est,
 Odevit curare: Et amara lento
 Temperet risu, nihil est ab omni
 Parte beatum.
 Iuven. 10.
 Sed que praeclara est prospera tanti,
 Ut rebus latis par sit mensura laborum,
 Sen Thycit. Act. 3.
 Nulla fors longa est: dolor, ac voluptas
 Inuicem cedunt breuior voluptas.
 Ita permutat at breuis hora summis.
 Boet. 3. 7.
 Habet omnis hoc Voluptas,
 Simulque agit parentes,
 Apiumque par Volantum,
 Vbi gratia mella iudat,
 Exerit Et minus tenace
 Forti ita cadit morsu.
 Plaut. Amph.
 Satis parua res est Voluptatem in Vita,
 Atque in atate agendum,
 Pra quam quod molestum est: ita quoque comparatum
 Est in atate hominum,
 Et adis placitum, Voluptati ut maior comes consequatur.
 Idem in Curc. 2.
 Nulli homini perpetuum bonum,
 Tam haec voluptati hoc adiuctum est odium.
 Statius 2. Sil. 7.
 O sane nimium graue est, Parca!
 Nunquam data se sita longa summis!
 Cur plus ardua casibus pietatis?
 Cur, si qua vice magna non fescunt?
 Claud. 1. Stil.
 Etenim mori alibus ex quo
 Tellus cepta colit, nunquam siccata bonorum
 Sors Sili concessa viro, quem vulnus honestat,
 Dedeo aut mores: animus quem pulchrior ornat,
 Corpus desituit.
 Ouid. Pont. 11.
 Nec Sires admittit Venereis damnosa voluptas.
 Hor. 1. Epist. 12.
 Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas.
 Silius 15.
 Altera Achaemenium spirabat vertice odorem,
 Ambrosius diffusis comas, Et vesper fulgens,
 Ostrum qua fulio Tyrium suffuderat auro,
 Fronte decor quassatus aqua, lasciuasq; crebras
 Ancipiti mox iaciebant lumina flammis.
 Silius lib. pun. bell. 5.
 Monco certare periculis
 Desine Et armis capis obiectare procella.
 Ni fugis hos ritus, Virtus te saua inbebit
 Per medias Voltare aces, medioque per ignes.
 Haec patrem patruique; tuos; hoc prodiga Paulam;
 Haec Decios Sygias Erebi destruxit ad vaduas:
 Dum cteneri ritum memoranda; nomina bustis
 Pretendit, nec sensura, quid gesserit, Sombra.
 At sine comitare puer, non limste duro
 Tam tibi decurret concessi temporis atas.
 Haud inquam trepidos abrupter buccina somnos, Et c.
 Sed current albusque dies, horaq; serena.
 Et molli dabitur victu sperare senectam.
 Silius 15.
 Sed enim indignata voluptas
 Non tenuit Voces nil Vos tam demor ultra,
 Exclamat, venient, venient mea tempora quondam,
 Cum docilis nostris magno certamine Roma
 Seruet imperius Et honor mihi habebitur vni,
 Silius 15.
 Inde aspice late
 Florentes quondam luxus quas vertent vrbis:
 Quippe nec ira Deum antutu, nec tela, nec hostes
 Quantum sola nocet: animum illapsa Voluptas.
 Ebrietas tibi suda comes, tibi Luxus, Et atris
 Circa re semper Voltant infamia penans.
 Ter. Heec. 3.
 Sane hercle homo voluptati obsequens

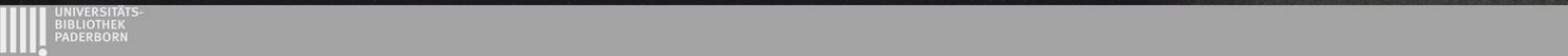
PO

POLYANTHEA

Quis, dum vixit, Et qui sit, hanc
 iuuant.
 Virg. Eclog. 1.
 Trabit sua quemq; voluptas.
 Antholog. Sacr. Jacob. 2.
 Senfiles voluptates pra illis que ante
 nullius momenti esse.
 Ingens Abrami per iudic corda Voluptas.
 Ex Agara sese vidit ut esse patens
 Ast sibi se nato sensu partibus in se
 Lator hinc multi partibus in se
 Ergo etiam dulcis primum solet esse
 Quam caro sensibilibus percipit
 At cum animus meliora cupit, potius
 Rebus ab humanis tam fugit hunc
 Dolorem mundi voluptates
 Quem scabies urget, et nec hunc non
 in fructu; sequitur maior ac inde
 Quarendi; opibus gaudens in iudic
 Quae sitas sequitur cura grauior,
 Sic quos; qui molles risus Et gaudia
 Persequitur, Liber quemq; Venus
 Fluitis est radem risus Sardonicus
 Lactia in lactam desinet inq; cra
 Quam breues sunt mundi
 Sirenes procul esse, vralul fuge blandi
 Desine, nos cantu perdere velle
 Gaudia nam nobis quod primum est
 Id facis, si miseris causa sit ista
 Nam velut ex molli nil unquam ex
 Ut senel ut praelo fluxeris inde li
 Sic senel ut praelo mortis caro vultu
 Non ruris ad lasai post redimma
 SENTENTIAE PHILOSOP
 Recte Eudoxus videtur primas partes tribu
 cum in bonis esset ipsa, neq; laudaretur declarari
 omnibus praestare, que essent laudabiles: in eo
 modo ac summum bonum esse, quoniam ad
 Ethic. 1. 1. c. 12.
 Voluptatum blanditis delinuit, ad ea gere
 sunt, impellimur: & dolorum quum ad mouen
 deducimur. Lib. 2. Ethic. c. 3.
 Ob voluptatem res improbas agimus: ob do
 habemus honestas Lib. 1. Mag. Mor. c. 6.
 A voluptatibus & doloribus habitus vitiosus
 ea quod ea quis sequatur aut caueat: vel qui
 que non sint, vel quando vel quomodo face
 uenda, quaeque sunt eiusdem generis, que ratio pin
 c. 3.
 Difficilius, ut ait Heraclitus, est voluptati ob
 dia. ibid.
 Quae propensiores sumus ad voluptates natu
 perantiam (unus quam ad molestiam procliu
 cap. 3.
 In omni negotio, cum id omne, quod voluptati
 maxime vitanda voluptas est: quippe de qua ru
 rupti ad iudicandum. Lib. 2. Ethic. c. 9.
 Se quisque ab ea voluptate, quae sibi accidit, ab
 debet deducere. ibid.
 Qui in voluptatibus animi occupati sunt, ut
 intemperantes nominantur. Lib. 3. Ethic. c. 10.
 Difficilius est res molestas periculis quae
 ab iis, quae voluptatem afferant, abstinere.
 pte. 9.
 Voluptas expectanda est, dolorque fugiendus.
 cap. 12.
 Dolor quidem naturam eius, in quo est, si
 habefaciat: Voluptas nihil tale facit, quoniam cu
 rate proficitur. ibid.
 Est cum per se voluptatis infatiabilis & in
 tum omni ex parte in eo, qui a ratione discedit, ab
 Impedit voluptas consilium eorum; magis quo in
 Lib. 7. Ethic. c. 11.
 Sunt quae dolore & cupiditate vacant volu
 que cognitionis, contemplationisque gratia susci
 natura nil desiderat. Lib. 7. Ethic.
 Illud non est praeclear dictum, voluptatem mo
 cum suauitate ad sensus affluentem: sed deficiem
 esse habitus naturae congruentis: & pro illo ad se
 impeditus. ibid.
 Voluptas est quaedam animi commotio subit
 & manifesta propensio inclinatione accipit
 in suam cuique naturam. Lib. 1. Rhet. c. 11.

ascendo & contemplando capiunt voluptates, in iis
 quibusdam insunt, quibus magis ad dicendum, cognos-
 cendum, aut. *Lib. 7. Eth. c. 12.*
 nonnulli autem nonnulli per se bonæ & honestæ, aliæ non ho-
 nestæ, & bellæ sequuntur. *ibid.*
 Naturæ diuinum quiddam insitum mortalibus. *Lib.*
7. Eth. c. 11.
 de Venere cupiditate, & quibusdam eius generis, non fo-
 rentur, sed etiam corpora. Nonnulli etiam ad in-
 continentiam. *Lib. 7. Eth. c. 3.*
 Cypriogenam insidias neccentem ait Homerus, balthe-
 rum quo doli esset. *Lib. 7. Eth. c. 6.*
 ex saporum iudicio libidinosis non admodum placet:
 quæ ex tactu percipitur, in esculentis, poculentis, iis
 que Venere nominantur. *Lib. 3. Eth. c. 10.*
 voluptas consilium, eoque magis, quo maior sit, vt Ve-
 nus in ea sit, nihil agitare mente, nihil ratione, nihil co-
 gnitione potest. *Lib. 7. Eth. c. 11.*
 dolens parat libidini. At qui per iram facit, omnis dolens
 libidini obsequitur, libenter facit. *Lib. 7. c. 6.*
 voluptas summum bonum esse quandam voluptatem, et
 summum numerantur in malis. *ibid.*
 bonum voluptas corporis, duabus de causis: quæ
 rationes deparatur naturæ, aut simul vt orta est, qualis est
 aut consuetudine, vt flagitiorum hominum. *Lib. 7. Eth.*
 dolere voluptates, earum nullæ sunt exuperantia
 que sunt, quæ ex his gignuntur, quæ habent suapte natura
 de causa oblectationem. *ibid.*
 voluptas non est, quandoquidem propria est omnis mo-
 tius & tarditas, & si non per se, veluti ei, quæ mundo at-
 que per comparationem ad aliud. A tuncurum horum volu-
 ptatis. *Lib. 10. Eth. c. 3.*
 voluptas est generatio. *Lib. 2. Mag. Mor. c. 7.*
 voluptas non capit voluptatem. *Lib. 10. Eth. c. 3.*
 voluptas est in quolibet tempore perfecta forma. *Lib. 10. Ethic.*
 actionem voluptas. Et in omni sensu voluptas versatur.
 voluptate nemo continenter afficitur, aut labo-
 rat, idcirco ne voluptas quidem manet vlla sempiterna;
 voluptates vniuersæ absolutas voluptates efficiunt, vitam etiam,
 voluptate inest tumus omnes. *ibid.*
 voluptas sine actione esse nullo modo potest: & perficit actio-
 nem. *ibid.*
 voluptas & propria sunt voluptates, quæ actionem per se
 continent, alienæ vero ductæ sunt, quæ simile quiddam faciunt
 voluptati. *Lib. 10. Eth. c. 3.*
 Quædam tunc, quum voluptas gignitur, ac dolor, virtus et-
 iam & virtus oriuntur: voluptates autem, & dolores, commuta-
 tionem quædam sunt eius partis, in qua sensus inest: profes-
 sione, & alia alius commutatione ac motu & amittantur, & ac-
 cipere esse est. Itemque ortus earum est eum immutatione:
 non ortus commutatio est. *Libro septimo, de Nat. cap. 3.*
 voluptas afficitur, aut dolore, nihil aliud, nisi partem eam animi,
 quæ tantum est participat ad bonum aut malum, aut alia eiusdem ge-
 neris sentire & adhibere in quo quidem & declinationis, & ap-
 petitus vis cernitur. *Lib. 3. de Animo. c. 7. T. 29.*
 Quod dolor affert, id est, quod declinandum est, quod autem vo-
 luptatem, expectandum, *Lib. de motu animant. c. 6.*
 Quæ voluptatem sine detrimento afferunt, eæ non solum
 non conuolunt, sed etiam ad quietem pertinent. *Lib. 8. de Re-
 public.*
 voluptuaria vitam traducunt, si facile despicuntur: mul-
 tæ autem impetenti faciunt opportunitates. *Libro 5. de Republic.*
 voluptas persequitur, quæ voluptatem efficiunt, idque ex in-
 continentia, quod sibi ita animum induxit, si melior videatur,
 non ratione, sed impotentia ducitur ad agendum, quo faci-
 litate adhiberi potest. *Ethic. Lib. 7. cap. 2.*
 voluptas afficitur in iis numeratur, quæ in animo insunt. *Ethic. Lib.*
7. c. 11.
 voluptas multitudinis vniuersæ ad voluptatem tenduntur insidias:
 quæ quæ nec bona sit, & tamen esse videatur. Itaque plerique
 voluptatem appetunt, vt bonum: dolorem fugiunt, vt malum. *Ethi.*
Lib. 7. c. 11.
 voluptas quid sit, quid dolor, quæque eorum vis & natura:
 voluptas quid sit tenere & cognoscere. *Libro septimo Ethicorum,*
cap. 11.
 Quomodo quidem non est bonum voluptas: quod voluptas om-
 nis motus quidam, qui cum suauitate quadam naturam mouet,
 & non cessat & illabitur. *ibid.*

Non omnes voluptates esse in bonis, hinc perficitur, creta quæ
 earum quadam obsecant sunt, & vt probra sunt, & quæ
 nocent. Quædam enim eorum, quæ solum dulcedine quadam
 permulcent, morbos afferunt. *ibid.*
 Neque sunt motiones voluptates, nec copulatæ sunt om-
 nes cum motu: suntque potius actus & finis, nec dum gignuntur,
 eueniunt, sed cum ad visum adhibentur. *Libro septimo Ethicorum,*
cap. 12.
 Molestos autem philosophos in medium producamus, quibus
 non videtur secundum naturam voluptas esse, sed accedere naturæ
 consentaneis; iustitiæ, temperantiæ, liberalitati. Quid ergo, anima
 quidem bonis corporis existentibus minoribus gaudet, & tran-
 quillatur (vt inquit Epicurus) suis autem bonis, quæ sunt maxi-
 ma, non delectatur? Quin & natura largita mihi est verecun-
 diam, & crebro crubescio, quam quid turpe a me dici puto: iste
 motus non finit voluptati statuer bonum, & finem vitæ. *Ex Epist.*
in libro.
 Otium, & requies, studiumque literarum, voluptatem contem-
 plationemque suam afferens, conuenientissima est seni laboribus-
 que domi & militia defuncto recreatio. At voluptati, tanquam si fi-
 nis rerum præclare gestarum esset, se dare, & post bellicos ciuilesque
 magistratus veneris lacus vacare, ludendo luxuriandoque vero in-
 dignum est academia præclara, neque eius quæ, nocentem imite-
 tur, sed qui ad Epicurum inclinet. *Plutarch. in Compar. Cimonis &*
Laculli.
 Quia corpora resoluit voluptas, indies emolliens deliciis, qua-
 rum assiduus usus tollit vigorem, relaxans vnde noboriorum & lassitu-
 dinum copia egregie proficit, & fenestras rudimenta inuenture
 præcludunt. *idem, l. cont. volupt.*
 Fera est mancipans sibi homines voluptas, sed non fera: nam
 si aperte pugnet, cito caperetur: nunc autem etiam ideo inui-
 sa magis, quod celat inimicitiam: in dula habitum beneuolentiæ:
 Itaque dupliciter auersanda, & quod nocet, & quod fallit, *idem,*
ibidem.
 Quid autem de corporis voluptatibus loquar? quarum appeten-
 tia quidem plena est anxietatis: fatigias vero penitentia, quarum
 motus quid habeat iucunditatis, ignoro. Tunc vero esse volu-
 ptatis exitus, quisquis volet reminisci, libidinum suarum, intelliget:
 quæ si beatos explicare posset, nihil caluæ, quin pecudes quoque
 beatæ esse dicantur. Nihil igitur dubium est, quin ad beatitudinem
 deum quædam sint. Nec perducere quenquam eo valent, quod
 se perducitur esse promittunt. *Boet. lib. 3. de philo. consol.*
 Quis hostis in quenquam tam contumeliosus fuit, quam in
 quosdam voluptates suæ? Quiddam se voluptatibus immergunt,
 quibus in consuetudinem adductis, carere non possunt, & ob hoc
 miserissimi sunt, quod eo perueniunt, vtilis, & quæ superuacua
 fuerunt facta sint necessaria. Seruiunt vniuersæ voluptatibus suis, non
 fruuntur: & mala sua (quod malorum est vltimum) amant. *Senec.*
epist. 39.
 Indurandus est animus, & a blandimentis voluptatum procul ab-
 strahendus. Vna Annibalem hyberna soluerunt, & indomitum il-
 lum niubus atque Alpibus virum eneruauerunt fomenta Cam-
 pania. Armis victus, victus est. Nobis quoque militandum est quod-
 dam genere militæ, quo nunquam quies, nunquam otium datur.
 Debellandæ sunt in primis voluptates, quæ, vt vides, sæua quoque
 ad se ingentia rapuerunt. Si voluptati cesserò cedendum est dolori.
idem 52.
 Non est mihi crede, tantum ab hostibus armatis etati nostræ pe-
 riculi, quantum ab circumfusis vniuersæ voluptatibus. Qui cas sua
 temperantia frenauit ac domuit, multo maius decus maioremque
 victoriam sibi peperit, quam nos hoste victo habemus: *Luius, Deca.*
3. lib. 10.
 Vince animum, eue deforme multa bona vno vitio, & tot me-
 ritorum gratiam maiore culpa, quam causa culpæ est, corrumpas.
ibidem.
 Peregrinæ voluptates ad extinguendum vigorem animorum
 multum possunt: tantum, contagio discipline non otisque accolarum
 valet. *idem, decad. 4. l. 8.*
 Turpe est, modo ea voluptate duci cuius post poenitentiam: indi-
 gnumque est eos qui hostibus suis superiores euaserint, voluptati-
 bus succumbere. *Dion. l. 41.*
 Voluptuosi imminentium periculum remedium ipsa pericula
 putant. *Tacit. hist. Annal. lib. 11.*
 Voluptatibus Romani plus aduersus subiectos quam armis va-
 luerunt. *idem, hist. l. 4.*
 Imitatrix est boni voluptas, malorum mater omnium, cuius
 blanditis corumpitur, quæ natura bona sunt. *Cicero. 1. de Le-
 gibus.*
 Malorum esca, voluptas: qua homines capiuntur, vt hamo pisces.
Cicero in Caro maior.
 Voluptate capiunt omnes. *1. de Leg.*
 Voluptates blandissime dominæ sæpe maiores partes animæ
 virtutis detorqueunt. *2. Offic.*

Maximas virtutes jacere oportet, voluptate dominante. *Ad A. 1. s.*
 In voluptatis regno non potest virtus consistere. *Cato Maior.*
 Qui voluptati deditur est, haec omnia sensu, non ratione sunt iudicanda: eaque dicenda optima, quae sunt suavisima. *2. de Finib.*
 Impedit consilium voluptas, rationi inimica, ac mentis, ut ita dicam, perstringit oculos, nec habet vllum, cum virtute commercium. *Cato Maior.*

Semouenda est voluptas, non solum vt recta sequamur, sed etiam vt loqui doceat frugaliter. *2. de Finib.*
 Quo maior est voluptas, eo magis mentem a sua sede & statu dimouet. *Paradox. 1.*

Nemo est dignus nomine hominis, qui vnum diem totum velit esse in voluptate. *1. de Finib.*

Fieri non potest, vt animus libidini deditus, amore, desiderio, cupiditate, copia, inopia etiam nonnunquam impeditus literis operam dare possit. Nec est alia causa, cur intantis praemiis eloquentiae, tanta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto honore tam sint pauci, semperque fuerit, qui in hoc labore versarentur. Omittendae enim sunt omnes voluptates, relinquenda studia celestionis, ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam pene omnium familiarium deserendusque res in hoc genere homines a labore, studioque deterret. *in oratio: Pro M. Calio.*

Plerique propter voluptatem, & paruam, & non necessariam, tum in morbos graues, tum in damnatum in dedecora incurrunt: sepe etiam legum iudiciorumque poenis obligantur. *1. de Finib.*

Nulla capitalior peius, quam corporis voluptas, hominibus a natura datur. *Cato Maior.*

Vitium venereis & gutturi non modo minuit aetas hominibus, sed etiam aufert. *Pro M. Calio.*

Voluptates dimittamus, & sine se finibus tenere iubeamus, ne blanditiis eius, illecebrisque capiatu nimia voluptas. *3. de Finibus.*

Amores & deliciae mature & celeriter deflorescunt. *Pro M. Calio.*

Fluit voluptas, & prima quaeque euolat: sepiusque relinquit causas poenitendi, quam recordandi. *2. de Finib.*

Vna cum societate moritur memoria voluptatis. *2. Offic.*

Omnibus in rebus voluptatiouis maximis saltidum finitimum est. *de Orat. ad M. Brutum.*

§ APOPHTHEGMATA.

Demosthenes. Corinthum aliquando nauigauit, illectus fama nobilissimi scorti Laidis, vt & ipse famoso potiretur amore. At cum illa pro nocte decem drachmarum millia peteret: Non emo, inquit, tanti poenitere.

Architas Tarentin Pythagoricus dixit, nullam pestem esse voluptate capitaliorem. Si quidem ex ea, tanquam ex fonte, prodit quicquid est in hominum vita scelerum & calamitatum.

Aristoteles admoebat, vt voluptates contempleremur, non venientes, sed abeuntes. Venientes enim fucata specie blandiuntur: abeuntes dolore ac poenitentiam relinquunt.

Zeno in uolabat plerosque in quibus: Cum liceat & laboribus voluptates capere, eos & popinis potius petere.

Musonius dicebat, extremae impudentiae esse in subeundis vel sustinendis quidem laboribus meminisse corporis imbecillitatis, erga voluptates autem oblitisci.

Plato dicebat, difficile esse inuenire, intemperantibus quidem bonam voluptatem, agrotantibus autem salubrem. *Serius in memorabilibus dictis.*

§ SIMILITVDINES.

Chrysostomi: Sicut naus aquis impleta, vt exhauriri nequeat, statim submergitur: Ita & homo, cum crapulae & ebrietati seipsum exponit, in praecipit vadit, & rationem suam submergit. *Homil. 9. in Genesin.*

Quae admodum acuti vepres vndeunque capiuntur, atque confringuntur, manus orientant: Eodem modo deliciae pedibus manibus, capiti, oculis, omnibus similiter membris officiant. Steriles autem sunt, nullum, sicut vepres, fructum producentes, ac multo magis, quam caetera pene omnia, hominem conficiunt. Deliciae omnino necesse citius subrept, sensus obtunditur, cogitatio retardatur, corpus dissoluitur, maioris stercoreis copia reconditur atque reponitur. Ita ex ingenti afflictionum aceruo, nauigio nimirum oneribus oppressio, crebra contingunt naufragia. Adeo mala deliciarum lasciuia est, vt irrationalibus quoque pestifera. Sit. Nam vt volucres nimia saturitate, & sibi, & nobis inutiles efficiuntur: superfluitates enim indigestae, ac putredo humidiora pinguedine oriuntur, quae vero animalia non copiose aluntur, sed quali ieiunantia, mediocri victu simul & labore exercentur: haec animalia, tam sibi sanitatem seruant, quam nobis accommodata sunt. Quare qui his vescuntur, sani viuunt: qui vero illis pinguioribus ventres voraciter replent,

illis similes efficiuntur, tardi, & ad agrotandum strictiora illis vincula comparantes. Quare amantissimi maxime quis admirabitur, quia nec ita sibi parcere visus ceteri. Nam qui vna huc illucque traducant, vires replere, nec distenti rempanunt: isti vero aerum totum nec vris quidem dignitate condonant, sed distentant, quae ad fauces, duplices, non vt animalia, sibi facientes

mil. 45. in Mattheum.
 Non ita stultissimum fluctum vita ripas excedere solet, vt deliciae lasciuiaque bonam valetudinem, & temperantiam subtrahit. Vt tenuis mensa bonae valetudinis: Ita voraciter est crapula, & vt morborum: ita fastidia & fons est

ad Hebr.
 Corona virginum capiti imponuntur, quod videtur, quod scilicet antea libidini impenetrabiles, ita demum ingrediuntur, quia scilicet a voluptate superatae non sunt

Viuens in deliciis mortuus est. Venti enim solent caeteris sensibus mortuus. Neque aspiciunt, quae alpicere solent, quae necessario audire conuenit, neque loquuntur, quae loqui conuenit. Quae admodum mortuus quispiam in lecto iacet, ut palpebris, clausisque lumibus, nullum omnino sensum habet, & hic, imo longe hic deterius, quam ille, affectus est. Ita aequae atque mala, eadem ratione non sentit, hic aequae tantum amittit sensum, nihilque boni penitus sentit. Ita his, quae in futura vita seruantur, mouet, sed per omnia per mobilis, atque ita mortuus est. Quae admodum in concubina obsecrum & tenebrosam antrum praecipitans, in concubina omni plenus, intemis & opacis vitiis fructus semper in tenebris, instar mortuorum, degit. Iam tempore temperatam illam ingentem eloqui, quae ex huiusmodi solo deliciae vtu in animam & corpus irumpit? Quae enim vastae perpetuae nubium densitas radios solis inter nit vim sui fulgoris ostendit: Ita vini ac deliciae vitiis cerebrum, non secus quam scopulum nocte, illumque vitiis regentes, non permittunt libere vsquam se intendere, vitiis nebris perpetuis detinent eum, qui sic miserabiliter

Neque explicari potest omnino, quae intus & extus in corpore. Quae admodum enim saepe, quum inundatio vitiis fuerit, aquarum vis officinarum aditum occupauerit, qui intus, sermibus, & discos, & amphoras & spongiae, & ma ad exhauriendum aquam excogitata defere, & in fundamentis, atque commotis: omnis posthac suspensio. Ita & anima, quoties nimis deliciis oppressa fuerit, peribit: nis ratio: caeterum quod iam coactum est, cum extenuatum, quod rursum aliud e vestigio ingreditur, vitiis quanta perurbatio, quantumque fluxus imminet. Quae pinguedine, crassitudineque distenditur, tanto illa commotio, atque imbecillior fit, tanto item obruitur & sepe, in oculorum pupilla, si quidem exterius impostas vitiis res effeceris, cernendi vim emittere ex se nequit, & vitiis quum radius ille oculo ex ea pinguedine obrundatur, vitiis plena sunt omnia: Ita & corpus quum fuerit obditum, quoque obtusorem euadere necesse est. At mortui, in putredinem tabemque vertuntur, ingensque ab eis tunc vitiis: Ita & ea, quae deliciae soluitur, vides, quippe thesauri gamentanarium, rictus ac vomitus extra profudit. Cuius anima mortua, quid ex co cibo potuque percipit? Neque si cadaver iaceat exanime, pulchra veste commota, flore vestis proficiet quippiam: Ita neque anima mortua, corpore amicta, aliquid ex eo decore lucrabitur, *con. ad Gal. milia 13.*

Canis instar est voluptas, si pellitur, fugit: si fouetur, & permanet. *Hsm. 12. tomo. 6.*

Ve ancille voluptas dominam merenti nihil conuertit, magnifica debili corpori: Ita nec animae quaequam conuertit corpus floreat, omnibus bonis fruens. *Homilia 1. in de Ira.*

Meretricem appello hanc vitam, quae in deliciis & voluptate transigitur: & eam quidem turpissimam, cuius facies huiusmodi aspera, amara, crudelis: & licet tam turpis vultus eius debeat multos decipit, quum videantur eam cruenta comae, & mortibus, insidius, inuidia, tormentis plena, quum viderent videant pessimas sodalibus, contumelias, in famia, in uideant, in ciolis, metu iugi, tremore frequenti, & mille aliis inuitibus, velut angustum corona circumdari: fructum vero in vitiis nisi interitum esse, perniciem, poenamque perpetuam, poenam a pluribus, amabilis & exoptabilis habetur. Tam cito qui decipiuntur, stoliditas, vt cum eos ratio nulla ex hoc reuocet, ne euidencia quidem indeclinenter persequantur, deterreat. Non ego istos stolidiores multo, quam parca dicem vel regem, quos puerilis ludus, vbi aut circos, aut turbo vel trochus verberibus agitur, & longis pernicibus curua spacia rotantur: ita intentos & inhiantes paucis

...nullatenus queant, ignorant penitus, per a-
...nihil in illo ludo vilitatis, nihil perfecti operis ha-
...epulis satietatis immatura. Ibi quid habebunt exu-
...quis atque perfecta pacem, imo & puerili imbecilliore
...gerunt? *Homilia 30. Quod nemo ledatur nisi a se*

De Sisypho: Sicut qui in ceno sese obvolunt, confindo sibi lutum
...qui in carnis affectus facile ruunt, nec firmitatem ex vo-
...lingulis diebus sibi accumulunt. *in Psal. 1.*

De splendens aliquid visum perficit, summe autem splendens,
...aque vultat: & magni sonitus ac strepitus ob excessum,
...solunt: Sic & isti ob assiduum atque immo diem volu-
...fate valent atque corrumpunt, & a delectationis via omni-
...Debricate.

De Adam dum apud hamo capis pisces: Sic diabolus homi-
...Apud Antonium in *Melissa, parte prima, sermo*

De Sisypho: Quemadmodum interdum quidam nimis Veneris si-
...nem habent cum muliere cupisissima, omni nubis ridi-
...debetent, quamvis ipsi putent eam esse formosissimam: Ita
...Voluptas & nimia licentia dabant, veprohibita
...allibet. Proinde non temere dicit in proverbiis Sa-
...Viro foratoris panis omnis iucundus & gratus est. *in Ge-
...Debricate.*

De Sisypho: Rete malum est & multiplici vitio ac iniquitate
...Eti liquidum, & bonum rete, sagina scilicet & preceptis
...antiquis, tum recentioribus Saluatoris nostri con-
...Hominis ergo, qui fluitans & instabile huius vite pelagus
...voluptatum illecebras infectantes, quasi carentes ra-
...malis rebus implicatur. Illi quoque, qui opinione
...superbiunt & effertur, cum sibi videantur excessi-
...ambuli, veluti volantes aues, ozomonum laqueis faci-
...incidunt in malum tempus inferorum iupplicio-
...interitus illis adueniat. *In Eccles. c. 9.*

De Sisypho: Homo, qui a ventre vincitur, beluz similis est.
...Platonici: Omne vitium, imo totam simi! vitiostatem
...mandragora sopit ac sedat. Nemp enim non modo in cor-
...morbis, verum in animarum quoque egritudinibus con-
...sape curantur. Non semper autem futua nequitia
...comprimunt. *In Theophrasto.*

De Sisypho: Quemadmodum diebus succedunt noctes, &
...hymenes: Sic inanem glorie cupiditatem, & vo-
...dolores, & tristitia aut in presenti aut in futu-
...debricate.

De Sisypho: Quemadmodum famelicus animus panem imaginatur, & stientis
...ventri feruientis ciborum varias
...laetitia, & voluptatum amantis mulierum formas, &
...honoris, qui sibi habeantur ab hominibus, & a-
...memoria, & inuariatam memoriis, vindictam eius, quo laetus est,
...inuidet. *ibid.*

De Sisypho: Quemadmodum imperitus iaculator frustra se labo-
...in eam oyeram consumpsisse fatetur cogitur, eo quod sco-
...non attingit: Ita illi, qui omnes curas suas ad voluptatem di-
...omnem beatitudinis spem amittunt, a scopo enim propo-
...aberrant. *apud Laert. lib. 5.*

De Sisypho: Vt qui in carcere detinentur, vnde non sit effugium,
...ludunt testes: Sic qui in vita voluptatibus viu-
...facerat. *in Moral.*

De Sisypho: Vt maior dolor obsecrat minorem: Sic animi voluptates corpo-
...rationem. *ibid.*

De Sisypho: Ut sicut coactus se dedere Scythis, denique quam
...biberit aquam: Dii boni, inquit, quam breuis voluptatis
...deposuit feticia eam? Ita nobis cogitandum, post-
...intempertuam, aut Veneream, in longum
...incurimus. *ibid.*

De Sisypho: Ut sicut consilatores irumpant in domum luctu funestam, non
...adferunt hilaritatis, sed euilatum potus exerebant:
...in corpore egro offendunt quodque. *ibid.*

De Sisypho: Ut sicut aegre affectum ad balneas voluptates trahit: quasi
...naucm deducit in mare. *ibid.*

De Sisypho: Sicut vinum & ebrietas eum qui biberit, mentis
...facit imbecillitatem: Ita fornicatio ac voluptas pervertit sensum, a-
...debellat, & de rationali homine bratum efficit animal,
...libidinum iustia seclerum. *In caput quar-
...Debricate.*

De Sisypho: Duas mulieres vnicuique nostrum cohabitantes inimi-
...dissentientes, velut quibusdam zelotypia conten-
...nostris replentes anime domum. Vna earum nobis suauis
...est, & a non est, blanda conclatrix gratia, quae vocatur voluptas,
...meretrix. Nam quid tam meretricium, quam secularis vo-
...quae a fenestra domus suae intrat: oculis prima tentamenta
...penetrat: si tu in plateas propiciens, id est, in pu-
...interna mysteria, obtutum
...interduda? Ea profecto est, quae validioribus vinculis, velu-

...cubile quoddam confociata nobis communitatis interit, ut qui in-
...clinauerit se ligetur, & opprobriosa frangit, elaten operia, or-
...poris sui stratum, ad foliandum animos, auentum, absentiam vi-
...hoc est, meriam legis obtinens. Lex enim peccantibus aebet.
...Nam si adesse, non delinqueretur. Ideo ait: Non est vir in
...ius: quia in gratiam sui legem velint esse venialium. Spargit odia-
...res, sitos voluptas, quia Christi odorem non habet: Thefauros ostendit,
...regna promittit, amores spondet continuos, disciplinas sine pa-
...dagogo, sine monitoe sermones, vitam sine solitudine, mollem
...sommum, inexcipibilem cupiditatem. *lib. 1. de Cris. & Abel, ca-
...pit. 43.*

De Sisypho: Vere etenim dico vobis nati mei, quia vas
...istud, in quod sumus inhabitantes, in perditionem nobis existit, &
...domus est plena bellis. Pro certo filioli dico vobis, quod omnis ho-
...illectus in voluptatibus suis, & prostratus a cogitationis pro-
...prios, complexusque a maligno, seminauit in corde, qui congaudet
...eis, & receptis, enu veluti magna existitiam sacramenta in eo, quod
...agit, iustificans semetipsum: huiusmodi anima existit malignis ipi-
...ritibus conclatrix in malum: corpus quoque illius custodia est hor-
...rendorum draconum, quae occulat in semetipso. *in epist. ad Arse-
...noitas.*

De Sisypho: Laurentii Iustitiani Patriarchae: Sicut phrenetico imponenda
...custodia, conlittenda est lex, ita & voluptati nostrae. Ipsa enim
...peccatorum origo, criminum domes, ac omnium malorum incen-
...dium est. *In ligno vite, de obedient. c. 1.*

De Sisypho: Sicut impossibile est, ut ignis inflammetur in aqua: Ita & prater
...naturam existit in compunctio cordis, & spiritali delectatione
...vigere delicias temporales. *Lib. de vita ligna, c. 2.*

De Sisypho: Vt caro hominis mollibus nutritur: sic duris anima. Spiritus e-
...nim deficit, ubi corpus voluptatibus acquiescit. *Lib. de ligno vite,
...cap. 4.*

De Sisypho: Ciceronis: Non est necesse, tanquam meretricem in matrona-
...rum coetum, sic voluptatem in virtutum conciliu adducere. *lib. 2.
...de Finibus.*

De Sisypho: Seneca: Sicut in aruo, quod segeti proficissum est, aliqui flores in-
...ternauntur, non tamen huius herbae, quamvis delectet oculos, tan-
...operis insuperum est: Aliud fuit serenti propositum, hoc sus-
...peruenit: Sic voluptas non est merces, nec causa virtutis, sed accessio.
...Nec quia delectat placet: sed quia placet, delectat. *De beata vi-
...ta, cap. 9.*

De Sisypho: Sicut deprehensum mari Syrtico modo in sicco relinquuntur, mo-
...do torreat vnda fluctuantur. Euenit autem hoc nimia intempe-
...rantia, & amore coeco rei. Nam mala pro bonis petenti periculo-
...sum est assequi. Vt ferus cum labore periculoque venatur, & ca-
...pturum quoque sollicita possessio est: saepe enim laniant dominos
...ita habent magnae voluptates in magnum malum eualeere, captae-
...que ceperere. Quae quo plures maioresque, eo ille minor, ac plurimum
...seruus est, quem scilicet vulgus appellat. *ibid. cap. 14.*

De Sisypho: Vt vlcera quaedam nocitura manus appetunt, & tactu gaudent
...& foedam corporum se habent delectat, quicquid exasperat: Non aliter
...dixerim his mentibus, in quas voluptates veluti mala vlcera e-
...rumpunt, voluptati esse laboram vexationemque. *lib. 1. de tran-
...quill. vite, c. 2.*

De Sisypho: Quemadmodum qui bestiarum cubilia indagat, & laqueo capta-
...terras magno aethrat, & magnis canibus circumdare saltus, vt il-
...larum vestigia premat, potiora dserat, multisque officis renuntiat:
...Ita qui seclatur voluptatem, omnia postponit, & primam libertatem
...negligit, ac pro ventre dependit: nec voluptates sibi emittit, sed de vo-
...luptatibus vendit. *ibid.*

De Sisypho: Vt latronum genus, quod Aegyptii Philistas vocant, in hoc am-
...plectuntur, vt stragulent: Sic voluptates, dum blandiuntur, nec-
...cant. *apud Eras.*

De Sisypho: Vt aequae mortuus est, qui conditus est in odoribus, & qui trahi-
...tur vneo: Ita aequae sunt intelluces, & qui voluptatibus indulgent, &
...qui ambitiosis negotiis vacant. *ibid.*

De Sisypho: Erasmi Roserodami: Qui biberit ex Clitorio lacu, is vini tedi-
...um obruitur: Ita qui semel gustat in poticem, & horrenta philo-
...sophiae preceptis, aut contra: huc qui se mundanis voluptatibus in-
...guitatur, abhorrent ab honestis illis, ac veris oblectamentis. *In
...similib.*

De Sisypho: Plinij: Sicut Maronem vinum, cuius meminit Horatius, viciet
...tanto aequae mixtum, tamen vigorem suum seruat: Ita sapiens nul-
...lis soluit voluptatibus. *lib. 14. c. 4.*

De Sisypho: Tradunt Phisici veteres, solem marinis aquis pasci, lunam dulci-
...bus: Ita sapientes amara quaezunt, modo vilia: stulti quae delectant
...modo, seclantur. *ibid.*

De Sisypho: Thrueri: Quemadmodum canis ille Aescopius vana spe lusus
...est, qui, dum vmbra carnis venatur, ipsam carnem reuera amittit:
...Ita hodie falluntur, qui pro veris animi deliciis, hoc est, virtute, se-
...quantur voluptatem carnis. *in apoph. 34.*

Et nunc est corporis voluptas, quae non saltem leniore fermentata est...
Nihil sibi bonis admodum desiderare, quae optimus quisque...
Inspiciens admodum Lysimachus, qui necessitudine fitis tradidit...
thegm 99.

EXEMPLA PROENA.

Celeberrimi omnium ob delicias Persae, quorum reges Susis hymbabant: aetate debebant Ecbatanis. Susa ob loci amenitatem vocata fuit...
Byzantij notati sunt a Graecis, ut a colasti, & intemperantes, qui in Veneceni & Vinum ferrentur praecipere. Plurimum enim versatur in caupona. Theat. Luang. fol. 2204.

Iovium mollietis quondam abijt in proverbijs. Primi vnguenti, coronarumque conuivij dandarum, & secundae mensae consuetudinem reperit. Hinc Horat.
Mors non dgeri gaudet Iovicos
Matura virgo.

Theopompus de Thessalorum delicijs scribit lib. 4. quod cum salutaribus vitis, ac in orchelide, alij taxillis ac potu diem absumunt: sumptuosissimi sunt ornatum Pharsalij, ac pegerimi. Athenaeus lib. 12. c. 10.

Lydorum mollietiem Athen. lib. 11. c. 4. narrat. Sybaritae populi Calabriae, delicijs & voluptatibus adeo indulserunt: ut luxuriosa omnia liceret Sybaritica. Hinc Sybariticus luxus: & Sybariticus libelli, id est, impudici. Coniuvia celebrantur, anno prius per feminas sumptuosissime vestitas inuitabant. Erant & fastu praeturgidi, hinc adagiunt Sybaritae per plateas. Artes, quae sono constabant, de civitate eiciebant, ne qua ratione interpellaretur quies. Athen. lib. 12. c. 6.

Syracusani, opibus florentissimi, voluptatibus ac delicijs addictissimi fuerunt. Vnde & Syracutana mensa tranlit in proverbijs. Reusius.

Campaniae deliciarum prouecti sunt, ut ad gladiatorum paria conuivis inuitarent ad cenam, numerum eorum pro cenarum dignitate desidentes. Cum vero Annibal sese dedidissent, exercitum eius in hybernis ita corruerunt: ut Hannibal ipse viros sese introduxisset: Foeminas eduxisse affirmaret. Strabo lib. 5. Valer. lib. 9. c. 1.

Tarentini, populari primum dominatione potentissimi fuerunt: posteros annis illecebrose inualuerit delicia, propter fortunatum unum secundas: adeo ut plures dies per annum impenderent ludis, felis que celebratibus, quam reliquis rebus. Athen. lib. 12. c. 7. Strabo lib. 6. Cosmograph.

Tyrhenorum regionem nequitiae officinam Athen. lib. 12. cap. 5. multis verbis describit.

FABULAE.

Capra & Lupus.

Conspicatus in alta rupe stantem capram. Quin tu, inquit, vel Leo, vel Lupus, huc in herbidos campos, & ad latus frondes descendis, & ista sterilia & nuda loca relinquis? Cui respondit Capra (senferacem fraudulenter locutum) Non esse in animo sibi dulcia proponere salutaribus. Fabula docet, Voluptatum studium interdum esse exitiale.

Ab apibus ictus.

Quidam conspecto aluco, intra quem apes acquirerent, accessit, & aperit illum, audis mellis, tum in ipsum apes facto impetu inuolant, & quaecunque partes in corpore patebant, eas configunt aculeis suis. Hic veropellime acceptus, vi fugate eripuit, & periculum euasit. Quem conspicatus alius, quod esset ore tumido & vicerato, causam negli sciscitatur. Hic vero, quid sibi accidisset, narrat. Tum ille, at tu, inquit, posthac apes prius repellito & abigito: ita denique mel tuto capes, & fruillo secure poteris. Monet fabula, non cupiditatibus temere obsequendum, & quicquid facendum sit, ut cum ratione aggrediamur.

Musca.

Ad mel profusum in cella quadam aduolantes muscae, illius dulcissimo succo iucundissime pascebantur. Sed iam fatura, cum auolare vellent, pedibus in renace liquore haerentibus, nitentes etiam alas implicauerunt quasi visco quodam mellis. Itaque moriturae: o muscae! inquit, quare illis nobis cibis incertum attulit? Fabula reprehendit voluptuarios & liguriores, qui lenocinio dulcedinis in magna saepe mala incurere, & saepe etiam interire soleant.

Vultur.

Vultur inuitatis auiculis ad coniuuium, quod illis daretur, die natali suo, postquam haec affuerit ad tempus, clausis foribus mus capere & occidere singulatum ornines, & de inuitatis opibus instruere coepit. Fabula monet, voluptatis fectatores non prouidant in exitum incidere solere. Vide Delitia, & Luxuria.

Voracitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Voracitas, Graece βορρῆσις, & φάγισις, vel βόρρα, & βόρρα, vel βόρρα, tur. Hebr. Zole, voracem appellant, a verbo Zolal, in latine xit, luxuriatus est, comestatus est, prodegit bona sua profusione. Metaphorice significat hominem impurum & incontinentem, fruges consumere natum, ventrem, &c. Vide Dem. in Proo. 23. 20. 21. & 28. 7. 7.

Est autem voracitas, gulofitas dicta a vorando. Vorax proprie est cibum non confectum dentibus deglutire, & per phoram est aude sumere.

APOPHTHEGMATA.

Zeno Citricus, quum in quodam conuiuio vidisset hominem immoderatus obfonia vorantem, ipse piscem ingentem conuoluit, & patina sustulit, quasi solus deuoraturus. Alter intuenti Zeno eius admirabat impudentiam. At qui, inquit, putas conuoluitus tuis accideret quotidie, si meam optiophagam ferre non posses? Laert. 17.

Diogenes vulgo canis dicebatur, Sunt autem canum molliora, sunt enim venatorii, sunt aucupatorii, sunt custodes conuulidum, sunt qui habentur in delitijs. Ergo perconant, quare canis esse, lepide respondit: Esurians, Melitaeus, fatetur, quod cibi appetens, blandiretur: saturatus, mordere. Laert. 10. Corydus, Cum Cherephon nudus in conuiuio distulcatus Cherephon! inquit, nunc te veluti lecythos intueor, quod lecythos nudus sis. In lecythis vitices apparet, quouque plenz sunt, in vitetur a thecis: Ira in cute illius apparebat expletio corporis. Diogen. lib. 1.

Vide Abstinentia, Intemperantia, Temperantia, Ebrictas.

Votum.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Votum, Graece ὕψος, & ὑπόψος, voueo, dicitur. Hieronymus Neber dicitur, id est, votum liberum, quod quis sponte libera voluntate promittit: a verbo Nadhar, vouit dicitur, cit votum de aliquo munere donando. Cognationem habent Deur, id est, libertas: nam votum est quod de libera voluntate datur, id est, libertas: nam votum est quod de libera voluntate datur. Hinc dicitur, donum: d'ouey, dono. Est autem votum aliquid in nium deliberatione Deo facta promissio.

Votum est propositi supererogantis promissio, Deo facta propter bonum finem ex deliberatione firmata. Richard. 2. in 2. 38. art. 3.

Votum dicitur a voluntate, quasi a primo mouente ratione promittendum: secundum B. Thomam secunda Secunda, quod art. 1.

Votum est testificatio quaedam promissionis spontanea, quae bet fieri Deo de his, quae Dei sunt. secundum eundem ibid.

Vouere, est aliquid Deo sancte promittere. Quoniam respohementer desideramus, quo voto a Deo poscimus sit, ut aliquid pro desiderio capiatur: vnde voti compos, qui desiderium assequutus est. Hinc deuoueo, hoc est, desino, improco. Hinc votum, quod modo ad prosperum, modo ad aduersum referunt.

SENTENTIAE BILICAE.

Quae sanctificaueris & voueris Domino, tolles, & uentura cum, quem elegit Dominus, & offeres oblationes tuas. Deut. 10.

Cum votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis implere, quia requirit illud Dominus Deus tuus: & si moratus fueris, imputabit tibi in peccatum, &c. 23.

Homio qui votum fecerit, & spouderit animam suam Deo, confirmatione dabit pretium. Leuit. 27.

Si quis virorum votum Domino vouerit, aut se confirmauerit, non faciet irritum verbum suum, sed omne, quod populus suus implebit. Num. 30.

Mulier si quippiam vouerit, & se confirmauerit, iuramentum

Et de virtutum genere sacralitas. Sic tamen ut nonis qui reddere vota conanti. Vnum diuinis cultibus esse locum. In toto mundo quem vota Ecclesia prebet. Et sine quo nullum iustitie est meritum.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Qui optant quæ sit nefas, dicebat consentaneum esse hos æquæ diis optata non consequi atq; ab hominibus non adipisci qui ea rogant quæ per leges petere non liceat. Xenoph. l. 1. Grypsad. Quidam turpissima vota diis insulant, si quis admovent aures, conticefcent, & quod scire hominem nolunt, Deo arant. Sic vitæ cum hominibus, tanquam Deus videat. Sic loquere cum Deo tanquam homines audiant. Seneca ad Lucilium epist. 10. O quam inimica sunt nobis vota nostrorum, eo quidem infeliciora quo cessere fauicis. In epist. Certe vota reddunt. Cic. lib. 2. de Legib. Socrates humane sapientie quasi quoddam terrestris oraculum, nihil ultra petendum a diis immortalibus arbitrabatur, quam vi bona tribuerent. Quia si demum scirent, quid vnicuique esset vtile, non autem plerumque id votis experere, quod non impetrasse melius foret. Etenim densissimis tenebris inuolutus mortalium mens, in quod late parentes errores cœcas precationes tuas spargis: Diuitias appetis quæ multis exitio fuerunt, honores concupiscis, qui complures pessundunt: regna tecum ipsa voluis, quorum exitus sapenumero miserabiles erunt: Splendide coniugis in teis manus, ac hæc ut aliquando illustrent, ita nonnunquam funditus domos evertunt: Desine igitur stulte futuris malorum tuorum causis, quasi felicissimis rebus inhiare teque totam celestium arbitrio permittite: quia qui tribuere bona ex facili solent, etiam ligere aptissima possunt. Val. Max. lib. 7. c. 1.

APOPHTHEGMATA.

Diogenes, cum in Samothraciam venisset, atq; ei amicus quidam dixisset: Tu qui deos putas humana negligere, nonne animaduertis ex tot tabellis pictis, quam multis votis vim tempestatis effugerint, in portum que salui peruenierint? Ita sit, inquit. I. Et enim nullam picti sunt, qui naufragium fecerunt, & in mari perierunt. Brut. l. 7. c. 15. Rite ethnicam superstitionem: quid enim possit. No-la & res ludicre ac nihili? Diogenes eos summo opere reprehendebat, qui si quid seorsus euenisset, torturam inculcarent: id quod vulgus hominum solet, dicens ipsos homines potius inculcandos, qui postulant a fortuna, non quæ vere bona essent, sed quæ ipsis bona viderentur. Nam si permitterent diis, quæ ipsi iudicent optima dari, darent: nunc acceptis his, quæ flagitantur, impudenter inculcant Deos. Laert. l. 6. Anonymus. Lacon quum voto se obnoxisset, quod se de Leuceæ petra præcipitem daret, conscendit montem, & conspecta altitudine sese auerit. Id cum illi probri gratia obiceretur: Non putaram, inquit, illi voto maiore voto opus esse, ioco illius inconstantiæ formidinisq; crimen. Etenim qui facinus arduum concipit animo, prius a diis optare debet animum facinori parcat. Plut. in apophtheg. Augustus Cæsar, cum Cæjum ex filia nepotem in Armeniam mitteret, optabat a diis, ut illum Pompei beneuolentia, audacia Alexandri, ipsius autem fortuna comitaretur. Quod in singulis erat præcipuum, id optabat vni conuincere. Illud autem singularis cuiusdam erat modestiæ, quod vir ingenio doctrina, consilioq; præstans, tua præclare gesta fortunæ adscribat. Plut. in apophtheg.

SIMILITVDINES.

Casiani. Neq; opifici cuiusquam desertio est demutato ferreamenti: aut segnitie arguit viatoris, viæ compendiosioris ac directioris electio: Ita & in hac parte emendatio dispositionis improuidæ non spiritualis voti, est iudicanda transgressio: quicquid enim pro charitate Dei & pietatis amore perficitur, non solum nulla reprehensione, sed etiam laude dignissimum est. Basil. in epist. 14. Thimeri. Qui ex infirmitate carnis perfectionibus se votis adstringunt, is similes sunt, qui pecuniam ad usuram accipiunt: Fere enim neutrum reddunt. In apoph. 45. Res que nimium tenduntur, fere conualluntur. Sic magnis conatibus & votis sæpe excidimus, paruis ac mediocribus fruimur. In apoph. 121.

ADAGIA.

Vtinam mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthum & Syconem. Poterit per iocum torqueri in eum, qui quod esse qui non potest, id votis tamen quasi somniat. Omnes alienum cape, & multa allium. Cum quis obstrictus misto aris alieno, optat se parua dependere possit quicquid debet.

Votum

Et in ætate adju. puellari, si cognouerit patrem quod pollicita est, & iuramentum, quo obligauit, non tenet, vota erit, quicquid pollicita est, & iurata, non tenet.

LOCI BIBLICI.

re reddenda, Leuit. 27. v. 2. Num. 30. v. 3, 6. Vota Deo reddenda, 1. Reg. 10. v. 14. 2. Reg. 6. v. 13. 3. Reg. 7. v. 12. Iona 2. v. 10. reddenda, Deut. 23. v. 21. Eccle. 5. v. 3. vota quomodo reddenda, 1. Cor. 7. v. 10.

SENTENTIÆ PATRVM.

quædam, quæ non vouentes debemus, quedam etiam vouentibus non debemus: sed postquam ea Domino non necessario reddere constringimur. Aug. & hab. 17. q. 1. Si quis post votum afferat adulteros esse, ego autem non credo, quod grauer peccat, qui tales diuidunt. Idem, lib. de lib. disp. 27. Quidam. Deo pecunias vouerat, quas post, victus per uersione beatorum, sed qua morte multatus est. Si ergo ille ad dignum sit, qui eos, quos uiderat numos, Deo ablatum quanto periculo in diuino iudicio dignus eris, qui post, sed in exemplum Deo Omnipotenti, cui te sub monitionibus, subtraxisti. Greg. in Regist. & hab. 17. q. 1. cam.

promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum incaute uoluit, ne facias. Impia est promissio, quæ incaute. Hieron. in Synonymis lib. 2. & habet. 22. q. 4. c. 10.

uoluit, iam te adstrinxisti, aliud tibi facere non licet, si non letens, quod uoluiti, qualis mansues, si nihil minor enim tunc efficit, non peior: modo autem, quod si Deo fidem fregis, quanto beator, si perfolueris. neq; ad Armeniarum & Paulinum.

o fuit fatalis, qui discretionem non adhibuit: & in rebus. Hier. in Histor. sept. votis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum. e uoluiti, non facias, impia est promissio, quæ celere. Idem, lib. 2. p. 10. q. 1.

idem votum, si tamen ibi nihil admiscetur aduerbijs, deat iustitiam conturbat, in illis tamen rebus summa est, quæ diuinis obsequijs offeruntur: ne putent, uide accipiat, si fraudatis oblationibus, acque.

non vouere, quam vouere illud, quod sibi, cui proculat. Bern. in quodam sermone. fuit remissio voti, non dispensatio, sed præuicatio contra uoluptatem, murmur est, non profectus. De votis.

ad foluendam, qui non cogitur ad uouendum. In minor minora vota impedire debere maiora, nec quodamq; tibi promissum bonum, si pro eo melius perfolueris. Enim vero alicui forte debenti uobis inquis si pro cis die constituta marcam foluerat: cum in epist. 57.

SENTENTIÆ PŒTICAB.

Virgil. A. Eneid. lib. 6. In votis in votis præcepit, in A. Eneid. c. 13. Lucan. lib. 5. Pharsalia. Vota vota iuueni, inuenit nouo. Ouid. Fastorum lib. 5. In votis, cum iam sua mittere uellet, uimina, thure dato sustinuisse manum, Persius satyr. 2. In votis promptum est, inur maris, humileq; susurre de templis, & aperto uicere uoto. Martial. Epigram. lib. 8. de columba. In votis mundi flectere vota ualent. Antholog. Sac. Iac. Bill. Voueat Dominus quisquis bene corde solutus, non se totum præparet & uoueat. In votis offerri nequit hostia mentis in ara, In votis excipit suauior exit odor: In votis homo cellat, libamina morum.

Votum minus quam...
Vbi qui animo spes regis concepit, iamq; voto diues est.
Alia dantur, alia negantur.
Quoties è anabio natura Orbibus altera contingit, altera nega-
ta est. Veluti si quis forma decus adfit, desit ingenii laus. Sive cum è
duobus postulatis, alterum dumtaxat impetratur, quod auctori il-
lud Homeri.

Canis panes somnians...
Somnia cuncta canum panes: ego somnio piscem.
Sensus est, cuiusq; ea per somnium occurrere, quae impense deside-
rat. Theocritus.

Etiam dormiens somniat...
Quoties significant aliquem toto pectore rei cupiam addidum de
disiungit. Tarent. Nunc ille somniat ea, quae vigilans soluit.
Ne contra bouem opta...
Admonet ad agium non esse vit. an instituentiam in a votum a-
nimum, neq; quidam sperandam à superis, sed ut ea dumtaxat sibi quis-
que promittat, quae possit industria consequi. Diogen.

Adoratur...
Significat votum certa contempere oportere, & in his, quae sunt opti-
ma, perseverare. Quidam arbitrantur alium subesse sensum, quod
oporteat eos qui sacris operantur, non obiter ac velut aliud agentes,
sed sacros ac totos rei divina intentos esse.

Ne a quidam contingit...
Qui negat, si omnia contingere homini quae sperarit, animosq; con-
ceperit, accommodabit illud Horgeri.

Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt...
Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.
Nam quod quisq; vedit facile sperat.

Quid non his, protectus Arbelas...
Quid non his, protectus Arbelas, in genita sibi polliceis...
Semper superioris anni meliora. Cuius tamen...
Cuius presentis desilient, & auferuntur ante acta. Horat.

EXEMPLA BIBLICA.

Votorum exempla. Iacob, Genes. 28. v. 20. 21. & 31. 13. Israelita. Ex-
od. 36. 3. Num. 21. 2. Iephthe, Iudic. 11. 3. Michae, mat. 17. 3. Anna El-
canaz vxor, 1. Sam. 1. 11. Saul, 14. v. 24. Abialom, 2. Sam. 15. 7. 8. Pater re-
gis Asia, Regum 15. 15. Alas, Paral. 15. 18. Irahita, 1. Paral. 29. 9. 1. u-
dich. 16. 22. Dauid, 2. Paral. 5. 11. I. salm. 22. 26. & 61. 9. & 66. 13. 14. & 73
16. 14. Naui, Ion. 1. 16. Ionas, 2. 1. Heliodorus, 2. Maccab. 3. 35. Paulus
actor. 18. 18. Quidam Iudaei, 23. vers.

PROFANA EXEMPLA.

Clodius Francorum Rex ad Tolbaicum oppidum cum Ale-
mannis congressurus humana spe destitutus, ad opem caelestem
implorandam versus, fidei vxori Clotildi in paciscendis nuptiis datæ
memor, Christum Cruciatorem se professurum vouit, si victor do-
mum rediret. P. A. Emil. l. 1.

De navigatione Thefei sic scribit Plato in Phaedone: Thefeum
profectum in Cretam cum bis septem hominibus, votum suscepit
se: si ipse saluos suos reduceret, singulis annis spectaculum
Delphos ducturum ad Apollinem: quem morem Athenienses ad-
huc suo tempore seruarent, ut ipsam eandem Thefei nauem coro-
natam Delphi mitterent: quo toto navigationis tempore, quousq;
ad Piræum rediret, nefas sit quenquam supplicio capitali afficere.

Albanus Rex Britonum à Normannis afflictus, votum vouit, cum
assensu subditorum suorum: si Deus sibi victoriam largiretur: sese
decimam partem omnium bonorum suorum Deo & sancto Petro
Romam missurum. Regino l. 2.

Lacedæmoni Argius agrum, qui Thyrea dicebatur, abstule-
rat, concursum vtrinque in istis signis: Lacedæmoni tamen vi-
ctores euasere. Ex eo tempore Argui tonsa coma, deuenerunt
sele, ne prius comam alerent, neq; mulieres aurum ferrent. Cic. 3.
Offic.

Africanus posterior, Censor, cum lustrum conderet inq; solito sa-
crificio: scriba ex publicis tabulis solenni eius preceationi carmine
præter, quo dii immortales, vt populi Romani res meliores amplio-
refq; facerent, rogabantur. Satis, inquit, bonæ ac magnæ sunt: itaq;
precor vt eas perpetuo incolumes seruent. Ac protinus in publi-
cis tabulis ad hunc modum carmen emendari iussit. Qua votorum
verecundia deinceps Censores in condendis lustris vti iunt. Pru-
denter enim sensit, iunc incrementum Romano Imperio petendum

tantis, cum intra septiman. lap. ceteri. pa. quædam
rem autem totius terrarum Orbis partem possident. ut
setq; equam ultra appetere: ita abunde felix à nihil
nebat, amitteret. Valer. Max. lib. 4. cap. 1.

Loerentes diis vota facientes, se virginis prostituta
ferro se digladianturos, & pro alterius salute & carnis
uoturos, Perse viuos homines se deflores promittent
ab Alex. lib. 3. 6. 22.

APOPHTHEGMATA.

Aiunt, qui sacerdotum Aegyptiorum commentum
Etantur, Tritonem adeo bisiformem pingi solitum: superius
parte hominem: inferiori vero piscem: vt ex humore
tem, & damnum consequi moneretur: cum illi ex
bonum: expiscere, non nisi pernicem interpretarentur. Pa-
31. pag. 284. F.

FABULAE.

Lunæ nuptia.
Lunam narrat voluisse aliquando maritum habere
Iouem autem veritum, ne si liberis sui generis procederet
caelestem perturbatio existeret, annuisti quidem sed
ius animantis maximus in terris viuis esset, ea de
tu nasceretur. Illo tempore proxime tecum Quam
ex terra innumerales mures prodierant, ita vt car-
bus bellum faceret, quando & cum Rarus pro
quod carmine postea suo complexus est Homerus. Tunc
furorem & superbiam compesci necesse fuit. Itaq; Iouem
cui Ioui & reliquis diis, quæ ferocibus munitis oppo-
eum nequaquam diuicius arcendum videretur, feles
perio ensia Luna dicitur, quæ in terras digladiant
res attriuere, inq; suos specus & cauernas redire
autem suæ hæc indicia retinet hoc genus vt simul
Luna pinguefiant feles, cum euanescent attenuantur
reddantur.

Fabula docet, stultorum votorum similes carnis
Agricola
Assiduis Cereris cultor agricola exoracrat Deni
menta sua abfq; arillis produceret. Ita enim rebatur
labore exculpi posse. Sed in defensa grana de manibus
segete, auicula excussisse rostris & deioratur.

Fabula narratur contra votorum stultitiam & otiosita-
tes spe parui commodi in magnam sepe malum deducit
Bubulcus.
Bubulcus amiserat vitulum de armento, quod dicitur
Tum ille syluas & solitudines obire, & requirere
ta opera & labore magno nequicquam absump-
cit. se hæc dum illi castrum, si esset sibi sui ostentat,
pauisset. Ibi forte delatus in saltum, videt conuen-
tur vitulus. Ad cuius conspectum ingenti forma
bubulcus: Magne, inquit, Iupiter! repero vituli furem
ex voto debere conficere, sed nunc opamam bouem
ex illius vi atq; vnguibus me eripe.

Fabula monet, esse quosdam leuis animi homines
mere quæ forte concupuerint, eaq; conficere
mies angli, & quare, quomodo amittere possit.
bat, nihil à diis nominatum, sed ea, quæ profutura
petenda esse.

Vide, Oratio, Preces.

VOX.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

VOX, Græce *φωνή*, & *φωνή*, *φωνή*, vocalis dicitur
Kol, sonus, strepitus, tonitru. Cognationem
conuocant: item cum *Kalah*, leuis fuit. Quod
us: Hinc *καλῶ* voco, *καλῶ*, dico, &c. Est autem
inspirati ad vocalem arteriam moti ab anima, quæ
bus secundum *Arist. lib. 2. de anima*.

Vox est aeris per linguam percussio, quæ per
ris partes, quæ arterias vocantur, ab animalis
dum *Boerhavius* in principio additionis secundum
hermin.

Vox est sonus cum quadam imaginatione figuræ
Boerh. lib. 1.

Vox est sonus ab ore animalis prolatus, naturalis
tis formatum, secundum *Petrum Hispanum* in
ca. Sunt autem naturalia instrumenta, quibus
uem. Vtriusq;

delectat, hic prodest. Ad bene confidendum non reuertitur, quia...

delectat, hic prodest. Ad bene confidendum non reuertitur, quia...

¶ LOCI BIBLICI.

Hebraico more, 2. Reg. 6. 31. Et ecb. 43. 2. Matth. 24. 20.

decedit loco acceptum decem millia. Nam vocis exilitas & animi timiditas...

¶ SENTENTIAE PHILOS.

Verum licet literis, sic nec vocibus quidem iisdem omnes vtuntur...

Idem Cum M. Caelius, qui crederetur a parentibus non liberis natus...

¶ SIMILITUDINE

Chrysofomi. Videtis mihi vocem sanctam imbecilliolem, idem que mihi nunc acciderit...

Verum licet literis, sic nec vocibus quidem iisdem omnes vtuntur...

Vrbanitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vrbanitas, Graece λεγομεν, & dicitur, u. o. s. vrbanus dicitur. Chen Hebr. vrbanitas dicitur...

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

In iucunditate, quae ad iocum accommodatur, qui modum quandam addibet, is festiuus seu vrbanus habendus est...

¶ ΑΡΟΡΗΘΕΜΑΤΑ. Quae Criticae, formam dicebat esse vocis florem: aut contra, quae modum ab aliis refertur...

Politus

Politus liberalis homo ita animo affectus erit, ut sibi ipse lex esse videatur: siue dextris, siue vrbanus nominetur. At vero icurta à r' longe multum; superatur, qui nec sibi patet, nec ceteris, si ritum aducit ibid.

¶ APOPTHEGMATA.

L. Crassus. M. Brutus, cum in accusatione C. Planci duos lectores excitasset, & alteri de Colonia Narbonen. L. Crassi, qui rei Bruti aderat, orationem legendam dedisset: alteri de lege Seruilia, ex his demonstrans, illum sibi pugnancia scribere: Crassus vicissim tres Bruti patris de iure civili libros tribus legendos dedit; in quorum primo erat. Forte euenit, ut in Priuerna censem, hic Crassus: Audis Brute, pater testificatur, se tibi fundum Priuernatem reliquisse. In secundo libro scriptum erat, in Albano eram ego & Marcus filius: hic rursum Crassus: Notat hunc gurgitem, metuebatur, ne cum is nil haberet, nihil esse ei relictum putaretur. Tum extergio recitatus est, cum in Tiburi affedissem ego & Marcus filius: tum Crassus: Vbi sunt hi fundi Brute, quos tibi pater publicis commentariis consignatos reliquit? Quod nisi puberem te iam haberet, quartum librum composuisset, & se etiam in balneis lotum cum filio scriptum reliquisset. Ita Crassus duos lectores aduersum se à Bruto excitatos tribus aduersus ipsum productis vltus est. Hoc vrbanitatis exemplum refert A. Tullius, quod non altingitur paucis verbis, sed per orationem fufum est. Eras. l. 6. apoph.

Vrbs.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vrbs. Gra. ἄστυ, ἄστυ, dicitur ab vrto, aratri curuatura. Antiqui enim Hetrusco more iunctis tauro & vacca, quae interior esset, sulcum aratro circumducebant, intra quem vrben edificarent. Alii tamen ab orbe dictam volunt, quod sulcus ille in orbem duccretur. Vrbs sunt ipsa aedificia. Ciuitas vero, quae Graece πόλις, ius, dicitur significat ipsos ciues, diciturque, nisi ciuium vnitas. Confunduntur tamen haec quandoque. Virg. Inuadunt vrben somno vinoque, sepulchram. quod tamen illic carminis necessitate factum est, cum in verbu heret, utro ciuitas, & ciuitatem locare non possumus.

Vrbs Heb. חיר, dicitur, ciuitas, muris, turribus, & amplis aedificiis excitata. Cognationem habet cum Har, excitauit. Hinc ἀστυ, custodia, &c. Vide Etymologic. Triling. Lugdun. pag. 913. vbi multa obseruatu digna leguntur.

¶ Loci Bibliici.

Vrbes Leuitarum, Numer. 35. v. 23. Iosue 21. 2. De eorum vrribus sex profugis destinatae. Num. 35. v. 6. 10. Deut. 4. v. 41. 42. Es. 19. v. 2. Ios. 20. v. 2. vrbum protektor Deus, 2. Reg. 19. 34. Es. 20. 6. Psalm. 127. v. 1. Esa. 37. v. 35. vrbs supra montem polita, Matt. 5. v. 14. vrbes ab Hebraeis filiae frequenter appellantur.

¶ SENTENTIAE PHILOS.

Vrbs si ex animi sententia condenda sit, & mare & agrum spectare debet. Arist. lib. 7. de Repub. c. 5. In vrbe spectanda est, quae est necessaria, salubritas. Eae enim vrbes, quae Orientem spectant, colis; ventos, qui inde flant, salubriores sunt. lib. 7. de Repub. c. 11. Quoniam habenda est aledudinis incolarum ratio, id positum est in eo, vt vrbs sita sit in hoc, vel illo loco, & ad hoc vel illud efficiendum apte & accommodate: dein vt aquis salubribus viatur: caq; res magna sit cura. ibid.

Ad bellicas quidem res facile & expedite ex vrbe exercitus educi debet: hostium contra aegread eam penetrare, atq; eam obfisione cingere. ibid.

Non solum muri vrbb. circumdandi sunt: sed diligentia adhibenda est, vt & ornamentum vrbi afferant, & bellicis necessitatibus cum ceteris, tum iis, quae nunc inuentae sunt. ibid.

Vrbs & locus quicunq; salubris est, qui placide aspiratur: ideo & mare salubre est. Arist. prob. sec. 1. num. 54.

Vrbs sita & ad terram, & ad mare iacere debet, & communem eorum locorum omnium ad auxilia ferenda, & ad importationem fructuum, & lignorum materiam facilem aduentionem. Idem Polit. 7. c. 5.

Vrbs curatores eligantur ad vias aedificiorum structuras: & ornamentum huc pertinentem, vt & homines, & reliquae bestiae nullam iniuriam inferant, & tum in ipso ciuitatis ambitu, tum in suburbio ea, quae ciuitatibus conueniunt, flant, ad fori gubernationem A. Ediles, ad templa sacerdotis. Plat. de leg. dial. 6.

Vrbs curatorum cura sit viarum in vrbe, & quae earum, quae ex regione ad ciuitatem semper tendunt, & extruentionum, vt omnes secundum leges fiant, & aquarum, quas custodes ad ipsas curatas miserint, & delegerint, quoad fontes iusto modo, & pure progredientes ciuitatem orant, simulque commodent. Idem ibidem.

Vrbs curatores oportet vt potentes sint, & omni blicarum rerum curam gerant: quapropter quicumque censibus curatores proponant, quicumque velent autem, & ad sex, qui bus plurima suffragia conueniant fortiantur tres, quibus hoc studium incumbeat. Plat. dial. 6.

Vrbs curatores iudicent in communi multam vrbs & cum aedibus duplum. Idem ibid.

Vrbs curatores animaduertere debent, vt nullam vrbs quam de publico aut extruentionibus aut fossis occupatam quaram pluuiarum commodae profluxionis, hoc curatores portet, & omnium, quae intra aut extra ciuitatem flant. ibid.

Vrbum rectores non relinquunt curam reuentionum, etiam si in caelum recepti sint. Marobius in p. p. lib. 1.

Vrbs quomodo condi debeat, in libris de Repub. etiam dem facit Plato, quia illam reliquit caelo, in libro de Plat. de leg. dial. 4.

Vrben antequam veteres statuissent, varia superfluum sacrificiis propitiare consueverunt. Franc. Perizonius. 8. c. 2.

Non ab aspectu, sed à potentia vrbes aedificari debent. lib. 1.

In bellis profunda aetateq; fossae non sunt manuminae ad certam securae salutis spem hominibus inculcanda, sed hoc tantum pollicentur, oppidum repentina hostium ne obfessos cladem nullam accepturos. Dion. Hal. l. 2.

Vrbes exiguae & infrequentes, ac propterea infirmas neq; se ipsas regere possunt.

Vrben in periculis deserere, omnibus publicis salutis est metiendum. l. 5.

Vrbes sunt humanarum cladum concepta miseranda. l. 7. c. 2.

Aegrestem incultamq; hominum in initio saeculorum munione brutorum animalium, vel ferarum, vrbum prima discevit. In his aomen reipublicae peperit ciuitas. Ideo potentissimae nationes ac principes conditorum maiorem gloriam putauerunt, quam aut fundare ciuitatem aut ab aliis conditas, in nomen suum, sub quadam imperio transferre. Veget. l. 4. de re milit. in praesent.

Maximae vrbes bello magnae sunt solitudines, in vrbes, si celeritatem adhibeas, si ciuitationem tollas. Polyb. 6.

Multas vrbes magnis affectu calamitatibus ciuitatum inuis. Sed funditus quidem perierunt, illum ob Alexandri laum contumeliam. Milesii etiam vrbs suae excidit, quae foedus amores Hestiae auerunt. Sic Phylomelus sacrum lum Leontinorum Reipublicae infixit. Polyb. 10.

Corbulo donum à legatis Tigra necetia cum honoris quidquam vrbi detractum est, quo proximis obsequium tinerent. Tacit. annal. l. 14.

In bellis ciuilibus est grande momentum in monent praetextu fenatus. Tacit. hist. l. 1.

Sic est rerum humanarum natura, vt capite sabato in mario oppido expugnato) cetera breui tempore corrumpat. bello Vandali. lib. 1.

¶ APOPTHEGMATA.

Lycurgus, percontantibus, cur prohibuisset vrben aedificari. Quoniam, inquit, non caret mœnibus ciuitas, quae non aedificari cincta est. Indicaui, id genus munimenta magis aequum ignauiam, quam fortitudinem. Plat.

Agh Archidami F. cum praetereit Corinthiorum vrben, spericetq; excelsa munitaq; esse; & in longum porrectis Quae sunt (inquit) mulieres, hunc locum inhaerant. Tanti tibus viris non esse opus mœnibus. Plat. arch. in Lacoon.

Agesilaus. Quum quidam interrogasset, cur Sparta non cingeretur? Cuius armis instructos & vnanimos esse. Hi sunt vrbs mœnia. Significans, eam demum ciuitatem tam esse, in qua in fracti, & bene armati milites essent. Plat. 7. c. 2.

Theopompus. Cuidam ostendenti ciuitatis suae mœnia tanti: num valida & alta viderentur? Minime, inquit, sunt mulierum. Senectus, ciuitatem satis munitam esse, non beati: sin minus, nihil proficere quamlibet oportea munimenta. in Lacoon.

Panholidas legatus missus in Asiam, ostendens vrben probe munitum: Per deos (inquit) o hospes, bellum conuictum. Plat. in Lacoon.

Isam sophista. Cum olim Lacedaemonii inuenit conuictum utare mœnibus engenda, laeus sopulista, alius conuictum mœri hae recitanti vrba.

torum clarum, ac coadervatae supposito igni, dum concremarentur...

Rufinus: Rutilius quum aliquando Roma adisset Musonium, rogavit: Dic mihi Musoni, Iupiter Servator quem tu imitaris, num feneratur?

At, Cato. Ex Catone Censorio quum quispiam percontaretur, quid in re domestica maxime expediret? respondit: Bene pascere, bene vestire, & bene agrum colere, & illi qui quaesierat: Quid fenerari?

Alphonsus, Feneratores vitiose labores mortalium, & pascentes, harpyias vocare solitus erat. Quomodo enim Virgiliana illa harpyiae raptu vivebant, sic hodie feneratores ex pauperum laboribus magnas per nefas opes reponunt sibi & suis.

Idem Iustitia aequitatis amator ardentissimus, audiens illicito lucro hominibus invidias a feneratoribus strui: Foenus nil aliud sibi quam amorem suum videri dixit. Damnavit autem vitiosam feneratorum rationem, quae plane est contra naturae regulam, cum ex nihilo nihil gignatur.

Paul. Senens. Venus ita enim sine peccato exerceri posse affirmavit, si peccunia iis crederetur, qui nec capitalem summam reddere possent.

SIMILITUDINES.

D. Chrysol. Sicut qui ab aspicu percussus, quasi delectatus vadit in somnum, & sic per suavitatem soporis moritur: Sic & qui accipit sub vsura, pro tempore delectatur, quasi qui beneficium accipit, & sic per suavitatem beneficii non sentit, quomodo captivus effugitur.

Sicut qui aquam apud latentes per omnia membra discurrit, & corrumpit, sic vsura per totas facultates eius discurrit, & convertit eas in debitum.

Sicut fermentum modicum, quod mittitur in multam farinam, totam consersionem corrumpit, & trahit illam, & facit illem totam substantiam eius ad se trahit, & convertit in debitum.

Fenerant quidem post multos annos fortem recipere concupiscunt, hic vero statim repetis, & hoc cum non hic semper, sed illic continuo sis mansurus, non hic iudicari, sed illic poenas subire debeas. Et si quis tibi quidem domos, ubi manere non debeas, parafset, magnum existimares detrimentum, id factum. Nunc autem hic vis loquulari, unde frequenter & ante vesperam es migraturus. Nescis, quod in aliena regione moramur, tanquam hospites & peregrini? Nescis quod peregrinorum est expelli: cum nec expectauerint, neque speraverint? Quod & nos patimur.

Plus. Qui in lorum incidit, eum oportet aut fugere, aut manere: nam si voluat, magis etiam inquinatur: Sic qui rem habet cum feneratoribus.

Cholerici qui purgare nolunt sub tempus, collecta in dies maiore bile, postea grautiter discurruntur? Sic qui sinunt foenus accrescere, cum adest dies, grautiter de capite laborant.

Plato Verat aquam a vicinis petere, nisi prius domi foderis vsque ad terram, quam ceramitidem vocant, repererisq; non sperem esse venae: Ita prius excutiendum, ut parsimonia, allate via tibi suppediet, priusquam a mentarius pecuniam mutuum petas.

Pr ignis inualefcens, alia post alia corrumpit? Sic vsura. Lepus si unum parit, Scaliud alit, & rursum superfoetat: Ita feneratoris alienum, priusquam conceperit, parit. Nam dantes statim peunt, & ponentes tollunt & fenerant, quod pro fenoce accipiunt.

Erasmus Rotterodami. Vulneres ipsi nihil occidunt, sed ab aliis occidunt: ita nonnulli alienis fruuntur sudoribus.

Alutarius piscem semper sequitur piscis nomine sargus, qui illo conum fodiente exoriturum deuorat pabulum: ita sunt qui se miscant alienis negotiis, ut eis laborantibus fructum ipsi praeceptant.

ADAGIA.

Citius vsura currit, quam Heraclitus. Σατίον ἢ τόκος Ηρακλείτου.

Idem ad agnum, abstinentiam a mutua... Est pylus ante pylum.

In eos accommodabitur, quibus alia vsura ubi quid alteri profertur velut antiquus...

Quid enim calamitosus, quam toties erube faciem fugit ave, latitare, mentis, distimulare, nunc flagitare: palam appellari, vitari, nunquam tui iuris esse.

Animam debet, Dicitur titulo de pauperate. Semel rubidus ac decies pallidus.

Vfus.

DEFINITIO ET ETYM

Vfus, Graece ὑπόθεσις, & ὑπόθεσις, vtor dici possessio, detentio, apprehensio, vsuipatium, apprehendit, apprehensum ditinuit, firmo bonae fidei possessores & qui rebus suis vnum vtendi rebus alienis salua rerum substantia, se

Vfus nullo modo significat habitum vel pactum cuiuscuq; habitus & potentiae, seu rate, q. 17. art. 1. 16.

Vfus ad vtor venit, & aliquando significat nem, Virg. Nam neque erat cortex vsus. Nonnem, conuersionem. Terent. Sic mihi est est. Virg. Nunc scribis vsus. Nunc manibus te magistra. Nonnunquam vtilitatem signifi ex vsu meo non esset. Vfu venire, est accideret vsu venit, ut mali bonis peeserantur.

BIBLICI LOC

Vsu rerum legitimus, 1. Tim. 2. 9. & 3. 1. 3. 19. Gal. 3. 24.

SENTENTIAE POE

Quid. 1. Amor. 8. Era nitent vsu, vestis bona quae Ganscunt turpi secta relicta. Lucan. ad Pison.

Abdita quid prodest generosi ve Si cultore caret: quid meriti con Si ductoris eger, raris efficit, omni Armamentum aegerat, teretiq; flu Postit & excusso amittere vela. Ouid. 1. Art.

Ferreas astutus consumitur am Interit astutus vomer aduoc. Quid magis est durum saxo? qu Durat tamen molli saxa canu. Ouid. 4. Pont. 10.

Cutra cauat lapidem, consumit Et teritur pressis vomer adu Luc. 1. de nat. rer.

Quinetiam multum salis redeu Annulus in digito subter renna Stillecidi casus lapidem cauat Ferreus occulit decrefcit vomer Ideam.

Nam leuiter quamuis quod cre Vincitur in longo spatio tamen Nonne vides etiam guttas in s. Humoris longo in spatio pertus Propert. 2. 25.

Sed tamen obscur a teritur rul Ferreus. & paruo sape liqu Hor. Art.

Multa renascuntur, quae iam Qua nunc sunt in honore voca Quem penes arbitrium est & Claud. de rap. Prolept

rerumque ren

Vtilitas.

Ralet hat/ Die muß mit Leuten mauren. Item Man muß nicht pferden pflügen/ Die man hat. Man muß nicht Eulen beigen/ wie nit Habich vorhanden sein.

Alter navigatio dicitur periculis. Conuenit tibi quoties qua perisima fuerint, non contingunt, ad proxima confugitur a multis.

Præsentem fortunam boni consule. τὸ παρὸν εὖ ποιεῖ, καὶ τὸ παρὸν εὖ τίθεται.

Admonet ad agium ne nos maceremus alienarum rerum cupiditate sed quacumq; conitigat, eam velut optatam amplectamur. Man muß nemin wie es tompt. Du muß der zeit vnd des gütts erwarren.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris? τὴν παρὸν αἰμα μὴ ἀτὶ τὸν ἀπορροῦν διώκεις?

Præsentis lucrum non omittendum esse commodorum. Germani dicunt: Nihil in vas dir werden mag/er laß das ander fahren. Quod ad est boni consule.

Oportet boni consilere quicquid à fortuna conceditur. Estet wae sbe funder/wnd dichter was sbe wolleit. Item. Nemet für gut/ cin ander mal wird es besser.

Que dantur τὰ μετὰ τὸ δίδουσα. Admonet ad agium, quod à fortuna datur, id boni consulendum esse. Et ferendum a quo animo, quod mutari non queat.

Quod datur. Nonius Marcellus citat huic versiculum è Caelio Plinio: Paterre quod dant quando optima non dantur.

Dantur antiquè dictum est. pro dant, conuenit cum præcedenti τὰ μετὰ τὸ δίδουσα.

FABULÆ.

De Satyro & igne.

Allata igne in terras, quem Helioidus scribit Prometheus Ioui furto subtractum apportasse mortalibus: tum igitur Satyrum defectu splendoris & claritate flammæ voluisse aiunt plecti ignem & osculari. Sed Promethea monuisse, futurum hoc cum detrimento barbæ ipsius: Adure enim hanc; inquit, & cum cruciatu exulcerabit mentem. Ibi ferunt Satyrum reprehendisse factum Promethei, qui malum splendidi mortalibus attulisset. Promethea vero docuisse malum nõ esse. Nam vrere quidem ignem sed lucem etiam atque calorem suppeditare, cum ad vitæ iucunditatem, tum omniau artium vsum & officia, si quis illo vti recte sciat.

Fabula docet, exquirendum vsum verum in rebus omnibus, ne pericula usurpatione damna nobis accersamus.

Vtilitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vtilitas. Græce ἀφελου, ας, ἡ, & ἀφελος, vti nam & ἀφελος, ας, ἡ, vtilis dicitur dupliciter, scilicet sicut via ad finem, vt meritum ad beatitudinem & sicut pars ad totum, vt ministrus in angelo, tum ad beatitudinem eorum. Ex B. Thom. 1. par. q. 62. art. 9.

Vtilitas, vtilis & vtiliter, ab vtor ducuntur.

Vtilitas. Græce φαιδρος, vtilis, ἡ, & φαιδρος, ας, ἡ, vtilis dicitur. Vile autem proprie dicitur, quod parum valet, cuius contrarium est carum. Venit autem vils à villa, vti quidam volunt, vna litera abiecta quoniam omnia in villa viliora sunt, & minori pretio venduntur quam in vrbe. Hinc vile pro abundanti ponitur, quia quicquid nimis abundat, vile est, hoc est, paruo venditur pretio. Virg. Vilemque phœselum.

SENTENTIA BIBLICÆ.

Communem vtilitatem apud te vniuersæ multitudinis considera. Matca 2. c. 4.

SENTENTIA PATRVM.

Vtilior est in conflictu lorica ferrea, quam tota lingua licet hæc sit oneri, illa honori. Bern. in quodam serm.

Hæc dicta sunt de sermone, de virtute, de pecuniis, de omni dispensatione quæ vnicuique commissa est. Vnquamque enim ad communem vtilitatem vti oportet his quæ habet, siue sapientia, siue principatu, siue diuitijs, non ac nocumentum contra suorum.

Chryss. super illud Matth. 25. Beat. Commodum enim debet esse cum modo tantum: si mensuram & qualitatis excefferit, vim sui nominis non habebit. Cass. lib. 2. epist.

DICTA POETARVM.

Periand. per Aulo.

Nunquam discedas vtile à decoro.

Ter. Hec. 5. 2.

Multa ex quo fuerint commoda, eius incommoda æquum est ferre.

Quid 2. Pont. 3.

Turpe quidem dictu sed si modo vera fatemur,

Vulgus amicitijs vtilitate probat.

DDDDDD

illu operum prudentia maior, curiores qui facit, vtilis adeit.

Anthal. Sac. lac. Bil. Vtilitas mundi non est idem omnibus. Vtu, Nec cuius paribus cuncta ferunt animis.

Non sunt blanda inslant, non aspera frangunt. Sed vtilis mundi gaudia vera inuuant.

Philosophicæ Sententiæ. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων. Philosophia vtilis est, ἀρετων προλαβουσα τὸν βίον τῶν ἐπιτηδίων.

Vtilitas. Vulgus.

*Cura quid expeditat prid est, quam quid sit honestum,
 Et cum fortuna stat, castris, fides.
 Nec facile inuenies multum in militibus Snum,
 Virtutum precium qui putet esse suis.
 Ipse decor rebus factis si premia desint,
 Non mouet Et gratis pariter esse probum.
 Nil nisi quod prodest carum est, an detrahe mentis
 Spem fructus auido, nemo petendus erit.
 Et reditus iam quisq; suos amat, Et sibi quid sit
 Vtile sollicitis computat artibus.
 Illud amicitia quondam venerabile nomen
 Praestat, Et in quaestru pro meretrice sedet.*

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE

Vtilitas est praesertim bonorum conservatio aut abiectionum comparatio, aut malorum instauratio, aut futurorum incommodorum inhibito, & hoc diuisitur in corpus, animam & res externas. *Arist. eth. ad Alex.*
 Vtilitatem vbiq; querere non congruit magnanimo, & ingenio homini. *idem plet. 3. c. 3.*
 Vtilitas libri postea est vtilitas scientiae logicos, ex notitia enim veritatis vniuersaliter. *Auer. 1. poster.*
 Vtilitas in Introductione Porphyrii quatuor rebus deprehenditur, scilicet in cognitionem, in rectam directionem, & conclusionem verissimam, in demonstrationem. *Boet. in Porphyr. ex dialect.*
 Vtilitas semper confidatur ratione illius, quod est vtile, necessitas autem per se. *ibid.*
 Vtilitas est circa futurum tempus. *Plat. in Theat.*
 Vtilitas in continua possessione consistit. *Leo Heb. de amodo. dialect.*
 Omnes expetimus vtilitatem, ad eamq; rapimur, nec facere aliter vilo modo possumus, nam quis est qui vitia fugiat? aut quis potius qui ea non studiose persequatur? *Cic. 3. Offic.*
 Nemo est qui putet expetendam esse maxime dignitatem, sed vincit plerumque. *idem 2. Orat.*
 Cum vtilitas ad se rapere, honestas contra reuocare ad se videtur, hoc distrahatur deliberando animus, afferatque accipitem cogitandi curam.
 Nostrae vtilitates nobis omittenda non sunt cum iis ipsi egeamus, sed sine quibus vilitati, quod sine alterius iniuria fieri possit feruendum est. *idem 2. Offic.*
 Res honestae & viles semper apud homines potius quam nusquam oportune dici possit. *Dion. Halic. lib. 11.*
 Praecipua vtilitas est, non iniuste agere. *Thucyd. lib. 1.*
 Vtile vili dicimus commune bonum tueri, & cum his qui periclitantur ex aequo bono agere. *idem lib. 3.*
 In bellis sola spectari solet vtilitas. *Appian. lib. de bel. Pun.*
 Communis vtilitas societatis maximum est vinculum. *Lin. dec. 4. lib. 5.*
 Facile omnes appetunt quae pro cunctorum vtilitate tentantur. *Jornard. de reb. Cic.*

APHORISMGATA.

Antisthenes. Hostes semper obseruandos esse dicebat, ideo quod si primi omnium sentiant, si qui delinquas. Igitur plurimum vtilitatis ex his capere possumus, cum errores nostros castigari cognoscimus, vt cognita corrigamus deinceps. *Lact. 1. 6. c. 1.*
Anacharsis. Forum esse locum mutuis hominum fraudibus ac rapinis delinatum; notans mores vendentium, per fas nefasque lucra venantium. *Laert. 1. 1. c. 9.*
Lysander. Cum egregius simulandi artifex euasisset, at pleraque quae euasisset & auare gerebat, callidis fucis ornaret, iustum non alia re quam vtilitate, & honestum commodo mentiens, fateretur quidem, veritatem mendacio praestantiorum esse sed vtiliusque dignitatem ac pretium vtilitate ultimandum. Inuenit vir improbus philosophorum & aegma, qui quod honestum est, idem vult vtile esse, sic quicquid esset vtile, idem ducebat honestum. *Plat.*
Cato Picensis. Cum Romam venisset, reuocatus est ab exercitu; non quidem vt ipsi gratificarentur, sed quod per illum cito Carthaginem se capturos crederent. *Plat. in Rom. apoph.*

SIMILITUDO.

Seneca. Quemadmodum incommodorum onere vsque ad miserum non deprimitur; Sic commodorum inopia non deducitur a beatissimo. *lib. 2. epist. 93.*

HEROGLYPICVM.

Aiunt, qui sacerdotum Aegyptiorum commenta curiosius fectantur, *Tristram* ideo biforcem pingi solitum, superiori quidem parte hominem inferiori vero piscem vt ex humore nos vtilitatem & damnum consequi monerentur: cum illi ex humana natura bonum ex pisce, non nisi penicillae interpretarentur. *Frer. Valer. lib. 31. pag. 284. f.*

EMBLEMA.

Ex damno alterius, aliorum vtilitas
 Emblema. cxv. And. Alci
 Dum satis ruerent in mutua vilitate
 Vtque leona ferax, dente rimendam
 Accurrit vultus spectatum Et prandiam
 Gloria victoris, prada futura suis est.

Vulgus.

DEFINITIO ET ETY.

Vulgus, Graece *engios*, *ro*, & *engios*, s. i. vulgus. *Hamon*, a verbo *Haman*, copiosus fuit, in congnationem habet cum *Hamah*, tumultuatus est & *Hom*, turbauit cum tumultuatione, impetu uir, tumultum magnum concitauit.
 Est autem vulgus & masculino & neutro generis multitudo. *Virg. Sentitq; animis ignobile* quidem uolunt a uolendo, quod stulte huc. Hinc vulgaris dicitur, hoc est, vili & commune go, hoc est emitto, ac vile & quasi commune o etiam promulgo, quasi prouulgo. Vnde lex primum in vulgus educitur.

LOCI BIBLICI.

Vulgus, facile commouetur, *Matth. 27. 24.* opinio de Christo, *Matth. 16. 13. Marc. 8. 21. Luc.*

SENTENTIAE POETAE.

Iuuen. 12.
Sed quid
Turba tremens sequitur stragem, seu
Dammatos idem populus, si Quisq; Ten
Fauisset, si oppressa foret securus senectus
Principis, hac ipsa Seianum diceret hor.
Augustum,
 Sen. Her. sur. act. 1.
Inuidia sustum, ac sermo popularis pri
idem in Hyp.
Trudere turpis fasces popululus
Gaudet, eisdem colit, atq; odit.
 Sen. Oe. act. 4.
Ofuensus multis popululus
Diruus, fauor qui eum flata
Pela secundo ratis impleuit
Vexitq; procul, languidus idem
Desert; alio, faeque mari.
 Sen. Hen. sur. act. 1.
Illum populus fauor attronitum,
Pluctusq; magis mobile vulgus,
Aura sumidum solus in anti.
 Hor. 1. epist. 19. ad Mecen.
Non ego ventosa plebis suffragia veni
Impeffis canarum Et trita numeris
 Ouid. Met. 5.
Tum vero indomitas ardeffis vulgus
Telatq; concisunt.
 Virg. 1. An.
Sensitq; animis ignobile vulgus,
lamque fauces Et saxa solant furor ar
 Ouid.
Vulgus amicitias vilitate probat
 Populus consentiens regnum
 & aufert.
Quicquid, multo vir vilitate vilitate
Hoc debet his quibus praest.
Praest debet neutquam distus
Hi quam volens, quibus praest
Quid impotentis principes superest
Quod imperant precario?
 Ouid. 1. 1. Trist. eleg. 8.
Vtque comes rados per solis euasit
Cum laet hic pressus nubibus illa
Mobile se sequitur fortuna lumina
Qua simul induta nube reguntur

PHILOSOPHICAE ET H.

Vulgi ingenium, sequentia dicta detegunt
 Omni populo inest malignum quiddam
 rantes. *Plat. in Politic.*
 Multitudo vulgi, more magis quam
 quasi prudentem sequitur. *Sallust. ad Cat.*
 Vulgus ingenio mobilis, sed otium, ac
 terent nouarum, quieti & otio aduersum.

PC

POLYANTHEA

Vulgus.

omnibus atque etiam in conuivis, sunt qui exerci-
tatione, & caltra locanda sine sciunt, quae loca praedictis oc-
currendo cum hosti manus conferenda, quando quiescen-
tibus lib. 44.
est mirabile scilicet, & tanta pronum in misericordiam,
modicum scilicet fuerat. Tacit. hist. lib. 1. Plebi non indiet
veritas. Ibid. Agens oculis alienam felicitatem intuetur.
Municipale vulgus pro nam ad suspiciones. Eod. lib.
modo audita pro competis habet. Idem. Ann. 13.
est principum disciplinam capere etiam vulgus.
paegey.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

mentibus cum de rebus agitur, quo quisque est sapientior,
auctoritatis habet, maioreque invidia laborat: contra il-
los, quorum pro concione maxime se iactat improbitas,
magis esse ducit ebrios quam sobrios, amentes, quam
sentes, peccatores, quam eos, qui suis opibus tempul-
tantes, ad vestris tum vilitatibus, tum voluptatibus internu-
miorum est, quemquam esse, qui ferret, dum hi con-
sulantur, melius actum iri cum repub. Ego vero, quam ar-
duo querari vestris cupiditatibus, non ignoro: & quamquam
laris est res publica, video tamen nemini licere quod sentit
qui, nisi stolidissimis vestris contemptoribus in concione,
coniciis in Theatro. Isidor. morat. de pace.
limitari solet vulgus libentius, quam quod a viris principi-
piter fecerint scilicet.

nam impium est, quod mortalium vulgus non admittat
principatus gratia.
deceat pleberum, non semper decet principem.
recta sunt, semper paucissimis placent.
us hominum cupiditatibus agitur non ratione.
ad Graecos cum certarent artifices, de his iudicabant artis ex-

sapientium nihil placet omnium, quae vulgus vel facit vel
vulgus hominum ea tantum approbat quibus assuevit, ab exo-
horret, non quia per se mala sint, sed quia peregrina.
ego ingens probrum est, paupertas: magna gloria, diuitiis per-
tasque patris abundare.

dem Atheniensis suos populares increpans quod contentioni-
publicae perniciosis Oratorum inter se certantium ni-
delectantur, vulgi ingenium graphicè depingens inter ce-
tiam ipsam (inquit) eloquentia consilium contendit manifestam
nem obrucere, aut lucro motus facata oratione vos seducere
Dat enim haec civitas multis praemia ex talibus certantibus,
interge in discrimen addu. ritur, cuius rei culpa est penes vos
omnes, qui comitis intererant, alloquitur qui talia certanti-
omnibus, & contentis, ut sitis verborum spectatores, & alien-
operum auditores, & coniciitis tales futuros esse euentus, ut
facundissime dixerit: nec tam ex factis id quod occurrat
esse ducitis quam quae auditis, & facillime finitis vos decipi
ate orationis, nec de creta facile exequimini, ac semper serui
ardorum opinionum, & falsidicis vilitate, ac singuli volunt
e dicendo, aut ne videantur inferiores ingenio certant cum
bus. Acute dista laudatis & videti vulgus ipsi quoque, eas co-
pnes praedixisse, cum tardis ad ea perspicenda quae re ipsa
mer: semper quae alia queritis, ut sic dicam, quam quae vite no-
lis commodata sunt, cum ne praesentia quidem consideretis au-
voluptate imp. hiri, ac sedentis, non ut consilium statui patriae
nolosi spectatores eloquentiae. Thucyd. 1.3.
est qualibet plebs ac turba, ut facile fallatur, & ad quidvis
natur. Vnde illi frequenter idem quod mari accidit. Quem-
nam enim mare natura sua innoxium est recte ventibus, &
vero violenti flatus in illud irruerunt, tale redditur ytenti-
ales sunt venti, a quibus circumquaque impellitur: ita &
tale redditur quales habes ducos & consiliarios. Polyb. hist.

Multitudo sibi inferri cupit, Plut. in Dion.
obis ocio lasciuia, Ein. Decad. 1.12.
sunt mutabiles vulgi animi, ex favore non invidia modo,
specio etiam cum aroci crimine magnis viris oritur. Idem.

curia hoc ita comparatur est, ut qui apud multitudinem sua
loquitur, gratior eo sit, cuius mens nihil praeter publicum
modum videt, Idem. Decad. 1.13.
multitudo ex incertissimo sumit animos, Decad. 1.6.
estatores sunt in praecipitem semper locum favore tollit, de in-
tento discrimine periculi desistunt, Idem. eod. lib.
strado omnis, si natura maris, per se immobilis est: ut venti
tremecent, aut tranquilli, aut procellosi, Idem. Decad. 3.18.
natura multitudinis est, aut seruit, humiliter, aut superbe
natur, libertatem quae media est, nec spernere modice,
sunt, & non ferre, desunt irarum indulgentes mi-
qui audios atque intemperantes pleberum animos ad

sanguinem & caedes irrident, Idem. Decad. 1.1.
Nihil tam incertum, nec tam inestimabile est, quam animi mul-
titudinis, Id. Decad. 4.11.

Nihil in vulgo modicum: terret, ni pauca: ubi perimuerim im-
pune contemnitur, Tacit. Ann. 1.1.

Vulgus, duro impeto habitum: principi calamitate everso pro-
bra ac verbera intrentat, Idem. lib. 12.

Vulgus est voluptatum cupiens, & si eo princeps trahit laetum.
lib. 14.

Vulgus est ad deteriora promptum, lib. 15.

Facilis est civitas ad accipienda credendaque omnia noua, cum
tristitia sunt, Idem. hist. lib. 1.

Vulgus, ut mos est, cuiusque motus noui cupidum. Eodem
lib. 14.

Mos vulgi est, imperatores forma ac decore corporis equare.
Eod. lib.

Vulgus ignauum est, & nihil vitra verba audeat. lib. 5.

Est vulgus sine rectore praecipis, pauidus, focios, arma temere ta-
piens, ac statim omittens, lib. 4.

Vulgo alimenta in dies mercari solito, vix annoh cura, Idem
eod. lib.

Est multitudo leui sententia, & facile huc atque illuc impellitur.
Zonar. Ann. rom. 1.

In Republica bene constituta plebi non concedenda est quidvis
temere & imprudenter audendi licentia. Zonar. in Theop. de sto.

In Republica bene constituta plebi non concedenda est quidvis
temere & impudenter audendi licentia. Idem. in Graec. rom. 3.

Vulgus per se nouis rebus non studebit. Idem. in Basilio, rom. 3.

Iam pridem fati colico. Vulgus rem esse inconstitutam, nec praesentem
ferre fortunam scire, ne alius de curis consulere: sed re-
bus vel difficillimis perquam leniter & enixe igumbere, ac praeci-
pitanter suam in perniciem ire duntaxat nosse. Praecip. de bello Goth.
lib. 2.

Id omni multitudini natura insitum est, ut rerum nouitate & im-
mutatione laetetur. Agath. 1.3.

Vulgus de religione rixatur, ignarum quid sit haeresis. G. Pachy-
hist. lib. 5.

Quo victoria, eodem quoque popularium fauor inclinatur. Eod.
Pont. an. hist. 1.4.

Verenda est hominum inconstantia, praesertim in magna anno-
nae difficultate. Idem. eod. lib.

Parum est praesidi positum in promiscua multitudine, nisi conti-
neatur aliqua necessitate & imperio: tamen si tempus incidat, quum
ipsorum furor & repentinus impetus valde est extimescendus. Ph.
Commanus, lib. 3.

Ad portenta accipienda imperitum vulgus blandiente mendacio
inclinat. P. Amyl. 1.1.

Ve ab iudice iudi & imperito recta iudicia expectari nequeunt,
sic a multitudine confusa & imperita, consilium sententiae, & pru-
dentia & ratione munita, nisi forte casu, sperari nullo modo potest.
Fr. Guiccard. hist. 1.2.

Populus, ubi minus est opus, saepenumero profusus apparere: ubi
autem res ipsa largitatem polcat, vsque adeo renax, ut dum mini-
mis parere vult, in maximis sumptus grauissimaeque pericula in-
curat. Ibidem.

Est vulgi natura, ad plus quam par sit sperandum, minusque
quam necesse sit patientia prophanis, rerum vero praesentium feru-
per pertesa. Eod. lib.

Populi, leui spe & vanis consiliis nixi, cum periculum procul est,
feroces sunt, sed mox periculo imminente animo fracti, nullam
moderationem retinent. Idem. lib. 7.

Variae sunt hominum, praesertim multitudinis, cui magis speci-
osa quam matura consilia placent solent, quaeque saepius eos qui
res minime prudenter mediuntur, magnanimos existimes, & spidi-
tates & cenlura. Idem. lib. 16.

Plebs suapte natura semper rerum horarum cupida, cum facile
vanis erroribus & fallis perualionibus repletur, ad concitantis ar-
bitrium, ut maris fluctus a ventis impellitur, Idem. 1.17.

Sunt ad quaeque rerum initia ardentissimi plebis animi. P. Louis
hist. lib. 11.

§ APOPHTHEGMATA.

Silpo, Crateti percontanti, cum dii orationibus & praebus de-
lectarentur? Istuc, inquit, o stulte, ne percontaris in via, sed solum
interroga. Subindicans, aut nullos esse Deos, aut eos non sollicitari
de rebus humanis: Sed non expedire tales voces apud multitudi-
nem efferi, cui necessarium est Deorum metu contineri. Huic
similimum est quod tribuitur Dioni, qui eam questionem propos-
uente, verum Homericum ni fallor, respondit:

Ὅτι τὴν ἑμὴν αὐτὸν ἀείψω ὅτι τὸν τὰ λαοὶ πρὸς μέγιστον.
Non abiges miserande senex turbam procul a me.

Laert. 1.2. c. 12.
Anacharsis mirabatur, qui conuaret, ut artifices apud Gra-
cos certarent, sed de his iudicarent artis expertes. Sentiens, de
DDDDDD 3 artifices

artem neminem recte iudicare, nisi artificem. In theatro certantur artes cum populus nesciret, tamen aliis applaudebat. Idem, lib. 2. 9.

Aristophanes. Omnia mala pro peregrinis habenda esse putavit. Sed vulgus hominum ea tantum probat, quibus assuevit: ab exoticis abhorret, non quidem hanc ob causam, quod per se mala sint, sed quia peregrina. *Eras. l. 7. apoph. ex Diog. Laert. i. 6.*

Idem. Quodam die theatrum ingressus, ipse aduersus populum nitens ingrediebatur. Interrogatus autem, quam ob rem id faceret? Hoc, inquit, in omni vita facere studeo. Sentiens, hoc sapientius esse viri in omnibus à multitudine diffidere: propterea quod vulgus hominum cupiditatibus agititur, non ratione. *Laertius, lib. 6.*

Chryppus. cuidam reprehendenti, quod non apud Aristonem cum pluribus dasset opera philosophia: Non unquam, inquit, philosopharer, si cum pluribus auscultarem. Dicitur lepidius esse apud Græcos, quod *πῶλλοι* interdum sonat multi, interdum vulgus hominum. Sensit, non statim esse optima, quæ placent, compluribus. *Laert. l. 7. c. 2.*

Demades. cum esset Cuzlor, populo Atheniensis persuaso ut iis qui ab Alexandro descuerant trememes auxiliares mitterent, iubente, quædam pecunias depromeret: Paratæ sunt inquit, pecuniae, & viri Athenienses, quas in congios deposueram, ut singuli minæ unguentum acciperent. Verum, si hæc maualtis in hunc vium crogaris, per me quidem, & nobis quidem libet, utamini, licet. Hoc sermone fregit impetum populi, nolentis illa distributione spoliari. Sic interdum, ut indomite belluæ, arte ad meliora consilia vocandus est populus. *Eras. l. 5. apoph.*

Alcibiades hæc erat oratio, quam in signi pulchritudine, emptum drachmarum septem millibus: huic amputauit caudam ac pro vrbem obambulare passus est. Demirantibus cur id faceret, ut hoc, inquit, de me loquantur Athenienses, nec alterius rei sint curiosi. Notat ingenium populi, qui de claris viris libenter loquitur male. Illi morbo suppeditaui materiam leuiorem. *Plutarchus in eius vita.*

Phocion. populum Atheniensem in concione quum liberius reprehendisset, eiq; Demades diceret: Lanabit te Phocion plebs si paululum inuenierit: Quin, inquit ille, te potius, si paululum reliquerit. *Brut. 7. c. 17. ex Plat.*

Idem. Quum Atheniensibus proditum esset oraculum, in ea concione vnum esse virum qui cunctorum sententias aduersatur, ac populus vociferans iuberet illum inquiri, ut occiderent: Phocion in medium processit, inquit, sum ille, quem designasset oraculum. Mihi enim ea omnia displicent, quæ vulgus ait & dicit. Quo dicto ostendere voluit, inconditam multitudinem, quoniam affectibus agititur, nihil sani nec agere nec loqui. *Plut. in apoph.*

Idem. Orationem habens apud Atheniensem populam, placebat omnibus, cumque videret ab omnibus pariter sermonem approbati, conuersus ad amicum: Quid (inquit) num mali quippiam dixi imprudens? Adeo persuasum habebat, nihil placere vulgo, quod à recto iudicio præciseretur. *Plut. in apoph.*

Themistocles cum Athenienses contumelia afficerent, in quos multa contulerat beneficia, aiebat se similem esse platanis, sub quarum vrbra accurrunt homines afflicti tempestate, & eadem simul ut abicit tempestas vellunt. Sensit vir prudentissimus vulgi mores esse, ut belli periculis, implerent spem fortium virorum, in pace vero contemnant. *Plut. in Græc. apoph.*

Hippomachus. Quum discipulus suus aberraret arte inter sistulandum, & nihilominus plausum auditorum assequeretur, percussit eum baculo, dicens: Perperam fistula cecinisti, nam aliquin hi tibi non applaudent. *Ael. l. 4. de var. hist.*

Polyctetus. Eodem tempore duo simulachra fecit: alterum qui dem vulgi arbitrium, alterum iuxta artis regulas. Gratificaturus autem plebi, ad singulorum accessum transiit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati. Mox proposuit utrumque: & alterum omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui habuerunt. Respondens igitur Polyctetus: At hoc, inquit, quod vituperatis reprehenditis, à vestra arte profectum est: quod vero suspicatis, ego mea facultate sum fabricatus. *Ael. lib. 6. de var. hist.*

Appian. Claudius. Quum in censura haberet competitorum Scipionem, Pauli Acmilii filium populari vrbis studentem, magna voce, O Pauli, inquit, Acmilii: nonne etiam apud infros indignaris, quod filium tuum Mallius tonfor & Licinius declamator ad censuram producant? *Plut.*

M. Cato. Populum Romanum regi pecudum conferre solebat: quæ singulis nemini obtemperant, vniuersæ autem gregis ducem sequuntur. Sic & vos inquit, quos nemo vestrum priuatum consilium adhibere vellet, ab his hic congregati, vos agi duci que finitis? Notans populum quod deterrimis committeret magistratus. *Eras. l. 5. apoph.*

Polycarpus. cum fidei suæ rationem Herodi proconsuli reddere paratus esset, diemque postularet, quo cum procon sule agere posset: Proconsul voluit, ut coram populo se excusaret. Cui Polycarpus, Non faciam, inquit, cum principibus & potestatibus honos de-

beat. modo Deo non sit contrarius: populorum facere nemo potest. *Enchiridion. Eccl. hist. c. 15.*

9 SIMILITVDINES.

Nazianzen. Solet populus, etiam si ad præsentem tantum ignis in ligno delitescens, seu fluvius in torrente, ignis est oblatum, re accendere & erumpere. *Contra Iulian.*

D. Basilii. Quemadmodum nebula iuxta montem hanc nunc in illam partem sese flecit. *Apud Iulian. p. 1. mone 18.*

Philonis. Quemadmodum coqui omnia esculenta ad unum tem oris comparant, vtilia negligunt: Sic ignobile vulgus de commodis, præsentem tantum voluptatem respicit. *Idem.*

Sicut cognus nihil aliud curat, quam inutilem & superfluum ventris voluptates: Eodem modo vulgus ignobilem & superfluum tamenis aurium tradit, per quæ mentis intentio neceratur anima. *Lib. de Iosepho.*

Solyby. Quemadmodum mare natura sua placibile est, ventibus ac firmum, cum vero venti violentiores intrant, redditur ventibus, quales sunt venti, à quibus agitur. Ita ignobile vulgus cum per se placibile sit, facile tanquam a quouis vento, ac talis fit multitudo ventibus, quales ventibus habet. *Lib. 11. hist.*

Demosthenis. Populus sanctorum est, & res omnium infirma ac impudentissima, ut in mari fluctus flexibiles & iniqui ut contingit agitur: alius venit, alius recessit, ac nemo reus curam gerit, imo ne meminit quidem. *Inorat. de fals. leg.*

Stobæ. Ariston Chius vulgus hominum Laerti comparat, & illos studiosissimos quidem esse circa possessiones, animam tem teris obrutum affectibus, non excolere aiebat. *Serm. 2. de prudent.*

Ve vulgus temere quippiam postulans ex reb; suis, non tenet: Sic quisuis in te plebem iniuste aliquid oratione non tenet. *Serm. 44.*

Plus archi. Inter agathallos & acanthylides tarantum est, ut si sanguis eorum vi misceatur, continuo septem se non dissiliant: Sic inter patricos & plebem, etiam quando pro re vni iunguntur, durat tamen vsq; odium naturale. *In Moral.*

Qui captat aures, earum voces imitatus, ut allucinat in laqueis, ut multitudinem in tuam adducas sententiam, illius ingenio cundes & obseruas oportet. *In Moral.*

Quemadmodum qui ruri laborant, ingruente pluuia de rursate ad platanos currunt, ut earum vmbra tegantur, eadem etiam simul ut redit serenitas, euellunt, & domum ferentes in ignem incidunt: Sic ignobile quoque vulgus in bellis periculosissimum virorum implorat opem & auxilium, in pace autem & tranquillitate eisdem contemnit, & nihil æstimat. *Stobæ. in Græc. perat. apoph.*

Seneca. Ut qui in ludo versantur gladiatorio, cum iisdem vi ac pugnant: Ita vulgus hominum inter sese dimicat, & alius spoliat vel amicum suum. *Apud Eras.*

Nihil magis præstantissimum est, quam nepeorum ritu mur autecedentium gregem, pergentes non quo candium est, quo iur. *Apud Eras.*

Roterodami. Quemadmodum oues singulis nemini obtendant, vniuersæ autem gregis ducem sequuntur: Sic in vrbis populo, priuatis castigari non vult, à magistratu autem agitur & ducitur. *Lib. 5. apoph.*

Præ maiore cum voluptate cantionem audimus notam, quam noram, etiam si melior sit: Ita vis literis impetibus vulgus detinetur, quas didicit. *Eras. in siml.*

Imperiti tempestatem non sentiunt, nisi sero, si quoque contra prudentes agricolæ prospiciunt, cauenteque: Ita vulgus minus improvidum suo malo discit, cum interim vir sapientissimus præuisum malum vitet, ut Democritus metente fratre autissimum æstu, monuit, ut reliquæ segeti parceret, rapereque sub rectum: paucis mox horis saeuo imbre variacione appropinquat. *In siml.*

Sicut arboris aliquot, quæ post solstitium inuertunt sua folia, vlmus, tilia, olea, populus alba, salix: Ita vulgus procerum, & latq; principis vitæ genus diuersum commutat, vertunt & ipsorum cultum, orationem & omnia. *In siml.*

Thriueri. Quemadmodum senius respectu rationis tutus est: Ita æstimatio sapientium, vulgus. Proinde qui sapere, debet quam longissime ab opinione vulgi discedere. *apoph. 7.*

9 FABVLA.

Asinus Vulgi.

Senex pater comitatus filio adolescentulo, asinum ad-

PC

POLYANTHEM

Vulnus. Vulnus.

1430

venitur, venditurus illam, si possit. Hos conspicit in agro mer-
 O homines (sultus) inquit, qui vacuum animam præ se a-
 rous, quam ut alter ipsorum vehatur, cum hic ætate senecta,
 nulli sit imbecillior. Senex verum illos dicere sentiens, filium
 nulli imponit, neq; multum viæ progressi, habent obuios
 ad vitam imponit, qui benevolentia, ut videbatur, erga senem mo-
 derandæ, quod ipse potius decursum ætatis & annis grauis de-
 cursum, quam ad laborem adolefcentulum filium aduocaret.
 & ipse recte monere arbitratus, mutato consilio, ipse animi
 adolefcentulum filium verbo præiubet. Non mul-
 titeris confecerant, cum audire hoc cupientes quosdam,
 quos illos pedes pueri exercebat itinere, ipse suis callolis parce-
 re adfideri post se filium iubet. Cum autem incidissent in
 viatores, salutatio illi fene, & de quibusdam aliis locuti,
 quos ne esset adfilius, an vteretur conducto, interrogant? Hic
 quomodo suum esse dicebat, & se agere ad mercedem. Bene scilicet,
 dicit illi, venditurus exanimatum tanto pondere vtriusq; ve-
 nex dicere & hos aliquid exlimans pedibus alligatis asini
 de peritica ipse & filius portare. Ibi vero hoc videntium
 reprehensio & vituperatio existit, ut dicitur in trage-
 dia, aliusve capum mente miserantibus. Tum ille tandem
 alius simul apertum, simul indignatione percitus, ut prope flum-
 enum afflatur animam in aquas præcipitem dedit. Ita dum
 quibus hominum moueretur animam miser perdidit.
 & fabula, non oportere sapientes, hoc agere, suas actiones vt
 probent, sed in consiliorum honestate illius bellæ multorum
 notaciones contemneret.

tum habes à magno quodam viro, paruo quidem, sed arg. Soli
 mine, neminem lædi posse, nisi lædatur à seipso, cui sententia quæ-
 nis ab opinione hominum vhementer abhorret, pro veritate sub-
 scripserim. D. Grauisissimis, multiq; vulneribus lænatus sum. R. Nul-
 lum vulnus grauius esse potest, quam ad mortem, talia vero vno in
 corpore multa esse non possunt, si vnum ego grauisissimum, reliqua
 omnia leuia sint oportet. Tribus & viginti vulneribus confixus Cæ-
 sar, vnum non amplius lethale habuit: vt sane fuerint cuncta lethalia,
 plus ne quam semel mori potuit? multa licet ac profunda sint vul-
 nera, vnus est vulneris effectus, quorum sepe etiam in corpus ex-
 tinctum inhumana repetitio non vulnerati poenam, sed fatuitiam
 vulnerantis exaggerat. D. Vulneribus debilitatus sum. R. Si vitium
 simul debilitata superbia cum fororibus suis, & accesserit vulneri
 comes humilitas, ne de nihilo scriptum sit: Humilasti sicut vulne-
 ratum superbum. Bonum vulnus & vtile, quod plurimum ac maio-
 rum vulnrum medicina est. D. Vulneribus deformatus sum. R. An
 adolefcentis illius obliuisceris, cuius mentio bis in hoc sermone in-
 cidit? sero quidem sponte faceres, quod ab alio factum gemis.
 Transverso vulnere facies exarata est. R. Non vulnus, sed causam
 vulneris attendo. Iusto cicatrix bello parum miseris modis honestat
 faciem. Viri fortis speciosum per multum susceptum vulnus mul-
 toq; speciosior est mors. D. Vulnere accepto claudus sum. R. Dicitu
 tenes Horatii Coclitus, qui cum die illo, quo mirabili pugna
 credibili fortitudine, atq; constantia solus Thufci Regis exercitum
 sublitio in ponte sustinuit, ostendit suorum in manibus à tergo tra-
 cta, & collapsa, hostibus clausum, iter sententia, utque erat armatus &
 mille hinc, atq; hinc mililibus circumuentus, ex alto se in Tyberim
 proiecit, vnoq; cum vulnere vnde claudus manit interueniendum
 accepto: nando ad suos corpore reliquo incolomis peruenisset, idq;
 vitium sibi post tempus in portione honoris obiceretur, sic elusit
 aduersarium. Minime enim inquit claudus, sed ita dii immortales
 voluere, vt per singulos passus meminerim triumphi mei: præcla-
 rum plane, factiq; par dictum. Manum vulnere perdidit. R. Si læ-
 uam dampnum leuius. At si dicerem Marci Sergii viri fortissimi re-
 medio vti licet, qui hac manu bello Punico actusa sibi ferream fa-
 bre fecit, cum qua multis, ac truci prælis, non otiosus bellator inter-
 fuit. Id sicutum successerit, dextra officium in sinistram transfer-
 nosti vt Cæsarum miles Artulius bello Massiliensi, cum in eam
 puppi hostili dextram amississet leua prehensam tenuit, donec pelago
 mergeretur. D. Vtraq; manus ferro abiecit est. R. Vbi plus licen-
 tiaz fortuna, ibi plus negotii virtus habet, fortunæ tamen omnes a-
 culus, virtute contunditur: hac armatus etiam sine manibus fortis
 erit. Memento Cingiri Atheniensis, qui post Marathoniam pugna,
 opus immortale Militiadis hostibus ad naues profugis immanens
 obruncata manu dextra, aqua vnam in unum iugæ plevam strinx-
 rat, sinistram mox adhibuit, qua rursus abiecit, illa feræ in mare mor-
 tu post affixo sic tenuit quos aliter non valebat: nec ubi miles in
 Cannensis excederet, qui vulneribus vsu manum priuatus contra su-
 is inrentum spoliis victorem, quod vnum sibi supererat dentibus
 quidem pro manibus vsus est, ceruicemq; arreptam vnius implicuit,
 nec laxauit prius quam auribus truncis ac naribus, os hostis lace-
 tuens, seque vltus moriens iam lætor expiraret, ferocia hæc, illa
 sua iora militariibusq; animis aptiora remedia, vt semper ceu rem
 fragilem, caducamq; teq; velociter deseraturam corpus aspicias, vt
 cum id eueniret, nec concedas, nec mireris quidem. Sed exterior
 membrorum ministerio amissio, in ipsos animæ sinus intus eue-
 conueras, vbi inuenies aliquid magnifice loquendum, agendum-
 que, nec lingua opus esse, nec manibus. D. Vulneribus deformatus
 sum. R. Dixi iam, imo si causa vulnerum pulchra est, honestatus, ac
 insignitus, viri quidem fortis pro iustitia, magnum aliquid aggressi
 durumq; aliquid perpeffi, non foedis frons sulcata vulneribus videri
 debet, sed notis stellata fulgentibus, neq; vero cicatrices, aut vulne-
 ra, sed virtutes sunt dicenda vestigia, & præclaris affixa frontibus si-
 gna meritorum. Proinde si Cæsarum illum quoq; Centurionem Cæ-
 sium Scæuam miræ virum fortitudinis, sed iustitia nullius, mille
 lacerum perfoliumq; vulneribus hostes quoq; venerat, & propter re-
 nus virtutis admirationem vulnera ipsa deo culantes armorum
 fragmina, & sagittas repenti caduere eductas, eorum templis etat
 factum aliquid effingebant, quid de fortis iustiq; viri præiosis vtu-
 neribus sentiendum sit intelligis. D. Vulneribus multis infirmus &
 deformis sum. R. Curate mihi vulnera nisi nunc inuentur hæc
 perpetuo. De his enim terra viderit, quæ illa contegit, conuulsaq;
 cicatricolaq; corpora excipiens plane restituet. D. In læto vulnere
 hac aut illa parte corporis truncus sum. R. De paribus litigas totū
 illico relicturus.

Vulnus.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

Vulnus, plaga, & proprie hiens patensq; apertum corporis ictu
 aliquo inflata, Gr. *ῥαῖσμος*, Hebr. *Maachabab*, verbo *hicbab*.
 Sauciaus, vulneratus, & *Pesfab* à verbo *Pesfab*, vulnus infla-
 turaus vsq; ad effusionem sanguinis.

POETICÆ SENTENTIÆ.

Virg. Georg.

*Non tamen vlla magis presens fortuna laborum est,
 Quam si quis ferro potuit rescindere summum
 Viceris or. aliter vitium, Sicutque regendo. Et
 Continuo ferro culpam compeffe prius, quam
 Dixit per incantum serpens contage vulgus.*

Claud. 2. Eutrop.

*Tunc decuit sentire nefas, tunc ire recentis
 Deter sum maculas: veteri post obruta morbo
 Corpora, Pœonias ne quidquam adueneris herbas,
 Vlcera possessis alpe iussu medullis
 Non leuare mane ferro sanantur. Et igni,
 Ne nascat frustra mox eruptura cicatrix.
 Ad visum penetrans flamma, quo funditus humor
 Desinat, & Sæuis corrupto sanguine venis
 Arescat fons ille mali truncantur & artus,
 Vt licent reliquis secum vivere membris.*

Quid. 1. Met.

*Cum tibi prius ventanda, sed immedicabile vulnus
 Euse recidendum est, ne pars sinceræ trahatur.*

Quid. 2. Pon. 2.

*Vulneris id genus est, quod sanabile non sit,
 Non hoc tractari tutius esse puto.*

Idem 3. Pont. 1.

*Curando fieri quædam maioræ videmus
 Vulnera, quæ melius non terigisse, fuit.*

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

De vulneribus acceptis. Dial. lxxvii.

Francisc. Petrarch.

D. O. L.

vulneribus crucior grauisissimis. R. O si anima tuæ vulnus aspi-
 rit, tibi hæc leuia videantur, sed vos delicatissima corpora
 tales poenæ animas habentis. Altera vestri parte nihil. Altera
 mania parati, quodq; est functus, non sentire. D. Vulneribus
 afflictor. R. Hostis mucro loriceam penetrat, non animum.
 In vitro suis sese armis spoliæ inuolabilis ferro est. Disputa-

Vulnera quæ quisq; in prælio excipit, indicia virtutis sunt, *Quin-
 tus Curtius, lib. 4.*

APHORISMATA.

*Crates Nicodromus citharedus Crateris dictis laceffus impe-
 git illi pugnum in os, & fugillauit. At Crates fronti imposuit tabel-
 lam, in qua scriptum erat: Nicodromus faciebat. Ita: cum liuore
 suo obambulans, traduxit citharedum, festiniter alludens ad artifi-
 cum morem, qui operibus suis inscribitur, Appelles aut Phidia sfa-
 ciebat: Simile quiddam narratur de Diogene pulsator. *Laert. lib. 6.**

DDDDDD 4

Alexander

Calceus per frequenter dicere solent est. Vt maxime sanetur vulnus quod natura est, manet tamen cicatrix. Sensit vir clarissimus, vulnus, acie quidem sanari posse, vt de Orm omnis auferatur: cicatrix tamen hoc est iniuria facta memoriam, semper veritari ob oculos. *Erasl. 8. apoph.*

Timotheus audiens quendam acceptum, in bello vulnus praedicantem ac corporis cicatrices ostentantem: Et me, inquit, puduit, quod cum ego in Samo dux vester essem, catapultae telum prope me ceciderat. Significans, hoc vulnus illi non factum in praelio cominus pugnantis, sed procul. Sicut hodie *Thersites*, qui vulnere a bombardis corpori infligto ostentant omnibus fortitudinis gloriam aucupantes: cum vulnus eminus pugnando fortassis a puero, vel ignauissimo timidissimoque homine accepertint. *Erasl. 5. apoph.*

consummavit. *in l. si non fecit. C. de bon. quod lib.*

Vxor dicitur ab *vngendo*, quasi *vngior*. Fuit enim veterum Romanorum, vt nouae nuptae marito demum intrantes carnis partes vngere. Est autem auxilia adeps tuillus inuenerunt, carnis sale, aut syncerus, qui quanto vetustior, tanto vtilior est. Locum illi compellere debet maritum suum, *Sax* exemplum. *Prudens* Dei donum *Prax.* 19. 14. *Vxor* ierobeam inuenerunt *Ahiam* prophetam consultit. *Reg.* 14. 4. *Vxor* Iobi maritum *Iob.* 2. 9. *Et* 19. 17. *Vxor* Loth, in falsitatem versa est. *Gen.* 19. 26. *et* illa nobis sit. *Luc.* 17. 23. *Vxor* adulterum quomodo per deprehendi. *Num.* 5. 14. *Et* c.

Vxor officium, *Gen.* 2. 22. *Et* 3. 16. *Num.* 5. 14. *Deut.* 22. 10. *Et* 24. 19. *Et* c. *Pro.* 11. 16. *Et* 12. 4. *Eccl.* 3. 7. *Corinth.* 13. 11. *Et* 14. 34. *Eph.* 5. 22. *Coloss.* 3. 18. *1. Timoth.* 2. 15. *1. Pet.* 3. 7. *Tit.* 2. 10. *1. Pet.* 3. 1. *Vxor*em ducentes inuenerunt *parum* *Deut.* 24. 5. *Vxor*em non licet repudiare, nisi os solam formidantem. *Marth.* 5. 32.

BIBLICI LOCL.

Vxor non inuenta virgo, & eius lex. *Deut.* 22. 2. *Et* 23. 14. *Vxor* ducens a fide occidenda. *Deut.* 13. 16. *Vxor* diligenda *Pro.* 3. 18. *Et* 5. 25. non plus ametur quam *Christus*. *Marth.* 10. 37. *Vxor* ante nuptas relinquenda. *Marth.* 3. 9. 31. 32. *Et* 19. 7. 6. 8. 9. *Marth.* 10. 3. *1. Corinth.* 7. 2. 10. 11. *Vxor* virum timere debet. *Eph.* 5. 33. *1. Timoth.* 2. 15. *Vxor* illa compellere debet maritum suum, *Sax* exemplum. *Prudens* Dei donum *Prax.* 19. 14. *Vxor* ierobeam inuenerunt *Ahiam* prophetam consultit. *Reg.* 14. 4. *Vxor* Iobi maritum *Iob.* 2. 9. *Et* 19. 17. *Vxor* Loth, in falsitatem versa est. *Gen.* 19. 26. *et* illa nobis sit. *Luc.* 17. 23. *Vxor*is adulterum quomodo per deprehendi. *Num.* 5. 14. *Et* c.

*Vxor*is officium, *Gen.* 2. 22. *Et* 3. 16. *Num.* 5. 14. *Deut.* 22. 10. *Et* 24. 19. *Et* c. *Pro.* 11. 16. *Et* 12. 4. *Eccl.* 3. 7. *Corinth.* 13. 11. *Et* 14. 34. *Eph.* 5. 22. *Coloss.* 3. 18. *1. Timoth.* 2. 15. *1. Pet.* 3. 7. *Tit.* 2. 10. *1. Pet.* 3. 1. *Vxor*em ducentes inuenerunt *parum* *Deut.* 24. 5. *Vxor*em non licet repudiare, nisi os solam formidantem. *Marth.* 5. 32.

SENTENTIA POETICA.

Sen. Oct. act. 1.
Amor perennis coniugis casta manet.
Iuuen. 6.
Si verum excutias facies, non vxor amat,
Tres rugae subeant. Et se cutus arida laxet,
Fiant obscuri dentes, oculiq; minores;
Collige sarcinulas, dicet liber tuus; Et exi,
Iam grauis es nobis.

Sen. Oct. act. 2.
Probitas fidesq; coniugis mores pudor,
Placeant marito.

Plaut. Merc.
Nam vxor contenta est, quae bona est, Sui viri.

Quid. 2. Trist.
Cumque se fellit amans aliqua nouitate mentum,
Plaudunt; Et magno palma saeuere datur.

Plaut. Such.
Facile inuenies Eporem, et peius morata patet
Quam illa sit meliorem neq; tu reperies, neque
Sol videt.

Iuuen. 10.
Nos animorum
Impulsu, Et caeca, magna que cupidine duci
Coniugium perimus pari amque vxoris at illi
Natum, qui pueri qualique futura sit vxor.

Iuuenal. 6.
Semper habet lites altera que virgia lectum,
In quo nupta iacet, minimum dormit in mulo.
Tunc grauis illa virgo, tunc orbi a rigide puer,
Cum simulat geminis oculis conuersa iactis,
Aut odit pueros, aut sicca pellice pleat.
Vberibus semper lacrymis, semperque paratis
In statione sua, atque expectantibus illam,
Quo iubeat manere modo.

Ter. Adelphi. 5. 4.
Duxi vxorem, quam ibi miseriam vidi uultu filii,
Alia cura porro autem, dum iudeo, illi ut quam plura
Facere in conuicta querenda sciam, atque atat tem
Nunc exalta state hoc fructi pro labore ab his sero
Odium.

Ex Graec. Com.
Τὸν ἀμείβων τὴν ἀλγὴν εὐαίσθητος ἦ.
Καὶ οὐκ ἔστιν ἀλλ' ἄνωγε γυναικὸς ἔργον.
Est ducege vxorem, malum. (Vera ut loquat)
Μὴ δὲ μείβων εἶναι τὴν ἀλγὴν λαβὴν, φησὶν
Μισοῦντα πῶλλον πρὸς ἑαυτὴν ἢ πρὸς ἄλλο.
Duxit eam vxorem, sed non eam duxit,
Per coniugem doremque conueniens debem.
Ἀγαθὸν γυναικὸς εἶναι, οὐκ ἀμείβων
Μὴ κερταῖος εἶναι τὴν ἀλγὴν, ἀλλ' ὀφθαλμῶν
Τὸν δὲ μείβων ἀνδρὸς γυναικὸς εἶναι μίσην.

Vultus.

POETICAE SENTENTIAE.

Idem Pison.
Talis tuus habitus, qualem nec dicere mestum
Quidam, laeta sed terribitate decorum
Possumus: ingenia stat nobilitatis in illo
Pulchre honor, Et magna spes, n. alitum ora.
Iben. Thycr. act. 2.
Multa sed trepidus soler
Detegere vultus, magna nolentem quoque
Consilia prodant.

Idem Agam. act. 2.
Quid acit, veritas? Et c.
Luce ipsa sileas, totus in vultus est dolor.
Sen. Her. Oct. act. 2.
Luce ipsa neget?
Vultus loquitur quoadcumq; negas.
Quid. 2. Met.
Huiusquam difficile est crimen non prodere vultu?
Hor. 7. Epod.
Tacebit, et ora pallor albus inficit:
Meth. 4. 9. perculsa stupens.
Iuuen. 1. Satyr. 3.
Euse velut strido, quores lucis, illos ardens
Infrennit, ruber audis, cui frigida mens est
Criminibus: acra sudant praecordia culpa,
Inde tra. S. Lacryma.

Sen. Oct. act. 4.
Effare: dubitas, cur genas mat at color?
Quid verba queres?
Quid. 8. Met.
Super omnia vultus
Accesse boni, nec metris, pauperque volutus.

PHILOSOPHORVM SENTENTIAE.

Vultus ac frons, animi est ianua, quae significat voluntatem abditam ac retrahit. *Cr. de Per. Con.*

Omnis motus animi suum quendam a natura habet vultum, & formam & gestum: animi imago, vultus est indices, oculi. Nam haec est, na pars corporis, quae quoque animi motus sunt, tot significatio- nes & commutationes possit efficere. Oculi enim sunt, quorum tum intentione, tum comectu, tum hilaritate, motus animorum signifi- cemus apte. Nam oculos natura nobis, vt equo & leoni letas, cau- dam, aures, ad motus animorum declarandos dedit, *de Orat.*

Et oculo in obtutu, lupercliorum aut remissione aut contra- ctione, vultu iudicamus, quantus sit in homine dolor aut metus, aut deniq; tristitia. *i. Offic.*

Proditur animi natura per vultum, & seueritas corporis nubila quoque mentis abficerit. *Castad. l. 3. ep. 6.*

Vultum ala, *et* impaudumq; militibus ostentare prosperos rum successu, & maiuram de hoste victoriam delectis etiam mi- lium animis pollicetur. *P. Iouius hist. l. 1. 4.*

Vxor.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vxor, Graece *γυνή*, a *γυνή*, quae dicitur, quae vxorius dicitur. *Vxor* Heb. *ischah*. *Vna*, viro tria a exprimita Dei institutio- ne, *Gen.* 2. cap. Foratit à verbo *ischah*, Effensiam habuit firmam, fuit in substantia solida & non pereunte. Nam *Eua* formata fuit ex costa *Adami*.

Vxor dicitur mulier postquam contraxit per verba de praesenti, licet nondum consummauerit, & hoc in omnibus fauorabilibus. Sed in odiosis appellatione vxoris venit, solum illa quae matrimonium

consummavit. *in l. si non fecit. C. de bon. quod lib.*

PO

PALYANTIA

Vxor.

Non a vxore Nicofrata, marito suo
Non debet esse superior: sed obsequens.
Nam graue malum vxore est superans virum suum.
Quis est in vxore peior vel melior?
Quis est in vxore peior? Sed obsequens.
Haud una salua mansit vniquam familia:
Partes priores vxore in qua gesserit.
Oris ymois in dextera in dextera habent
Materiam, et in manu dextera dextera
Haud a vxore, sed a vxore gressus
Qui docere vxorem cupit praedixit:
Venas vel ille pendit traxit Dote:
Vel dum beatus audit, esse vult miser.
O pueri vult dote vxoris, in vxoris,
Oris in vxore, et in vxore dote, in vxore.
Kacis ymois in vxore dote, in vxore.
Non conuigat aliis semper infelicitas,
Feliciter esse semper est comes thoro:
Sed prout vxore obtrigit proba, aut fecit.

De vxoris amissione. DIAL. XVIII.

Francisci Petrarcha.

D O L.

Vxorem heu perdidit. R. O propter ingenium stupendum
ingenium! qui vxoris in funere luceat, salter in nuptiis. D. Vxor
perdidit. R. O demens! hymenaeum cane. Nunc est tempus,
peritum vinculum vidimus, dignioribus iam feris accingere. Ma-
gisterio victi, & longa obsequio liberatus es. D. Vxorem per-
didit. R. Sic dicit perdidit, quasi qui febrem perdidit aut scabiem.
Vxor tuam luteri species est perdere. D. Vxorem perdidit. R. Nun-
quam tibi fortassis opimiorum quæstum vna lux attulit. Quamvis
impetibus elapsus es, quare naufragio enarrati? D. Sed vxor
bonam perdidit. R. Solent id quidem omnes dicere, & qui con-
iugium sciunt. Ego autem & si bona vxor, vel omnino mulier bona
nam mirum que animal sit in terris, vitandæ tamen altercationis
non permitterem vxorem tibi qualem dicis amissam. Neque ideo
procedo, quod olim quam hæc eadem quæstio aperuerit apud
grammæ respondit, posse te aliam bonam, vel si feceras facere, vel si
meras inuenire. Muto sententiam. Nolo te sepius rem periculo-
sum tentare, quod & si semel bene cesserit, stulte reperitur.
Sunt centum sui similes mulier mala quam vnam bonam repe-
ri. Quam obrem qui malam habuit, similem timeat. Atqui bonam
similem ne speret, sed vtique pariter, ille aduersitatem cumu-
lic proferentem suam deformare caueat. Sic in omnem ca-
secundo coniugio abstinentium. Tu nunc ergo si, vt ais, bonam
ingem amissisti, præterito potius gratulare quam futuri spem
expias, neque quod puppe integra litus attigeris, et ibi nauis
ventis credas. D. Coniugii vinculum, quo tenebar mors dis-
tinxit. R. Noli te in us innectere, cogita quam optabilis, quam que
non parabilis sit libertas, & consilium Ciceronis amplectere. Qui
rem viua celsissimam, & aduersus fœm frustra mortis auxilium
extendendum est, dum repudio dimississet hortantibus amicis, vt
non duceret, non posse simul se vxori & patienti studio dare ope-
respondit. D. Vxorem bonam perdidit. R. Quid si hoc etiam
natura, sed lacrum & magni fugæ periculi est, vt enim sit bonam
perire, constantem vbi queremus? Notum illud summi vatis: *va-*
na & mutabile semper femina. D. Vxorem bonam, ac iuuenile æ-
tate amissam. R. Parumne igitur formidat mores sunt? quam
in las pudicissimas adolescentulas, impudicas, ac lasciuas anus vi-
uunt. Ar dor nempe libidinis, quocies vetula ossibus incubuit, qua-
regas in ligno arido violentius æstuat, vel in tantem ergo vite mu-
tuem, vel vt inde periculum non esset venturæ vtique senectutis
reus, ac fastidium declinasti. Graue iuuenibus coniugii iugum,
reus grauissimum, durum, importabile. D. Amisisti iuuenem vxor-
em. R. Seu proles ex coniugio queritur, seu voluptas, quorum
vtrumque mariti est, alterum adulteri, ad vtrumlibet aptior iuuen-
tis. Siue his autem ab vxore perceptis: siue eorum altero: eo il-
li peruenire optabas, vbi in habilis ad vtrumque esset, siue ad hæc
vbi in habilis sperabas, quid nisi vorum superuacuum spes in-
didi est? D. Amisisti dulci coniuge solus sum. R. Inuidiosa vero
est, malis occupasse comitibus. Vacuo nihil est mollius cu-
m. Nihil durius occupato, animis dulces omnes & vigilias hone-
stissimibus, honestumque aliquid altum que versantibus. Ni-
hil ægregis ceptis infestius muliebri consortio. Nec me fugit
quod aduersus hæc dici soleat ab his, quos miseria delectant suæ:
in omnium iniquit expertes matrimonia contemnant. Et
vbi in quocumque vulgari: Vxorem verberat, qui non habet. Ego
tamen, nullos de coniugio queri solitos audiri, nisi qui facinram
conuigii perculissent. D. Coniugem amisi optimam. R. Et que
optima, quæque virorum amatissimæ videntur, zelo, ac suspi-
cibus aliquanto ceteris acris inardescunt, quo incendo

conflagrare pacem domesticam est necesse. Quorum igitur
le? Perdidisti vxorem, inuenisti libertatem, calidarum, pacem, som-
num, requiem. Iam tranquillam sine litigio noctem ages. D. Sine
vxore sum. R. Et sine bluerfario iam tui, cerumque dominus tuarum
esse incipis. Ante lucem lectulo matutinus domo egredi, vesperti-
nus regredi, solus aut cum quis uoles tot dies a ore nullo ratio-
num exactore permitteris. D. Vxorem perdidit. R. Perdit dudum
ac repudiata requies in cubiculum reuocanda erit. Illa tibi vxore
qualibet vilior comes. D. Vxorem bonam ac decoram perdidit.
R. Stulti est compedes suas quamuis aurcas, amare.

De importuna vxore.

DIAL. XXII.

D O L.

Vxorem patior molestam. R. Felicitas amissiles. Atqui modo per-
ditam querere. D. Vxorem patior inquietam. R. Primo labori ve-
nia forsan aut miseratio, secundo non nisi odium debetur, & que-
vna vxor non castat, dignus est pluribus. D. Infestam patior vxor-
em. R. In aliis vtique fortuna culpes, in vxore autem præfer-
tim altera non alium quam teipsum: hoc tibi malum tu fecisti. D.
Vxorem patior procacem. R. Vidas succedere paleas, & in las finge-
de reliquo prouitum tibi est. Ita vero cumulare quæ te non opor-
tant, aderunt fumus, silicidium, atque vxor. D. Perfidam patior
vxorem. R. Iam periculo res non vna. Vxor, agamen, onera, vxor
Africanum morti dedit, vt Amphiarum, vt D. Phobum, vt Samio-
nem fileam, aliosque quos pumctas longum est. Illi quidem pror-
sus innumerabiles, quos vxores nec mori cogunt, nec viuere pati-
untur. D. Mala mihi notissima explicas: remedium quero. R. Erunt
qui succedant vt castiges & prauos mores, ad rectum reuoces, totum
te huic vni negotio impeadas. Ego autem quid? castigandam vxor-
em si castigando proficias, non nego, si id frustra est, sola restat pa-
ticitia. Hanc amare, quodque in tu faceres volens fac. Est Varro-
nis Satyra, Menippeam vocant, de officio mariti. Ibi de hac re illius
docti viri consilium breues, sed efficax his verbis expressum leges. Vt
tuum vxoris aut tollendum, id est corrigendum, aut ferendum est.
Dicit ratio breuis quoque sed elegans hæc affertur: Qui tollit
tuum, inquit, vxorem commodiorum præstat, qui fert, in me-
facit. Quod dictum scriptores alii sic interpretati sunt, cuiusmodi vi-
tium vxoris, si corrigi non possit ferendum esse, quod fieri a viro
salua possit honestate: quod vitia nempe flagitiosiora sint, eam-
que non aliam sententiam fuisse Varronis. D. Procax & inrosula est
vxor. R. Fer mores si immutari nequeunt, & qualiter foris viuas, do-
mi disce cum Socrate. Et si ille duas simul perit in ali plures, vni tu
ne fecit, umbas facere. D. Molestam vxorem habeo. R. Cui vero non
possit vxor molesta contingere, nisi qui se nuptiis constantæ ablin-
neat eum & Adriano principi, & quo nil altius, nil mitius Augusto
Sabina illi, huic Scribonia, vtraque coniunx dura & peruerfa, mori-
busque asperis digna repudio. Et Catoni Censorio tam rigidi tamque
inuisti viro animi cum Paula quadam violenta vxor ac superba
contigerit, quod mereris, humili etiam orta progente, ne quis ho-
minum speret ignobilitate vel inopia, vel omnino aliter quam per-
petuo calibatu coniugii subterfugisse molestias, sed quas fuga non
cauerit, patientia perferendas fecit, nec luctando nec calcitrando
se torqueat, ac iugum sponte susceptum iactabundus exasperet. D.
Importunam proliis & indomitam ferro vxorem. R. Bene ais, feren-
dum est, etenim quod deponi nequit, & si premar. D. Molestissimam
habeo vxorem. R. Habes vnde patientiæ, eadem quæras, vnde discas
requiem optare, vnde peregrinari ames, rediuntque oderis, vbi vo-
cem exerceas, ac bacillum.

De vxore formosa.

DIAL. LXVII.

G A V D.

Formosa mihi vxor obuenit. R. Difficilem prouinciam nactus es,
vigila dixi iam, durum est custodire quod a nobis apponitur. G. For-
ma est vxori excellens. R. Solent forma corporis vt n. ita ala paritate
gaudere, in paritatem ac dissimilitudinem aspernari. Si parigitur ti-
bi forma est, exerceberis, alioqui contemneris, vtrumque laborio-
sum. G. Forma coniugis magna est. R. Et magna superbia, vix est ali-
quid quod æque animum tumefaciat & extollat. G. Forma vxoris
est maxima. R. Vide ne castitas parua sit. Scitum est illud Satyri-
cum: *Rara est adeo concordia forma, atque pudicitia, vt hæc con-*
sententiam in solentiam quis ferat, & cotidiana fastidia? G. For-
mosissima est vxor. R. Habes domi idolum sumptuosum, ope-
rum; videbis indies peregrinos nouosque habitus, lauda hinc cor-
poris habitudinem, quam omnia deccant, hinc ingenium inuentri-
cis ad cuncta versatile, rum iacturam patrimoniū lucrū voca. G. Ha-
beo vxorem formosissimam. R. Habes idolum litigiosum insolens,
quod effusus colas, quod extra te raptus stupens, quod adores, vnde
totus pendes. Sum mitte collum iugo, & contentus forma coniu-
gis, curasque alias, & propriam libertatem procul abijce. Dicebā mo-
do, caue ne quoquo modo alia præter illam laudes, ne quando ocu-
los ab illius fronte diuerteris, ne solito parcus blandiaris, solito mi-
nus inia-

... illas, quae equo reipueris capite erit, omnis tantitas delectio. Vnde dicitur ad vxoris edictum, & autum dominæ suspensio obferua mancipia, non maritus. Haec facito, si tanti exultimas aliter, quando formosam thori sociam amplecti, feni que ad tempus cute gaudere, & candidos natos ex vtero tanquam poma nobiliora pulchro de vase fœcipere. Vxorē habeo formosam. R. Venenum dulce, compedes aureas, splendidam feruitem. G. Forma delector vxoris. R. Vana, breuisque delectatio. Nil forma fugacis & praeteritam fecundata: qui vxorem propter formam diligit, circo illam odert.

De vxore fecunda, & facunda.

DIAL. LXVII.

GAVD.

Fecunda mihi vxor est. R. Multas tibi curas, multos pariet labores: vxor sterilis vnica tantum, & fecunda quicquam sarcina domus est multiplex. Notum est illud comicum: *Vxorē duxi, quam non ibi miseriam rudi? Nati filij alia cura.* G. Non fecunda tantum fecunda est. R. Hinc filij, & nutrices aderunt. Hinc sales & verba non deerant. Habes cum qua disputas, & declames, & Satyricum non quidisti vbi dicit:

*Non habeat atrona tibi quae iuncta recumbit
Dicendi genus nec curram sermone rotato
Torqueat enthymema, nec bis vitas sicut omnes.*

Coniugem quærebas, magistram inuenisti, iamque aliquid impolitum commune aliquidque iuratum coniugis cenfura, & irratione non poteris frustra que nullum Satyricum illud optaueris:

Solacijs nimis licet fecisse marito.

inter mundi tædia, nullum infortunium prociac fœmina & tacere neficia.

De vxore sterili.

DIAL. XXII.

DOLE.

Sterilis vxor est mihi. R. Vnum coniugalis incommodi remedium. Sterilitas obsequiosa facit atque humiles, quæ plurimos parit, iam non vxor creditur esse, sed domina. Sterilis autem flet & tacet, & an non Helcanæ meminit? D. Vxor mihi sterilis obigit. R. Modo de coniugis impudicitia quærebaris, nunc de sterilitate conquereris. Atqui si ea querimonia iusta fuit, hæc iniusta est. Expedit impudico viro, vt sterilis vxor sit, non patet filios alienos, quod est in omni vxoris iniuria, ac fecerit durissimum, si miserum vxor ad altera, miserumque & fecunda. D. Vxor est sterilis. R. Quid ergo tu perpetuam ciulantem audire & nutrices litigantes, & vagientes infantulos maluisse? sterilitas omnia tædia hæc iubmouit. D. Sterilis vxor est. R. Vide ne (quod multi faciunt) vitium tuum alteri obijcias. Multe enim viro nuptæ vix steriles, nuptæ post alius peperere. D. Sterilis est vxor. R. Quid scis qualem tibi filium pareret si fecunda esset? Quarundam parus fecunditatem odiosam, & sterilitatem fecit optabilem. Non tulisset imperium Romanum portenta illa sterilia, Caium, Caligulam, Neponem, Commodum, Ballianum, si Germanicus, si Domitianus, si Marcus Antonius, si Septimius Seuerus aut nullas vxores, qui steriles habuissent.

De vxore impudica.

DIAL. XXI.

DOLE.

Impudica vxor domi est mihi. R. Mallet rapta esse, aut etiam importuna moribusque asperis potius quam lasciuis, ac turpibus. Ferenda tamen omnia ingenti nisu ingentique animo & iterum mortalium contemptore: innumerabiles inuicem miseriae, quibus omnibus vnus vnus obijcitur. D. Impudica mihi est vxor. R. Pudicitia insignis imperiosa efficit matronas. Nihil meruit quæ sibi nihil est concessa. Hinc malo igitur hoc saltem boni inest, esse iam inextrema minus incipit, minusque insolens. Læta enim conscientia fœmine premittit animi tumorem, & saepe obsequentior in reliquo viro est quæ se meminit impudicam. D. Lasciuia est vxor. R. Non mirandum si formosa: non curandum si deformis. D. Vxor impudica est. R. Pulchra dum limen vxor subit, subite debet animum illud Satyrici: *Rara est adeo concordia forma, atque pudicitia.* Nam si turpis insanat prope gaudendum est causam ad se diuortii. D. Adultera vxor est. R. Adulterium saepe quidem æque ardentius expectari coniugij, saepe vnum alterius adulteri pena est, coque iustior, si multorum. Cogita an tu vnquam alius feceris, vnde hoc tibi fieri ab alio nunc dignum sit. Iniusta enim atque impudens est quærela, pari alio feceris indignantis. Et ab alio expectari, alteri quod feceris, lex moralis iubet. Et facere alius, quod tibi ab alio fieri velis sine adeo digna est, vt illud profana etiam cogente sententia grauitate, atque equitate laudauerit. Sed non tibi petulantia licentia, legum salubrum abrogatrix omne fas nefasque confundit. Itaque passim adulteri occurrant, qui cum thalamos vicinorum coniugaque fœdauc-

... rine, suas interim comit
illas oculum deflexit, inlaniante die reuerus ausu ac
iniquis rerum arbiter quibus; est. D. Coniugalis mihi fœda vxor
R. Vide ne tu hanc alius non maritis tantum, sed vxor tædia
Nam sunt qui ab vxore exiunt, quod non praestant, qui la
sua titulo vrbanius excusent, alienam vt grauisimum fœda
tuerissime punientes, qui cuncta sibi cum permiserint, cuncta
negent. Iniquissimi Iudæes, qui de pudicitia iudicem, impudicam
pune passim agunt omnia, & ceu soluti legibus, vaga libidine
tur. Vxor oculum parumper inflexit, a dulciori rea sua, quæ
domini non mariti ipsi quidem. Illa autem non vxor dicitur, quæ
humanæ domus sociæ, sed captæ ex hostibus aut empta vxor
ancilla. Tameñ obsequij pulchrum fidei nihil plus tibi obsequij
debeat quam tu sibi. Par debetur, æquus amor, minus conuictio
des est. Non excuso vxores, viros arguo, primamque illis culpe partem
tribuo. Pætisse enim vxor dux, atque exemplum lasciuæ, vt fuit
inde mali procellit initium, vnde remedium debetur, & ceterum
autem pudor fœmine proprius, viro certe prudencia atque constantia
sua esse debet. Itaque omnis in viro, quam in muliere de nemine
mæritas co est fecior, quo viro debita maior est gratia. D. Coniugis
iugis adulterio mortuus sum. R. Vicitas dolor, reus inuicem
nisi crebra. Vix crebrius coniugij, quam adulteri vix est. Denique
hæc est, quod vt ait quidam nec permitti, nec prohiberi potest, quod
scilicet alterum fieri vetat. Tu ne tibi ergo fœmineam vxorē
ta n, atque integram voluisses, quod nec fecerimus vxorē, nec
nec regum maximis potuit uia ætate contingere nec potest
râ. Multo recentia, ne quos forte preteritum ostendat. Tamen
Herculem fecit quam villicum: nec vero cuncta veterum
gân. Formidat illorum sum morumque, hominum sane facies
Noli autem huius vel in silentio gemitum tuum tuum si a
qui vrbem luffa, scrutare viciniam dextera leuatur, aduertit
vel neglectum genum calcatae que thori fidem iugum, vt quæ
soli, vulgo noti decons rideantur. Crebriora illa quædam
non auribus modo, sed oculis, quocumque terrarum periret, quæ
tura. At maioribus maior inest consolatio. Reges cogita, qui
ac terrarum dominos de hinc scriptis fama que cognitis
Respicere & Arthuri fabulam, & historias reliquorum, inueniet
deat Olympias Philippi, Cleopatra Ptolomæi, Agamemnonis
temeitra, Menela Helæna, Paliphae Minos, Phædra Theti
ipsam vrbem Romam olim quocumque quodam quali patre
templum esse mali huius experient credas, recet ad memora
Metella vxor Syllæ illius, qui si eius nolisset adultera, non tantum
mæ periq; omnem Italiani vulgata, sed quæ Athenæ etiam per
ciam cantabantur, minime (vt a bitor) felix nomen habuisset
indebitum vlturpasset. Post hanc Lulia Agrippæ, quam hinc
tio, vni virtus, hinc maictas patris abiteri uide debet, hinc
huius filia, & nomine & laiciua matris patre, harumque seu vxor
fortunæ veltus hærens Lulia Seueri, non fat pudicitia laiciua
men. Quid Domitiani coniugem Domitiam? Quid Herenniam
Claudi, seu quando hic adultera viro fortunam coniugem
ceps fuit. Euidem Mellianum summum imperij probum hinc
quæ locordem vrbem, ac Cæsarum defrens cubile, nota hinc
ria circubar, illa faciens quis referre prohi prohibet. Quid
Quidue alias stringam? Seu quis fornic augulis meccu
augustus lit: quarum commemoratio fatore, nec honesta
la ex parte adulteri crimen leuat, qui potius grauat. Hæc
haud spernendam consolationis efficaciam inuicem cogit
feriq; ac paritas ærumnarum, non quod alieno quique m
uolos delectetur malo, sed quod humilioris fortunæ homin
dignantur pati, quæ toties mundi dominos passos dicit, vnde
renda mollies, vel superbia videatur. Toleranda causæ, sicut
æquus, quam communem parus consistat ac maxims trau
misq; mortalium. Proude non hominibus tantum non pudicitia
etiam deponfata, in hæc flagitia labi solitas videt, ac pro
nec tanti sponsi reuerentia, in felitem præcipitem que amant
nat. Cui autem parceret effrenis ac rabida libido, quæ nec
meruit vindictam? seu quibus abinteat, quæ nec Deo in
ribus abintendum cenet? Nec vero tantum hæc ætate m
tam fœda libidinum ceruntur, quamuis nulla vnquam rem
tio fœdiora esse potuerint, lætaque maioris iram merita. Sed
lo, quo ita prodigum scelus erat, vt nunc virtus vix equalem
nita noscuntur. Virgines ipsæ Vestales quarum exactissima
tribunitiam ac cenotiam potestatem ecclesiæ non puduit, qu
rum triumphantium curibus incedisse, ne a quoquam h
phus impeditur, quæ postremo noxios calu obnotis laup
traxisse, legumque & capitalis sententia vim freque sola
nitas maifestate cooperimus, quarum præterea ex diuic
nus tantum tupe, sed habitus aut sermo liberor pena gra
infamia non carebat, honoris tamen & delectos sub terram
terroris incedit, damnataque & desolæ sub terram
historias occurrant. I nunc, tot exemplis, & tam
obrutus in tanta pudicitia ruina tot probis illustrium
paululum humilioris cubile fidem desse. D. Vxor adu
R. Id nonnullis mutandæ in melius vix causa fuit, qui
compede liberat, reiectosq; graui fœda vix alicui cooperant
te viciat coniugis fœditatem primum quoque ubi gradum

PO

POLYANTIA

coris ascenium. Saepe & pondus, saepe & compedes ex-
 arantur. Tibus oculis quocunq; decreueris, solus ac-
 cupit. diu vxoris inamor. R. Ex alieno peccato damnū
 potest, non infamia, sicut ex aliena virtute gaudium
 tua te virtus, aut vitium gloriosum efficit, aut infa-
 Coniugis vror infamia. R. Vel lue, vel fuge, vel vlciscere.
 Nam superbus potens nactus de simplicitate cognomen, &
 primum molle nimis, tertium prædurum, medium hono-
 rificum, confilii videatur, his præsertim quorum media tidem
 Nam superbis potens nactus de simplicitate cognomen, &
 Impetus, hæ potens insolentia leges sunt. Omne vul-
 rescindendum putant. Multa sunt autem, quæ non ferro
 sed somentis. D. Impudica est vxor. R. Si pati eligis, ætas for-
 franger, & labor, & filii, & morbi rei familiaris angustia.
 Nam frenum vile pudor fuit. D. Vxor infamis abiit. R. Opia
 bene abiit ferum vorum. D. Vxor adulterum est sequua.
 hæ tuum in cubiculum adulterum induxisset? hic ialem
 pudica fuit, ut pem vitam procul agere, peperit oculis, e-
 præsentiam tuam. Impudicitiam potes accusare, non fu-
 feda vxor abiit. R. Si de hoc doles dignus es, vt manerit,
 ut redcat.
 ut ducenda vxore honestatis nullam habet rationem, satis o-
 non liberorum, sed libidinis causa id se faceret; & merce-
 tam habet, & ius in natos nullum sibi reliquum fecit, quibus
 non esse sit opprobrio efficit. *Plut. in Solone.*
 inquam est vt vxor maritum in aduersis deserat, cui rerum
 arum sociata fuit & particeps. *Zonar. Annal. tom. 1.*

ΑΡΟΡΗΘΕΓΜΑΤΑ.

Olympias, quum accepisset adolescentem quendam alicui tra-
 xisse vxorem eleganti quidem forma, sed fame parum occur-
 inquit, non sapit; qui vxorem oculis non etiam auribus duxerit.
 Forma cernitur oculis, fama auribus deprehenditur. Quidam augent
 nec auribus, nec oculis, sed digitis ducunt, solam spectantes dotem.
Eras. 6. apoph.
Aurelius Louiani Pontani filio natu maiori misso Paulo marito-
 cum a patre ad secundas nuptias hortaretur: Quinto, inquit, pa-
 ter nuptias secundas non inis? (erat enim is etiam viduus) Quia
 respondit, nullam nostri tui similem me reperiturum confido. Ea-
 dem cura (respondit illa) me quoque, verfat pater, quod mihi placi-
 turum Paulo æque similem sperem neminem. *Adrianus Bar-
 land.*
Menedemus, Cuidam, sciscitanti, num sapienti ducenda esset vxor.
 Num ego, inquit, videor tibi sapiens: Quum annuisset, Ego inquit,
 vxorem duxi. Superuacuum erat de eo dubitare, quod videtur factū
 ab eo quem dicitur sapientem. *Sært. li. 2.*
Epaminondas cum in coelatu viueret, a Pelopida reprehensus est
 hunc in modum: Non curas tu quidem Remp. qui nullos post te
 filios relinquas, quorum manu patria salus defendi possit. *Bruf.
 L. 7. c. 23.*
Metellus dicere solebat: Si sine vxoribus possemus esse, impudicis
 molestia careremus, sed quoniam ita natura tradit, vt nec cum suis
 satis commode; nec sine illis vilo modo viui possit: saluti perpetua
 potius quam breui voluptati confendum est. *Bruf. 7. c. 2. ex
 Gell. l. 1. c. 6.*
M. Cato. Maiori laude dignum cum tenebat, qui bonum se gere-
 ret maritum, quam qui in ordine senatorio magnus esset. *Bruf. lib. 7.
 c. 22.*
Socrates rogatus ab adolescente quodam, vt vtrum melius censeret
 vxorem ducere, an non ducere? Vtrumque (inquit) feceris po-
 nitebit, indicans, & coelbatum & coniugium habere suas molestias,
 ad quas perterendas esset præparandus animus. Coelbatum comita-
 tur solitudo, orbitas, generis incertus, hæres alienus: matrimoni-
 um, perpetua solitudo, iuges quædam, dotis exprobratio, affinium
 graue supercilium, garrula focus lingua, subfector alieni matrimo-
 nii, incertus liberorum euentus, aliaq; innumera, inconfoda. Vnde
 inde non hic est electio, qualis est inter bonum & malum: sed qualis
 inter leuiora & grauiora incommoda. *Laer. lib. 2. Val. Max. lib.
 7. cap. 2.*
Idem dicere solebat, tria se mala assecutum: Grammaticam,
 Paupertatem, & pernitiosam vxorem, quorum duo iam effugisset,
 pernitiosam vxorem effugere non potuisset. *Ant. part. 2. Meliss. ser-
 mon. 34.*
Idem quibusdam cum consulentibus de ratione matrimonii cō-
 trahendi dixit: Quæmadmodum pisces, o adolescentuli, qui nondū
 intra nassas sunt, volunt intrare: qui autem iam intus sunt, volunt
 exire sic & vos, ne idem vobis accidat, videte. *Ant. in Meliss. part. 2.
 serm. 34.*
Plato Interroganti cuidam, an vxore ducta philosphari deberet
 Cum neicias, respondit, te solum seruari, an vxorem quoq; super hu-
 meris te feruaturum spes. *Stob. ser. 65.*
Idem Interroganti, quando ducenda esset vxor? Iuueni, inquit,
 nondum, seni nunquam, Græci iucundius, pæd vxoris, & pæd vxoris
 rs, subindicans, prolixo abstinentiam a matrimonio. At percontato-
 ri ille dicitur cupiebat, quo ætatis anno, aut qua anni parte expe-
 dierit adscere coniugem, quemadmodum Aristoteles præscripsit
 puellæ decimum octauum, viro trigésimum quantum: & Romani
 Aprilium & Iunium existimabant auspiciatum nuptiis Maium in aus-
 picatum. *Laer. lib. 6. & Brufon. lib. 7. cap. 22.*
Prothageras rogatus, ob quam causam dedisset filiam inimico
 nuptum? Quia, inquit, nihil ei dare poteram deterioris. *Ant. ser. 34.
 part. 2. Meliss.*
Philoxenus. Cum quidam eum percontaretur, cur Sophocles bon-
 nas introduceret scæminas, ipse autem malas? Quia, inquit, quales
 oporteat esse scæminas, Sophocles dicit, ego vero quales sint. *Ant.
 serm. 34. part. 2. Meliss.*
Solon, quum ad Thaletem Miletum venisset, admiratus dicitur,
 quod nuptias filiorumq; procreationem contempsisset. Thaletem
 vero tacuisse. Interiectis autem diebus aliquot peregrinū subor-
 nasse, qui decimo post discessum die Athenis venisse fateretur. Hi-
 rogatus a Solone, nunquid non Athenis esset edoctus ille a Thale-
 te? Nihil aliud, inquit, præterquam quod adolescentis cuiusdam ef-
 ferebatur funus, ciuitate omni subsequente, quod eius per virtutē
 & admiratione inter eius primas obtineret, quem in abesse di-
 xissent. O illum miserum! Solon ait. Sciscitanti vero de nomi-
 ne, respondit, excidisse memoria: sed ob iustitiam illius, in omni-
 um ore versatam. His Solon in metum iniecit. Postre-
 mo nomen peregrino subiecit, ab eoque contendit, Num illi Solo-
 ni nomen esset? Annuente homine, Solon caput cædere cepit fi-
 lium suum obisse, ratus. Tum Thales ridens ait: Hac me Solo-
 lon a nuptiis & procreandis liberis dehortantur, quæ te hominem
 fortunium

infringant, & tum rem fictam esse ostendit. Plus in So-

oneu legunt. labor moriens fratri dixisse fertur: ad summam
item nihil mihi defuisset, si vxor defuisset. Bruson lib. 2.
cap. 22.

Quero rogatus ab Hirtio, vt post Tertie repudium forem
eius duceret negauit, dicens, Non posse se vxori & philosophie si-
mul dare operam. Brys lib. 7. cap. 22. Hieronymus contra Iouia-
num.

Marianus Socinus, cum minus solito literis operam daret, ob id
reprehensus a quodam respondit: Ideo minus libros iam euolo,
quia vxorem duxi rursus interpellatus, & ut Socrates vxoratus, non
iudicem philosophie studia neglexisset: Xanthippe (ait) morosa fuit,
& de formis: mea autem vxor proba est, & forma decenti. An.
Sylu. de dictis Sigismundi & Frederici tertii Imp. & li. 3. de reb. gest.

Socrates, cum Euthydemum ad cenam vocasset, in medio con-
tuitu Xanthippe irata surrexit, & post multa in Socratem iacta con-
uicia mentiam subiecit. Verum cum Euthydemus ob id valde tur-
baretur: Cur, inquit Socrate, te habes? Nonne nuper cum tecum
cenarem, gallina subuglans mensam, pocula & alia euerit? Irrisit
ita morose vxoris in eum facinus, vt in erim hospitem sibi pla-
cari iratum, & tolerare exprobatum se preberet. Laert. li. 2. ca-
pit. 1.

Præterea percontanti, cur Xanthippen moribus adeo in-
compositis feminam haberet domi, dicebat, sic habendam consue-
tudinem cum morosa vxore, quemadmodum qui se ad studium
equestris exercitii trahit equos ingenii ferocioris: quos si subege-
rint, ac perpeti possint, ceteris vsuntur commodius. Ita qui moro-
se coniugis mores ferre didicerit, moro facilius cum quibuslibet
habebit consuetudinem. Laert. lib. 2. cap. 3.

Cum Alcibiades magistro & pulcherrime confectam pla-
centiam, magni amoris testimonium Socrati misisset: Xanthippe suo
furore irata, eam de canistro deiecit, impuris concule auit pedi-
bus. His Socrates cum arrisisset, inquit, Num quid tu simul care-
bis ea? Quod si quis purat hæc pericula esse, & nullis pretiis sane
non nouit, ex his etiam de fortibus & bonis viris probationem fieri,
si morosis vxoribus ea ratione conuueant. Alian. lib. 11. de Var.

Alcibiades demiranti, quod Xanthippen morosam adeo di-
ligeret. Ego, inquit, iam pridem his affueui, vt non magis offendar
quam si rota, quæ aquam educit ex puteo, fridorem audiam. La-
ert.

Eidem simile quiddam dicenti: At tu, inquit Socrates, non-
ne domi tue g. llin. is toleras glorientes? To e o, inquit, Alcibiades,
sed oua mihi pariant, & pullos. Et mihi, ait Socrates, mea Xanthippe
parit liberos. Laer.

Xanthippe cum Socrati marito in publico pallium detra-
xisset, ac familiares admonerent, vt tantam iniuriam manu vici-
scretur. Nolo, inquit, vt hoc certamine vobis acclamantibus deriui
sim, & causa spectaculi. Maluit vir sapiens tolerare exemplum de
se prebere, quam ridiculum exhibere spectaculum viri cum vxore
contantis. ibid.

Cum vxorem Xanthippen diu rixantem tulisset, ac tandem
fessus sederet ante fores, illa magis irritata, de fenestra perfrudit eum
lorio. Ridentis autem illis qui preteribant, & Socrates denum in
risum erupit dicens: Facile futurum putabam, vt post tantum toni-
trui pluuiam sentirem. Eras. li. 3. apoph. ex Laer. lib. 8.

Demiranti cuidam, in quem vsuum duas aleret vxores tam
rixosas: Hæ, inquit me: dosui docent tolerantiam, qua mihi in publi-
co vtendum est. Harum enim moribus exercitatus, commodior eto
ad aliorum consuetudinem. Celsius lib. 2. cap. 7.

Diogenes, quum aliquando vidisset mulieres ex oliua pendere,
laqueo præfocatas: Vtinam, inquit, & cæteræ arbores similem fer-
reæ factum. Erat enim Diogenes uxor, id est mulierum osor,
eoq; cupiebat omnes videre peniles. Laert. li. 6.

Philosophus quidam, cum vxorem haberet impro-
bam & garrulam, & ebriosam percontantibus cur talem ferret? Vt
domi, inquit, hanc philosophie gymnasium, & palæstram. Eo
enim erga ceteros lenior, hæc quotidie inuitur. Sunt etiam qui i-
sum ob hanc causam illam duxisse dicant. Anton. in Meliss. part. 2.
cap. 84.

Obiurgans aliquando summam vxorum impotentiam:
Omnes, inquit, homines vxoribus dominantur, nos omnibus ho-
minibus, nobis autem vxores, hoc modo colligens, mulieres esse
rerum omnium dominas. Plut. in Rom. apoph. Ant. in Meliss. par.
2. sermo. Alex. ab Alexandr. lib. 6. cap. 8. Cal. Rhod. lib. 14. ca-
pit. 14.

Adm. sum fenex, Salonini filiam male morigeram amans
quum vxorem duxisset, rogatus in campo Martio à L. Porrio Nafi-
ca, num ex sui animi sententia vxorem haberet? Non hercule, in-
quit, Cato ex mei animi sententia Scomma autem Nafica in amo-
rem Catonis fuit; Catonis sacra responsum de moribus puellæ da-
tum erat. Brus. lib. 7. c. 22.

Alphonsus. Eum maxime infantie dicitur, quod
gellam fugitiam; perquireret. Significans, magis
ab improba & morosa vxore liberari. Pansa lib. de mor.

Idem. Cum aliquando Ludouicum Podium Parium
gubri, fronte subtristem inuenerit, & quid sibi velle
sciret, ac Putius ob vxorem mortuam morum
dilectat Alphonsus, lætum potius atque hilarem esse
nir, ob illius mortem. Nam si cognita mortuæ esse
trem à mortuis suscitatum esse. Erat autem vxor
difficilis, & viro, dum vixit, admodum molesta &
prope mors quædam. Panor. lib. 3. de reb. gest.

Greg. Hamburgerensis. Is scientia iuris & facundia
Germanos facile princeps, cum domum ex cura Cæsaris
fuerit veratus, reuertisset, atque non longe ab oppido
diceret: Si viuit vxor, inquit, ego sano obii. Inuit autem
vxorem mariti mortem esse. Aneus. Sylu. lib. 3. cap. 2.

Alphonsus, Trisponius Trisconfultus, & Alphonsus
regis consiliarius, cum trecentos aureos Alphonsus
esset dotis, furto surreptos perdidisset, ac propter
tur, & esset sibi vxor, & illa quidem admodum morosa
phonium dixisse ferunt: Longe illi melius foret
pecuniam, fures abstulisset. Panorm. lib. 1. de reb. gest.

Quidam abunde comis, cum hospes vocen-
diutius vxorem eius, rixantemque cum anulis, parum
ret, oneratus ipse ad hospitem: Et qua, inquit, amice
tua? Duos, inquit, & triginta annos huius
æquissime ipse perfero, tu vero ne dicula quidem
eam potes? quo dicto & hospitem lenit, & vxorem ad
conuenit. Adrian. Barland.

Mulierem paruum, sed pulchram conspici-
am, inquit, malum sed magnum pulchrum. Vt si
tere sententiam. Paruum quidem pulchrum, magnum
lum. Nam ætatis & vxoris apud Græcos facile perimant
Anton. in Meliss. part. 2. form. 33.

Socrates dicere solebat viro oportere ciuitatis perire
vxores vero maritorum, quibus cum viuunt moribus. Narrant
ingis viri est. Equitas g. tur docet, vt viuis tanquam cepit
obtemperet. Eras. lib. 3. apoph.

Cum his mulieribus habendam con-
dixit, quæ beneficium beneficio penent, in vxoribus
gratiam habere sint. Sentiens, abstinendum ab his
vendunt in honestam voluptate, nec paruum nec amicum
aut à valetudinis, deformibus, ac male moratis, que
tus penitendos. Laer. li. 6. c. 1.

Theano Rogata, quando mulier esset munda à vxore
suo temper, alieno nuquam. Laer. li. 8.

Phocionis vxor, in complurium foeminarum
cur sola ex omnibus aureo non vteretur ornati. Sicut
magnus ornatus viri sui virtus est. Anton. in Meliss. part. 2.
mon. 33.

SIMILITVDINES.

Plutarchus. Vt orator neglectis fucis ac theatricis
iplis magis mouet audentem: Sic vxor non meretricio
tu, sed moribus commendatur viro in Moral.

Vir sibi per alienam vocem forat: Ita mulier quæ
uabitur per virum loqui. in Moral.

Luna cum soli coniungitur, tum obcuratur, & occurrat
abstinet: contra proba vxor præsentem marito
spici debet, eodem absente maxime condi ac laet. in
libus.

Philosophi colentes principem se reddunt nobiliores,
lum: Sic vxores, subdentes se viro, laudem consequuntur
autem imperare deterius audiunt, quam quæ subiacent
ral.

Geometra negant moueri lineas & superficies sine
sed vna cum corporibus moueri: Sic vxor in sermo &
tu & risu, lætis & tristibus, accommodabit se marito. in
bus.

Strix at Boreas, conatur vi vestem reuelare, ad
gis astrigit pallium: quod si fol rapido vento deuallet
te & tunica abiicit: Sic vxor conans conuictis maritum
uocare, magis irritat, si placide ferat, & roget, magis
ral.

Qui ministrant elephantis, non sumunt lucidam
tauris purpuream non induunt: nam his coloribus effren-
grides tympanorum strepitum non ferunt: Ita vxor
abstinere, quibus senserit maritum vchementer
libus.

PC

POLYANTHEA

Vxor.

Vt alvus ynguentis offeratur, & in rabiem agitur: Ita qe dant vxores infantum, si scelerint in viris ynguenta. In Moral. ego Vt inutile speculum est, auro gemmisque adornatum, nisi reflectent similem imaginem: Ita inutilis vxor, quantumvis opulenta, si viro mœsto sit hilaris, & laci mœsta. In Moral.

q̄ HIEROGLYPHICA.

Vipera suo quodam ingenio prædita, extra ordinem sua habet hieroglyphica, quorum unum præcipuum: quod mulierem quæ virum odit suum, cui mortem etiam intendit: neque nisi coitus tantum gratia blandiatur, per p̄sillam viperam sacerdotibus illi intelligebant: ea siquidem, vt apud Homerum est, cum mari copulatur, caput eius ori asserit suo, atque in concubitus conflictu, nimia voluptatis vi superata, capite mari mordicus amputato, maritum extinguit. P̄sill. lib. 1. c. 4. p. 133. B.

Non ablutæ etiam voluptatem & usum, quæ soleant ex vxotia consuetudine, & nianimique concordia percipi, qualem Homerus mirifice commendat, per ignis & aquæ interpretabimur: cum nihil forte sit in rerum natura igne iucundius, nisi aqua vilius, quæ sola ex rebus omnibus, necessitatibus in altissimis, opem affert: quare aquam Pindarus Optimam Aristotele etiam corroborat: nuncupavit ignem etiam ardorem, auri pari Elogio prolequitus. Idem lib. 46 p. 455. G.

FINIS LIBRI DECIMONONNI

EEEEEE